

Kyrkomötet 2017

Volym 2
Protokoll och bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2017

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2017

Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2017:1–6

Volym 2 Bilagor

Presidiets skrivelser, PSkr 2017:1–2

Motioner, Mot 2017:1–158

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Volym 3 Bilagor

Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2017:1–5

Organisationsutskottets betänkanden, O 2017:1–15

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2017:1–18

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden, EE 2017:1–6

Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2017:1–10

Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2017:1–15

Budgetutskottets betänkanden, B 2017:1–2

Kyrkorättsutskottets betänkanden, Kr 2017:1–7

Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2017:1–26

Personregister

Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets presidiums skrivelser

PSkr 2017:1–2

Kyrkomötets presidiums skrivelser

PSkr 2017:1 Kyrkomötets arbetsformer

PSkr 2017:2 Kyrkomötets miljöarbete

Kyrkomötet
Presidiets skrivelse 2017:1

Kyrkomötets arbetsformer

Kyrkomötets presidium överlämnar denna skrivelse med förslag till beslut till kyrkomötet.

Uppsala den 21 juni 2017

Karin Perers

Levi Bergström

Carina Etander Rimborg

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen föreslår vi ett antal ändringar i kyrkomötets arbetsformer och som en konsekvens av detta en ändring i kyrkoordningen och flera ändringar i arbetsordningen.

Vårt förslag innebär att andra och fjärde sammanträdena i mandatperioden ska genomföras som tematiska kyrkomöten, medan första och tredje sammanträdet genomförs i allt väsentligt på samma sätt som nu.

Vi föreslår att det i samband med de tematiska kyrkomötena ska införas vissa begränsningar i motionsrätten. Vid övriga kyrkomöten ska motionsrätten vara oförändrat fri.

Vi föreslår vissa ändringar i utskottsindelningen. Ett nytt Ekonomiutskott bildas i stället för de nuvarande Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet. Kyrkolivsutskottet finns kvar men beredningsansvaret delas upp genom att ett nytt Samhälls- och kulturutskott bildas. Det bildas ett nytt utskott som får namnet Hållbarhetsutskottet. Kyrkorättsutskottet upphör och den kyrkorättsliga granskningen förs över till en nybildad Kyrkorättsnämnd.

Revisorerna ska få rätt att yttra sig vid plenarsammanträdena i frågor som rör kyrkomötets behandling av revisionsberättelsen.

Det ska inte längre finnas en bestämmelse i kyrkomötets arbetsordning om Läro-nämndens preliminära yttranden till kyrkostyrelsen.

Vi menar att kyrkostyrelsen ska återgå till en tidigare ordning och i en separat skrivelse redovisa hur man har tagit om hand uppdragen från kyrkomötet.

Slutligen föreslår vi vissa smärre rättelser i arbetsordningen.

Vi föreslår att de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen och arbetsordningen huvudsakligen ska börja gälla den 1 januari 2018. Dock föreslår vi att de ändringar som avser Kyrkorättsnämnden ska träda ikraft omedelbart när kyrkomötet har fattat sitt beslut. Detta beror på att val till Kyrkorättsnämnden ska kunna ske redan vid valsammanträdet hösten 2017.

Innehåll

Presidiets förslag till kyrkomötesbeslut	4
1 Förslag till ändrade bestämmelser	5
1.1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	5
1.2 Förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet	5
2 Ärendet och dess beredning	13
2.1 Skrivelsens uppbyggnad – en läsanvisning	13
3 Tematiska kyrkomöten	14
3.1 Utredningens betänkande.....	14
3.2 Remissinstanserna.....	20
3.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	25
4 Utskottsindelningen i kyrkomötet	29
4.1 Utredningens betänkande.....	29
4.2 Remissinstanserna.....	38
4.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	43
5 Arbetsformerna i plenum och utskott.....	47
5.1 Utredningens betänkande.....	47
5.2 Remissinstanserna.....	54
5.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	57
6 Kyrkomötets motionsinstitut	60
6.1 Utredningens betänkande.....	60
6.2 Remissinstanserna.....	62
6.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	64
7 Revisorernas yttranderätt.....	66
7.1 Utredningens betänkande.....	66
7.2 Remissinstanserna.....	67
7.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	69
8 Läronämndens preliminära yttranden till kyrkostyrelsen	70
8.1 Utredningens betänkande.....	70
8.2 Remissinstanserna.....	70
8.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	71
9 Övrigt.....	72
9.1 Kyrkostyrelsens redovisning av hur man har tagit om hand uppdragen från kyrkomötet	72
9.2 Utvidgning av bestämmelsen i 5 § i Ersättningsstadgan	72
9.3 Smärre rättelser i arbetsordningen	73
10 Barnkonsekvensanalys	75
10.1 Utredningens betänkande.....	75
10.2 Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	75

11	Ikraftträdande och övergångsregler	76
11.1	Utredningens förslag.....	76
11.2	Remissinstanserna.....	76
11.3	Presidiets överväganden och förslag till beslut.....	76
12	Kommentarer till ändringar i kyrkoordningen och arbetsordningen	77
12.1	Kyrkoordningen.....	77
12.2	Arbetsordningen	77
	Införandebestämmelser	81
	Utdrag ur presidiets protokoll	82

Presidiets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta presidiets förslag till ändringar i kyrkoordningen.
2. Kyrkomötet beslutar att anta presidiets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet.

1 Förslag till ändrade bestämmelser

1.1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1), att 11 kap. 9 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. Kyrkomötet

9 §

Stiftens biskopar får delta i kyrkomötets överläggningar och framställa förslag.

Ledamöterna i kyrkostyrelsen har rätt att närvara och delta i kyrkomötets överläggningar. De får delta i besluten bara om de är ledamöter av kyrkomötet.

Revisorerna har rätt att närvara och delta i kyrkomötets överläggningar i samband med kyrkomötets behandling av revisionsberättelsen.

1.2 Förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Kyrkomötet beslutar i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3),

dels att 6 kap. ska upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 2 §, 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 och 2 §§, 4 kap. 1, 3, 7, 9, 11, 12, 13, 20, 21, 23 och 24 §§ samt 5 kap. 1, 2 och 3 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt 1 a kap. av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny rubrik närmast före 1 a kap. 2 § av följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer 4 kap. 1 a, 2 a, 4 a, 13 a och 23 a §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Inledande bestämmelser

2 §

Kyrkomötet utser för varje *valperiod* en sekreterare. Kyrkomötet utser för varje *mandatperiod* en sekreterare.

Endast den som är döpt och tillhör Svenska kyrkan får vara sekreterare i kyrkomötet.

1 a kap. Mandatperiodens kyrkomöten

1 §

Kyrkomötet ska under mandatperiodens andra och fjärde år hålla ett sammanträde som ska vara begränsat till ett eller flera särskilda ämnen (tematiskt kyrkomötessammanträde).

Kyrkomötet ska under mandatperiodens första och tredje år hålla ett sammanträde som inte ska vara begränsat till ett eller flera särskilda ämnen. Vad som gäller under valåret framgår av 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen.

Begränsning i rätten att få motioner behandlade

2 §

Under år då tematiskt kyrkomötessammanträde hålls ska kyrkomötet endast ta upp till behandling motioner som;

- 1. berör det eller de särskilda ämnen som kyrkomötets presidium har bestämt i enlighet med 4 § eller,*
- 2. inlämnats med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen.*

3 §

Kyrkomötets presidium ska, efter samråd med företrädarna för nomineringsgrupperna, med kyrkostyrelsen och med biskopsmötet, besluta om det eller de särskilda ämnen som ska behandlas vid det tematiska kyrkomötessammanträdet enligt 1 §. Kyrkomötets presidium kan också genomföra ytterligare samråd. Beslutet om tema ska delges alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar.

2 kap. Sammanträden i plenum

1 §

I plenisalen tar ledamöterna plats i den ordning som kyrkomötets presidium beslutar.

Särskilda platser ska finnas för biskoparna samt för de ledamöter i kyrkostyrelsen och de valda ledamöter i Läro-nämnden som inte är ledamöter av kyrkomötet.

Särskilda platser ska finnas för biskoparna samt för de ledamöter i kyrkostyrelsen och de valda ledamöter i Läro-nämnden och i Kyrkorättsnämnden som inte är ledamöter av kyrkomötet.

3 kap. Ärendenas väckande

PSkr 2017:1

1 §

Motioner väcks genom att *lämnas till* kyrkostyrelsen senast två månader innan årets *första* kyrkomötessammanträde inleds. Motioner väcks genom att *delges* kyrkostyrelsen senast två månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds.

Kyrkomötets presidium får besluta att motioner med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen får väckas senare.

Motioner med anledning av en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån eller med förslag till budget får dock, i de fall skrivelsen lämnats senare än två månader innan årets första sammanträde inleds, väckas genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två veckor innan årets första sammanträde inleds.

Kyrkostyrelsen ska överlämna inkomna motioner till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden.

Inkomna motioner ska av kyrkostyrelsen *delges* alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden.

2 §

En skrivelse från kyrkostyrelsen ska senast två månader innan årets *första* kyrkomötessammanträde inleds *sändas till* alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar. En skrivelse från kyrkostyrelsen ska senast två månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds *delges* alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar.

Skrivelser med redovisning av verksamheten på den nationella nivån och med förslag till budget ska dock sändas ut senast en månad innan sammanträdet inleds.

Innan kyrkostyrelsen beslutar om ett förslag i ett ämne som anges i 11 kap. 17 § första stycket kyrkoordningen ska den begära ett preliminärt yttrande från Läronämnden.

4 kap. Ärendenas beredning

1 §

För beredning av kyrkomötets ärenden finns följande fasta utskott. För beredning av kyrkomötets ärenden finns följande fasta utskott.

1. Gudstjänstutskottet,
2. Organisationsutskottet,
3. Tillsyns- och uppdragsutskottet,
4. *Ekonomi- och egendomsutskottet,*
5. Ekumenikutskottet,
6. Kyrkolivsutskottet,
7. *Budgetutskottet, och*
8. *Kyrkorättsutskottet*

1 a §

För att särskilt granska och yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen ska det finnas en kyrkorättsnämnd.

Kyrkorättsnämnden ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller kyrkomötets presidium eller i en motion. Kyrkorättsnämnden får för detta sammanträda innan årets kyrkomötessammanträde inleds.

Det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från kyrkorättsnämnden i 21 §.

2 a §

Kyrkorättsnämnden ska bestå av följande åtta ledamöter:

- 1. fyra ledamöter av kyrkomötet samt*
- 2. fyra ytterligare ledamöter*

De ledamöter som avses i första stycket punkten 2 ska ha avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen och ha dokumenterad erfarenhet inom det kyrkorättsliga området. De ska inte vara ledamöter av kyrkomötet.

Ledamöter i Kyrkorättsnämnden väljs av kyrkomötet. Valen gäller för fyra år räknat från den 1 januari året efter valåret. Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Kyrkomötet väljer också bland de ledamöter som avses i första stycket punkten 2 en ordförande och en vice ordförande i Kyrkorättsnämnden.

3 §

En eller flera biskopar får enligt kyrkomötets beslut delta i ett utskotts överläggningar men inte i besluten.

En eller flera biskopar får enligt kyrkomötets beslut delta i ett utskotts och i Kyrkorättsnämndens överläggningar men inte i besluten.

4 a §

Kyrkorättsnämnden får handlägga ett ärende bara om minst hälften av de ledamöter som avses i 2 a §, första stycket punkten 1 samt hälften av de

ledamöter som avses i 2 a §, första stycket, punkten 2 är närvarande.

PSkr 2017:1

7 §

Organisationsutskottet bereder ärenden om den kyrkliga organisationen avseende församlingarna, stiftet och den nationella nivån, om församlingstillhörighet och indelning och om val (kyrkoordningens 2, 3, 4, 8 och 9 avdelningar).

Organisationsutskottet bereder också ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trosamfund, begravningsverksamheten samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

Organisationsutskottet bereder också av Svenska kyrkans valprovsnämnd till kyrkomötet överlämnade verksamhetsberättelser.

Härutöver bereder Organisationsutskottet också av Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till kyrkomötet överlämnade verksamhetsberättelser.

9 §

Ekonomi- och egendomsutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans ekonomi och egendom (kyrkoordningens 10 och 11 avdelningar).

Ekonomiutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans ekonomi och egendom (kyrkoordningens 10 och 11 avdelningar) fränsett ärenden om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen som enligt 13 § bereds av Hållbarhetsutskottet. Ekonomiutskottet bereder också ärenden om verksamhetsinriktning och budget för den nationella nivån, ärenden om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden samt ärenden om kyrkostyrelsens årsredovisning. Ekonomiutskottet yttrar sig över vissa förslag enligt 4 kap. 20 §.

11 §

Kyrkolivsutskottet bereder ärenden om kyrkolivets utveckling, Svenska kyrkans kulturarbete, Svenska kyrkans forskning, kyrklig information samt Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

Kyrkolivsutskottet bereder ärenden om kyrkolivets utveckling, ärenden om jämställdhet och mångfald samt ärenden om tillgänglighet.

12 §

Budgetutskottet bereder ärenden om verksamhetsinriktning och budget för den nationella nivån samt om kyrkostyrelsens redovisning av föregående års verksamhet.

Samhälls- och kulturutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans roll i samhället och sociala frågor. Samhälls- och kulturutskottet bereder också ärenden om Svenska kyrkans kulturarbete

Budgetutskottet yttrar sig över vissa förslag enligt 4 kap. 20 §. samt kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

13 §

Kyrkorättsutskottet bereder ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten och den kulturhistoriskt värdefulla egendomen samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

Kyrkorättsutskottet bereder också av Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till kyrkomötet överlämnade verksamhetsberättelser.

Kyrkorättsutskottet ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller i en motion. Det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från kyrkorättsutskottet i 21 §.

För att yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen får kyrkorättsutskottet sammanträda innan årets första kyrkomötessammanträde har öppnats.

Hållbarhetsutskottet bereder ärenden om förvaltning av Svenska kyrkans byggnader, mark och skog. Hållbarhetsutskottet bereder också frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen. Hållbarhetsutskottet bereder även ärenden som på ett övergripande plan berör mänsklighetens samspel med naturen, fattigdoms- och fredsfrågor samt andra perspektiv på hållbar utveckling.

13 a §

Ärenden som rör forskning bereds av det utskott till vilket området för forskningen hör.

20 §

Ett utskott får bereda ett annat utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende som berör detta utskotts beredningsområde.

Innan ett utskott avger ett betänkande i ett ärende av betydelse för verksamhetsinriktning för den nationella nivån ska utskottet inhämta yttrande av *Budgetutskottet*.

Innan ett utskott avger ett betänkande i ett ärende av betydelse för verksamhetsinriktning för den nationella nivån ska utskottet inhämta yttrande av *Ekonomiutskottet*.

21 §

Innan ett utskott föreslår en ändring i kyrkoordningen som *Kyrkorättsutskottet* inte redan har yttrat sig över enligt bestämmelserna i 13 § *andra stycket* ska ett nytt yttrande inhämtas från *Kyrkorättsutskottet*. Detsamma gäller om ett förslag till ändring i kyrkoordningen läggs fram i en reservation.

Innan ett utskott föreslår en ändring i kyrkoordningen som *Kyrkorättsnämnden* inte redan har yttrat sig över enligt bestämmelserna i 1 a § ska ett nytt yttrande inhämtas från *Kyrkorättsnämnden*. Detsamma gäller om ett förslag till ändring i kyrkoordningen läggs fram i en reservation.

23 §

När ett utskott ska avgöra ett ärende tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 34–37 §§ kyrkoordningen.

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett särskilt yttrande. En biskop som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. *En ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening.* Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i Läronämnden och i valberedningen.

En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening ska anmälas när ärendet avgörs. En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening som avfattas skriftligen ska lämnas senast vid den tidpunkt som ordföranden bestämmer.

När ett utskott ska avgöra ett ärende tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 31–34 §§ i kyrkoordningen.

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett särskilt yttrande. En biskop *eller en ersättare* som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i Läronämnden och i valberedningen.

23 a §

Det som sägs om utskotten i 23 § ska i tillämpliga delar även gälla Kyrkorättsnämnden.

24 §

Kyrkostyrelsen ska *sända* de betänkanden som ska behandlas vid det andra kyrkomötessammanträdet under året *till* alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar. Betänkandena ska vara *utsända* senast en vecka innan sammanträdet inleds.

Kyrkostyrelsen ska *delge* alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar de betänkanden som ska behandlas vid det andra kyrkomötessammanträdet under året. Betänkandena ska vara *delgivna* senast en vecka innan sammanträdet inleds.

5 kap. Ärendenas avgörande

1 §

Om ordföranden finner att en viss fråga enligt kyrkoordningen inte ska behandlas av kyrkomötet, ska ordföranden tillkännage det vid ett sammanträde i plenum med angivande av skälen för sitt ställningstagande. En sådan fråga kan därefter behandlas av kyrkomötet, bara om kyrkomötet på yrkande av någon ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens *åsikt*.

Om ordföranden finner att en viss fråga enligt kyrkoordningen *eller denna arbetsordning* inte ska behandlas av kyrkomötet, ska ordföranden tillkännage det vid ett sammanträde i plenum med angivande av skälen för sitt ställningstagande. En sådan fråga kan därefter behandlas av kyrkomötet, bara om kyrkomötet på yrkande av någon ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens *bedömning*.

2 §

Vill någon inför avgörandet av ett ärende framställa ett yrkande som inte redovisas i utskottets betänkande ska ledamoten snarast underrätta ordföranden om yrkandet. Yrkandet bör *delas ut på bänkarna i plenisalen* innan ärendet avgörs.

Vill någon inför avgörandet av ett ärende framställa ett yrkande som inte redovisas i utskottets betänkande ska ledamoten snarast underrätta ordföranden om yrkandet. Yrkandet ska *delges ledamöterna i skriftlig form* innan ärendet avgörs.

3 §

När en omröstning ska äga rum upprättar ordföranden en omröstningsproposition som läses upp för godkännande. Sedan ledamöterna har intagit sina platser läses omröstningspropositionen upp ännu en gång.

Omröstning kan förrättas med *uppresning*. Om ordföranden efter en omröstning med *uppresning* är tveksam om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, verkställs ny omröstning med namnupprop eller med omröstningsapparat.

Omröstning kan förrättas med *handuppräckning med röstkort*. Om ordföranden efter en omröstning med *handuppräckning* är tveksam om omröstningens resultat eller *om* en ledamot begär rösträkning, verkställs ny omröstning med namnupprop eller med omröstningsapparat.

6 kap. Debatt

1 §

Kyrkomötets presidium får efter samråd med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper besluta att en debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid kyrkomötets sammanträde. En sådan debatt ska begränsas till ett eller flera särskilda ämnen.

Meddelande om debatt enligt första stycket ska lämnas till ledamöterna och biskoparna senast två veckor före sammanträdet. (SvKB 2011:11).

2 Ärendet och dess beredning

Genom ett initiativ av oss i kyrkomötets nuvarande presidium tillsattes en utredningsgrupp som har arbetat med frågan om kyrkomötets arbetsformer. I gruppen har ingått kyrkomötesledamöterna Sofija Pedersen Videke, Mattias Kristenson, Marie Rydén Davoust, Bengt Kjellgren och Daniel Tisell samt biskop Eva Brunne. I utredningsgruppen har därutöver som sekreterare ingått Fredrik Nilsson Björner och som sakkunnig Nils Warmland.

Utredningsgruppen överlämnade den 31 januari 2017 sitt betänkande. Detta har sedan remissbehandlats. Utredningens förslag överlämnades för yttrande till nomineringsgrupperna, de ledamöter som företräder utlandsförsamlingarna, Svenska Kyrkans Unga, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans överklagandenämnd, biskopsmötet och kyrkostyrelsen. Revisorerna har också beretts möjlighet att yttra sig. Sammantaget har sexton remissvar kommit in. Vi har därefter tagit del av utredningens betänkande och de inkomna remissvaren.

Vi vill på detta sätt framföra vårt tack till utredningsgruppen för det goda arbete som den har utfört.

Utifrån de överväganden som vi har gjort överlämnar vi genom denna skrivelse ett antal förslag till förändringar av kyrkomötets arbetsformer.

2.1 Skrivelsens uppbyggnad – en läsanvisning

Varken utredningens betänkande eller inkomna remissyttranden har varit brett tillgängliga. Därför har vi valt att från och med kapitel 3 i denna skrivelse inleda varje kapitel med en redogörelse av utredningens förslag. Dessa följs av en grundlig redovisning av remissinstansernas synpunkter.

Därefter kommer ”Presidiets överväganden och förslag till beslut”, som inleds med en förslagsruta.

Texten som därefter följer är våra överväganden som ligger till grund för förslagen. Detta avsnitt har i varje kapitel markerats med en grå linje till vänster om texten.

3 Tematiska kyrkomöten

3.1 Utredningens betänkande

3.1.1 Bakgrund

Som en bakgrund till sina förslag rörande tematiska kyrkomöten ger utredningsgruppen en beskrivning av tidigare kyrkomötens omfattning, sammanträdenas innehåll, valsammanträde, tematiska debatter och om kyrkostyrelsens strategiarbete.

3.1.2 Kyrkomötets sammanträden

Frekvens, omfattning och innehåll

Genom 1982 års kyrkomötesreform infördes årliga sammanträden med kyrkomötet. Före denna reform var föreskrivet att kyrkomötet skulle sammankallas minst vart femte år. I genomsnitt hölls ett kyrkomötessammanträde vart tredje år. Ändringen till kyrkomöten varje år 1982 motiverades bland annat av att kyrkomötet genom delegering från riksdagen gavs viss normgivningskompetens. Regeringen ansåg att det var nödvändigt att kyrkomötet skulle sammanträda relativt ofta för att kunna utnyttja denna kompetens effektivt.

Före 1983 kunde kyrkomötets förhandlingar vara högst 35 dagar under en mandatperiod. När kyrkomötet fr.o.m. 1983 skulle sammanträda varje år kunde tiden för varje sammanträde minskas i förhållande till vad som tidigare gällt. Samtidigt bedömdes att det fanns ett behov av en något längre sammanlagd mötestid än tidigare.

Därför föreskrevs att kyrkomötets första sammanträde skulle vara avslutat inom 15 dagar och de därefter följande sammanträdena inom 12 dagar. Den sammanlagda tiden för kyrkomötets sammanträden under en mandatperiod blev därigenom 39 dagar. Genom ett beslut i kyrkomötet som godkändes av riksdagen fick kyrkomötet en större möjlighet att fritt disponera den högsta medgivna tiden. Den sammanlagda tiden skulle fortfarande vara 39 dagar och ett enskilt sammanträde fick vara högst 15 dagar.

Inför utarbetandet av kyrkoordningen föreslogs i betänkandet *Bekännelse, gudstjänst, kyrkomöte* (SKU 1998:2) att kyrkomötet skulle sammanträda två gånger varje år, en gång i maj och en gång i september. I det förslag som lämnades till kyrkomötet föreslogs i stället att sammanträdena skulle äga rum i september och oktober. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Kyrkostyrelsen föreslog till 2010 års kyrkomöte att bestämmelsen om när kyrkomötets sammanträden ska äga rum skulle ändras så att det första sammanträdet skulle hållas under det första halvåret och nästa sammanträde under det andra halvåret. Detta blev också kyrkomötets beslut. Dock har sammanträdena, med hänsyn till bl.a. ärendeflödet även fortsättningsvis hållits under andra halvåret.

I skrivelsen med förslag till kyrkoordning menade Centralstyrelsen att de båda årliga sammanträdena borde ha olika innehåll. Alla ärenden, vare sig det var skrivelser eller motioner, skulle anmälas vid första sammanträdet. Eventuella val och fyllnadsval skulle genomföras då. Alla beslut med anledning av skrivelser och motioner skulle fattas vid det andra sammanträdet.

Valsammanträde

För att kyrkovalet skulle få ett snabbare genomslag beslutade 2012 års kyrkomöte om en ny bestämmelse som infördes i 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen med innebörd att det nyvalda kyrkomötet vid ett sammanträde senast den 31 december under valåret skulle välja personer till de uppdrag som avser tiden efter valåret. I samma ärende ändrades även kyrkomötets arbetsordning på så vis att mandatperioden för utskotten

uttryckligen motsvarade kyrkomötets, dvs. fyra år räknat från den 1 januari året efter ett kyrkovalsår. Bestämmelserna trädde ikraft den 1 januari 2013.

Efter önskemål från nomineringsgrupperna föreslog kyrkostyrelsen i en skrivelse till 2013 års kyrkomöte att bestämmelsen skulle ändras så att val av utskott i stället skulle ske vid kyrkomötets första sammanträde under en mandatperiod. Man framhöll att detta inte skulle innebära någon förändring beträffande valgenomslaget. Utskotten skulle ändå inte sammanträda förrän under det första sammanträdet i en ny mandatperiod. Organisationsutskottet föreslog, med endast en redaktionell ändring, kyrkomötet att bifalla förslaget och det blev också kyrkomötets beslut.

3.1.3 Tematisk debatt

Sjätte kapitlet i arbetsordningen innehåller endast en paragraf. I denna sägs att kyrkomötets presidium får efter samråd med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper besluta att en debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid kyrkomötets sammanträde. En sådan debatt ska begränsas till ett eller flera särskilda ämnen. Meddelande om att en sådan debatt ska hållas ska lämnas till ledamöterna och biskoparna senast två veckor före sammanträdet.

Tidigare behandling av frågan

År 1999 infördes en ordning med frågedebatt. Denna avsågs vara en förenklad och samordnad form av den tidigare förekommande allmänkyrkliga debatten och frågestunden. Frågedebatten skulle kunna få karaktären av en ”interpellationsdebatt”. Den tidigare begränsningen, att bara den som ställt frågan fick delta i debatten, skulle också tas bort. Ordningen med frågedebatt fanns kvar t.o.m. 2012 års kyrkomöte.

Förslaget om att ersätta dessa bestämmelser om frågedebatt väcktes 2011 genom kyrkomötets presidium. Presidiet sade bl.a. att det fanns en risk att samma fråga skulle komma att behandlas två gånger, dels i frågedebatten och dels i betänkandehandlingen. Vidare menade man att frågedebatten inte hade något tydligt fokus eller syfte. Man föreslog mot den bakgrunden att frågedebatten skulle avskaffas och ersättas med en debatt av tematisk karaktär. En sådan debatt skulle, menade presidiet, kunna behandla ett eller flera av presidiet, i samråd med nomineringsgruppernas företrädare, i förväg definierade områden. Presidiets förslag innehöll inte några regler för när under kyrkomötets sessioner eller hur ofta en sådan debatt skulle kunna hållas. Kyrkorättsutskottet tillstyrkte presidiet förslag.

2016 var frågan åter uppe till behandling i kyrkomötet. I motion 2016:54 föreslogs att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkomötets presidium att utarbeta förslag till att i kyrkomötets arbetsordning återinföra interpellations- och frågeinstituten. Kyrkorättsutskottet menade i sitt betänkande Kr 2016:2 att den pågående utredningen om kyrkomötets arbetsformer borde avvaktas innan kyrkomötet tog några eventuella initiativ i frågor av det slag som tas upp i motionen. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Det har ännu aldrig övervägts att hålla någon tematisk debatt i enlighet med bestämmelsen i 6 kap. 1 §.

3.1.4 Kyrkostyrelsens strategiarbete

Kyrkostyrelsen har påbörjat ett arbete som syftar till att skapa bättre förutsättningar för strategisk styrning. Syftet är också att öka tydligheten kring sambanden mellan kyrkostyrelsens uppdrag och verksamhet, långsiktig målbild, vägledande principer/värden, strategier samt planering och uppföljning. Detta arbete förväntas pågå under de närmaste åren.

En för den nationella nivån långsiktig målbild skapar förutsättningar för en strategisk styrning av den samlade verksamheten. Utifrån uppgifter och uppdrag i kyrkoordningen, den huvudsakliga verksamheten samt en analys av kyrkan och hennes omvärld har en första version av målbild 2030 arbetats fram. Tanken är att denna ska användas för att identifiera och formulera behövliga strategier och strategiska mål för kyrkostyrelsens verksamhet. Avsikten är att den slutliga versionen av målbild 2030 ska fastställas av kyrkomötet 2019. Det är också tänkt att detta inte ska vara en engångsföreteelse utan ett kontinuerligt arbete.

3.1.5 Utredningens överväganden och förslag

3.1.5.1 Utgångspunkter

Utredningen anger som en av de grundläggande utgångspunkterna för sitt arbete att försöka presentera förslag som kan göra att alla ledamöter känner sig delaktiga och att allas engagemang kan tas tillvara på ett bättre sätt än idag. Mer tid behöver då kunna användas för fördjupning och diskussion kring samtids- och framtidsfrågor som är viktiga för kyrkan. Kyrkomötet behöver då och då få möjlighet att fokusera på sin roll att ange vad den nationella nivåns verksamhet ska inriktas på, snarare än på hur den ska ske. Samtidigt måste hänsyn tas till att en av kyrkomötets huvuduppgifter är att besluta om det kyrkliga regelsystemet.

3.1.5.2 Tematiska kyrkomöten

Utifrån dessa utgångspunkter föreslår utredningen att två av åren i varje mandatperiod ska omstöpas till form och innehåll medan det de två andra åren ska hållas kyrkomöten i linje med hur kyrkomötet idag arbetar.

Därmed föreslår utredningen att det första och det tredje året i varje mandatperiod ska ägnas åt vad man valt att benämna tematiska kyrkomöten. Under ett sådant kyrkomöte ska det finnas utrymme för fördjupning och samtal kring ett i förväg utvalt tema. Fördjupning ska också kunna ske seminarier, åsiktstorg och samtal i större eller mindre grupper.

En sammanhållen session

Utredningens förslag innebär att kyrkomötet under det år då det hålls ett tematiskt kyrkomöte endast ska sammanträda en sammanhållen session. Man framhåller att denna session då behöver vara något längre än de nuvarande enskilda sessionerna, nämligen fem dagar och därutöver en dag för bl.a. resor och registrering.

Samtidigt måste det finnas tid för utskottsberedning och plenardebatt, bl.a. för att behandla styrelsens skrivelser. Kyrkomötet behöver varje år, på kyrkostyrelsens förslag, bland annat fatta beslut om inriktningen för verksamheten på nationell nivå, fastställa kostnadsram för det kommande verksamhetsåret och planeringsramar för de två därpå följande åren samt besluta om ansvarsfrihet ska beviljas kyrkostyrelsens ledamöter för det gångna räkenskapsåret. Kyrkostyrelsen kan också behöva lägga fram andra förslag och denna möjlighet ska inte beskäras.

I sitt betänkande framhåller utredningen att motionsrätten måste begränsas under de år då det hålls tematiska kyrkomöten. Man menar att kyrkomötet under dessa år endast ska ta upp till behandling motioner som berör sådana frågor som ligger inom ramen för det årets tema samt motioner som ansluter till någon av kyrkostyrelsen det året presenterad skrivelse.

Beslut om tema

Det första kyrkomötet i mandatperioden bör vara ett tematiskt kyrkomöte som ägnas åt kyrkostyrelsens strategiska plan och långsiktiga målbild.

Utredningen framhåller att tema för tredje året i mandatperioden måste fastställas i så god tid att det blir möjligt för kyrkomötets presidium och den organisation man har till sitt förfogande att vidta de åtgärder som är nödvändiga. Å andra sidan bör inte temat fastställas så långt i förväg att det riskerar att upplevas som inaktuellt när väl sammanträdet ska hållas. Mot bakgrund av detta föreslår man att beslut om tema ska fattas och delges alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar senast sex månader innan det att sammanträdet inleds.

Det är utredningens mening att det är kyrkomötets presidium som ska fatta beslut om tema. Detta bör föregås av samråd med företrädare för samtliga nomineringsgrupper och kyrkostyrelsen.

3.1.5.3 Närmare om mandatperiodens kyrkomöten*År noll – valsammanträde*

Utredningen noterar att enligt 11 kap. 6 a § ska det nyvalda kyrkomötet vid ett sammanträde senast den 31 december valåret förrätta val till de uppdrag som avser tiden efter valåret. Detta valsammanträde är regelmässigt förlagt i direkt anslutning till det sista sammanträdet med det gamla kyrkomötet. I detta avseende föreslår inte utredningen någon ändring. Däremot menar man att den utbildning och fortbildning som redan förekommer i anslutning till detta sammanträde bör vidareutvecklas. Det kan då finnas skäl att lägga ytterligare en dag till valsammanträdet.

Mandatperiodens första år

Det är kyrkostyrelsens avsikt att kyrkomötet under det andra året i varje mandatperiod ska fastställa den strategiska plan och den långsiktiga målbild för verksamheten på nationell nivå som kyrkostyrelsen har för avsikt att presentera. Därför föreslår utredningen att det första sammanträdet under en mandatperiod ska vara ett tematiskt kyrkomöte under vilket den tematiska delen huvudsakligen ägnas åt diskussion och fördjupning kring detta. Kyrkostyrelsen bör då redan till detta sammanträde lämna ett förslag till strategisk plan. Kyrkomötet bör sedan informera kyrkostyrelsen om sin syn på förslagens olika delar inför den fortsatta beredningen.

Ett tematiskt kyrkomöte bör få en annan utformning än de ordinarie sessionerna, med mer av möten och åsiktsbrytningar i en annan form än vad utskottsbehandling och plenardebatt medger. Detta hindrar emellertid inte att det föreliggande förslaget också bör hanteras i utskott. Den preliminära skrivelsen bör därmed delas upp på olika relevanta utskott. De olika utskottsbetänkandena skulle då behöva utmynna i förslaget att *dels* överlämna ärendet till kyrkostyrelsen för fortsatt beredning och *dels* ge kyrkostyrelsen kännedom om vad utskottet anfört i fråga om förslaget i dess olika delar.

En viss vanlig ärendebereidning kommer också att behöva ske i utskott, också under det första året i mandatperioden. Detta leder till att kyrkomötet då också behöver hålla debatt och fatta beslut i plenum.

För det utskott som har tid över under de dagar under kyrkomötessammanträdet som utskottsberedningen pågår bör det kunna anordnas fördjupningspass, seminarier och liknande för att erbjuda ledamöterna ytterligare fortbildning och fördjupning.

Mandatperiodens andra år

Det är utredningens mening att det andra året i mandatperioden i huvudsak bör följa den modell som gäller nu. Motionsrätten bör inte begränsas så som det föreslås bli fallet i samband med de tematiska kyrkomötena. Förslaget innebär att kyrkostyrelsen till detta kyrkomöte ska lämna en skrivelse innehållande en strategisk plan. Denna ska bli föremål för beredning i utskott och därefter beslut i plenum.

Mandatperiodens tredje år

Även under det tredje året i mandatperioden ska hållas ett tematiskt kyrkomöte. Under detta år finns det dock ingen strategisk plan som kan utgöra tema. I stället menar utredningen att kyrkomötets presidium, efter samråd med företrädarna för nomineringsgrupperna och med kyrkostyrelsen, ska besluta om ett eller flera teman.

En pågående större utredning kan t.ex. bli ett lämpligt tema. Ledamöterna kan då få möjlighet till fördjupning kring de frågeställningar som är under utredning och på det viset bli bättre rustade när förslag i ärendet vid ett senare sammanträde återkommer i form av en skrivelse från kyrkostyrelsen.

Det kan också finnas en aktuell sakfråga som är lämpad att utgöra tema. Ett sådant exempel från senare tid är frågan om migration och flyktingmottagande och vilken roll kyrkan kan spela i detta. Det måste emellertid inte handla om en dagsaktuell fråga. Det finns andra frågor som alltid är aktuella och det finns teologiska frågeställningar som kan lämpa sig för fördjupning.

Precis som övriga år måste dock även skrivelserna om Verksamhet och ekonomi samt årsredovisning och redovisningen av kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets ärenden tas om hand. Detta gäller också en eventuellt övrig skrivelse som kyrkostyrelsen har lämnat till kyrkomötet.

Motionsrätten bör vara begränsad på samma sätt som när det gäller första året i mandatperioden.

Mandatperiodens fjärde år

På samma sätt som det andra året, bör det fjärde året i mandatperioden genomföras huvudsakligen i enlighet med det som gäller idag. I anslutning till mandatperiodens sista möte ska också det nyvalda kyrkomötet, precis som idag, samlas för att välja personer till de uppdrag som avser tiden efter valåret, dock inte till uppdrag i kyrkomötets utskott.

I ett annat sammanhang föreslår utredningen att det bör övervägas att lägga till ytterligare en dag till valsammanträdet som då bör ägnas åt utbildning och fortbildning av ledamöterna.

3.1.5.4 Frågan om kyrkostyrelsens, presidiets och revisorernas möjlighet att varje år få sina ärenden behandlade av kyrkomötet samt frågan om utskottsinitiativ

Kyrkomötet måste samtliga år få tillfälle att ta ställning till kyrkostyrelsens förslag till inriktning för verksamheten på nationell nivå samt fastställa kostnadsram för det kommande verksamhetsåret och planeringsramar för de två därpå följande åren. Kyrkomötet behöver varje år också fastställa årsredovisning, resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå för det gångna verksamhetsåret samt besluta om ansvarsfrihet ska beviljas kyrkostyrelsens ledamöter för det gångna räkenskapsåret.

Skrivelser samt motioner som ansluter till dessa måste behandlas i utskott och beslutas i plenum. Med den föreslagna ordningen blir det då nödvändigt att kyrkostyrelsen inte lägger fram någon större skrivelse det år då tematiska kyrkomöten äger rum. Dock måste kyrkostyrelsen få behålla rätten att komma med en skrivelse om omständigheterna så kräver. Detsamma ska gälla kyrkomötets presidium.

Revisorerna måste också ha rätten att väcka ärenden och få dem behandlade av kyrkomötet. Likaså måste utskotten, för det ovanliga fall då det finns grundade skäl för ett utskottsinitiativ, ha denna rätt.

3.1.5.5 Särskilt om motioner under mandatperiodens första och tredje år

Motionsrätten ska, som nämnts ovan, vara begränsad under de år då tematiska kyrkomöten äger rum. Detta innebär naturligtvis en viss inskränkning i ledamöternas möjlighet att utöva sina påverkansmöjligheter och i de demokratiska spelreglerna. Utredningen menar dock att denna begränsning är nödvändig för att skapa utrymme för kyrkomötet att vartannat år på ett fördjupat sätt diskutera och debattera angelägna frågor och då inte minst den nationella nivåns strategiska vägval och långsiktiga målbild. Man anser därmed att detta är en inskränkning som kan tålas.

De motioner som ändå inkommer till kyrkomötet under motionstiden och som inte knyter an till något gällande tema eller någon av de skrivelser som kyrkostyrelsen det året lägger fram för kyrkomötet ska avvisas och därmed inte tas upp till behandling. Det står sedan de ledamöter som av detta skäl får sin motion avvisad fritt att återkomma med samma motion till kyrkomötet året efter.

I 5 kap. 1 § i arbetsordningen finns en bestämmelse om att en av ordföranden avvisad motion bara ska kunna behandlas i det fall kyrkomötet inte godkänner ordförandens beslut. Samma ordning bör gälla för det fall ordföranden finner att en fråga inte bör behandlas av kyrkomötet på den grunden att den inte rör ett aktuellt tema och inte heller inlämnats i anslutning till en skrivelse från kyrkostyrelsen.

Eftersom kyrkomötet vid de första av de båda tematiska kyrkomötena inte ska fatta beslut om den strategiska planen, måste motionerna som behandlas vara utformade som förslag om vad som ska framföras till kyrkostyrelsen. Motioner som innehåller yrkanden om att t.ex. någon i motionen angiven text ska tillföras den strategiska planen får då avvisas och motionären återkomma till kyrkomötets sammanträde året därpå.

3.1.5.6 De särskilda beslutsordningarna

I kyrkoordningen föreskrivs särskilda beslutsordningar för att dels besluta i ärenden som gäller vissa lärofrågor och dels besluta om ändring av vissa bestämmelser i kyrkoordningen. Om någon av de särskilda beslutsordningarna blir tillämpliga, ska det andra beslutet även fortsättningsvis ska kunna fattas året efter valåret, även om kyrkomötet endast sammanträder under en sammanhållen session ett sådant år.

Om det är fråga om ett beslut i en lärofråga måste dock beslutet hinna beredas i utskott och läronämnden behöver yttra sig på nytt. Det kommer dock att, utöver de tematiska inslagen, också att finnas tid för utskottsberedning och arbetsplenum så det finns inget skäl till att en sådan fråga inte ska kunna beslutas det första året i mandatperioden.

3.1.5.7 Val av utskott

Val till utskotten ska ske vid kyrkomötets första sammanträde under mandatperioden. Detta innebär att ytterligare ett moment måste läggas till det som ska hinnas med under

de fem dagar som kyrkomötet enligt förslaget sammanträder under detta år. Utskottsvalen är dock inte något som tar särskilt mycket tid i anspråk. Mot bakgrund av den korta tid som åtgår för valen till utskotten menar utredningen att dessa även fortsatt kan förrättas vid det första sammanträdet under mandatperioden.

3.1.5.8 Debatten

Med de förslag utredningen nu lägger kring tematiska kyrkomöten finns det, säger man, ingen anledning för kyrkomötet att även i övrigt hålla en debatt i något särskilt ämne. Bestämmelsen som ger möjlighet att hålla en sådan debatt kan därför utgå.

3.1.5.9 Utredningens förslag

Det förslag som utredningen lägger fram, formuleras på följande sätt.

Det införs en ordning med tematiska sammanträden under det första och det tredje året i varje mandatperiod. De år tematiska kyrkomöten hålls ska kyrkomötet sammanträda under endast en sammanhållen session och en del av tiden ägnas åt diskussioner och fördjupning kring ett eller flera teman. Under det första året i en mandatperiod ska temat återkommande vara relaterat till kyrkostyrelsens strategiska plan och långsiktiga målbild. Under mandatperiodens tredje år ska temats bestämmas av kyrkomötets presidium efter samråd med företrädarna för nomineringsgrupperna och kyrkostyrelsen. Under de år tematiska sammanträden hålls ska kyrkomötet endast ta upp till behandling sådana motioner som anknyter till det gällande temat eller ansluter till en skrivelse från kyrkostyrelsen. Övriga motioner ska inte tas upp till behandling. Kyrkostyrelsen ska dock även de år då tematiska sammanträden hålls ha rätt att avge skrivelser till kyrkomötet även inom ämnen som inte anknyter till det aktuella temat. Bestämmelsen i 6 kap. 1 § i arbetsordningen om att kyrkomötet kan hålla en debatt utan samband med annan handläggning utgår.

3.2 Remissinstanserna

Nomineringsgruppen S

I sitt remissyttrande säger nomineringsgruppen att man finner frågan om en tematisering av vissa års kyrkomöten vara en intressant idé. Man framhåller att det är angeläget att kyrkomötets arbete bättre speglar den verksamhet som kyrkostyrelsen får i uppdrag att verkställa genom beslutet om verksamhetsinriktning och ekonomi.

Däremot uttalar nomineringsgruppen sin tveksamhet inför förslaget att vartannat år endast genomföra en session av kyrkomötet. Ett skäl för detta är att man tror det kommer att leda till problem för sekretariatets möjligheter att i god ordning bereda beslutsunderlag för såväl utskott som för förhandlingarna i plenum. Vidare menar man att det kan finnas anledning att ge kyrkomötet möjligheter att i mer lugn och ro kunna bedöma och sätta sig in i de beslutsförslag som lämnas för ställningstagande från utskotten.

Nomineringsgruppen säger att man skulle sätta värde på om presidiet, utan att i någon omfattning av betydelse behöva utöka antalet dagar för kyrkomötet i förhållande till utredningens förslag, kunde överväga om det skulle finnas möjligheter att varje år ha två sessioner av kyrkomötet, med några veckors mellanrum. Man anför att detta också skulle kunna underlätta för ledamöter att få ledigt från sina ordinarie arbeten för att kunna delta i överläggningarna.

Nomineringsgruppen POSK

I sitt yttrande säger nomineringsgruppen att man i huvudsak ser positivt på förslaget om tematiska kyrkomöten, eftersom det skulle ge möjlighet till faktaredovisning och överläggningar med ett annat djup än vad som idag är fallet. Man menar att upplägget med ”temaår” verkar spännande och att det behövs friare former för erfarenhetsutbyte och debatt. Likaså behövs det tid för att följa upp redan fattade beslut. Nomineringsgruppen menar att förslaget till stora delar försöker tillmötesgå dessa behov.

Att nomineringsgruppen finner förslaget vara värt att pröva, hindrar dock inte – säger man i remissvaret – att det bland deras ledamöter finns en tveksamhet mot delar av förslaget. Man säger att om det skall bli bra, kommer det att kräva ”ett under av förberedelse av presidium, gruppledare och andra”. Kyrkoordningens krav på väl beredda och juridiskt säkerställda beslut måste beaktas.

Förslaget om endast en session första och tredje året i mandatperioden tillstyrks med viss tvekan. Nomineringsgruppen menar att tidsplanen för kyrkomötet under de tematiska åren inte är realistisk. Det gäller tiden för utskottsarbetet, men också tiden för inläsning och för gruppmöten. Om det dessa år endast ska hållas en session, måste den sannolikt pågå under fredagen samtidigt som utskottsarbetet måste påbörjas direkt på söndagen. Nomineringsgruppen menar att detta är sårbart och att det därför behöver finnas en beredskap för att ha två sessioner även under de tematiska åren, i det fall ärendemängden skulle bli särskilt stor.

Vidare säger nomineringsgruppen att frågan om hur det ska skapas mer möjlighet att samtala om aktuella allmänkyrkliga frågor inte är löst. Temat måste fastställas för långt i förväg för att detta ska vara möjligt.

I yttrandet framförs också en tveksamhet mot att genomföra en så stor förändring på en gång. Ett alternativ skulle kunna vara att göra det i två eller tre steg.

Nomineringsgruppen BA

I remissyttrandet sägs att det i kyrkomötet måste finnas utrymme för de viktiga diskussioner som handlar om kyrkans liv, i nutid och framtid. Kyrkomötet måste alltså ha arbetsformer som inte bara är välfungerande för kyrkomötets formella funktion som högsta beslutande organ, utan som också på ett ändamålsenligt sätt kan bidra till att sådana samtal kan ske. Det behöver finnas en balans mellan det formella och det visionära, Detta ska ses som av varandra beroende, inte motstående, intressen. Därför ser nomineringsgruppen gärna att tematiska kyrkomöten kommer till stånd. Dock menar man att dessa bör äga rum andra och fjärde året i mandatperioden.

Vidare framgår det av remissyttrandet att nomineringsgruppen är tveksam till om det är en lämplig ordning att en strategisk plan träder i kraft under en mandatperiods näst sista år. Man ser att det finns vissa frågetecken kring hur den strategiska planen är tänkt att fungera.

Vidare är nomineringsgruppen tveksam till att förslaget om inskränkning i motions- och förslagsrätten vid sådana kyrkomöten i praktiken kommer att medföra någon begränsning av de sakfrågor som man får motionera om. Det är – menar man – oklart vilka resurser som behöver avsättas för att en rimlig arbetsbelastning för berörd personal ska åstadkommas vid de tematiska kyrkomötena.

Nomineringsgruppen C

Nomineringsgruppen framhåller att den strategiska planen ska fastställas andra året i mandatperioden. Det innebär att denna plan inte blir synlig förrän tredje året. Man menar att de samtal som kyrkomötet ska föra kommer väl sent, eftersom år fyra är det sista året under mandatperioden.

Nomineringsgruppen reser också frågan om tematiska kyrkomöten kan innebära att vissa frågor blir fördröjda.

Nomineringsgruppen KR

Nomineringsgruppen menar att förslag om tema det tredje året, inte bara borde få komma från kyrkostyrelsen. Det kunde också vara lämpligt att stiftens, genom stiftsstyrelserna, kunde få komma med förslag. Denna möjlighet borde införas, eftersom det kan vara så att inte någon ledamot i stiftsstyrelsen sitter i kyrkomötet.

Nomineringsgruppen FK

Nomineringsgruppen menar att utredningens förslag om en ändrad fyraårscykel med vartannat år av tematisk karaktär, med bara en session är ogenomtänkt och leder till en rad negativa konsekvenser. Man menar att en begränsning av motionsrätten till sådana frågor som går in under temat, på ett radikalt sätt beskär den demokratiska friheten. Man säger att om kyrkomötet är av meningen att fri motionsrätt inte behöver gälla varje år, bör frågan i stället gälla huruvida det alls är nödvändigt att kyrkomötet samlas årligen. Vidare säger man att den möjliga konsekvensen att vissa utskott kommer att sakna ärenden att behandla är olycklig och inte acceptabel. Man framhåller att kyrkomötet är ett beslutsorgan och att då istället fylla denna tid med seminarier och utbildningar kan inte anses vara tillfredsställande.

Därutöver framhåller man att det blir en mycket delikat fråga att besluta vilka teman som ska gälla och menar att detta kan öppna upp för en rad partipolitiska överväganden. Frågan om fokusering på någon under året viktig fråga bör och kan lösas på annat sätt. Under det aktuella kyrkomötet kan tid för detta avsättas.

Nomineringsgruppen reser invändningar mot att korta ner kyrkomötet till en session under de föreslagna temaåren. Man menar att ledamöternas tid för inläsning, liksom tiden för behandling i nomineringsgrupperna, blir för kort.

Mot bakgrund av detta yrkar nomineringsgruppen på

- att eventuellt behov av ökad fokusering på vissa frågor under (vissa) kyrkomöten löses på annat sätt än det som utredningen föreslår och
- att bestämmelsen som ger möjlighet för kyrkomötet att hålla en debatt i något särskilt ämne kvarstår,
- att förslaget om temakyrkomöte vartannat år avslås,
- att förslaget om att begränsa kyrkomötet till endast en session vartannat år avslås,
- att alla förslag som innebär att kyrkomötet lämnar över inflytande till kyrkokansliet genom till exempel val av medverkande vid seminarier avvisas.

Nomineringsgruppen MPSK

Nomineringsgruppen ser positivt på förslaget med tematiska kyrkomöten, men vill behålla antalet sessioner som det är i nuläget. Man vill inte att kyrkomötets arbete, inklusive gruppmöten, ska förläggas till lördag och söndag. Vidare vill man ha en budgetdebatt också under första sessionen.

Man lägger ett förslag enligt följande.

År 1. Budgetdebatt. Tema utbildning. Med fokus på utskottsarbetet önskar vi utbildning och fördjupning kring de frågor utskottet har att bereda. Även studieresa kan bli aktuellt.

År 2. Budgetdebatt. Vanliga sessioner som i dag.

År 3. Budgetdebatt. Tema

År 4. Budgetdebatt. Vanliga sessioner som i dag

Nomineringsgruppen FiSK

Nomineringsgruppen uttrycker en positiv inställning till förslaget med tematiska kyrkomöten år ett och tre för varje mandatperiod. Dock menar man att en förändring med denna inriktning skulle kunna vara att i ett första steg införa detta för endast år ett under mandatperioden. Detta skulle sedan kunna utvärderas innan ett eventuellt andra steg tas med ytterligare ett tematiskt kyrkomöte.

Vidare efterlyser man ett ytterligare klagörande av hur förskjutningen av ett ökat bestämmande för kyrkomötets presidium ska kunna balanseras mot ledamöternas utrymme att lyfta frågor vid införande av ett tematiskt kyrkomöte.

Utlandsförsamlingarna

Företrädarna för utlandsförsamlingarna bejakar förslaget om tematiska kyrkomöten. Man menar att det har funnits ett behov att kunna få diskutera mer, och att det ibland har kännas som man har "rusat" till beslut. Detta är, säger man, extra viktigt för nya ledamöter.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga är sig positiva till förslaget om tematiska kyrkomöten och att det föreslås att första året i en mandatperiod ska vara kopplat till kyrkostyrelsens strategiska plan och långsiktiga målbild.

Svenska Kyrkans Unga vill gärna vara en instans i arbetet kring kyrkomötenas tematik.

Biskopsmötet

Biskopsmötet bifaller utredningens förslag om en ordning med tematiska sammanträden under det första och det tredje året i varje mandatperiod. Biskopsmötet ställer sig positiv till den koncentrerad av motionsinstitutet som detta avses medföra.

Dock vill biskopsmötet ifrågasätta utredningens förslag rörande beslut om tema och menar att samråd även ska ske med stiftens biskopar som enligt 11 kap. 9 § i kyrkoordningen deltar i kyrkomötets överläggningar.

Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen framhåller att kyrkomötets roll som högsta beslutande organ gör det ofrånkomligt och naturligt att en stor del av kyrkomötets arbete kommer att handla om beslutsfattande och formalia i anslutning till detta. Men, säger kyrkostyrelsen, kyrkomötet måste också vara ett forum där samtal om kyrkans liv och om frågor som är strategiskt viktiga för kyrkans framtid kan föras. Kyrkomötet måste därför ha arbetsformer som också understödjer att samtal om framtidsfrågor och visioner kan föras.

Mot bakgrund av detta menar kyrkostyrelsen att de tematiska kyrkomöten som föreslås är ett mycket positivt initiativ i rätt riktning och välkomnar utredningens förslag om att genom tematiska kyrkomöten åstadkomma ett större fokus i kyrkomötesarbetet på för Svenska kyrkan viktiga framtidsfrågor.

Beträffande tidpunkten för de tematiska kyrkomötena menar kyrkostyrelsen att det kan finnas vissa fördelar med att i stället förlägga dessa till mandatperiodens andra och fjärde år. Det skulle ge förutsättningar för nyvalda ledamöter att första året motivera fritt och att sammanträda på ett sätt som de känner igen från andra beslutande organ. En sådan ordning kan också ge ledamöterna en bättre förberedelse för det följande årets tematiska kyrkomöte.

Liksom utredningen noterar kyrkostyrelsen att det pågår ett arbete med att utarbeta en långsiktig målbild. Kyrkostyrelsen framhåller att detta arbete ännu är i ett inledande skede och att det därför inte är lämpligt att redan nu gå vidare med utredningens förslag att knyta temat det första året i den kommande mandatperioden till kyrkostyrelsens strategiska plan.

Kyrkostyrelsen säger sig se positivt på att kyrkomötet ska kunna behandla också större frågor av samhällsbärande betydelse. Dock menar kyrkostyrelsen att det då är viktigt att de teman som väljs inte är alltför snävt formulerade och inte enbart tar sikte på enskilda och just för tillfället aktuella frågeställningar.

I sitt remissyttrande framhåller kyrkostyrelsen att planeringen inför ett tematiskt kyrkomöte är sådan att temat kan beslutas lång tid i förväg, minst åtta månader eller ännu hellre med några års framförhållning.

Beslut om teman bör, enligt kyrkostyrelsens mening, tas av kyrkomötets presidium *i samråd med* kyrkostyrelsen och biskopsmötet, inte efter samråd med nomineringsgrupperna och kyrkostyrelsen som utredningen föreslår. Det torde sedan bli presidiets ansvar att de frågor som behandlas kan belysas på ett objektivt mångsidigt sätt.

Kyrkostyrelsen framhåller vidare att också jämställdhetskrivelsen är en sådan skrivelse som kyrkostyrelsen kan förväntas lämna även om kyrkomötet har en tematisk session.

Kyrkostyrelsen framhåller att vilka resurser som är nödvändiga att avsätta vid genomförande av tematiska kyrkomöten för att en rimlig arbetsbelastning ska åstadkommas är beroende av ett antal okända och svårförutsebara faktorer.

Vidare noterar kyrkostyrelsen att det med den föreslagna tidsplaneringen finns en risk att det blir en otillfredsställande arbetssituation för kyrkomötets ledamöter. Detsamma gäller den personal som ska arbeta i kyrkomötet. Mot bakgrund av detta anser kyrkostyrelsen att kyrkomötet bör sammanträda vid två sessioner även de tematiska åren i mandatperioden. Detta skulle ge rimliga arbetsförutsättningar för alla berörda.

Förslag: Det införs en ordning med tematiska kyrkomötessammanträden under det andra och fjärde året i mandatperioden. Kyrkomötet ska då behandla ett fastställt tema. Vid det första tematiska kyrkomötet, år två i mandatperioden, bör temat vara den strategiska plan som kyrkostyrelsen håller på att utarbeta. Under det andra tematiska kyrkomötet, år fyra i mandatperioden, ska kyrkomötessammanträdet behandla ett i särskild ordning fastställt tema.

Kyrkostyrelsen ska dock till alla kyrkomötessammanträden i mandatperioden avge skrivelse om verksamhet och ekonomi, skrivelse med årsredovisning samt skrivelse med redovisning av de ärenden som kyrkostyrelsen har handlagt.

Bestämmelsen i 6 kap. 1 § i arbetsordningen om att kyrkomötet kan hålla en debatt utan samband med andra ärenden ska utgå. Även tematiska kyrkomötessammanträden ska pågå under två sessioner.

Nya paragrafer: 1 a kap. 1, 3 §§ i arbetsordningen.

Presidiets förslag överensstämmer delvis med utredningens förslag.

3.3.1 Inledning

Utredningen har i sitt betänkande föreslagit att två av mandatperiodens kyrkomötessammanträden ska förändras och genomföras som tematiska kyrkomöten. Vi bejakar detta förslag och instämmer i de grundläggande skäl som utredningen anför i sitt betänkande. Det är bra om vi får en ordning för kyrkomöten som tar ledamöternas delaktighet och engagemang till vara än mer än vad som nu är fallet. Vi menar att en ordning med tematiska kyrkomöten, mer än idag, skulle kunna ge plats för stora vägvals- och framtidsfrågor. De skulle kunna bli tillfällen att tänka nytt och att tänka stort. De skulle genom sin utformning kunna ge tillfälle till bibelförklaringar och också åsiktsutbyte på ett annat sätt än vad den nuvarande formen tillåter. Vi är alltså eniga med utredningen i denna del och föreslår att en ordning med tematiska kyrkomöten genomförs. Som en konsekvens av detta föreslår vi också att bestämmelsen i 6 kap. 1 § i arbetsordningen om att kyrkomötet kan hålla en debatt utan samband med andra ärenden ska utgå.

3.3.2 Två sessioner andra och fjärde året i mandatperioden.

När det gäller vilka av mandatperiodens kyrkomöten som ska ha karaktären av tematiska kyrkomöten, avviker vi från utredningens förslag. I likhet med flera remissinstanser vill vi i stället föreslå att det andra och fjärde sammanträdet i mandatperioden utformas som tematiska kyrkomöten. Vi menar att det är att föredra att det första kyrkomötessammanträdet i mandatperioden är utformat som ett mer traditionellt sammanträde med sedvanlig utskottsbehandling och debatt i plenum. Detta ger bättre förutsättningar för nyvalda ledamöter att introduceras i kyrkomötets uppgifter och arbetssätt. Vi instämmer i kyrkostyrelsens bedömning att detta också skulle ge nyvalda ledamöter en bättre grund för deltagande i andra årets tematiska kyrkomöte. Sålunda föreslår vi att mandatperiodens andra och fjärde sammanträde ska ha tematisk utformning.

Vi avviker också från utredningens förslag när det gäller längden på de tematiska kyrkomötessammanträdena. Utredningen föreslår att dessa ska genomföras med enbart en session. Vi instämmer i de synpunkter som har kommit från flera remissinstanser, att detta riskerar att medföra en alltför komprimerad arbetsperiod för såväl ledamöter

som personal. Ett tematiskt kyrkomöte kan inte uteslutande handla om de frågor som relaterar till det valda temat. Kyrkostyrelsens skrivelser om verksamhet och ekonomi, liksom årsredovisningen samt styrelsens redovisning av handlagda ärenden måste behandlas både i utskott och i plenum. Det måste finnas tillräckligt med tid för detta. Mot bakgrund av detta föreslår vi att även tematiska kyrkomöten ska genomföras i två sessioner.

3.3.3 Beslut om tema

Det kan, enligt vår mening, bli fråga om två olika typer av tematiska kyrkomöten.

Dels kan det handla om en strategisk plan som kyrkostyrelsen vid den aktuella tidpunkten arbetar med, dels om ett för det aktuella kyrkomötessammanträdet särskilt valt tema.

Initiativ och förslag om ett eventuellt tema ska kunna komma från olika håll och vi vill inte detaljreglera hur detta ska kunna ske. Vi delar utredningens tankar kring vilka olika typer av teman som skulle kunna bli aktuella, men vi vill inte binda fast oss vid vissa särskilda områden. Det är viktigt att det finns en stor flexibilitet i detta avseende. Initiativ och förslag får kommuniceras med presidiet som sedan sätter igång processen.

I de fall då ett särskilt tema ska väljas, bör detta beslut föregås av ett samråd mellan olika aktörer. Detta gäller i hög grad kyrkostyrelsen och biskopsmötet.

Vi menar att det därefter får bli presidiets uppgift att se till att det förslag till tema som har lämnats blir föremål för ytterligare samråd. Presidiet ska därvid samråda med nomineringsgruppernas företrädare.

Till sist måste det bli presidiet som har sista ordet och som därmed fattar beslut om de tema som ska gälla. I denna del av samrådet handlar det därmed om att presidiet beslutar *efter samråd* med de olika parterna.

Inte heller vill vi precisera en exakt tidsgräns för när ett tema ska vara fastställt, men det är naturligtvis viktigt att hitta en balans mellan att tema å ena sidan inte beslutas så tidigt att det riskerar att bli inaktuellt, men å andra sidan heller inte så sent att inte nödvändiga förberedelser hinner göras.

3.3.4 Arbetsformer vid mandatperiodens tematiska kyrkomöten

3.3.4.1 Tematiskt kyrkomöte kring strategisk plan

Som framgår av kyrkostyrelsens yttrande pågår hos kyrkostyrelsen ett arbete med att utarbeta en långsiktig målbild och strategier för den nationella nivåns verksamhet som samlat är tänkt att kunna presenteras i en strategisk plan. Detta arbete är dock ännu i ett inledande skede och det är därför oklart hur den strategiska planen närmare ska utformas och hur den kommer att förhålla sig till kyrkostyrelsens årliga skrivelse om verksamhet och ekonomi.

Det är enligt vår mening viktigt att kyrkomötet i ett tidigt skede får möjlighet att bidra med kyrkomötets perspektiv till det fortsatta arbetet. Vi föreslår därför att temat för det första av mandatperiodens tematiska kyrkomöten bör vara den strategiska planen i det skede av processen som den då befinner sig. Enligt vårt förslag ska detta vara det andra året i mandatperioden.

För att detta ska vara möjligt bör kyrkostyrelsen då lämna en skrivelse som bl.a. redovisar kyrkostyrelsens syn på aktuella strategiska frågor inom olika områden och som kan utgöra underlag för kyrkomötets överläggningar. Beredning i utskott, liksom seminarier, föreläsningar och tillfällen till andra överläggningar får då ske under den första sessionen i det årets kyrkomötessammanträde. Vi menar att det som framkommer vid seminarier och andra samtalstillfällen bör återrapporteras på lämpligt sätt så

att erfarenheterna därifrån kan komma utskotten och kyrkostyrelsen till del. Vi delar utredningens uppfattning att betänkandena från de olika utskotten också bör mynna ut i att respektive utskott beslutar att överlämna sina synpunkter, så att de sedan kan vara till ledning för kyrkostyrelsen i det fortsatta arbetet. Den strategiska planen ska alltså i detta skede ses som ett pågående arbete, inte ett beslutsärende.

Berörda utskott ska under första veckan också behandla de ordinarie skrivelser som kyrkostyrelsen regelmässigt avger till varje års kyrkomötessammanträde. Likaså ska de behandla de motioner, som med anledning av dessa skrivelser har kommit in till kyrkomötet.

Vi återkommer till frågan om motionsrätten under tematiska kyrkomöten under avsnittet om kyrkomötets motionsinstitut.

Den andra sessionen under årets sammanträde ska då, enligt vår mening, användas till överläggningar och beslut i plenum. Det är kyrkomötet i sin helhet, inte det enskilda utskottet, som kommunicerar med kyrkostyrelsen. Förslagen från utskotten om att ge kyrkostyrelsen information om det som utskottet i fråga har enats om, får därför, om majoriteten så önskar, genom ett beslut i plenum bli det som kyrkomötet sedan överlämnar till kyrkostyrelsen. I den begränsade meningen blir det fråga om beslut i plenum, också när det gäller de meningar som utskotten vill framföra. Vi menar att bestämmelserna i 5 kap. 1–4 §§ i arbetsordningen, med den justering som vi föreslår angående omröstningsförfarandet, ska tillämpas också här.

Utskottsbetänkandena med anledning av kyrkostyrelsens reguljära skrivelser och behandlingen av de motioner som anknyter till dessa ska leda till kyrkomötets beslut på samma sätt som vid de traditionella sammanträdena.

För det fall det skulle bli fråga om beslut enligt bestämmelserna i 11 kap. 19 § i kyrkoordningen om särskild beslutsordning, så måste ett sådant beslut också fattas vid den andra sessionen i årets sammanträde.

Slutligen kan tilläggas att om det vid mandatperiodens första tematiska kyrkomöte av något skäl inte skulle vara lämpligt eller möjligt att knyta temat till kyrkostyrelsens arbete med en strategisk plan, får temat för detta år bestämmas på samma sätt som föreslås gälla för mandatperiodens andra tematiska sammanträde (se vidare i följande avsnitt).

3.3.4.2 Annat tematiskt kyrkomöte

Vi anser att också detta tematiska sammanträde bör omfatta två sessioner, förlagda i tiden på samma sätt som när det gäller övriga sammanträden under mandatperioden.

Vid detta tillfälle torde det inte finnas någon strategisk plan att behandla. Kyrkomötet får därmed ägnas åt ett tema som beslutats i enlighet med det som har beskrivits tidigare, se avsnitt 3.3.3. På samma sätt som när det gäller det första tematiska kyrkomötet i mandatperioden, behöver det finnas ett underlagsmaterial som kan bli föremål för överläggningar i de olika utskotten, liksom vid seminarier och andra tillfällen för samtal. Vi menar att det blir presidiets uppgift att, med stöd av de resurser som finns i kyrkokansliet, ta fram detta underlag.

Det behöver ske en återrapportering från utskott och seminarier. Vilka former detta ska ta sig, får vara avhängigt av vilken typ av tema det är fråga om. Om det handlar om en större pågående utredning, skulle kyrkomötet, i form av ett uttalande eller en rapport, kunna informera utredningen om det som majoriteten efter utskottsbehandling har kunnat enas om. Vi menar att det dock kan vara tveksamt om kyrkomötet, som senare sannolikt ska besluta om en skrivelse med anledning av utredningens arbete, redan under pågående utredning på detta sätt ska påverka dess arbete. Ett

undantag från detta kan vara om kyrkostyrelsen i sina direktiv till utredningen eller på annat sätt har öppnat för denna möjlighet.

Skrivelsen om verksamhet och ekonomi och årsredovisning, liksom kyrkostyrelsens redovisning av handlagda ärenden måste också vid detta sammanträde beredas i utskott och beslutas av kyrkomötet. Beslut måste också kunna fattas i enlighet med bestämmelserna i 11 kap. 19 § i kyrkoordningen om särskild beslutsordning, om det blir aktuellt. I dessa fall blir det fråga om sedvanliga utskottsbetänkanden.

På samma sätt som nu menar vi att andra sessionen i mandatperiodens sista sammanträde ska förlängas med ett valsammanträde för det nyvalda kyrkomötet. I detta sammanhang bör då också viss utbildning kring kyrkomötet och dess arbetsformer ägas rum, på samma sätt som sker idag.

3.3.5 Första och tredje sammanträdet i mandatperioden

De återstående sammanträdena i mandatperioden, år ett och år tre, bör enligt vår mening i huvudsak genomföras i enlighet med vad som gäller nu. Utöver sedvanlig utskottsbehandling av de återkommande skrivelserna och av motioner som lämnats in, bör kyrkomötet under år tre också fatta beslut om den strategiska plan som var föremål för överläggningar vid det gångna årets tematiska kyrkomöte.

4 Utskottsindelningen i kyrkomötet

4.1 Utredningens betänkande

4.1.1 Äldre och nuvarande ordning

4.1.1.1 Före år 2000

Före kyrkoordningens tillkomst kunde, enligt kyrkolagen, ett ärende beredas av antingen Centralstyrelsen eller av ett utskott. Det fanns också en möjlighet för presidiet att, i syfte att vinna tid, överlämna ett ärende till Centralstyrelsen för förberedande beredning. Under perioden från kyrkomötesreformen 1982 till relationsförändringen bereddes dock endast ett ärende av Centralstyrelsen före beslut. Möjligheten att överlämna ett ärende till Centralstyrelsen för förberedande beredning utnyttjades över huvud taget inte.

Utöver de fasta utskotten, fanns också ett särskilt beredningsutskott. Utskottet skulle pröva frågan om bordläggning enligt 26 § kyrkolagen, men utskottet utnyttjades också under några år för att bereda ärenden som enligt ordinarie fördelning skulle ha handlagts av några av de mest arbetstyngda utskotten.

4.1.1.2 Kyrkomötet 1983–1984

När det nya kyrkomötet sammanträdde första gången 1983 tillsattes följande åtta fasta utskott:

Särskilda beredningsutskottet (BU)

Kyrkolagsutskottet (LU)

Evangelisationsutskottet (EU) – bl.a. gudstjänstfrågor, församlingsliv

Utbildningsutskottet (UbU)

Diakoniutskottet (DU) – samhällsansvar

Informationsutskottet (IU)

Utrikesutskottet (UU) – mission, utlandsfrågor, ekumenik

Organisationsutskottet (OU) – bl.a. ekonomi och budget

Dessutom angavs i arbetsordningen möjligheten att tillsätta tillfälliga utskott (TU).

4.1.1.3 Kyrkomötet och ombudsmötet 1985–1989

I och med tillkomsten av Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV) och dess ombudsmöte uppkom en privaträttslig organisation parallellt med den offentligt-rättsliga. Det var samma ledamöter i båda och utskotten fungerade på samma sätt.

Det fanns följande uppdelning i utskott.

<i>Kyrkomötet</i>	<i>Ombudsmötet</i>
Särskilda beredningsutskottet	-
Kyrkolagsutskottet	
Evangelisationsutskottet	Evangelisationsutskottet
Utbildningsutskottet	Utbildningsutskottet
Diakoniutskottet	Diakoniutskottet
Informationsskottet	Informationsskottet
Utrikesutskottet	Utrikesutskottet
Organisationsutskottet	Organisationsutskottet

4.1.1.4 Kyrkomötet och ombudsmötet 1990–1999

Under denna period hade kyrkomötet en ny utskottsindelning. Kyrkomötet hade tio utskott och ombudsmötet hade sju.

<i>Kyrkomötet</i>	<i>Ombudsmötet</i>
Särskilda beredningsutskottet	-
1 kyrkolagsutskottet	-
2 kyrkolagsutskottet	-
Gudstjänstutskottet	Gudstjänstutskottet
Församlingsutskottet	Församlingsutskottet
Utbildningsutskottet	Utbildningsutskottet
Ekumenikutskottet	Ekumenikutskottet
Kulturutskottet	Kulturutskottet
Organisationsutskottet	Organisationsutskottet
Ekonomiutskottet	Ekonomiutskottet

Ekumenikutskottet tog över det tidigare utrikesutskottets ärenden. Kulturutskottet skulle behandla ärenden om forskning, information, media och kultur. Församlingsutskottet tog över församlingslivsfrågor från evangelisationsutskottet och ärenden om kyrka – samhälle från det tidigare diakoniutskottet. Ekonomiutskottet tog över budget från organisationsutskottet.

Det särskilda beredningsutskottet fick aldrig något ärende remitterat till sig.

4.1.2 Utskotten och utskottsindelningen

Den nu gällande utskottsorganisationen beslutades vid 1999 års kyrkomöte. Kyrkoordningen slår fast att ärenden ska beredas i utskott, men inte hur många eller vilka utskott som ska finnas. Det finns inte någon möjlighet att låta kyrkostyrelsen bereda något ärende. Sedan relationsändringen har kyrkomötet haft åtta fasta utskott. Det finns en möjlighet för kyrkomötet att tillsätta ett eller flera tillfälliga utskott, men den har hittills inte utnyttjats.

Genom beslut vid kyrkomötet 2011 infördes i arbetsordningen en möjlighet att göra avsteg från den ordinarie ärendefördelningen. Denna möjlighet har utnyttjats, framför allt för att minska arbetsbelastningen på Kyrkolivsutskottet.

Eftersom det är en huvuduppgift för kyrkomötet att besluta om ändringar i kyrkoordningen, har utskottsindelningen i huvudsak utformats utifrån detta. För fem av utskotten, nämligen Gudstjänstutskottet, Organisationsutskottet, Tillsyns- och uppdragsutskottet, Ekonomi- och egendomsutskottet samt Ekumenikutskottet, anges i arbetsordningen att de bereder ärenden som avser olika delar av kyrkoordningen. Dessa utskott bereder också andra ärenden inom sina respektive ansvarsområden.

I 4 kap. 6–13§§ i kyrkoordningen finns en beskrivning av de olika utskottens uppgifter och ansvarsområden. I 4 kap. 18 § sägs att kyrkomötet beslutar om ärendenas fördelning på utskotten. Härvid kan kyrkomötet, som framgått ovan, för beredning av ett visst ärende besluta att frångå den i kyrkoordningen angivna fördelningen.

Utredningen har tagit fram statistik för åren 2000–2016 avseende de ärenden som utskotten har berett. Totalt har det rört sig om 1783 ärenden, varav 142 har varit skrivelser från kyrkostyrelsen. Ett ärende har avsett en skrivelse från kyrkomötets presidium och 1 641 har varit motioner. För närmare detaljer om hur dessa har fördelats hänvisas till utredningens betänkande, avsnitt 6.4.1.

Vidare redovisar utredningen en beräkning av i vilken utsträckning ärenden har kunnat slås ihop i utskottsbetänkanden. Det visar sig att i genomsnitt har utskotten kunnat bereda ungefär ett och ett halvt ärende i varje betänkande. De utskott som i

störst utsträckning har kunnat sambehandla ärenden i ett betänkande är Organisationsutskottet med i genomsnitt drygt två ärenden per betänkande, Budgetutskottet med 1,8 ärenden per betänkande och Gudstjänstutskottet med 1,7 ärenden per betänkande. Till de utskott som har kunnat behandla färre ärenden i samma betänkanden hör Tillsyns- och uppdragsutskottet (1,2 ärenden per betänkande), Kyrkolivsutskottet (1,3 ärenden per betänkande) samt Kyrkorättsutskottet och Ekumenikutskottet (1,5 ärenden per betänkande). Trots att Kyrkorättsutskottet bereder ett förhållandevis stort antal skrivelser, har det inte varit möjligt för utskottet att sambehandla ärenden i någon större utsträckning. Sannolikt beror detta på att den årliga skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen svårligen kan slås samman med motioner.

I avsnitt 6.4.2. i utredningsbetänkandet redovisas statistik beträffande utvecklingstrender för åren 2000–2016 när det gäller motioner och betänkanden för de olika utskotten. Utredningen konstaterar att det är svårt att utifrån materialet dra några entydiga slutsatser om trender i ärende- och arbetsbelastningsnivå. Dock säger man sig se indikationer på att antalet motioner, efter en tidigare nedgång, nu är på väg att öka igen. Det framgår också att Kyrkolivsutskottet är det enda utskott som mellan samtliga perioder har en stigande kurva vad gäller antalet motioner, en tydlig uppåtgående trend. Särskilt tydlig är ökningen för den nu innevarande mandatperioden. Detta är också anledningen till att kyrkomötet under dessa år beslutat att med stöd av 4 kap. 18 § i arbetsordningen frångå normalordningen för fördelningen av motioner och fördela en del av Kyrkolivsutskottets motioner på andra utskott.

När det gäller antalet avgivna betänkanden är Gudstjänstutskottet det enda utskott som visar en genomgående ökning mellan de olika mätperioderna. För Kyrkolivsutskottet finns också en tydligt uppåtgående trend i antalet betänkanden.

Kyrkorättsutskottet

Med utgångspunkt i direktiven, har utredningen gjort en närmare genomgång av vilka ärenden Kyrkorättsutskottet har berett under den senaste tioårsperioden. Därvid konstaterar utredningen att det rör sig om sammanlagt cirka 60 ärenden som resulterat i cirka 50 betänkanden. Den överväldigande majoriteten (drygt 80 procent) av ärendena har varit motioner. Knappt femton procent har utgjorts av skrivelser från kyrkostyrelsen medan övriga utgjorts av utskottsinitiativ eller skrivelser från kyrkomötets presidium.

Sju av ärendena har varit sådana som Kyrkorättsutskottet, med frångående av normalordningen i enlighet med 4 kap. 18 § i kyrkomötets arbetsordning, berett åt andra utskott. Dessa sju ärenden är samtliga motioner och har resulterat i fyra betänkanden.

En analys av ärendena som behandlats visar att flest antal ärenden (28 stycken) rört frågor om kyrkomötet och dess arbetsformer i någon mening, inklusive frågor om ersättningsstadgan och Arvodesnämnden för Svenska kyrkans nationella nivå. Endast fyra ärenden har rört frågor om sakliga ändringar i kyrkoordningen.

4.1.3 Utredningens överväganden och förslag

4.1.3.1 Uppdelningen i utskott

Utredningen bedömer att det också fortsättningsvis bör finnas åtta utskott och att det i varje utskott ska finnas 15 ledamöter och lika många ersättare. Man säger sig inte ha uppfattat att rollen som ersättare skulle vara passiv. Tvärtom säger man sig ha uppfattat att ersättarna i huvudsak har en viktig roll att fylla i utskottens diskussioner och att även ersättarnas engagemang och synpunkter tillåts komma fram på ett bra sätt. Vidare är det så att antalet frånvarande ledamöter vid session 1 i genomsnitt uppgår till 20–25

stycken vilket innebär att ersättarna i viss utsträckning behövs även vid omröstningar i utskotten.

Med utgångspunkt i den redovisade statistiken noterar utredningen att Organisationsutskottet och Kyrkolivsutskottet har varit de mest arbetsbelastade utskotten. Beträffande Organisationsutskottet säger man att det kan ha varit naturligt att detta utskott har varit ett tungt arbetsbelastat utskott under de första 15 åren efter relationsförändringen. Man menar att det för framtiden kan finnas skäl att vänta sig en viss nedgång i antalet ärenden för detta utskott.

Det är Kyrkolivsutskottet som har avgivit flest betänkanden. Det torde vara så, menar utredningen, att det är antalet betänkanden som bäst speglar arbetsbelastningen i utskotten. Mot bakgrund av den höga och till synes ökande arbetsbelastningen för Kyrkolivsutskottet som framkommer i den ovan redovisade statistiken och då Kyrkolivsutskottets ärenden, enligt vad som framkommit vid vår genomgång av de ärenden utskottet haft att bereda under 2011–2015, har en stor innehållslig spridning menar utredningen att det finns skäl att tillskapa ett nytt utskott och till det överföra en del av Kyrkolivsutskottets beredningsansvar. Uppdelningen bör då inte göras så att de två utskotten har helt eller delvis överlappande beredningsområden. Visserligen skulle det då gå att åstadkomma en i det närmaste helt jämn fördelning av ärenden, men utredningen menar att det är av stort värde att kyrkomötet redan från början av mandatperioden vet vilka ärendetyper varje utskott har att behandla. Då kan en ledamot anmäla intresse av att sitta i det utskott för vilken vederbörande har intresse och kanske en lämplig kompetensprofil. Därför föreslår utredningen att uppdelningen görs så att både Kyrkolivsutskottet och det nya utskottet får var sina tydliga beredningsområden enligt arbetsordningen.

Utredningen har identifierat sju olika beredningsområden som Kyrkolivsutskottet har haft. Det handlar om följande.

- Frågor om kyrkolivet och dess utveckling,
- Frågor om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet,
- Frågor om Svenska kyrkans roll i samhället, inklusive sociala frågor,
- Frågor om kultur, kulturarv och idrott,
- Frågor om media, kommunikation och opinionsbildning, Miljö- och hållbarhetsfrågor, och
- Utbildningsfrågor.

Det största antalet ärenden faller inom ramen för den första gruppen, kyrkolivet och dess utveckling med drygt 44 procent av det totala antalet. Därefter kommer den grupp som man har valt att kalla Svenska kyrkans roll i samhället med närmare 20 procent och frågor om media, kommunikation och opinionsbildning med drygt 14 procent av totalen. Frågor om miljö och hållbarhet utgör sju procent av det totala antalet och de frågor som behandlar utbildning sex procent. Motsvarande siffra för de betänkanden som behandlar frågor om idrott, kultur och kulturarv är knappt fem procent.

Det ska noteras att ärenden som rör frågor om undervisning som en del av församlingens grundläggande uppgift har förts till ärendegruppen om kyrkolivet och dess utveckling samt att vissa frågor som rör Svenska kyrkans grundutbildningar bereds av Tillsyns- och uppdragsutskottet. Här handlar det om ärenden med en litet annan karaktär, t.ex. fråga om lokaliseringsfrågor av de kyrkliga utbildningarna, fråga om stipendier och utbildning i miljökunskap, fråga om utbildning i självvård samt fråga om utbildning i kyrkohistoria och landsbygdshistoria.

Kyrkolivsutskottet bereder ärenden om kyrkolivets utveckling, Svenska kyrkans kulturarbete, Svenska kyrkans forskning, kyrklig information samt Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

Sett till denna beskrivning anser sig utredningen kunna säga att de ärendegrupper de benämnt ”Kyrkolivet och dess utveckling”, ”Idrott, kultur och kulturarv” samt ”Frågor om media, kommunikation, information och opinionsbildning” hör till det som enligt arbetsordningens definition på ett tydligt sätt ska hanteras av det nuvarande kyrkolivsutskottet. Däremot säger man att de ärenden som benämnts ”Svenska kyrkans roll i samhället”, ”Miljö- och hållbarhetsfrågor” samt ”Utbildningsfrågor” inte självklart faller inom denna definition.

Utredningen menar också att beskrivningen i arbetsordningen beträffande Kyrkolivsutskottets beredningsområde är något mera oprecis än när det gäller övriga utskott. Detta kan nog tänkas ha lett till att Kyrkolivsutskottet i högre grad än andra utskott fått ta om hand sådana ärenden som inte tydligt faller inom något utskotts beredningsområde.

Utredningen menar att den typ av ärenden som de valt att benämna frågor om kyrkolivet och dess utveckling bör ligga kvar och även fortsättningsvis hanteras av Kyrkolivsutskottet. Skälet är att dessa ärenden alla har en koppling till församlingens grundläggande uppgift och/eller församlingens eller kyrkans liv. Vidare menar utredningen att frågor om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet bör hanteras av Kyrkolivsutskottet. Av samma skäl bör de utbildningsfrågor som tidigare hanterats av Kyrkolivsutskottet även fortsatt hanteras av detta utskott.

De frågor som har placerats under benämningen miljö- och hållbarhetsfrågor menar utredningen bör föras till det föreslagna Framtidsutskottet.

Övriga ärendetyper menar man ska beredas av ett nytt utskott, kallat Samhälls- och kulturutskottet. Det innebär att Samhälls- och kulturutskottet får ansvar för att bereda ärenden om Svenska kyrkans roll i samhället och socialetiska frågor. Samhälls- och kulturutskottet får också ansvar för att bereda ärenden om Svenska kyrkans kulturarbete samt kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia. Kyrkolivsutskottets ansvarsområde bör därmed begränsas till att avse ärenden om kyrkolivets utveckling i vilket ingår även ärenden om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet samt vissa utbildningsärenden.

Framtidsutskottet

Utredningen menar att framtidsfrågorna är så viktiga att det bör finnas ett utskott i kyrkomötet för att särskilt hantera dessa frågor. Samtidigt framhåller man att det inte är enkelt att dra en skarp linje mellan det som kan kallas framtidsfrågor och andra frågor. Alla frågor är i någon mening framtidsfrågor, men alla frågor kan inte hamna i Framtidsutskottet. Därför bör det, enligt utredningens mening, handla om framtidsfrågor i mer konkret bemärkelse.

En självklar uppgift för Framtidsutskottet blir att ta om hand kyrkostyrelsens framöver återkommande skrivelse med långsiktig målbild och strategisk plan och de motioner som inkommer i anslutning till denna skrivelse. Framtidsutskottet ska i övrigt också, i likhet med vad som gäller för Framtidsutskottet i Finska Evangelisk-lutherska kyrkan, bereda frågor relaterade till den långsiktiga utvecklingen av kyrkans verksamhet. Vidare ska utskottet bereda frågor kopplade till den långsiktiga samhälls-

utvecklingen i stort. Ett annat område som bör falla inom Framtidsutskottets beredningsansvar är frågor som rör barn- och ungdomar. Likaså bör frågor som rör hållbarhet och miljö hanteras av Framtidsutskottet.

Utredningen framhåller att det ligger i sakens natur att ärenden kan komma att passa in under såväl Framtidsutskottets som andra utskotts beredningsområden. I dessa fall får presidiet, och slutligen kyrkomötet, besluta vilket utskott ett visst ärende bör beredas av.

Även när det gäller kyrkostyrelsens skrivelse om Verksamhet och ekonomi menar utredningen sig se att Framtidsutskottet och Ekonomiutskottet delvis har överlappande ansvarsområden. Det bör då vara Ekonomiutskottet som har det fulla beredningsansvaret för skrivelsen. Framtidsutskottets synpunkter på skrivelsen i sitt eventuella yttrande får beaktas av Ekonomiutskottet vid beredningen.

Ett sammanhållet ekonomiutskott

Både Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet ägnar sig åt frågor som rör ekonomi i bred mening. Medan Ekonomi- och egendomsutskottet främst sysslar med frågor som rör de bestämmelser i kyrkoordningen som reglerar kyrkans olika nivåers ekonomi och egendom sysslar Budgetutskottet mera konkret med verksamhetsinriktning och ekonomi för den nationella nivån.

Ekonomi- och egendomsutskottet ska enligt 4 kap. 9 § i arbetsordningen bereda ärenden som Svenska kyrkans ekonomi och egendom, kyrkoordningens tionde och elfte avdelningar. Budgetutskottet ska enligt 4 kap. 12 § i arbetsordningen bereda ärenden om verksamhetsinriktning och budget för den nationella nivån samt om kyrkostyrelsens redovisning av föregående års verksamhet. Utskottet bereder kyrkostyrelsens årligen återkommande skrivelse om verksamhet och ekonomi för den nationella nivån samt skrivelsen med årsredovisning. Detta utmynnar normalt i två betänkanden.

Utredningen skriver i sitt betänkande att de frågor som de bägge utskotten ägnar sig åt har så stora likheter att det vore rimligt att de alla hanteras av samma utskott. Det vore också en styrka, säger man, om alla ekonomifrågor, såväl frågor om den nationella nivåns budget som frågor om det inomkyrkliga utjämningsystemet, kyrkoavgiften och reglerna för ekonomisk förvaltning och revision m.m., kunde beredas samlat i ett och samma utskott.

När det gäller arbetsbelastningen konstaterar utredningen att ett nytt Ekonomiutskott skulle bereda ett jämförelsevis högt antal ärenden, men eftersom möjligheterna att slå samman ärendena i gemensamma betänkanden är relativt hög skulle man bara hamna något högre än genomsnittet när det gäller antalet betänkanden (10,6 jämfört med ett genomsnitt på 8,7). Om man tar bort sådana ärenden som enligt normalordningen skulle ha beretts av Kyrkolivsutskottet, hamnar genomsnittet på 10,2 betänkanden.

För Ekonomi- och egendomsutskottet har antalet betänkanden legat förhållandevis stabilt över tid, på drygt sju betänkanden per år. Liksom för Budgetutskottet kan det dock anas en uppgång under innevarande mandatperiod.

Utredningen hänvisar vidare till sitt förslag att avgöra ett ärende gällande en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån utan föregående beredning i utskott.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utredningen att Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet ska upphöra och deras respektive beredningsområde övertas av ett nyinrättat Ekonomiutskott.

4.1.3.2 Den kyrkorättsliga granskningen

Enligt den nu gällande ordningen sker den juridiska granskningen av förslag till kyrkoordningstext i ett av kyrkomötets utskott, kyrkorättsutskottet. Det är utredningens mening att denna granskning i allt väsentligt har fungerat på ett bra sätt. Men, säger man i sitt betänkande, det är inte optimalt att granskningen sker i en så stor grupp som ett kyrkomötesutskott. Granskningen av bestämmelser i kyrkoordningen och andra bestämmelser utfärdade av kyrkomötet är ett tämligen grannliga arbete av juridisk-teknisk art som enligt vår mening lämpligen hanteras av en mindre grupp personer snarare än i ett helt utskott med 15 ledamöter och 15 ersättare. Till detta kommer, säger man, att granskningen ofta sker under tidspress, eftersom utskottet också har ett eget beredningsansvar för vissa ärendetyper. Visserligen kan utskottet sammanträda före den första sessionen, men många gånger är detta förenat praktiska med svårigheter, särskilt som det är så många ledamöter och ersättare som ska samlas. I ett utskott kan inte heller säkerställas någon särskild juridisk kompetens då det inte kan ställas dylika kvalifikationskrav för direktvalda ledamöter av kyrkomötet.

Mot bakgrund av detta menar utredningen att den kyrkorättsliga granskningen av förslag till ändringar i bestämmelser utfärdade av kyrkomötet i stället bör ske av en mindre grupp personer, ett särskilt kyrkorättsråd med särskild juridisk kompetens och som har möjlighet att arbeta även före kyrkomötets första session för att granska förslag till kyrkoordningstext i skrivelser och motioner. Utredningen menar att det, när det gäller detta råd, handlar såväl om att tillgodose den juridiska och kyrkorättsliga kompetensen som det demokratiska inflytandet. Kyrkorättsrådet måste också ha möjlighet att arbeta före den första ordinarie kyrkomötessessionen. Med anledning av detta menar utredningen att Kyrkorättsrådet bör bestå av såväl förtroendevalda kyrkomötesledamöter som personer med särskild juridisk och kyrkorättslig kompetens.

Utredningen säger att den juridiska och kyrkorättsliga kompetensen bör kunna hämtas från kretsen av jurister som redan är, eller har varit, verksamma inom kyrkan. När det gäller sådana personer som idag är verksamma inom kyrkan torde dessa i första hand behöva hämtas ut kretsen av stiftsjurister eftersom juristerna på nationell nivå i stort sett samtliga är engagerade i kyrkomötet i andra uppdrag. För att ytterligare förstärka den juridiska kompetensen kan kyrkomötet också välja att ta hänsyn till uppdragets natur i sitt val av förtroendevalda ledamöter.

I sitt betänkande säger utredningen att Kyrkorättsrådet bör bestå av åtta ledamöter. Fyra ledamöter ska utses bland kyrkomötets ledamöter och fyra ledamöter ska ha avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen. Valet ska ske vid det särskilda valsammanträdet enligt 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen. Vidare förslår utredningen att det ska införas en bestämmelse om att minst hälften av ledamöterna i varje kategori, förtroendevalda och jurister, ska vara närvarande för att rådet ska vara beslutsfört. Man anser inte att det behövs några ersättare. Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden får i stället fyllnadsval hållas för den tid som återstår. Precis som för utskotten förslår utredningen att en eller flera biskopar ska ha rätt att närvara vid rådets sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

De förtroendevalda ledamöterna i kyrkorättsrådet bör utskottsplaceras så att de, i mån av tid, kan delta som ersättare i något utskott.

Kyrkorättsrådet bör, precis som Läronämnden, sammanträda före kyrkomötets första session och då genomföra en granskning av förslag till bestämmelser som finns i skrivelser och motioner. Granskningen ska utmynna i ett yttrande där kyrkorättsrådet lämnar synpunkter på förslagen utifrån sitt uppdrag. Yttrandena bör, på samma sätt som för yttrandena från läronämnden, efter justering kunna läggas som bilaga till den aktuella betänkandereciten inför utskick till kyrkomötets ledamöter innan första

sessionen inleds. Kyrkorättsrådet bör också kunna sammanträda under kyrkomötets första session. Även i det fall ett förslag läggs fram under debatten i plenum, bör Kyrkorättsrådet kunna sammanträda. Utredningen finner dock att det inte behöver regleras särskilt. Bestämmelserna i kyrkoordningens tredje kapitel bör tillämpas också för Kyrkorättsrådet.

Kyrkorättsutskottet har idag ett eget beredningsansvar för ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten och den kulturhistoriskt värdefulla egendomen samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen. Kyrkorättsutskottet bereder också av Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån till kyrkomötet överlämnade verksamhetsberättelser. Om man bortser från de ärenden som Kyrkorättsutskottet har behandlat för Kyrkolivsutskottets räkning, handlar detta om i genomsnitt fem ärenden per år. Utredningen menar att detta är lite för lite för att motivera att kyrkorättsutskottet ska finnas kvar som eget utskott när uppgiften att granska förslag till bestämmelser läggs på Kyrkorättsrådet. Man föreslår därför att de ärenden Kyrkorättsutskottet haft att bereda i stället läggs på andra utskott. I huvudsak kommer detta att gälla Organisationsutskottet. Detta ska då också gälla de verksamhetsberättelser som Svenska kyrkans arvodesnämnd överlämnar till kyrkomötet. Utredningen föreslår att också den regelbundet återkommande skrivelse som brukar benämnas *Smärre ändringar och rättelser* ska beredas av Organisationsutskottet.

Ärenden som rör den kulturhistoriskt värdefulla egendomen föreslår vi dock fortsättningsvis ska beredas av det nya Ekonomiutskottet som även i övrigt har att bereda frågor om Svenska kyrkans egendom.

Beträffande arvoden konstaterar utredningen att de ledamöter som också är ledamöter av kyrkomötet har rätt till arvode enligt bestämmelsen i 3 §, 3 stycket i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17) för de sammanträden som sker under kyrkomötessammanträdet. I ett annat avsnitt av betänkandet föreslår utredningen att bestämmelserna i Ersättningsstadgan ska utvidgas så att sammanträdesarvode också medges för utskottssammanträden som hålls utanför de tider då kyrkomötet som sådant sammanträder. De ledamöter som inte är ledamöter av kyrkomötet har å sin sida rätt till sammanträdesarvode enligt bestämmelsen i 3 §, första stycket i Ersättningsstadgan eftersom Kyrkorättsrådet per definition är ett organ som utsetts av kyrkomötet. I 3 §, tredje stycket, andra meningen i Ersättningsstadgan finns också en reglering som innebär att det inte kan bli fråga om dubbel ersättning för de ledamöter i kyrkorättsrådet som också är ledamöter av kyrkomötet. Utredningen framhåller att någon ytterligare reglering i denna del därför inte torde vara nödvändig.

4.1.3.3 Skyldigheten att inhämta yttranden

Utredningen har i enlighet med sina direktiv undersökt behovet av preciseringar av när remittering till Budgetutskottet respektive Kyrkorättsutskottet ska ske. Som framgått ovan ska, enligt utredningens förslag, både Budgetutskottet och Kyrkorättsutskottet upphöra och ersättas av Ekonomiutskottet respektive Kyrkorättsrådet. Dock kvarstår frågorna om remittering och utredningen ger därför nedan sin syn på dessa.

När det gäller Budgetutskottet ser sig utredningen kunna konstatera att den bestämmelse som finns i 4 kap. 20 § i arbetsordningen vid några tillfällen har ifrågasatts. Den innebär att innan ett utskott avger ett betänkande i ett ärende av betydelse för verksamhetsinriktningen för den nationella nivån ska ett yttrande inhämtas från Budgetutskottet. Frågan är om detta ska gälla alla ärenden som kan få, om än bara marginell, påverkan på verksamhetsinriktningen. Utredningen menar att det är en rimlig utgångspunkt att det som avses med bestämmelsen är sådana ärenden som, i

det fall kyrkomötet skulle bifalla förslaget, får en så stor påverkan på den verksamhetsinriktning kyrkostyrelsen föreslagit i sin skrivelse om verksamhet och ekonomi för den nationella nivån att de inte enkelt kan hanteras genom omprioriteringar inom den ram som kyrkomötet fastslår. Detta skulle då också innebära att ärenden som är av så liten vikt att ett beslut inte påverkar kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi åt något håll, heller inte skulle behöva remitteras. Om det i utskottet råder osäkerhet om detta, bör en försiktighetsprincip tillämpas.

Om Budgetutskottet (eller med utredningens förslag, Ekonomiutskottet) finner att ett förslag kommer att få stor inverkan på verksamhetsinriktningen, menar utredningen att det torde räcka att kyrkomötets ledamöter vid avgörandet av frågan har tillgång till all information av betydelse för ärendet. Det är därmed också väsentligt att besluten om skrivelsen och betänkandet rörande Verksamhet och ekonomi alltid fattas sist under kyrkomötessammanträdet.

Utredningen konstaterar vidare att det är svårt att formulera en bestämmelse som är helt entydig. Därför lämnas inte något förslag i denna del.

När det gäller yttranden från Kyrkorättsutskottet, framhåller utredningen att det idag gäller att Kyrkorättsutskottet ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller i en motion (4 kap. 13 §, tredje stycket i arbetsordningen). Vidare ska Kyrkorättsutskottet yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i ett betänkande om man inte tidigare yttrat sig över förslaget samt i en reservation (4 kap. 21 § i arbetsordningen). Har inte yttrande inhämtats på föreskrivet sätt kan inte ärendet anses berett i den ordning som krävs enligt arbetsordningen. Utredningen menar att samma regler bör gälla för Kyrkorättsrådet. Kyrkorättsrådet ska också yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från presidiet.

4.1.3.4 Utredningens förslag

Sammanfattningsvis föreslår utredningen följande.

I syfte att skapa en rimlig arbetsbörda för Kyrkolivsutskottet skapas ytterligare ett utskott som får namnet Samhälls- och kulturutskottet. Kyrkolivsutskottet har kvar beredningsansvaret för ärenden om kyrkolivets utveckling. Kyrkolivsutskottet får också beredningsansvaret för frågor om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet. Samhälls- och kulturutskottet får i uppgift att bereda ärenden om Svenska kyrkans roll i samhället och sociala frågor. Samhälls- och kulturutskottet ska också bereda ärenden om Svenska kyrkans kulturarbete samt kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

Det skapas ett nytt Framtidsutskott. Framtidsutskottet ska ha ansvar för beredningen av ärenden om den långsiktiga utvecklingen av kyrkans verksamhet, ärenden om barn- och unga samt ärenden om hållbarhet och miljö. Bland annat blir det ett uppdrag för Framtidsutskottet att, när den återkommer till kyrkomötet under det andra året i mandatperioden, bereda kyrkostyrelsens skrivelse med strategisk plan och långsiktig målbild.

Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet upphör och ersätts av ett Ekonomiutskott som övertar de förstnämnda utskottens beredningsområden.

Kyrkorättsutskottet upphör och den juridiska och kyrkorättsliga granskningen tas över av ett nyinrättat Kyrkorättsråd. De ärenden som enligt nuvarande ordning faller inom kyrkorättsutskottets beredningsansvar övertas av Organisationsutskottet respektive Ekonomiutskottet.

4.2 Remissinstanserna

Nomineringsgruppen S

Nomineringsgruppen tillstyrker förändringen av utskottsindelningen, men förordar att presidiet överväger de nya utskottens benämning, för att skapa en tydlighet redan i namnet vad gäller respektive utskotts uppgift i förhållande till övriga utskott. Vidare menar man att det kan finnas en risk att benämningen Framtidsutskott kan leda tankarna fel. Som förslag på ett alternativt namn framförs benämningen Utvecklingsutskott.

Nomineringsgruppen tillstyrker förändringen vad gäller inrättandet av ett Kyrkorättsråd.

Nomineringsgruppen POSK

Den nya utskottsindelningen tillstyrks, med följande anmärkningar. När det gäller Ekonomiutskottet tillstyrker nomineringsgruppen med viss tvekan sammanläggningen mellan det nuvarande Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet. Man menar att en räkning av antalet ärenden inte nödvändigtvis är ett säkert kriterium för att avgöra vilket utskott som är mest arbetsbelastat.

I nomineringsgruppens yttrande finns ett övervägande om huruvida Ekonomiutskottet bör inleda sitt sammanträde en dag före andra utskott och då ha en hearing med kyrkostyrelsen eller med kyrkostyrelsens arbetsutskott.

Man menar att Ekonomiutskottet fortfarande bör ha till uppdrag att behandla årsredovisningen och skrivelsen om kyrkostyrelsen verkställighet av beslutade uppdrag. Det måste finnas ett utskott som har huvudansvaret för detta, även om också andra utskott behandlar skrivelserna. Nomineringsgruppen tillstyrker förslaget att kyrkostyrelsen gör en separat skrivelse om verkställda uppdrag. Vidare noterar nomineringsgruppen att en form för att bereda revisorernas berättelse saknas. Nuvarande hearing med revisorerna i Budgetutskottet tycks ha fallit bort.

Nomineringsgruppen finner att det är en god idé att inrätta ett Framtidsutskott. Dock vill man framhålla att barn och unga inte enbart är kyrkans framtid – utan också kyrkans nu. Därför är det viktigt att vara medveten om risken i att alla frågor kring barn och unga kommer att hänvisas till detta utskott.

Nomineringsgruppen tillstyrker förslaget att inrätta ett Kyrkorättsråd. Dock menar man att det bör benämnas kyrkorättsnämnd, eftersom benämningen råd används för organ under kyrkostyrelsen.

Nomineringsgruppen BA

Nomineringsgruppen ser positivt på förslaget om en jämnare ärendefördelning mellan utskotten men menar att det kan finnas en risk för att nya Ekonomi- och Organisationsutskotten kommer att bli hårt belastade. I remissyttrandet noteras vidare att de föreslagna beredningsområdena är relativt allmänt hållna och att de kan vara svåra att avgränsa. Man menar att det här kan behövas ytterligare konkretiseringar.

Nomineringsgruppen tillstyrker förslaget om inrättande av ett särskilt expertorgan för granskning av förslag till ändringar i regelverket. Det bör dock inte benämnas råd, utan nämnd, och vara ett renodlat expertorgan. Detta expertorgan bör också ges uppdraget att granska alla förslag till ändringar i bestämmelser som kyrkomötet beslutar om.

Nomineringsgruppen C

Nomineringsgruppen reser frågan om kyrkomötesledamöter ska vara med i det föreslagna Kyrkorättsrådet, eller om det ska vara ett rent tjänstemannaorgan.

Nomineringsgruppen KR

Det är bra, säger nomineringsgruppen, att det kvarstår åtta utskott uppdelat enligt tidigare. Utskottens utformning och uppdrag ser klokt ut med goda beskrivningar erfarenhetsmässigt och statistiskt. Men en fråga som inte tas upp är obligatoriet att vara med i ett utskott. Nomineringsgruppen menar att det ska vara obligatoriskt för alla ledamöter, utom presidiet, ledamöterna i Kyrkorättsrådet och kyrkostyrelsens ledamöter, att tillhöra ett utskott.

Nomineringsgruppen tillstyrker förslaget att införa ett Kyrkorättsråd. Dock menar man att det borde vara möjligt för ledamöter i kyrkostyrelsen som också är ledamöter i kyrkomötet att ingå. Det kan ju finnas ledamöter där som har den tillräckliga kompetensen och erfarenheten.

Nomineringsgruppen FK

Nomineringsgruppen konstaterar att utskottens antal och inriktning har varierat och att det är rimligt att en sådan översyn görs på nytt. Man tillstyrker att Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet upphör och ersätts av ett Ekonomiutskott som övertar de båda beredningsområdena.

Nomineringsgruppen menar att Kyrkolivsutskottet ska ha kvar ansvaret att bereda frågor om kyrkolivets utveckling. I sitt yttrande säger nomineringsgruppen vidare att det visserligen går att säga att frågorna om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet rör kyrkolivet och följaktligen bör hanteras av Kyrkolivsutskottet, men inte i högre utsträckning än vad som går att säga om en rad andra frågor. Man fortsätter med att konstatera att tillgänglighetsfrågor liksom frågor om mångfald bör hanteras av det nya utskott som utredningen kallar Samhälls- och kulturutskottet men vilket nomineringsgruppen vill benämna Diakoniutskottet. Med denna benämning menar man sig skapa en naturlig parallell till Gudstjänstutskottet.

Nomineringsgruppen tillstyrker att ett Framtidsutskott bildas. Samtidigt påpekar man att frågor om barn och unga till vissa delar kan sägas beröra framtiden på ett särskilt sätt, men inte alltid. Det är därför klokare att frågor som rör barn och unga fördelas på utskotten beroende på ärendets art. Ett Framtidsutskott bör, säger man, ha huvudfokus på pastoralstrategiska frågor samt organisatoriska frågor med pastoral bärkraft. Frågorna om hållbarhet och miljö bör förläggas till det föreslagna Diakoniutskottet (med utredningens benämning Samhälls- och kulturutskottet) eller annat lämpligt utskott. Därutöver föreslår man att frågor om församlingsutveckling och församlingstillväxt ska föras till Framtidsutskottet.

I sitt remissyrkande talar nomineringsgruppen för att ett missionsutskott inrättas. Man relaterar detta till det evangelisationsutskott som tidigare har funnits och menar att detta bör återskapas, men med en ny inriktning och fokus på evangelisation i Sverige, inte minst bland de invandrare som inte är kristna.

Med hänvisning till utredningens direktiv rörande det faktum att flera nomineringsgrupper inte får någon utskottsplats av egen kraft, uttrycker nomineringsgruppen sin förvåning över att utredningen inte har föreslagit någon åtgärd när det gäller alla kyrkomötesledamöters deltagande i utskottsarbetet. Man menar att det är självklart att ledamöter ska ha tillträde till utskottsarbete och att deltagande ska vara obligatoriskt. Ett sätt att lösa detta skulle kunna vara en ordning med adjungerade platser i utskotten.

En annan lösning skulle vara att i enlighet med nomineringsgruppens förslag öka antalet utskott till nio.

I enlighet med detta yrkar nomineringsgruppen

att regelverket ändras så att kyrkomötets samtliga ledamöter garanteras plats i utskottsarbetet i första hand som ordinarie ledamöter eller ersättare, i andra hand om det förra inte är möjligt, som obligatoriskt adjungerade med full yttranderätt.

att antalet utskott utökas från 8 till 9, med bibehållet antal ledamöter men med en neddragning till 12 eller 13 ersättare per utskott.

Beträffande Ekumenikutskottet menar nomineringsgruppen att de frågor som behandlas där per definition rör andra kyrkor än Svenska kyrkan. Därför borde det i instruktionen för utskottet särskilt anges att adjungering från andra berörda kyrkor bör tillämpas när detta befinns vara lämpligt och möjligt. Nomineringsgruppen yrkar därför att det ska ske.

Nomineringsgruppen tillstyrker att Kyrkorättsutskottet upphör och den juridiska och kyrkorättsliga granskningen tas över av ett nyinrättat Kyrkorättsråd bestående av fyra jurister med kyrkorättslig kompetens samt fyra kyrkomötesledamöter. Vidare tillstyrker man att de ärenden som enligt nuvarande ordning faller inom Kyrkorättsutskottets beredningsansvar övertas av Organisationsutskottet respektive Ekonomiutskottet.

Nomineringsgruppen MPSK

Nomineringsgruppen bejakar förslagen till ändring av utskotten. Dock vill man säga följande när det gäller innehållet i några utskott.

Att göra två utskott av Kyrkolivsutskottet är bra men de vill att namnen ska vara Jämställt kyrkoliv och Hållbarhets och framtidsutskottet.

Ett alternativ är att förutom Framtidsutskottet inrätta ett ytterligare utskott, Hållbarhetsutskottet. Det är bra med kultur och samhälle i ett eget utskott.

Nomineringsgruppen anser att Kyrkorättsrådet bör representera alla nomineringsgrupper för att främja en politisk bred samsyn och också bidra till en kontinuerlig vidareutbildning.

Nomineringsgruppen FiSK

Nomineringsgruppen ansluter sig det man kallar en befogad strävan att behålla antalet utskott så att det även fortsatt är åtta utskott. Man stöder förslaget om ett sammanhållet Ekonomiutskott, ett nytt Samhälls- och kulturutskott genom delning av Kyrkolivsutskottet och ett nytt Framtidsutskott.

I sitt remissyttrande säger nomineringsgruppen FiSK att de tillstyrker tillkomsten av ett Kyrkorättsråd.

Utlandsförsamlingarna

Företrädarna för utlandsförsamlingarna noterar att de inte har möjlighet att få utskottsplatser av egen kraft. De menar att det behöver klargöras hur ledamöter som inte kommer in av egen kraft får platser i utskott, och att de då också får känna att de kan delta på samma villkor som andra ledamöter.

Beträffande Ekumenikutskottet frågar man sig varför frågor som rör svenskar i utlandet hänvisas till detta utskott. Man framhåller att när man talar om utlandsförsamlingar, rör det sig om församlingar som fungerar som i Sverige, med utsänd personal och som tillhör Visby stift. Utsända präster, liksom församlingarna, har ekumeniska kontakter men inte ekumeniska uppgifter. Man fortsätter med att konstatera att om en fråga som rör utlandskyrkans organisation, ekonomi, personal etc,

kommer upp, har detta inget som helst med ekumenik att göra. Ärenden som berör utlandsförsamlingarna borde därför hänvisas till olika utskott, alltefter ärendets art.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga anser att det är klokt att inrätta ett nytt utskott vid namn Samhälls- och kulturutskottet.

Däremot menar man att det är förkastligt att frågor som rör barn och unga ska placeras i det nyinrättade Framtidsutskottet och man fortsätter med att framhålla att barn- och ungdomsärenden inte är ärenden som ska behöva kräva ett specifikt beredningsområde. De bör tänkas in i övriga utskott precis som kyrkomötet inte bereder frågor för medelålders eller pensionärer.

Det måste dessutom finnas utrymme i övriga utskott att behandla ärenden som skulle kunna inläsas som "framtidsfrågor" men det är viktigt att det långsiktiga tänket och prognoserna tänks in i flera utskott. Svenska Kyrkans Unga önskar avstyrka initiativet till ett Framtidsutskott.

I övrigt säger sig Svenska Kyrkans Unga finna att förslaget är bra och mer tydligt än tidigare. Samtidigt framhåller man att möjligheten att kalla utomstående för att ge sakupplysningar bör finnas.

I sitt remissyttrande säger Svenska Kyrkans Unga att de stöder förslaget att ett nytt Kyrkorättsråd ska sköta den kyrkorättsliga och juridiska granskningen.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Svenska kyrkans överklagandenämnd tillstyrker att ett Kyrkorättsråd inrättas och instämmer i att det bör ingå fyra ledamöter med den juridiska kompetens som föreslagits. Förutom erfarenhet från praktisk tillämpning av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser bör erfarenhet från lagstiftningsarbete och/eller kyrkoordningsarbete vara meriterande.

Biskopsmötet

I remissyttrandet framhåller biskopsmötet att frågan om utskottsindelningen har fått allt större betydelse genom utvecklingen av antalet motioner och betänkanden.

Biskopsmötet bifaller utredningens förslag om inrättandet av ett Samhälls- och kulturutskott som övertar vissa beredningsområden från Kyrkolivsutskottet. Däremot ifrågasätter biskopsmötet om beredningen av frågor som rör kyrklig kommunikation ska begränsas till ett enda utskott och att det dessutom ska ske på ett sätt som ger intryck av att de främst hör samman med kulturfrågor.

Biskopsmötet bejakar resonemanget i utredningens avsnitt 6.5.3. om framtidsfrågornas vikt, men avstyrker förslaget att inrätta ett Framtidsutskott. Biskopsmötet framhåller risken att frågor som rör den långsiktiga utvecklingen av kyrkans verksamhet och samhällsutvecklingen i stort marginaliseras i kyrkomötets arbete. Det måste finnas utrymme för att behandla framtidsfrågor också i de andra utskotten.

Vidare menar biskopsmötet att det kan ifrågasättas om beredningen av frågor som rör barn och unga ska betraktas som framtidsfrågor. Detta reducerar barn och unga till något kommande snarare än att bekräfta deras fullvärdiga plats i det rådande kyrkolivet. Det finns inte någon anledning att göra barn och unga till ett beredningsområde bland andra, lika litet som de medelålders eller pensionärerna är det. Alla åldersgrupper utgör kyrkans nu och framtid.

Biskopsmötet bifaller utredningens förslag om att den juridiska och kyrkorättsliga granskningen tas över av ett för detta ändamål nyinrättat organ

Kyrkostyrelsen säger att man ser positivt på utredningens strävan att åstadkomma en jämnare ärendefördelning mellan utskotten.

När det gäller förslaget att beredningen av budgeten ska läggas i det nya Ekonomiutskottet som får ett större beredningsområde än det nuvarande Budgetutskottet, menar kyrkostyrelsen att det kan finnas en risk att det blir mindre fokus på budgetbehandlingen än vad som är önskvärt.

Beträffande det föreslagna Framtidsutskottet påpekar kyrkostyrelsen att utskottets namn inte omedelbart ger uttryck för vilka sakfrågor som bereds i utskottet. Det finns en risk att de frågor som inte bereds av Framtidsutskottet heller inte kommer att betraktas som framtidsinriktade. Vidare ifrågasätter kyrkostyrelsen det lämpliga i att generellt hänföra ärenden som rör barn och ungdomar till ett specifikt Framtidsutskott. Det kan därför finnas anledning att överväga om utskottet ska ges ett annat namn och vad beredningsområdet ska vara.

Kyrkostyrelsen påpekar att beredningsområdet Svenska kyrkans forskning inte längre föreslås hänföras till ett specifikt beredningsområde. Detta kan behöva klargöras.

Kyrkostyrelsen tillstyrker förslaget om att den kyrkorättsliga granskningen av ändringar i regelverket genomförs av ett sakkunnigorgan under kyrkomötet. Kyrkostyrelsen påpekar dock att sedan kyrkomötet avskaffade nämnder som verkställande organ på den nationella nivån, används benämningen råd för organ som tillsätts av kyrkostyrelsen. Begreppet nämnd används emellertid alltså för organ som tillsätts av kyrkomötet, bl.a. för den nämnd som inom kyrkomötet har till uppgift att bereda lärofrågor, Läronämnden (11 kap. 16–18 §§). Kyrkostyrelsen föreslår därför att organet som ska bereda frågor om ändringar i regelverket i stället ska benämnas Kyrkorättsnämnden. I sitt yttrande använder kyrkostyrelsen fortsättningsvis den benämningen.

Vidare menar kyrkostyrelsen att beredningsområdet för denna nämnd inte bör begränsas till att bara avse kyrkoordningen utan också omfatta alla Svenska kyrkans bestämmelser som kyrkomötet beslutar om. Endast på begäran av kyrkomötets ordförande bör kyrkomötet kunna besluta om avsteg från detta.

Beträffande det föreslagna organet menar kyrkostyrelsen att det finns skäl för utredningens förslag att det bland ledamöterna måste finnas såväl särskild juridisk som kyrkorättslig kompetens. Kyrkostyrelsen noterar att det i övriga nämnder som väljs av kyrkomötet inte finns något krav på att någon av ledamöterna ska väljas bland kyrkomötesledamöterna. Även om sådana krav inte ställs menar kyrkostyrelsen att det demokratiska inflytandet är tillförsäkrat genom att kyrkomötet förfogar över vilka ledamöter som väljs och vilket uppdrag som respektive organ har.

Vidare säger kyrkostyrelsen att om avsikten är att få till stånd en så långt möjligt oberoende juridisk och kyrkorättslig expertgranskning bör nämnden endast bestå av en lämplig sammansättning sakkunniga personer. Det är dessutom ett av kyrkomötets utskott som därefter värderar de synpunkter som nämnden har lämnat.

Med avsteg från utredningens förslag föreslår kyrkostyrelsen att nämnden ska bestå av fem ledamöter. På så sätt undviks en situation med lika röstetal. Tre av dessa fem ledamöter bör ha formell juridisk kompetens. Dessa bör också ha erfarenhet av att skriva författningar och regelverk. Kyrkostyrelsen föreslår att dessa hämtas utanför kretsen av jurister som arbetar i kyrkan.

För att säkerställa att de bestämmelser det gäller också är förenliga med det sammanhang där de ska tillämpas och sålunda åstadkomma en bra balans mellan juridik och teologi är det enligt kyrkostyrelsen önskvärt att det i nämnden även finns en ledamot

som är teologiskt-kyrkorättsligt sakkunnig, t.ex. en präst eller diakon med dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, samt en biskop.

Samma valbarhetskriterier som för övriga förtroendevalda bör gälla för de sakkunniga. I regelverket behöver det göras tydligt att ordföranden ska väljas bland ledamöterna. Ordföranden, som har utslagsröst, bör väljas bland de ledamöter som har formell juridisk kompetens.

Slutligen menar kyrkostyrelsen att det bör kunna övervägas om det bör regleras att föredragande och sekreterare ska vara en person med formell juridisk kompetens.

4.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Förslag: Med syfte att åstadkomma en mer rimlig arbetsbörda för Kyrkolivsutskottet, införs ett nytt utskott med namnet Samhälls- och kulturutskottet. Kyrkolivsutskottet behåller ansvaret för beredning av ärenden som rör kyrkolivets utveckling, liksom för frågor om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet. Samhälls- och kulturutskottet får beredningsansvar för frågor som gäller Svenska kyrkans roll i samhället och sociala frågor, liksom ärenden om Svenska kyrkans kulturarbete, kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet upphör och ersätts med ett nytt Ekonomiutskott som i huvudsak övertar dessa utskotts beredningsområden.

Det skapas ett nytt utskott, kallat Hållbarhetsutskottet. Detta utskott ska särskilt bereda frågor som rör hållbarhet i olika avseenden. Till dessa frågor ska då också räknas frågor om förvaltning av byggnader, mark och skog, liksom frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen. Därutöver ska Hållbarhetsutskottet bereda ärenden som på ett övergripande plan berör mänsklighetens samspel med naturen, fattigheds- och fredsfrågor samt andra perspektiv på hållbar utveckling.

Kyrkorättsutskottet ska upphöra och den kyrkorättsliga granskningen tas över av en nyinrättad Kyrkorättsnämnd. De ärenden som i övrigt faller inom det tidigare Kyrkorättsutskottets beredningsansvar ska föras till Organisationsutskottet.

Ändrade paragrafer: 2 kap. 1 §, 4 kap. 1, 3, 7, 9, 11–13, 20, 21, 23, 24 §§ i arbetsordningen

Nya paragrafer: 4 kap. 1 a, 2 a, 4 a, 13 a, 23 a §§ i arbetsordningen.

Presidiets förslag överensstämmer delvis med utredningens.

4.3.1 Utskotten, ledamöter och ersättare

Det finns för närvarande i kyrkomötet åtta utskott med 15 ledamöter och 15 ersättare i varje utskott. Vi instämmer i utredningens uppfattning att det inte ska göras någon ändring i detta avseende. Med detta antal utskott går det att få en bra fördelning på de beredningsområden som blir aktuella. Vi menar också att antalet utskott innebär att det går att åstadkomma en rimlig arbetssituation för de olika utskotten. Genom de förslag som vi lämnar nedan avser vi emellertid att uppnå en jämnare arbetsfördelning mellan utskotten än vad som hittills har varit fallet. Behandlingen av ärenden i utskotten är en i hög grad väsentlig del av kyrkomötets arbete.

Vårt förslag innebär att kyrkomötet ska arbeta i följande utskott.

- Gudstjänstutskottet
- Organisationsutskottet
- Tillsyns- och uppdragsutskottet
- Ekonomiutskottet

- Ekumenikutskottet
- Kyrkolivsutskottet
- Samhälls- och kulturutskottet
- Hållbarhetsutskottet

Förslaget innebär bl.a. att kyrkorättsutskottet försvinner och att den kyrkorättsliga granskningen övertas av en kyrkorättsnämnd. Detta, liksom övriga förändringar, kommenterar vi här nedan.

Vi avvisar utredningens förslag om att frågor som rör barn och unga ska hänvisas till ett specifikt utskott, i deras förslag Framtidsutskottet. Det är vår bestämda mening att samtliga ärenden i alla utskott ska behandlas så att aspekterna som rör barn och unga finns med i överväganden och beslut. I de fall det finns ärenden som på ett särskilt sätt berör barn och unga, ska dessa hänvisas till det utskott vars sakområde det gäller.

4.3.2 Ett nytt Ekonomiutskott

Utredningen anser att det finns goda skäl för att göra en förändring så att Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet upphör och ett nytt Ekonomiutskott bildas. Vi instämmer i denna bedömning och föreslår att denna förändring genomförs. Vårt förslag innebär att det nya Ekonomiutskottet övertar de beredningsområden som hittills har gällt för Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet. Dock föreslår vi att frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen ska beredas av det nya Hållbarhetsutskottet (se vidare avsnitt 4.3.4)

Det är vår mening att detta nya Ekonomiutskott ska ha ansvaret för beredningen av skrivelsen om Verksamhet och ekonomi, men det hindrar inte att vi ser det som en fördel om skrivelsen delas upp i olika avsnitt så att den i tillämpliga delar också kan bli föremål för beredning i andra utskott. Detta får då resultera i yttranden till Ekonomiutskottet som är det utskott som avger ett betänkande i ärendet. Vi menar att en behandling av skrivelsen på detta sätt motverkar risken att den på något sätt skulle marginaliseras genom bildandet av ett nytt Ekonomiutskott.

4.3.3 Kyrkolivsutskottet och ett nytt Samhälls- och kulturutskott

Det hittillsvarande Kyrkolivsutskottet har varit mycket arbetsbelastat. Vi har sett att det vid ett antal tillfällen har varit nödvändigt att frånga den ordinarie ordningen när det gäller beredningsområden för att ge Kyrkolivsutskottet en rimlig arbetssituation. Därmed instämmer vi i bedömningen att det är motiverat att skapa ytterligare ett utskott och därmed dela beredningsområdet mellan det hittillsvarande Kyrkolivsutskottet och det nya utskottet.

Vi instämmer sålunda i utredningens förslag om att ett nytt utskott bildas och att detta utskott får namnet Samhälls- och kulturutskottet. Vi instämmer också i allt väsentligt i utredningens förslag om hur beredningsområdena för de olika utskotten ska utformas. Detta innebär att beredningsområdet för Kyrkolivsutskottet begränsas till att gälla frågor om kyrkolivets utveckling, inkluderande ärenden om jämställdhet, mångfald och tillgänglighet, samt vissa utbildningsärenden. Det innebär också att Samhälls- och kulturutskottet får ansvar för beredning av frågor rörande Svenska kyrkans roll i samhället och sociala frågor, liksom Svenska kyrkans kulturarbete, kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

När det gäller forskningsfrågor föreslår vi att dessa, på samma sätt som hittills har gällt, ska beredas i det utskott till vilket ämnesområdet för forskningen hör. En bestämmelse som klargör detta tas in i arbetsordningen.

4.3.4 Ett nytt Hållbarhetsutskott

Utredningen föreslår att ett nytt utskott med namnet Framtidsutskottet ska bildas. Utredningens överväganden kring detta har redovisats ovan under punkten 4.1.2. Vi instämmer i att ett nytt utskott ska bildas, men delar inte utredningens uppfattning om namn och inriktning på detta nya utskott.

Vi instämmer i de invändningar som har framförts av flera remissinstanser. Vi menar att namnet Framtidsutskottet dels inte anger något tydligt beredningsområde, dels att namnet kan ge intrycket av att de frågor som inte hänförs till detta utskott inte skulle vara att anse som frågor för framtiden. I denna del avvisar vi därmed utredningens förslag.

Det finns betydelsefulla frågor som är av det slaget att det motiverar att de bereds i ett särskilt för ändamålet inrättat utskott. Det handlar om hållbarhet i olika sammanhang. I detta sammanhang finner vi det vara motiverat att påminna om de hållbarhetsmål som FN har antagit. Svenska kyrkan har också antagit Agenda 2030.

Strävan efter hållbarhet ska genomsyra behandlingen av alla ärenden och därför vara ett nödvändigt perspektiv i samtliga utskott. Det hindrar inte att det är motiverat att inrätta ett utskott som fokuserar på frågor om hållbarhet. Som en avlastning för Ekonomiutskottet bör frågor om förvaltning av byggnader, mark och skog föras till detta utskott. Detta gäller då också frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen.

För att tydliggöra det huvudsakliga beredningsområdet föreslår vi att detta utskott ska få namnet Hållbarhetsutskottet.

4.3.5 Kyrkorättsutskottet och den kyrkorättsliga granskningen

Utredningen argumenterar för att Kyrkorättsutskottet ska upphöra och ersättas med ett särskilt organ för kyrkorättslig granskning. Vi finner att det finns goda skäl för detta. Vi delar uppfattningen att det inte är optimalt att granskningen sker i ett så stort organ som det nuvarande Kyrkorättsutskottet. Detta gäller dels den sakliga prövningen, dels de svårigheter det kan innebära att vid behov samla utskottet före det årliga kyrkomötessammanträdet början.

Mot denna bakgrund föreslår vi, i enlighet med utredningens förslag att Kyrkorättsutskottet upphör och att den kyrkorättsliga granskningen överförs till ett särskilt inrättat organ. Dock menar vi att det föreslagna namnet är mindre lämpligt. Enligt den ordning som nu finns är det kyrkostyrelsen som tillsätter råd för delar av sin verksamhet. De organ som kyrkomötet tillsätter benämns nämnder, t.ex. Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. I enlighet med detta menar vi att det nyinrättade organet för kyrkorättslig prövning ska kallas Kyrkorättsnämnden.

Vi instämmer i förslaget rörande sammansättningen av denna nämnd. Det innebär att Kyrkorättsnämnden ska ha åtta ledamöter. Fyra av dessa ska utses bland kyrkomötets ledamöter och fyra ska ha avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen och vara externa (alltså inte ledamöter av kyrkomötet). Vi delar uppfattningen att minst hälften av ledamöterna inom varje kategori ska vara närvarande för att Kyrkorättsnämnden ska kunna fatta beslut. En eller flera biskopar ska ha rätt att närvara och att delta i överläggningarna men inte i besluten. Besluten i Kyrkorättsnämnden ska fattas i enlighet med kyrkoordningens tredje kapitel om hur ärenden avgörs.

Vi instämmer i att val till Kyrkorättsnämnden ska ske vid det särskilda valsammanträdet enligt 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen. Kyrkomötet ska då också välja ordförande och vice ordförande för Kyrkorättsnämnden. Vi föreslår i denna del ett förtydligande som innebär att ordföranden och vice ordföranden ska väljas bland de

externa ledamöterna som har särskild juridisk kompetens. Vi instämmer i utredningens uppfattning att några ersättare inte ska utses, utan att fyllnadsval vid behov får förrättas.

Den föreslagna Kyrkorättsnämnden ska, enligt vårt förslag, inte bara bereda det som specifikt rör kyrkoordningen, utan också alla de Svenska kyrkans bestämmelser som kyrkomötet beslutar om. Besluten från Kyrkorättsnämnden bör formuleras i ett yttrande som sedan fogas till betänkandet i fråga.

På samma sätt som nu gäller för Läronämnden, bör Kyrkorättsnämnden kunna sammanträda före det ordinarie kyrkomötessammanträdet början. Vi delar utredningens uppfattning att Kyrkorättsnämnden också ska kunna sammanträda under pågående kyrkomötessammanträde för att bereda frågor som har uppkommit.

Det beredningsansvar, utöver den rent kyrkorättsliga granskningen, som nu åvilar Kyrkorättsutskottet, ska enligt utredningens förslag överföras till Organisationsutskottet. Vi instämmer i detta förslag. Detta innebär att ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen överförs till Organisationsutskottet. Detta gäller också att verksamhetsberättelserna från Svenska kyrkans arvodesnämnd ska beredas av detta utskott.

4.3.6 Skyldigheten att inhämta yttranden

I den nuvarande lydelsen av 4 kap. 20 § andra stycket i arbetsordningen sägs att yttrande från Budgetutskottet (med vårt förslag Ekonomiutskottet) ska inhämtas innan ett utskott avgör ett ärende av betydelse för verksamhetsinriktningen för den nationella nivån. Vi delar utredningens uppfattning att detta ska tolkas så att det endast avser sådana ärenden som skulle få en så stor påverkan på förslagen i skrivelsen om Verksamhet och ekonomi att de inte enkelt kan hanteras genom omprioriteringar. Vi instämmer också i att det är svårt att entydigt reglera när detta är fallet och när det inte är det. Därför lämnar vi inte något förslag till ytterligare bestämmelser i denna del.

De bestämmelser som idag finns i 4 kap. 13 § och 21 § i arbetsordningen angående skyldigheten att inhämta yttranden från Kyrkorättsutskottet bör, enligt vår mening, i oförändrad form överföras till Kyrkorättsnämnden. I likhet med utredningen menar vi att Kyrkorättsnämnden också ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från presidiet.

5 Arbetsformerna i plenum och utskott

5.1 Utredningens betänkande

5.1.1 Nuvarande ordning

5.1.1.1 Plenum

Regleringen i kyrkoordningen

I 11 kap. 6 § i kyrkoordningen regleras att kyrkomötet ska sammanträda vid två tillfällen varje år och att det får sammanträda högst tio dagar per år. Tidigare föreskrevs i första stycket att ett sammanträde skulle äga rum i september och ett i oktober. Genom ett beslut i 2010 års kyrkomöte ändrades bestämmelsen så att det nu endast regleras att kyrkomötet ska sammanträda vid två tillfällen varje år.

I 11 kap. 10 § i kyrkoordningen anges de ärenden som kyrkomötet har att besluta i. Av paragrafen framgår att kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av;

- kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
- en ledamot eller en biskop genom en motion,
- ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande,
- kyrkomötets presidium i frågor som avser kyrkomötets arbetsformer eller
- revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen, ledamöter och biskopar får endast väcka ärenden till årets första sammanträde. Genom ett beslut av 2011 års kyrkomöte ändrades bestämmelsen så att också kyrkomötets presidium fick rätten att väcka ärenden som avser kyrkomötets arbetsformer. Uppräkningen i kyrkoordningen är uttömmande och innebär att kyrkomötet endast får fatta beslut i ärenden som har väckts i enlighet med paragrafens bestämmelser.

När det gäller ärendenas avgörande finns en grundläggande bestämmelse i 11 kap. 13 § i kyrkoordningen. I den sägs att kyrkomötet, vid årets andra sammanträde, ska fatta beslut i alla de ärenden som väckts vid det första sammanträdet och som inte behandlas enligt bestämmelserna i 18 eller 19 §§ (dessa paragrafer reglerar den särskilda beslutsordningen för lärofrågor respektive ändring av vissa av kyrkoordningens bestämmelser och innebär i korthet att det slutliga avgörandet av ett sådant ärende kan uppskjutas till första året efter det år ett kyrkoval hållits).

När kyrkomötet avgör ett ärende ska, enligt 11 kap. 14 § i kyrkoordningen, bestämmelserna i 3 kap. 31–35 §§ tillämpas. De bestämmelser i 3 kap. som paragrafen hänvisar till innebär att ordföranden, efter avslutad överläggning, ska lägga fram förslag till beslut som ska kunna besvaras med ja eller nej. Ordföranden ska därefter redovisa sin uppfattning om vad som har beslutats och befästa beslutet med ett klubbslag om inte någon ledamot begär omröstning. Om så sker ska omröstningen ske öppet och den mening som vinner enkel majoritet gäller. Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgivande. Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet.

Regleringen i arbetsordningen

Kyrkomötets plenarsammanträden behandlas i andra kapitlet i arbetsordningen som också har titeln *Sammanträden i plenum*.

I femte kapitlet finns bestämmelser om ärendenas avgörande. Där sägs i första paragrafen att när ordföranden finner att en viss fråga enligt kyrkoordningen inte ska behandlas av kyrkomötet, ska ordföranden tillkännage det vid ett plenarsammanträde med angivande av skälen för sitt ställningstagande. En sådan fråga kan därefter

behandlas av kyrkomötet bara om kyrkomötet på yrkande av någon ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens åsikt.

I 5 kap. 2 § sägs att om någon inför avgörandet av en fråga vill framställa ett yrkande som inte redovisas i utskottets betänkande ska denna snarast underrätta ordföranden om yrkandet. Yrkandet bör delas ut på bänkarna i plenisalen innan ärendet avgörs. Vidare regleras hur ordförande ska upprätta en omröstningsproposition och hur omröstning kan förrättas genom uppresning. Om ordföranden efter en omröstning med uppresning är tveksam om omröstningens resultat eller en ledamot begär rösträkning, verkställs ny omröstning med namnupprop eller med omröstningsapparat.

I 4 § anges att det i protokollet ska anges hur var och en har röstat, om någon ledamot begär detta. En sådan begäran ska göras senast när resultatet av omröstningen tillkännages.

I 5 § finns bestämmelser om val med slutna sedlar.

5.1.1.2 Utskotten

Regleringen i kyrkoordningen

Ledamöter och ersättare i utskotten väljs vid det första sammanträdet under mandatperioden vilket framgår av andra stycket i 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen. I 11 kap. 12 § anges i första stycket att beredningen av ärenden i ett utskott ska ske under årets första sammanträde. I denna paragraf hänvisas också till att det finns särskilda bestämmelser om beredningen av ärenden om ändring i kyrkoordningen i kyrkomötets arbetsordning.

Av 11 kap. 12 § i kyrkoordningen, andra stycket, framgår att om det behövs för beredningen av ett ärende kan kyrkomötet besluta att ett utskott får sammanträda även mellan det första och det andra sammanträdet under ett år.

Regleringen i arbetsordningen

I 4 kap. i arbetsordningen för kyrkomötet finns bestämmelser om ärendenas beredning.

Det inre arbetet i utskotten är i huvudsak oreglerat. Det sägs dock i 4 kap. 23 § att utskotten vid avgörande av ett ärende ska tillämpa de bestämmelser i 3 kap. i kyrkoordningen som reglerar propositionsordning, omröstning och ordförandens utslagsröst. Om omröstning begärs, ska de ske öppet och den mening som vinner enkel majoritet ska gälla. Vid lika röstetal är ordförandens röst utslagsgivande.

I 23 § finns bestämmelser om rätten att reservera sig eller att avge ett särskilt yttrande. En biskop som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. En ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening.

Av 4 kap. 23 a § framgår att det ska föras protokoll vid utskottssammanträdena.

5.1.1.3 Utbildning och fortbildning av kyrkomötesledamöter

I anslutning till det sista sammanträdet i mandatperioden, ska det nyvalda kyrkomötet samlas till ett valsammanträde. En del av tiden vid det nyvalda kyrkomötets valsammanträde ägnas åt utbildning och fortbildning av nya och gamla ledamöter. Vid detta tillfälle får ledamöterna ta emot en tryckt informationsfolder om kyrkomötet, *Kyrkomötet – en vägledning*.

I inledningen av session ett under mandatperiodens första år får utskottens ledamöter och ersättare också, utskottsvis, en kortare introduktionsutbildning om utskottsarbetet av respektive utskotts sekreterare.

5.1.1.4 Statistik och undersökningar

Den totala tiden som ägnas åt kyrkomötets sammanträden i plenum är inte fast utan kan skifta år från år. Detta beror på att man under de kvällsplena som hålls under varje kyrkomöte inte har någon bestämd sluttid utan denna bestäms av hur lång tid den debatt tar i anspråk som man enligt arbetsplanering ska klara.

I avsnitt 7.2 i betänkandet redovisar utredningen den statistik som finns tillgänglig över ärendebehandlingen i plenum. Statistiken omfattar åren 2009 till 2015 och redovisar antal dagar för sessionen, antalet timmar i plenum, antalet behandlade betänkanden och motioner samt hur många minuter som i plenardebatten varje år i genomsnitt ägnats varje motion och betänkande. För närmare detaljer hänvisas till den tabelluppställning som utredningen presenterar i detta avsnitt.

I en följande kommentar noterar utredningen att den totala talartiden skiljer sig åt mellan åren. Man framhåller att det inte går att se någon nedgång i den totala talartiden fr.o.m. 2012 då kyrkomötets andra session förkortades med en dag. Tvärtom är den genomsnittliga talartiden marginellt högre under perioden med tredagarssession än under perioden med fyradagarssession.

Även om man relaterar siffrorna till antalet behandlade betänkanden är det så att tiden har ökat något efter 2012. En slutsats man möjligen kan dra av den presenterade statistiken är att det tycks som om den tid som läggs på debatt naturligt anpassas efter hur många betänkanden som kyrkomötet har att behandla. Ett år med få betänkanden, 2012, lades nästan 28 minuter på varje betänkande medan ett år med många betänkanden, 2015, lades mindre än hälften av den tiden, 10,56 minuter, på varje betänkande.

Det skiljer sig åt en del mellan åren, när det gäller sluttiden för dagens plenum. Sedan den andra sessionen förkortades med en dag, har plenum vid fem tillfällen av åtta möjliga varat till en senare tidpunkt är kl. 22. Det är dock bara vid ett tillfälle som arbetet har pågått till efter kl. 23. Utredningen noterar att det även tidigare, då den andra sessionen pågick fyra dagar, bara var två dagar som inte hade en fastlagd sluttid. Även om det inte var någon större skillnad i den totala sammanträdestiden, var det då mer ovanligt med sena kvällspass. Vid fem tillfällen av tolv arbetade man till efter klockan 22. Vid två av dessa tillfällen arbetade man dock till cirka 24.

5.1.1.5 Motiv till att kyrkomötesledamöter avgår i förtid

Sedan en tid tillbaka tillfrågas ledamöter som avgår i förtid om skälen för detta. Utredningen har tagit del av en sammanställning av svaren. Det framgår att det är 22 ledamöter som under innevarande mandatperiod har av sagt sig Vidare framgår det att det finns en viss övervikt av något yngre personer och något äldre personer. Sex personer är födda efter 1980 och sju personer är födda före 1955. Det framgår också tydligt att många av dem som har av sagt sig uppdraget inte hade varit med i kyrkomötet under någon längre tid. De skäl som anges är skiftande och eftersom det statistiska underlaget är så litet går det inte att se några tydliga trender. Det kan dock noteras att bara i ett fall angavs kyrkomötets arbetsformer som en orsak till att ledamöten hade lämnat uppdraget i förväg.

5.1.1.6 Kostnaden för kyrkomötet

Utredningen säger att enligt de uppskattningar som de har tagit del av ligger kostnaden för kyrkomötet på ungefär 1,6 miljoner kronor per dag. Kostnader för kyrkokansliets egen personal, liksom kostnader för mandatstöd är inte inräknade i detta belopp. De stora posterna är arvoden för ledamöterna (inklusive ersättning för förlorad arbetsförtjänst), boende, lokaler, förtäring och teknik/inhyrd personal/leverantörer.

5.1.2 Utredningens överväganden och förslag

5.1.2.1 Utbildning och fortbildning för att främja delaktighet och effektivitet

Inledningsvis säger utredningen att man tycker det är bra att en del av tiden vid det nyvalda kyrkomötets valsammanträde ägnas åt utbildning av gamla och nya ledamöter. Man vill emellertid framhålla att utbildningen och fortbildningen av kyrkomötets ledamöter skulle kunna utvecklas ytterligare. Utredningen säger sig anse att det är viktigt att samtliga ledamöter känner sig väl förtrogna med hur arbetet i kyrkomötet går till, det regelverk som styr kyrkomötets verksamhet och vad det innebär att vara ledamot av kyrkomötet. Inte minst viktigt är det, enligt utredningens mening, att ledamöterna får en gedigen utbildning i hur utskottens förslag till beslut kan och ska formuleras.

Ledamöterna bör också få en grundläggande utbildning i den nationella nivåns uppdrag. De bör bli väl förtrogna med hur kyrkostyrelsen och kyrkokansliet arbetar. Detta skulle, säger utredningen, öka effektiviteten i såväl utskottsarbetet som i plenarsessionerna.

Mot bakgrund av detta vill utredningen uppmana presidiet att i samråd med gruppledarna arbeta vidare med frågan om hur utbildningen av ledamöterna skulle kunna utvecklas ytterligare. Det bör i detta sammanhang kunna övervägas om valsammanträdet ska förlängas med ytterligare en dag. Det skulle vara möjligt inom ramen för den nuvarande regleringen, där den tillåtna gränsen sätts vid höst tio dagar per år. Man hänvisar till att förslaget om tematiska kyrkomöten ger ett visst ökat ekonomiskt utrymme som skulle kunna användas.

Vidare anser utredningen att en webbaserad utbildning bör tas fram. En sådan skulle möjliggöra för de ledamöter som känner att de har behov av det att kunna fördjupa sina kunskaper redan innan de kommer till kyrkomötets sammanträde. I en sådan webbaserad utbildning skulle också frågan om god debattstil kunna behandlas.

5.1.2.2 Utskottsarbetet

Utredningen gör vissa överväganden kring frågan om ledamöternas och ersättarnas placering vid utskottssammanträdena. Av utrymmesskäl är i några utskott ledamöterna placerade i en ”inre ring” medan ersättarna tar plats i en ”yttre ring”. I några utskott finns dock utrymme för såväl ledamöter som ersättare att ta plats vid samma bord och så sker då också. Enligt vad utredningen har erfarit deltar ersättarna på samma villkor och i ungefär samma omfattning, även i de utskott där ersättarna är placerade i en yttre ring.

Även i övrigt tycks utskottsarbetet i huvudsak fungera tillfredsställande. Utredningen anser därför att det inte finns skäl att lägga några förslag om anvisningar för att ge utskottsarbetet stadga och effektivitet. Utredningen vill dock än en gång påpeka att det är betydelsefullt att ledamöter och ersättare ges tillräcklig utbildning. De måste känna sig rustade för sitt uppdrag.

5.1.2.3 Längre kyrkomötessessioner

Av utredningens direktiv framgår att ledamöter har påtalat att kyrkomötets plenarsessioner blir mycket intensiva och att de pågår för länge på kvällarna. Från och med 2012 kortades plenarsessionen med en dag, eftersom den avsatta tiden om fyra dagar ansågs vara väl tilltagen.

I detta sammanhang ska också frågan om möjlighet till tjänstledighet beaktas. Sedan 2011 har ledamöterna inte längre rätt till ledighet för sina förtroendeuppdrag. Det torde, skriver utredningen, därför inte vara alldeles självklart att en förtroendevald som är yrkesverksam inom något arbete utanför kyrkan enkelt kan få tjänstledigt för

uppdraget. För att inte kretsen av förtroendevalda ska behöva begränsas till personer som antingen inte är yrkesverksamma eller arbetar inom kyrkan bör därför antalet dagar som åtgår för kyrkomötet, enligt utredningens mening, hållas nere.

Utredningen konstaterar att förslaget om tematiska kyrkomöten innebär att sessionerna under en mandatperiod sjunker med fyra dagar, men den noterar samtidigt att en förtroendevald likväl måste avsätta sammanlagt 26 vardagar under en mandatperiod. Till detta kommer att ledamöterna behöver vara närvarande också under vissa helgdagar. Även kostnaderna utgör, enligt utredningens uppfattning, därför skäl att iakttä försiktighet med att förlänga kyrkomötes-sessionerna.

Utredningen anför att längre kyrkomötes-sessioner inte nödvändigtvis skulle innebära högre kvalitet i arbetet. Tvärtom kan det finnas en risk att effektiviteten blir lidande. Utredningen menar att den redovisade statistiken styrker detta.

Mot bakgrund av detta föreslås inte någon reglering som föreskriver längre kyrkomötes-sessioner.

Dock, menar utredningen, är det positivt att möjligheten att förlänga kyrkomötet ändå finns så att presidiet i samråd med företrädare för grupperna, för det fall behov något år skulle uppstå kan förlänga kyrkomötet med någon dag. Eftersom reglerna redan medger detta, finns det inte skäl att lämna förslag i denna del.

5.1.2.4 Det papperslösa kyrkomötet

Utredningen konstaterar att kyrkomötets arbetsmetoder i många stycken är föråldrade jämfört med hur många andra större organisationer genomför sina årsmöten, kongresser och likande. Ett exempel på detta är att kyrkomötet i hög utsträckning använder papper som informationsbärare.

Utredningen framhåller att det idag finns helt nya och elektroniska system där, om de användes, kyrkomötets ledamöter i samband med att de registrerar sig i inledningen av ett kyrkomötes-sammanträde skulle kunna tillhandahållas en läsplatta genom vilken de får åtkomst till kyrkomötets samtliga handlingar som skrivelser, betänkanden och motioner men även dagordningar och beslutsförslag m.m. Genom samma system skulle ledamöterna kunna lämna in begäran om ordet, lämna reservationer och instämmanden, samt delta i omröstningar. Ett införande av ett liknande system skulle, enligt utredningens mening, kunna innebära en övergång till ett i stort sett papperslöst arbetssätt för kyrkomötet.

Utredningen har inte funnit det vara möjligt att fördjupat studera detta, men man vill uppmana presidiet att titta närmare på frågor kring kostnader, teknikutveckling, anpassning etc. för ett elektroniskt system som kan ersätta dagens pappershantering. Det är då av betydelse att presidiet fäster vikt vid att systemet ska vara lätthanterligt även för ledamöter med mindre datorvana.

Utredningen lämnar också förslag på ändringar i kyrkoordningen och arbetsordningen som innebär att de skrivningar som i sig själva förutsätter en pappershantering görs teknikneutrala i sina formuleringar.

5.1.2.5 Tidigare icke behandlade ärenden

Det är inte reglerat i vilken ordning ett visst ärende ska tas upp till diskussion och beslut i plenum. Praxis har varit att plenarsessionerna planeras så att ärendena behandlas utskottsvis. Det finns, enligt utredningens mening, goda skäl för en sådan ordning. Bland annat innebär det att ämnen i samma ämnessfär debatteras i anslutning till varandra. Vidare noterar utredningen att en ordning har införts som innebär att betänkanden som innehåller motioner på vilka förenklad motionsbehandling har tillämpats, debatteras sist bland utskottets betänkanden.

Utredningen menar att presidiet vid sin planering av plenarsessionerna ska ge de betänkanden som behandlar frågor som aldrig tidigare, varken under innevarande eller någon tidigare mandatperiod, behandlats av kyrkomötet en något framskjuten plats. Sådana betänkanden borde kunna debatteras i plenardebattens inledning. När alla de betänkanden som behandlar ”nya” frågor debatterats utskottsvis skulle man sedan gå tillbaka för att debattera utskottens andra betänkanden. Alternativt kunde betänkanden även fortsättningsvis behandlas utskottsvis på samma sätt som idag men sådana betänkanden som behandlar en helt ny fråga behandlas först av varje utskotts betänkanden. Det borde också kunna övervägas om talartiden skulle kunna förlängas vid behandling av sådana nya ärenden.

Dock menar utredningen att det inte finns anledning att reglera denna fråga utan det kan lämnas till presidiet att avgöra på vilket sätt man vill uppmärksamma för kyrkomötet helt nya frågeställningar.

5.1.2.6 Omröstningsförfarandet

Enligt 5 kap. 3 §, andra stycket i arbetsordningen, kan omröstning förrättas med uppresning. Det är också detta sätt att förrätta omröstning som används i kyrkomötet. I sitt betänkande påpekar utredningen att en omröstning med uppresning innebär problem ur ett tillgänglighetsperspektiv då personer med viss typ av funktionsnedsättning kan ha svårt att alls resa sig upp eller att resa sig upp med den hastighet som krävs vid ett sådant omröstningsförfarande. En bättre ordning är då att genomföra omröstningen med hjälp av handuppräckning. För att ytterligare förbättra tydligheten för ordföranden bör handuppräckningen ske med färgade röstkort, en färg för ja och en annan färg för nej. Ordet ”uppresning” bör därmed ersättas av ”handuppräckning” i 5 kap. 3 § i arbetsordningen.

Med ett mer utvecklat elektroniskt system borde en ordning kunna införas så att acklamation, när så begärs, direkt följs av elektronisk omröstning. Då behövs vare sig uppresning eller handuppräckning.

5.1.2.7 Ordningen i plenisalen

Utredningen framhåller att det för effektiviteten under plenardebatten är viktigt att ledamöterna anammar en god debattstil. Detta innebär, säger man, bland annat att ledamöterna i sina inlägg håller sig till det ämne som diskuteras men även att ledamöterna inte uttalar sig nedlåtande om någon annan.

I riksdagsordningen finns en bestämmelse som ålägger ledamöterna att när de har ordet begränsa sitt anförande till det ämne som behandlas. Vidare åläggs ledamöterna att avhålla sig från att uttala sig nedlåtande om någon annan eller använda personligen förolämpande uttryck eller i övrigt i ord eller handling uppträda på ett sätt som strider mot god ordning. Om någon bryter mot bestämmelsen kan ordföranden ta ordet från ledamöten under den pågående överläggningen. Riksdagsordningen innehåller också, i en tillägsbestämmelse till den ovan nämnda paragrafen, en bestämmelse som säger att talmannen, efter samråd med gruppledarna, får besluta om ordningsregler för kamraren.

Utredningen menar att även kyrkomötets arbetsordning bör innehålla en bestämmelse motsvarande 6 kap. 6 § i riksdagsordningen för att tydliggöra att samma regler kring god debattstil även gäller i kyrkomötet. Man menar också att kyrkomötets ordförande ska besluta om ytterligare ordningsregler för kyrkomötets plenarsammanträden.

5.1.2.8 Beredningen av årsredovisningsskrivelsen

Beträffande den skrivelse som innehåller årsredovisningen, säger utredningen att den som sådan endast utgör en redovisning av sakförhållanden rörande det gångna året. Därför, fortsätter man, torde kyrkomötet kunna besluta att fastställa årsredovisningen samt resultat- och balansräkning för det gångna året utan att den skrivelse från kyrkostyrelsen som innehåller årsredovisningen för den nationella nivån först bereds i ett utskott. Likaså torde kyrkomötet, utan att beredning i utskott, kunna fatta beslut i fråga om ansvarsfrihet för kyrkostyrelsens ledamöter för det gångna räkenskapsåret.

Mot bakgrund av detta föreslår utredningen en ändring i 11 kap. 11 § i kyrkoordningen som gör det möjligt för kyrkomötet att avgöra ett ärende gällande en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån utan föregående beredning i utskott. Detta förutsätter dock att den redogörelse för hur kyrkostyrelsen tagit om hand kyrkomötets ärenden som idag finns som en bilaga till årsredovisningsskrivelsen bryts ut och blir en egen skrivelse.

5.1.2.9 Tidsfrist för skrivelser med redovisning av verksamheten på den nationella nivån och med förslag till budget

I 3 kap. i arbetsordningen behandlas hur ärenden väcks i kyrkomötet. I 2 § anges att en skrivelse från kyrkostyrelsen ska senast två månader innan årets första kyrkomötes-sammanträde inleds sändas till alla som har rätt att delta i överläggningarna. Vidare anges att skrivelser med redovisning av verksamheten på den nationella nivån och med förslag till budget dock ska sändas ut senast en månad innan sammanträdet inleds. Utredningen noterar att denna sistnämnda skrivning infördes vid kyrkoordningens tillkomst av det skälet att kyrkomötet 2000 och 2001 skulle äga rum redan i maj.

Utredningen fortsätter med att säga att sedan 2002 har det inte någon gång förekommit att de aktuella skrivelserna sänts ut mindre än två månader innan (det första sammanträdet inletts). Utredningen föreslår därför att bestämmelsen om en enmånadsfrist för skrivelser med redovisning av verksamheten på den nationella nivån och med förslag till budget ska upphävas. Som en konsekvens ändras också bestämmelsen i 3 kap. 1 § om när motioner som ansluter till en skrivelse med årsredovisning eller budget senast ska lämnas in.

5.1.2.10 Utredningens förslag

Kyrkomötets presidium ska vidareutveckla utbildningen och fortbildningen för kyrkomötets ledamöter. Presidiet ska också arbeta för att införa ny teknik i kyrkomötet. De bestämmelser i arbetsordningen som till sin utformning förutsätter en pappershantering omformuleras därför till att bli teknikneutrala. Presidiet ska ge de betänkanden som behandlar frågor som aldrig tidigare, varken under innevarande eller någon tidigare mandatperiod, behandlats av kyrkomötet en något framskjuten plats vid kyrkomötets debatt. Vidare ska presidiet överväga om talartiden vid behandlingen av sådana betänkande bör förlängas. Det klargörs att handuppräkningsmed röstkort, i stället för uppresning, i första hand ska användas vid omröstning som inte sker genom acklamation. Vidare införs några grundläggande bestämmelser om ordningen i plenardebatten. Härutöver införs en bestämmelse om att kyrkomötets ordförande, efter samråd med nomineringsgruppernas företrädare, ska besluta om ordningsregler för debatten. Slutligen föreslås att det ska bli möjligt att behandla kyrkostyrelsens skrivelse med årsredovisning utan föregående beredning i utskott.

5.2 Remissinstanserna

Nomineringsgruppen POSK

Nomineringsgruppen menar att utdelningen av kulturstipendier bör tas bort från programmet och att detta kan ske vid ett annat tillfälle.

För att inte debatten i plenum ska riskera bli förvirrande och tidskrävande bör årsredovisningen ha beretts i ett utskott som har haft möjlighet till hearing med kyrkostyrelse och revisorer.

Nomineringsgruppen framför att möjligheten att under debatten i plenum göra ett nytt yrkande som inte redovisas i utskottets betänkande bör tas bort (5 kap 2 § i arbetsordningen), eftersom sådana yrkanden bidrar till förvirring, ger extra arbete och innebär en osäkerhet i beslutsfattandet.

Möjligheten för en motionär att föredra sin egen motion i det utskott som behandlar motionen bör övervägas. Detsamma gäller möjligheten att – i större utsträckning än nu – konsultera experter. Nomineringsgruppen föreslår att det i arbetsordningen skulle kunna formuleras på följande sätt. ”Kyrkomötet kan i sitt arbete i plenum och utskott vid behov konsultera experter på sakfrågor. Presidiet för kyrkomötet respektive utskottet tar beslutet kring eventuellt tillkallande av experter”

Nomineringsgruppen BA

Borgerligt alternativ ser positivt på utredningens förslag om bl.a. webbutbildning och anser att detta i kombination med de befintliga utbildningsinsatserna bör kunna tillgodose kyrkomötets utbildnings- och fortbildningsbehov.

Det framhålls att årsredovisningsskrivelsen även fortsatt bör omfattas av ett obligatoriskt beredningskrav.

Nomineringsgruppen KR

Nomineringsgruppen delar inte uppfattningen att plenarsessionerna sträcker sig över tillräckligt många dagar. Man menar att statistiken blir missvisande, då debattreglerna har skärpts så mycket som är fallet och detta just för att antalet dagar i den andra sessionen minskades.

Man instämmer i uppmaningen till användning av elektronik istället för papper. Detta skulle kunna gälla också vid röstning, även om man anser att handuppräckning med papper kan vara en god övergång.

Vidare instämmer man i förslaget att kyrkomötets arbetsordning bör innehålla en bestämmelse som motsvarar 6 kap. 6 § i riksdagsordningen om ordningen i plenisalen.

Nomineringsgruppen FK

När det gäller yrkanden vid sidan om utskottets betänkanden menar nomineringsgruppen att utredningsbetänkandets formulering är otydlig. Det säg där att yrkandet bör delges ledamöterna i skriftlig form innan ärendet avgörs. Nomineringsgruppen frågar sig i sitt yttrande om detta betyder ”innan debatten tar sin början” eller om det avser ”innan beslut fattas”. Man menar att utredningen inte tillräckligt har prövat svagheten i den nuvarande ordningen och behovet av en förändring. Nomineringsgruppen yrkar att en arbetsordning införs med en sådan reglering att kyrkomötesledamöterna säkras möjlighet att yttra sig vad gäller tilläggs- eller ändringsförslag som framläggs under plenum.

Nomineringsgruppen yrkar därutöver att interpellations- och frågeinstitutet återinförs i kyrkomötets arbetsformer. Man menar att det måste finnas en bättre väg än

för närvarande att lyfta frågor av sådant slag att de aktualiserats eller blivit akuta först efter motionstidens utgång.

PSkr 2017:1

Nomineringsgruppen MPSK

Nomineringsgruppen ställer sig positiv till att kyrkostyrelsens skrivelser och årsredovisning går direkt till kyrkomötet för frågor och debatt och ser med spänning fram emot presidietts förslag till ny talarordning

Nomineringsgruppen ÖKA

Nomineringsgruppen vill lyfta fram frågan om tillgänglighet för förtroendevalda. Man menar att en fråga som påverkar detta är den tid som föräldrar behöver lämna barn hemma och säger att förslaget att kyrkomötet under år 1 och år 3 skulle vara sex sammanhängande dagar istället för tre/fyra dagar aktualiserar frågan om barnvakter/barnpassning som tillhandahålls på plats i Uppsala. Ur ett tillgänglighetsperspektiv, säger man, skulle det vara önskvärt att barnpassning erbjuds på plats i Uppsala för att så många som möjligt ska ha möjligheten att vara förtroendevalda i kyrkomötet. Nomineringsgruppen uttrycker en önskan att det undersöks om det på kyrkomötets samtliga sessioner utefter behov går att erbjuda barnpassning samt lokal för detta till de kyrkomötesledamöter som efterfrågar det.

Nomineringsgruppen FiSK

Nomineringsgruppen hävdar utifrån arbetsmängden och tidspressen under de senaste kyrkomötena att en förlängning av besluts-sessionen från nuvarande 3 dagar behöver övervägas. Man ansluter sig till en självklar utveckling att söka teknikneutrala förutsättningar för kyrkomötets arbete.

Utlandsförsamlingarna

Företrädarna menar att det är bra om utbildningen av ledamöterna vidareutvecklas.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga vill framhålla att en frågedebatt av något slag är av stor nytta. I sitt yttrande framhåller de det arbetssätt som Svenska Kyrkans Unga har som en möjlighet och redovisar att detta har tre moment, idétorg (60–180 minuter), utskottsarbete och plenum där det går att lyfta redan registrerade yrkanden, men inte aktualisera nya.

Vidare uttalar Svenska Kyrkans Unga stöd för initiativet till fördjupad och ytterligare utbildning av ledamöterna. Likaså uttalar man ett stöd för den föreslagna ordningen med sittande acklamation och inte med uppresning.

Kyrkomötets revisorer

I sitt yttrande hänvisar kyrkomötets revisorer till den uppfattning som framförs i utredningsbetänkandet (7.3.8.) att skrivelsen med årsredovisning endast är en redovisning av sakförhållanden rörande det gångna året och därför inte skulle behöva beredas i ett utskott.

Revisorerna säger att man anser att årsredovisningen är kyrkomötets viktigaste instrument vid prövningen av hur kyrkostyrelsen genomfört de uppdrag kyrkomötet givit kyrkostyrelsen. Kyrkomötet ska fastställa balans- och resultaträkning och ta ställning till revisorernas förslag rörande ansvarsfrihet. Dessa frågor är av grundläggande vikt för en demokratiskt styrd organisation och revisionen anser därför att

årsredovisningen liksom andra beslutsärenden alltid ska beredas av ett utskott. En utebliven utskottsbehandling omöjliggör också de överläggningar som idag sker mellan dels utskottet och kyrkostyrelsens arbetsutskott och dels mellan utskottet och revisionen.

Sammanfattningsvis anser således kyrkomötets revisorer att något undantag inte ska införas i 11 kap 11 § i kyrkoordningen avseende årsredovisningen från kyrkostyrelsen.

Biskopsmötet

Biskopsmötet anser att argumentationen för att reformera arbetsformerna i plenum och utskott framstår som mycket övertygande.

Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen bejakar behovet av att kyrkomötets ledamöter är väl informerade och utbildade. Utredningens förslag om att komplettera befintliga utbildningsinsatser med webbutbildningar kan enligt kyrkostyrelsen därför vara en långsiktig och strategiskt viktig investering som bör kunna tillgodose kyrkomötets utbildningsbehov.

Kyrkostyrelsen framhåller sin roll som kyrkomötets verkställande organ och säger sig i den egenskapen ha god kunskap om den verksamhet som bedrivs när kyrkomötet inte är samlat. Dessutom är kyrkostyrelsen en resurs när kyrkomötet är samlat. Därför menar kyrkostyrelsen att det kan finnas skäl att överväga om det finns ytterligare lämpliga sätt att ianspråka kyrkostyrelsens ledamöter under kyrkomötessessionerna. Exempelvis skulle det kunna övervägas om styrelsens ledamöter på annat sätt skulle kunna bidra med sin kunskap om verksamheten i kyrkomötesberedningen, genom att t.ex. adjungeras till utskott och där ges yttranderätt. Kyrkostyrelsen anser också att kyrkomötets talarregler bör ses över redan till kyrkomötet 2017 så att kyrkostyrelsens företrädare ges en utvidgad rätt att yttra sig i plenum i samband med att kyrkomötet behandlar ett ärende där förslag lämnats av kyrkostyrelsen.

Beträffande ordningen i plenisalen tillstyrker kyrkostyrelsen förslaget till reglering i 2 kap. 7 och 8 §§ i arbetsordningen. När det gäller förslaget till reglering i 2 kap. 9 § angående ordförandens rätt att besluta om ytterligare ordningsregler, menar kyrkostyrelsen att det behöver klargöras vilket slag av ordningsregler som det handlar om. Det skulle t.ex. kunna gälla begränsningar i talartiderna, men detta går inte att läsa ut. I den fortsatta beredningen behöver detta klargöras.

Med anledning av utredningens förslag att kyrkostyrelsens årsredovisning ska få avgöras i plenum utan föregående utskottsbehandling, vill kyrkostyrelsen framhålla att årsredovisningen har nära koppling till kyrkomötets granskning av den verksamhet som kyrkostyrelsen bedriver och därför inte bör betraktas som bara en formalitet. Ett undantag i bestämmelserna skulle kunna ge intrycket att årsredovisningen inte är något som behöver granskas. En beredning i utskott kan också ge möjlighet att inhämta ytterligare information från t.ex. kyrkostyrelsen. Mot bakgrund av detta förordar kyrkostyrelsen att nuvarande ordning där årsredovisningen alltid bereds i ett utskott behålls.

I 3 kap. 2 § i arbetsordningen finns en bestämmelse som medger att skrivelser med redovisning av verksamheten på den nationella nivån eller med förslag till budget får sändas senast en månad innan sammanträdet inleds, i stället för två månader som gäller i övriga fall. Utredningen föreslår att denna särskilda bestämmelse ska tas bort och kyrkostyrelsen tillstyrker detta.

Utredningen föreslår att 11 kap. 12 § andra stycket i kyrkoordningen ska ändras så att kyrkomötet för beredning av ett ärende ska kunna ”besluta att ett utskott får

sammanträda även under tid när kyrkomötet inte är samlat”. Kyrkostyrelsen noterar att det här handlar om att sammanträda för att bereda ett ärende. Men, säger kyrkostyrelsen, ett ärende finns hos kyrkomötet först sedan någon som är behörig har väckt ett ärende. Det är sedan kyrkomötet som beslutar om ärendens fördelning på utskott (4 kap. 18 § i arbetsordningen). Kyrkostyrelsen framhåller att för att behandling av ett ärende ska kunna påbörjas redan före det att kyrkomötet inleds, förutsätts även med det av utredningen lagda förslaget att kyrkomötet, i likhet med vad som skedde vid 2015 års kyrkomöte, fattar beslut om att frånträda ett antal bestämmelser i både kyrkoordningen och arbetsordningen.

Kyrkostyrelsen anser vidare att presidiet bör överväga en ordning där samtliga motioner som omfattas av förenklad motionsbehandling och som behandlas i ett och samma utskott alltid ska behandlas i ett betänkande.

5.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Förslag: Teknisk utrustning ska i ökad utsträckning införas som redskap för ledamöternas arbete. Vi bejakar utredningens förslag om att uttrycket ”överlämna till” ska ersättas med ”delges”.

Omröstningsförfarandet ska ändras så att omröstning inte längre sker genom uppresning, utan genom handuppräckning.

Årsredovisningen ska beredas i utskott. Redogörelsen för kyrkostyrelsens handläggning av kyrkomötets ärende ska presenteras i en egen skrivelse och beredas i utskott. Den kortare tidsfrist för kyrkostyrelsens avlämnande av skrivelsen om Verksamhet och ekonomi som finns i arbetsordningen ska tas bort.

Ändrade paragrafer: 5 kap. 1–3 §§ i arbetsordningen.

5.3.1 Utbildning och fortbildning

I överensstämmelse med utredningens betänkande och flera av remissinstanserna menar vi att det är betydelsefullt att ledamöterna får den utbildning – och därmed också fortbildning – som de behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Vi menar dock att detta kan ske på många sätt och i olika sammanhang och att det därför inte är nödvändigt att förlänga valsammanträdet med ytterligare en dag.

Vi vill peka på möjligheten att arbeta vidare med webbaserad utbildning av olika slag. Det kan, med stöd av kyrkokansliet, anordnas kortare utbildningstillfällen i samband med möten med nomineringsgrupperna eller vid inledningen av utskottsarbetet vid den första sessionen i mandatperioden.

Vi bejakar vidareutvecklingen av en teknisk plattform för att reducera den mängd papper som behövs för att genomföra kyrkomötessessionerna. Enligt vår mening är detta en nödvändig och önskvärd utveckling. Ett arbete med att i ökad utsträckning använda teknisk utrustning som redskap för ledamöterna behöver sättas igång. Vi vill understryka att det är väsentligt att hela det teknikskifte som på det sättet inleds kombineras med nödvändig information och utbildning så att ledamöterna är delaktiga i processen.

5.3.2 Arbete i utskott och plenum

I sitt betänkande drar utredningen slutsatsen att arbetet i utskotten fungerar väl, oavsett vilka begränsningar som kan finnas när det gäller hur utskottsrummet möbleras. Man säger sig ha erfårit att även ersättare känner sig delaktiga i utskottsarbetet. Utredningen finner därför inte något skäl att lägga några förslag i denna del. Vi delar utredningens bedömning och kommer till samma slutsats. Några förslag angående utskottsarbetet lämnar vi därför inte.

Det förefaller oss vara rimligt att ett utskott som har mer än ett ärende som bereds genom förenklad motionsbehandling redovisar detta i ett och samma betänkande. Dock menar vi att det är en sak för utskottet att avgöra.

Beträffande sessionernas längd menar vi att det inte finns anledning att reglera detta mer än vad som redan är fallet. Det framgår av 11 kap. 6 § i kyrkoordningen att kyrkomötet får sammanträda högst tio dagar under ett år. Vi anser att det är bra att det, inom denna tidsgräns finns utrymme för en viss flexibilitet beroende på arten av de ärenden som just då ska beredas, debatteras och beslutas.

Det ligger i sakens natur att det måste ske en avvägning mellan hur många arbetsdagar en session ska omfatta och hur långa dessa arbetsdagar blir. Det finns ett antal omständigheter att ta hänsyn till i detta sammanhang. Den avvägning det är fråga om har hittills skett på ett tillfredsställande sätt och vi menar oss ha goda skäl för att tro att det också framgent ska vara fallet.

Vi finner inte att det finns skäl att åter införa någon form av fråge- eller interpellationsdebatt. Till de kyrkomöten som inte är tematiska finns möjlighet att motivera i alla de ärenden som för den enskilda ledamoten känns angelägna. Vidare ger den årliga behandlingen av kyrkostyrelsens skrivelser Verksamhet och ekonomi, Årsredovisningen och Återredovisningen av kyrkomötets uppdrag goda möjligheter att i debatten behandla vilken del som helst av den nationella nivåns verksamhet. I den debatten kan ledamöter och biskopar också ställa frågor till kyrkostyrelsen. Följaktligen lägger vi inte något förslag om att en fråge- eller interpellationsdebatt ska införas.

Utredningen diskuterar i sitt betänkande (7.3.5.) om det hur en för kyrkomötet helt ny fråga ska behandlas bl.a. när det gäller när ärendet ska behandlas i plenum och vilka regler för talartid som ska gälla. Dock säger man att detta kan lämnas till presidiet att avgöra. Man lägger därför inte något särskilt förslag om detta. Inte heller vi finner att det finns skäl att lägga förslag i denna del.

Vi vill också, med anledning av de synpunkter som kyrkostyrelsen framför i sitt remissyttrande, aktualisera frågan om huruvida ledamöterna i kyrkostyrelsen ska få möjlighet att adjungeras i ett utskott eller få extra talartid i samband med att en skrivelse från kyrkostyrelsen behandlas. Vi menar att det finns goda skäl för att ledamöterna i kyrkostyrelsen ska bli mer synliga såväl i utskott som i plenum. Vi menar dock inte att detta måste regleras på ett särskilt sätt. Vi lägger därför inte något förslag om detta. Samtidigt vill vi emellertid framhålla att det för varje kyrkomötessammanträde bör göras en särskild bedömning om hur den resurs som kyrkostyrelsens ledamöter utgör bäst kan tas tillvara.

Utredningen lägger förslag om att omröstningsförfarandet ska ändras så att det inte längre sker genom uppresning utan genom att ledamöterna sträcker upp handen och visar olikfärgade lappar, beroende på hur man önskar rösta. Vi menar att utredningen har goda skäl för detta och bejakar därmed utredningens förslag.

Vi har tagit del av utredningens övervägande kring frågan om en bestämmelse likt den som finns i riksdagsordningen rörande god debattstil och ordningen i plenisalen. Utredningen föreslår att en sådan bestämmelse ska införas i arbetsordningen. Vi menar att ordföranden redan har de befogenheter som krävs.

5.3.3 Behandling av kyrkostyrelsens skrivelse med Årsredovisning och Redogörelse för kyrkostyrelsens handläggning av kyrkomötets ärenden

Varje år – även under tematiska kyrkomöten – ska kyrkostyrelsen avge skrivelser om Verksamhet och ekonomi, Årsredovisning och Redogörelse av kyrkostyrelsens handläggning av kyrkomötets ärenden. Sedan 2009 har redogörelsen lagts samman med Årsredovisningen och inte varit en separat skrivelse. Utredningen föreslår en återgång till den tidigare ordningen, då redogörelsen var en separat skrivelse. Vi tillstyrker detta och menar också för vår del att det annars finns en risk att redogörelsen inte får den uppmärksamhet som den förtjänar.

Vi menar också att den framåtblick som skrivelsen om Verksamhet och ekonomi innebär, liksom den tillbakablick som Årsredovisningen och Redogörelsen för handlagda ärenden ger, ska ses som delar av samma helhet. Därför menar vi att alla tre skrivelserna ska beredas i utskott, även de år då det är tematiska kyrkomöten. Huvudansvaret för detta ska, enligt vår mening, ligga i Ekonomiutskottet, men det bör vara av intresse för övriga utskott att i de delar där de berörs låta Ekonomiutskottet ta del av deras synpunkter i form av ett yttrande.

5.3.4 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Vi delar uppfattningen att den kortare tidsfrist på en månad i stället för två månader för skrivelsen om Verksamhet och ekonomi som finns i 3 kap. 2 § andra stycket i arbetsordningen bör tas bort. Den infördes med anledning av att kyrkomötet under åren 2000 och 2001 skulle äga rum redan i maj månad. Sedan 2002 har kyrkomötet inte haft något sammanträde i maj och bestämmelsen har aldrig använts. Vårt förslag blir därför att denna bestämmelse ska tas bort.

6 Kyrkomötets motionsinstitut

6.1 Utredningens betänkande

6.1.1 Nuvarande ordning

I 6 § i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan sägs att kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Samtidigt klargörs att kyrkomötet inte får fatta beslut i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i. Ytterst syftar denna princip till att trygga den lokala och regionala självstyrelsen. Bestämmelsen återges ordagrant i 10 kap. 1 § i kyrkoordningen.

Utredningen framhåller i sitt betänkande att bestämmelsen endast tar sikte på beslut i det man kallar ”enskilda frågor”. Kyrkomötet måste i sin egenskap av att vara kyrkans högsta beslutande organ kunna fatta beslut om generella bestämmelser som hör till stiftens och församlingarnas grundläggande uppgifter.

Vidare konstaterar utredningen att det i 5 kap. 1 § i arbetsordningen finns en kompletterande bestämmelse. Där anges att om ordföranden finner att en viss fråga enligt kyrkoordningen inte ska behandlas av kyrkomötet, ska ordföranden tillkännage det vid ett sammanträde i plenum med angivande av skälen för sitt ställningstagande. En sådan fråga kan därefter behandlas av kyrkomötet, bara om kyrkomötet på yrkande av någon ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens åsikt.

Kyrkomötet ska, enligt 11 kap. 10 § i kyrkoordningen, fatta beslut i bland annat ärenden som väckts av en ledamot eller en biskop genom en motion. Det framgår av 3 kap. 1 § i arbetsordningen att motioner väcks genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två månader innan första kyrkomötes-session inleds. I samma paragrafs andra stycke sägs att kyrkomötets presidium får besluta att motioner med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen får väckas senare. I 3 kap. 1 § tredje stycket i arbetsordningen finns bestämmelser om tidsfrister i särskilda fall när det gäller motioner med anledning av skrivelser med redovisning av verksamheten på nationell nivå eller med förslag till budget.

Kyrkostyrelsen ska överlämna inkomna motioner till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden.

I 4 kap. 19 a § i arbetsordningen finns sedan 2012 uttryckliga bestämmelser om s.k. förenklad motionsbehandling. Av paragrafens första stycke framgår att om en motion väcks i ett ärende som kyrkomötet tidigare under samma mandatperiod har behandlat och kyrkomötet då har avslagit motionen kan kyrkomötets presidium besluta att förenklad motionsbehandling får tillämpas avseende motionen. Om presidiet har beslutat om förenklad motionsbehandling kan utskottsbetänkandet innehålla endast en hänvisning till tidigare betänkande samt en upplysning om att förenklad motionsbehandling tillämpats.

6.1.2 Tidigare behandling av frågan

Under perioden efter år 2000 har de förändringar som införts i motionsrätten berört den förenklade motionsbehandlingen. I skrivelsen *Styrning och ledning m.m.* (KSkr 2009:5) redovisade kyrkostyrelsen den diskussion som förts rörande en eventuell begränsning i den fria motionsrätten. Begränsningen skulle innebära att det inte skulle vara möjligt att en motion, som hade avslagits av kyrkomötet kunde väckas på nytt året därpå.

Kyrkostyrelsen menade att en sådan begränsning skulle bli svår att genomföra i praktiken, eftersom det skulle kunna visa sig svårt att definiera vad som menades med ”samma motion”.

I stället pekade kyrkostyrelsen på möjligheten att införa en ordning med förenklad motionsbehandling. En liknande ordning hade införts i riksdagen. Kyrkostyrelsen menade att en sådan ordning skulle kunna tillämpas när samma motionsförslag återkommer som tidigare, under samma mandatperiod, avslagits eller när kyrkomötet, med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen, nyligen avgjort en fråga. På samma sätt skulle det kunna gälla i det fall det redan pågick ett utredningsarbete eller liknande som innebär att det förslag som tas upp i en motion kan återkomma när sakfrågan kommer till kyrkomötet i form av en skrivelse från kyrkostyrelsen. Vidare menade kyrkostyrelsen att det skulle krävas enighet i utskottet för att en förenklad motionsbehandling skulle kunna komma ifråga.

Kyrkostyrelsen föreslog att den förenklade motionsbehandlingen skulle innebära att utskottet beträffande bakgrund och överväganden endast hänvisade till vad som framförts i ett tidigare betänkande samt föreslog avslag på motionen. Därutöver menade kyrkostyrelsen att eftersom detta innebar att motionen bereddes, skulle särskilda bestämmelser i arbetsordningen inte behövas.

Kyrkomötets presidium behandlade 2011 frågan i sin redogörelse *Kyrkomötets arbetsformer*. Där framförde presidiet synpunkten att det borde införas en bestämmelse i kyrkomötets arbetsordning som tydliggjorde möjligheten till förenklad motionsbehandling. En sådan bestämmelse borde också göra den förenklade motionsbehandlingen mer effektiv än vad som hittills hade varit fallet. Man menade att möjligheten till förenklad motionsbehandling skulle vara begränsad så att den enbart kunde tillämpas på likartade motioner som väckts inom samma mandatperiod och som avslagits av kyrkomötet.

Kyrkomötets presidium konstaterade samtidigt att det var först när utskottet samlades till sitt första sammanträde som beslut om förenklad motionsbehandling kunde fattas. Det arbete som resulterade i betänkandereciten, hade då redan gjorts. Därmed kunde inte planeringen i förväg av utskottets arbete göras utifrån förutsättningen att förenklad motionsbehandling skulle komma att ske. Därför menade man att i syfte att möjliggöra en mer långtgående effektivisering av motionshanteringen skulle det bli möjligt för presidiet att redan efter motionstiden utgå ta ställning till om en förenklad motionshantering kunde tillämpas eller inte.

Kyrkorättsutskottet anförde i sitt betänkande över presidiets förslag att man såg att det kunde finnas fördelar med en förenklad motionsbehandling. Man menade dock att ett utskott självständigt skulle kunna ha möjlighet att bedöma om förenklad remissförfarande skulle tillämpas om presidiet uttalat att så fick ske. Av detta skäl föreslog utskottet en mindre ändring i paragrafens lydelse och kyrkomötet beslutade i enlighet med detta.

6.1.3 Statistik

I sitt betänkande ger utredningen följande beskrivning rörande frekvensen av förenklad motionsbehandling. Första gången reglerna om förenklad motionsbehandling tillämpades var i kyrkomötet 2015. Då beslutade presidiet att förenklad motionsbehandling fick ske beträffande hela eller delar av nio motioner. 2016 var motsvarande siffra sju motioner eller delar av motioner. I samtliga fall utnyttjade utskotten den möjlighet presidiet erbjudit och tillämpade förenklad motionsbehandling.

6.1.4 Utredningens överväganden och förslag

Utredningen hänvisar till sina direktiv som säger att de, mot bakgrund av att många avlämnade motioner avser sådant som ska beslutas av stift och församlingar, ska överväga om det går att avgränsa motionsflödet i kyrkomötet utan att den demokratiska motionsrätten träds för när.

I sitt betänkande gör utredningen följande bedömning. Det är ett problem att en hel del motioner avslås på den grunden att de rör frågor som stift och församlingar har att besluta i. Utredningen hänvisar till den subsidiaritetsprincip som finns både i lagen om Svenska kyrkan och i kyrkoordningen. Man hänvisar också till 5 kap. 1 § i arbetsordningen där det sägs att om kyrkomötets ordförande finner att en fråga inte ska behandlas av kyrkomötet, så ska detta tillkännages vid ett plenarsammanträde. Visserligen kan kyrkomötet därefter förklara att man inte godkänner ordförandens ståndpunkt, men det finns ändå bestämmelser som medger att ärenden som inte bör behandlas av kyrkomötet kan avvisas.

Utredningen menar emellertid att det i många fall torde vara svårt att enkelt avvisa en fråga eftersom förslaget är generellt formulerat. Det är enbart i ”enskilda frågor” av denna art som kyrkomötet inte får besluta. Kyrkomötet måste kunna ta generella beslut, eftersom detta utgör själva grunden för möjligheten att besluta om sådana bestämmelser i kyrkoordningen som binder stift och församlingar.

Vidare framhåller utredningen att den fria motionsrätten är ett viktigt instrument i en demokratisk kyrka. Rätten att motionera och ställa förslag i de frågor man önskar, bör därför inte begränsas, om det inte finns goda skäl för detta. Utöver de förslag som lagts fram avseende tematiska kyrkomöten, lägger därför utredningen inte några förslag i denna del.

6.1.5 Utredningens förslag

Utöver det förslag vi lämnat ovan under avsnitt 4 (*läs*: avsnitt 5 om Tematiska kyrkomöten) och som innebär en begränsning i den fria motionsrätten de år tematiska kyrkomöten hålls lämnar vi inga ytterligare förslag om begränsning i motionsrätten.

6.2 Remissinstanserna

Nomineringsgruppen POSK

Nomineringsgruppen tillstyrker betänkandets förslag rörande motionsinstitutet.

Nomineringsgruppen C

I sitt remissyttrande påpekar nomineringsgruppen att flera motioner som lämnas till kyrkomötet handlar om arbetet på stifts- och församlingsnivå. Dessa borde sorteras bort och lämnas till rätt nivå. En särskild grupp kan behövas för detta.

Nomineringsgruppen KR

Beträffande kyrkomötets motionsinstitut tillstyrker nomineringsgruppen förslagen i betänkandets 8 kap.

Nomineringsgruppen konstaterar att biskoparna har rätt att motionera i kyrkomötet, även om det är relativt få som gör det. Man menar att det också borde vara möjligt för stiftsstyrelser att, genom majoritetsbeslut, lämna motioner till kyrkomötet. Det kan ju vara så att inte någon ledamot i stiftsstyrelsen sitter i kyrkomötet. Då borde denna möjlighet finnas.

Vidare menar man att förslaget om att en motion som kommer in till ett temaår ska avskrivras, om den inte har samband med kyrkostyrelsens skrivelser eller det gällande temat, bör ändras så att motionen ifråga läggs åt sidan och behandlas kommande år.

Nomineringsgruppen FK

Med hänvisning till utredningens ståndpunkt att den fria motionsrätten är ett viktigt instrument i en demokratisk kyrka som inte utan goda skäl bör begränsas, noterar nomineringsgruppen att det lämnade förslaget beträffande tematiska kyrkomöten innebär en kraftig begränsning av just denna fria motionsrätt. Förslaget bör i denna del därför avslås.

Nomineringsgruppen FiSK

Beträffande motionsinstitutet säger nomineringsgruppen att det vid införande av tematiskt kyrkomöte är riktigt att begränsa motionsrätten. Detta, säger man, behöver dock kompenseras med en återinförd och utökad möjlighet till fråge- och interpellationsinstitut som ytterligare kan bidra till att reglera antalet väckta motioner.

Utlandsförsamlingarna

Företrädarna för utlandsförsamlingarna efterlyser en möjlighet att ”screena” motioner och helt enkelt inte släppa igenom motioner som helt klart rör frågor som församlingar och stift har att besluta i.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga instämmer i utredningens bedömning att det är problematiskt att avslå motioner enbart med motiveringen att det är stiftens eller församlingarnas uppgift att besluta i de frågor som motionerna avser. Samtidigt har man sett en ökning av sådana motioner men menar att det sannolikt främst är genom ytterligare utbildning som man kommer tillrätta med detta.

I remissyttrandet uttrycker Svenska Kyrkans Unga en tveksamhet inför den inskränkning i den fria motionsrätten som föreslås gälla i samband med tematiska kyrkomöten.

Biskopsmötet

Biskopsmötet framhåller att den fria motionsrätten i de valda organen är ett viktigt instrument i ett trossamfund som regleras efter demokratiska principer. Dock säger sig biskopsmötet ha iakttagit stora variationer när det gäller motionernas relevans för kyrkomötets arbetsområde. Man finner det därför vara önskvärt med en översyn av motionsinstitutet.

Kyrkostyrelsen

Beträffande inskränkningar i motions- och förslagsrätten noterar kyrkostyrelsen att denna rätt följer av bestämmelserna i kyrkoordningen om i vilka ärenden som kyrkomötet har en skyldighet att fatta beslut. En begränsning av rätten bör därmed regleras i kyrkoordningen där de grundläggande bestämmelserna om kyrkomötets uppgifter och arbetsformer finns.

Kyrkostyrelsen noterar att det föreslås att kyrkomötet vid ett tematiskt kyrkomöte enbart ska behandla motioner som berör det eller de särskilda ämnen som utgör tema,

eller som har inlämnats med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen fortsätter med att framhålla att några av de skrivelser som avges årligen är årsredovisningen och skrivelsen om verksamhet och ekonomi, vilka innefattar ett brett spektrum av ämnesområden. Det är därför, menar kyrkostyrelsen, tveksamt om förslaget i praktiken kommer att innebära en begränsning av de sakfrågor som det får motioneras om. Kyrkostyrelsen ser också en uppenbar risk för att det ska uppstå gränsdragningsproblem för kyrkomötet att avgöra om en motion i tillräcklig grad berör ett tema eller har lämnats med anledning av en skrivelse. Inför ett kommande beslut behöver det därför klargöras vad som avses och vad som ska gälla.

Kyrkostyrelsen delar utredningens uppfattning att den nuvarande ordningen i 5 kap. 1 § i arbetsordningen angående avvísingsbeslut, bör behållas.

Vidare finner kyrkostyrelsen att det finns anledning att överväga om även andra justeringar av motionsrätten är möjliga att genomföra. Detta skulle t.ex. kunna innebära att under de år då det är tematiska kyrkomöten inte ha motionsbehandling av annat än skrivelser. I så fall bör det ha förtydligats att det endast gäller motioner som har en direkt koppling till ett konkret förslag i en skrivelse.

Det kan också finnas skäl att överväga ytterligare bestämmelser som tar sikte på motioner som (påminner om motioner som) tidigare varit föremål för kyrkomötets behandling och ytterligare begränsa beredningen och behandlingen av dessa.

Kyrkostyrelsen instämmer dock i utredningens förslag att någon inskränkning inte bör ske av rätten att initiera förslag på annat sätt än genom motioner.

6.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Förslag: Under de år då kyrkomötets sammanträden är av tematisk karaktär ska kyrkomötet enbart behandla motioner som anknyter till kyrkostyrelsens skrivelser eller till det valda temat.

Några ytterligare förslag om att inskränka motionsrätten lämnar vi inte.

Ny paragraf: 1 a kap. 2 § i arbetsordningen.

Vårt förslag överensstämmer med utredningens.

Det är uppenbart att ledamöternas rätt att lämna motioner till kyrkomötet, liksom rätten att få dessa beredda och debatterade så att de kan bli föremål för beslut, är en omistlig del av kyrkomötets arbete. Av detta följer att frågan om att på något sätt inskränka motionsrätten måste behandlas med stor försiktighet. I det följande presenterar vi våra överväganden kring detta.

I kyrkoordningen finns en subsidiaritetsprincip inskriven. Den finns redan i lagen om Svenska kyrkan men också i 10 kap. 1 § i kyrkoordningen och innebär att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i. I detta sammanhang vill vi betona orden ”sådana enskilda frågor”. Det är just enskilda frågor som begränsningen gäller. Kyrkomötet har däremot både rätt och skyldighet att fatta beslut om frågor som rör stift och församlingar i den mån frågan är på övergripande nivå och därmed faller inom ramen för kyrkomötets normgivningskompetens.

Vi bejakar den givna inskränkningen i kyrkomötets rätt att fatta beslut. Av detta följer då också att det kan komma att avlämnas motioner som kyrkomötet inte får och inte ska fatta beslut om. Möjlighet att avvisa en sådan motion ges också i 5 kap. 1 § i arbetsordningen. Vi ansluter oss till det som sägs där och menar att det måste vara en

uppgift för kyrkomötets ordförande att göra en bedömning i det enskilda fallet och sedan kungöra detta beslut i plenum.

Vi anser inte att det finns behov av någon ytterligare bestämmelse angående detta och lägger därför heller inte något sådant förslag. Därmed instämmer vi i den bedömning som utredningen har gjort.

Det vi har sagt hittills gäller de kyrkomötessammanträden som är av traditionellt slag. När det gäller de tematiska kyrkomötena menar vi att det är nödvändigt att ha ett större mått av begränsningar. En helt fri rätt att motionera torde annars kunna innebära en risk för att det valda temat inte kommer att stå i fokus på ett sätt som är önskvärt.

I likhet med utredningen menar vi därför att motionsrätten ska vara begränsad så att kyrkomötet under tematiska kyrkomöten bara behandlar motioner som antingen anknyter till temat eller till de skrivelser som kyrkostyrelsen har lämnat till kyrkomötet.

Vi är medvetna om att det också här måste bli fråga om en bedömning i det enskilda fallet. När det gäller skrivelser från kyrkostyrelsen menar vi att det vägledande ska vara att det ska handla om motioner som direkt knyter an till konkreta frågor som behandlas i skrivelsen. När det gäller tematiska kyrkomöten, vare sig temat är kyrkostyrelsens strategiska plan eller ett särskilt valt tema, ska motionerna på ett tydligt och konkret sätt knyta an till det valda temat.

Inte heller detta låter sig, enligt vår mening, regleras i en bestämmelse utöver de som redan finns. Även i detta fall kommer kyrkomötet, genom bestämmelsen i 5 kap. 1 § i arbetsordningen, att ha en möjlighet att överpröva ordförandens beslut. Något ytterligare förslag lägger vi därmed inte.

7 Revisorernas yttranderätt

7.1 Utredningens betänkande

Utredningen har genom ett tilläggsdirektiv den 14 april 2016 fått uppgiften att se över frågan om revisorernas yttranderätt i kyrkomötet

7.1.1 Nuvarande ordning

7.1.1.1 Kyrkomötet

Revision och granskning av den nationella nivån regleras i 52 kap. i kyrkoordningen, Det framgår där att kyrkomötet ska utse en auktoriserad revisor för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Även ett registrerat revisionsbolag får utses för denna uppgift. Utöver detta ska kyrkomötet välja ytterligare sex revisorer (1 §). Utöver det som följer av revisionslagen, ska revisorerna också granska om den nationella nivåns verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen är tillräcklig (4 §).

I 52 kap. 3 § i kyrkoordningen finns bestämmelser om valbarhetskriterier för kyrkomötets revisorer med innebörden att en ledamot eller ersättare i kyrkomötet inte kan väljas som revisor.

Det framgår av 11 kap. 9 § i kyrkoordningen att stiftens biskopar har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar och att framställa förslag. Där sägs också att kyrkostyrelsens ledamöter har rätt att närvara och delta i överläggningarna. I besluten får bara de kyrkostyrelsens ledamöter delta som också är ledamöter i kyrkomötet. Utöver dessa är det inte någon som har yttranderätt och det finns heller inte möjlighet att besluta om en sådan ytterligare yttranderätt.

Kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

7.1.1.2 Kyrkofullmäktige och stiftsfullmäktige

Inte heller i dessa sammanhang har revisorerna en i kyrkoordningen stadgad rätt att yttra sig. Med hjälp av en bestämmelse i 3 kap. 20 § har dock revisorerna i en arbetsordning fått rätt att yttra sig.

7.1.1.3 Riksdagen och kommunfullmäktige

I riksdagsordningen anges att varje ledamot och statsråd, med de undantag som föreskrivs i lagen, har rätt att yttra sig i kammaren. Det finns ingen rätt för revisorerna att yttra sig i kammaren och inte heller någon möjlighet att besluta om ytterligare yttranderätt.

Bestämmelser om revision inom kommuner finns 9 kap. i kommunallagen. I 5 kap. 21 § i kommunallagen stadgas att fullmäktige får bestämma att också andra än ledamöter har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten. Av 5 kap. 22 § framgår att bl.a. revisorerna är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden om fullmäktige begär det och om det inte finns sekretesshinder enligt lag.

Kommunfullmäktige ska, enligt 5 kap. 23 § i kommunallagen, besluta i ärenden som har väckts av revisorerna, om ärendet gäller förvaltning som har samband med revisionsuppdraget eller om ärendet gäller granskningen.

7.1.2 Utredningens överväganden och förslag

Utredningen noterar att av det som tidigare sagts i dess betänkande framgår att det är kyrkomötets uppgift att besluta i ärenden som har väckts av revisorerna.

Därför menar utredningen att det är rimligt att revisorerna också ges rätt att delta i överläggningarna men att denna rätt inte ska vara oinskränkt. Yttranderätten får inte göras så vid, att det inverkar på kyrkomötets roll som ett direktvalt demokratiskt beslutsorgan.

Utredningen har i sin bedömning stannat för att revisorerna ska ges rätt att delta i överläggningarna i de ärenden som har samband med deras särskilda uppdrag. Detta gäller främst den revisionsberättelse som fogas till kyrkostyrelsens årsredovisning.

Därutöver vill utredningen också understryka värdet av att de utskott som har behov av det bjuder in revisorerna till utskottet.

7.1.3 Utredningens förslag

Kyrkomötets revisorer ges rätt att delta i överläggningarna i de ärenden som har samband med deras uppdrag.

7.2 Remissinstanserna

Nomineringsgruppen S

Nomineringsgruppen tillstyrker förändringarna som föreslås när det gäller revisorernas möjligheter att delta i överläggningarna när ärenden revisorerna lägger fram för kyrkomötet ska behandlas. I enlighet med utredningens förslag ska, enligt nomineringsgruppens mening, revisorernas rätt att delta i överläggningarna endast gälla ärenden som lagts fram av revisorerna

Nomineringsgruppen POSK

Nomineringsgruppen tillstyrker betänkandets förslag angående revisorernas yttranderätt.

Nomineringsgruppen BA

Nomineringsgruppen tillstyrker och framhåller att en rätt för revisorerna att yttra sig ska finnas endast vid kyrkomötets behandling av revisionsberättelsen.

Nomineringsgruppen KR

Nomineringsgruppen instämmer i förslaget om yttranderätt för revisorerna i de ärenden som har samband med deras uppdrag.

Nomineringsgruppen FK

Nomineringsgruppen tillstyrker utredningens förslag att revisorerna ges yttranderätt i kyrkomötet.

Nomineringsgruppen MPSK

Nomineringsgruppen tillstyrker förslaget.

Svenska Kyrkans Unga

Svenska Kyrkans Unga bejaktar förslaget att revisorerna ska ha yttranderätt så som utredningen föreslår. Därutöver menar man att presidiet bör ha möjlighet att ge yttranderätt också till andra närvarande, gäster eller sakkunniga. Då skulle t.ex. en representant från Svenska Kyrkans Unga kunna bidra med sakupplysningar.

Biskopsmötet

Biskopsmötet har ingen invändning mot förslaget att revisorerna ges rätt att yttra sig vid behandlingen av revisionsberättelsen.

Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen noterar inledningsvis att utredningens förslag innebär att revisorerna ska få en generell rätt att delta i överläggningarna i alla ärenden som har samband med deras uppdrag. Förslaget innebär att revisorerna därmed skulle få en med ledamot likställd rätt att delta i överläggningarna i här aktuella ärenden.

Därefter konstaterar kyrkostyrelsen att kyrkomötets revisorer, liksom revisionen i församlingar och stift, har en nära koppling till den kommunala ordningen. Kyrkostyrelsen framhåller att revisionen är ett viktigt kontrollinstrument vars oberoende granskning ska säkerställa att verksamheten bedrivs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Vidare hänvisar kyrkostyrelsen till att revisorerna i kommunerna har en reglerad yttranderätt endast i samband med fullmäktiges behandling av revisionsberättelsen. Detta sker genom en föredragning av revisionens ordförande.

Kyrkostyrelsen aktualiserar de regler om tystnadsplikt som gäller för revisorer enligt aktiebolagslagen och etiska regler, där det stadgas att en revisor kan lämna upplysningar och svara på frågor under förutsättning att det inte kan leda till skada för bolaget. Genom detta, säger kyrkostyrelsen, är revisorns möjlighet att agera ”offensivt” på en stämma begränsad och en revisor är skyldig att iaktta stor försiktighet med att diskutera frågor som kan skada bolaget. Det saknas dock hinder för revisorn att berätta om revisionen och slutsatserna från den. I revisorslagen (2001:883) finns vidare bestämmelser som bl.a. innebär att en revisor inte obehörigen får röja uppgifter som han eller hon har fått i sin yrkesutövning.

Mot bakgrund av detta menar kyrkostyrelsen att de ändringar som utredningen nu föreslår när det gäller revisorernas närvaro i kyrkomötet väcker vissa frågor. Det skulle kunna uppstå förväntningar på revisorernas deltagande som i praktiken skulle inbjuda revisorerna att agera i strid med god revisions sed. Kyrkostyrelsen anser att, även om revisorerna får förutsättas själva kunna hantera detta på ett professionellt sätt, kan det vara mindre lämpligt att införa bestämmelser som i praktiken kan riskera att försvåra revisorernas uppdrag. Dock instämmer kyrkostyrelsen i utredningens uppfattning att det är rimligt att revisorerna ges en viss yttranderätt i plenum. Denna rätt bör dock vara förenlig med god revisions sed och kan lämpligen utformas på samma sätt som gäller i det kommunala sammanhanget, dvs. som en rätt för revisorerna att yttra sig vid kyrkomötets behandling av revisionsberättelsen.

Förslag: Kyrkomötets revisorer ges rätt att yttra sig i samband med kyrkomötets behandling av revisionsberättelsen.

Ändrad paragraf: 11 kap. 9 § i kyrkoordningen.

Vårt förslag överensstämmer i stora delar med utredningens.

Inte minst i ett förtroendevalt organ är frågan om revision och beviljande av ansvarsfrihet väsentlig. Vi menar att beslut i dessa frågor ska fattas på ett så sakligt sett välgrundat underlag som möjligt. Mot denna bakgrund instämmer vi i utredningens bedömning att revisorerna ska ges en begränsad yttranderätt i plenum.

Utredningen föreslår att revisorerna ska ges rätt att delta i överläggningarna i de ärenden som har samband med deras uppdrag. Utredningen skriver att det då inte bara kommer att gälla revisionsberättelsen utan också behandlingen av kyrkostyrelsens årsredovisning och redovisningen av hur uppdragen från kyrkomötet har tagits om hand.

I sitt remissyttrande påpekar kyrkostyrelsen att en sådan reglering skulle komma att innebära att revisorerna vid behandlingen av dessa ärenden skulle ges en med en ledamot likställd rätt att delta i överläggningarna i dessa ärenden. Vi delar kyrkostyrelsens uppfattning att detta skulle kunna innebära att revisorerna förväntas delta på ett sätt som inte stämmer med god revisionssed. Liksom kyrkostyrelsen menar vi att det finns goda skäl att tro att revisorerna skulle klara denna avvägning, men att det är mindre lämpligt att införa bestämmelser som skulle kunna försvåra deras arbete.

Mot bakgrund av detta väljer vi att göra kyrkostyrelsens förslag till vårt. Det innebär en något snävare skrivning, med innebörden att det är i samband med behandlingen av revisionsberättelsen som revisorerna ska ha rätt att yttra sig.

Vi vill också påpeka att utskotten har möjlighet att kalla till sig revisorerna för att i samband med beredningen av kyrkostyrelsens skrivelser ta del av deras synpunkter.

8 Läronämndens preliminära yttranden till kyrkostyrelsen

8.1 Utredningens betänkande

Utredningen säger sig ha uppmärksammat en bestämmelse i kyrkomötets arbetsordning, kap. 2 §, tredje stycket. Bestämmelsen säger följande:

Innan kyrkostyrelsen beslutar om ett förslag i ett ämne som anges i 11 kap. 17 § första stycket i kyrkoordningen ska den begära ett preliminärt yttrande från Läronämnden.

Hänvisningen till bestämmelsen i kyrkoordningen avser frågor som gäller grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Den gäller också frågor om att anta eller ändra i Svenska kyrkans böcker, i bestämmelser om gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, i bestämmelser om kyrkans vignings-tjänst och frågor om ekumeniska överenskommelser.

Utredningen säger sig ha erfarit att bestämmelsen om ett preliminärt yttrande aldrig har använts. Därmed menar utredningen att bestämmelsen kan tas bort.

8.2 Remissinstanserna

Nomineringsgruppen KR

Nomineringsgruppen instämmer i förslaget att skrivningen i arbetsordningen vad gäller Läronämnden yttrande bör utgå eftersom det inte har funnits någon praxis. Däremot bör det, menar man, göras tydligare att KO kap 11, i den del som gäller de frågor som Läronämnden ska behandla, också är det som gäller. Det måste klargöras att paragrafen som utredningen föreslår ska strykas i arbetsordningen inte ändrar möjligheterna för Läronämnden att yttra sig.

Biskopsmötet

Biskopsmötet tillstyrker förslagen i avsnitt 10 och delar särskilt resonemanget i avsnitt 10.1 i utredningens betänkande vilket tydliggör förhållandet mellan Läronämnden och Biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen konstaterar att det krav som uppställs enligt nu gällande bestämmelse är ett formellt och obligatoriskt krav på kyrkostyrelsens beredning av skrivelser som innehåller förslag som träffas av bestämmelsen.

Det föreliggande förslaget innebär, säger kyrkostyrelsen, att bestämmelsen ska avskaffas eftersom den, enligt utredningen, inte har tillämpats. Kyrkostyrelsen konstaterar dock att det av utredningens betänkande framgår att kyrkostyrelsen har låtit Läronämnden yttra sig underhand. Detta ger intryck av att bestämmelsen faktiskt har tillämpats, även om det inte har resulterat i ett skriftligt yttrande från Läronämnden.

Kyrkostyrelsen anser dock att bestämmelsen av andra skäl är överflödigt och motiverar det enligt följande. Kyrkostyrelsen ska vid beredning av här aktuella frågor enligt 12 kap. 3 a § i kyrkoordningen samråda med Biskopsmötet. Så snart kyrkostyrelsen väckt ett ärende i kyrkomötet, kommer ärendet också att kunna behandlas av Läronämnden inom ramen för Läronämndens övriga beredning. Skulle det i något enskilt fall finnas behov för kyrkostyrelsen att därutöver, redan i ett tidigare skede, även samråda med Läronämnden bör detta kunna ske utan en närmare reglering.

8.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut

PSkr 2017:1

Förslag: Bestämmelsen i 3 kap. 2 § tredje stycket i arbetsordningen tas bort.

Ändrad paragraf: 3 kap. 2 § tredje stycket i arbetsordningen.

Vårt förslag överensstämmer med utredningens.

Utredningen har uppmärksammat att den bestämmelse om Läronämndens preliminära yttranden till kyrkostyrelsen som finns i 3 kap. 2 § tredje stycket i arbetsordningen aldrig har tillämpats och därför bör tas bort.

Av remissyttrandet från kyrkostyrelsen framgår att det visserligen har förekommit att Läronämnden har fått yttra sig under hand i samband med utarbetande av skrivelser, men vi delar uppfattningen att bestämmelsen kan tas bort. Vi menar att det är möjligt för Läronämnden att i samband med den ordinarie beredningen klargöra sina synpunkter.

Mot bakgrund av detta föreslår vi att bestämmelsen i 3 kap. 2 § tredje stycket i arbetsordningen ska tas bort.

9 Övrigt

9.1 Kyrkostyrelsens redovisning av hur man har tagit om hand uppdragen från kyrkomötet

9.1.1 Utredningens betänkande

Fram t.o.m. 2008 års kyrkomöte redogjorde kyrkostyrelsen för sin behandling av kyrkomötets uppdrag till styrelsen i en egen skrivelse. På förslag från Budgetutskottet övergick kyrkostyrelsen därefter till att infoga redogörelsen som en bilaga i årsredovisningen.

Det är utredningens uppfattning att kyrkostyrelsens redogörelse är ett bra uppföljningsinstrument som med den nuvarande ordningen inte får den uppmärksamhet som den förtjänar.

Därför vill utredningen uppmana kyrkostyrelsen att återgå till den tidigare gällande ordningen och åter presentera denna redogörelse i en egen skrivelse. Det bör ligga i varje utskotts intresse att följa upp de frågor som ligger inom utskottets sakområden. Huvudansvaret för beredningen bör dock även fortsättningsvis ligga på Ekonomiutskottet. Övriga utskott får, inom ramen för denna beredning, yttra sig till detta utskott beträffande de delar som är relevanta för respektive utskott. Utskotten bör därmed överväga att be någon av kyrkostyrelsens medlemmar att närvara vid utskottets beredning av sitt yttrande över redogörelsen, eller för Ekonomiutskottets del, i sin beredning av betänkandet.

Om kyrkostyrelsen väljer att åter göra sin redogörelse för hur man tagit om hand kyrkomötets ärenden till en egen skrivelse blir det, som anförts ovan, möjligt att lämna årsredovisningen direkt till kyrkomötets plenum.

9.1.2 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Förslag: Kyrkostyrelsen ska i en separat skrivelse redovisa hur man har tagit om hand uppdragen från kyrkomötet.

Vårt förslag överensstämmer med utredningens.

Vi instämmer i utredningens uppfattning att kyrkostyrelsens redovisning av hur man tagit om hand uppdragen från kyrkomötet är ett bra uppföljningsinstrument. Den ger en möjlighet att följa det enskilda ärendet på ett bra sätt. Vi delar också uppfattningen att den nuvarande ordningen där redovisningen är den del av skrivelsen med Årsredovisningen riskerar att medföra att redovisningen av handlagda ärenden inte får den uppmärksamhet den förtjänar.

Mot bakgrund av detta vill vi uppmana kyrkostyrelsen att återgå till den tidigare ordningen där redogörelsen om handlagda ärenden var en egen skrivelse.

9.2 Utvidgning av bestämmelsen i 5 § i Ersättningsstadgan

9.2.1 Utredningens betänkande

Enligt utredningens förslag till 11 kap. 12 § i kyrkoordningen ska beredningen av ett ärende i utskott göras under årets första sammanträde de år kyrkomötet sammanträder vid fler än ett tillfälle och annars vid det enda sammanträdet.

Kyrkoordningen medger dock avvikelser från bestämmelsen om när beredning i utskott ska äga rum. Med stöd i 11 kap. 15 § i kyrkoordningen kan kyrkomötet t.ex. besluta att ett utskott får sammanträda även före årets första eller enda kyrkomötes-sammanträde.

Ersättningsstadgan innehåller i sin 3 § en bestämmelse som anger att sammanträdesarvode till ledamöterna i kyrkomötet endast utgår under kyrkomötets sammanträdesdagar. För att ledamöterna ska ha rätt till ersättning även för ett utskotts-sammanträde som sker före årets första eller enda kyrkomötessammanträde eller mellan två kyrkomötessammanträden under ett år måste 3 § i ersättningsstadgan ändras. Utredningen föreslår att detta sker.

9.2.2 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Förslag: Beslut om sammanträdesarvoden till ledamöterna i Kyrkorättsnämnden ska fattas av Arvodesnämnden enligt den för denna nämnd nu gällande instruktion.

Vårt förslag avviker från utredningens.

Det organ som vi har valt att kalla Kyrkorättsnämnden måste kunna sammanträda före den första sessionen i kyrkomötessammanträdet och likaså vid behov mellan sessionerna. Därmed behöver också frågan om ersättning till ledamöterna regleras.

Utredningen har valt att göra detta genom ett tillägg i Ersättningsstadgan. Vi ser att detta är en framkomlig väg, men vi har funnit att det finns ett annat sätt att lösa frågan.

Enligt instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska denna nämnd fastställa sammanträdesarvoden för ”för kyrkomötets ledamöter samt för ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter...” Vi menar att Kyrkorättsnämnden faller inom ramen för detta, utan att någon särskild reglering sker och föreslår därmed att frågan om sammanträdesarvoden till ledamöterna i Kyrkorättsnämnden får handläggas av Arvodesnämnden. Någon ändring av gällande bestämmelser behövs därmed inte.

9.3 Smärre rättelser i arbetsordningen

9.3.1 Utredningens betänkande

Utredningen säger sig ha uppmärksammat några felaktiga hänvisningar i ett par bestämmelser i arbetsordningen.

Den första av dessa finns i 4 kap. 21 § i arbetsordningen. Här anges att ett utskott ska, innan det föreslår en ändring i kyrkoordningen som Kyrkorättsutskottet inte redan yttrat sig över enligt bestämmelserna i 13 § *andra* stycket, ska det inhämta ett nytt yttrande från Kyrkorättsutskottet. Sedan den paragraf som det hänvisas till i bestämmelsen ändrats genom SvKB 2014:9 har hänvisningen till *andra* stycket blivit fel. Hänvisningen ska i stället avse 13 § *tredje* stycket.

Den andra felaktiga hänvisningen återfinns i 4 kap. 23 § i arbetsordningen. Här hänvisas till 3 kap. 34–37 §§ i kyrkoordningen. Sedan 3 kap. i kyrkoordningen ändrats i samband med det s.k. strukturbeslutet ska hänvisningen i stället avse 3 kap. 31–34 §§ i kyrkoordningen.

9.3.2 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Förslag: Korrigeringar görs i arbetsordningen så att hänvisningen i 4 kap. 23 § kommer att avse 3 kap. 31–34 §§ i arbetsordningen.

Ändrad paragraf: 4 kap. 23 § i arbetsordningen.

Vårt förslag överensstämmer delvis med utredningens.

Utredningen föreslår en rättelse i 4 kap 21 § med en hänvisning till ett stycke i 13 § som enligt vårt förslag upphör att gälla. Någon sådan ändring föreslår vi därmed inte.

Vi instämmer däremot i utredningens förslag till korrigering angående hänvisningen i 4 kap. 23 § och föreslår att kyrkomötet beslutar i enlighet detta.

10 Barnkonsekvensanalys

10.1 Utredningens betänkande

I ett beslut 2012 har Svenska kyrkan beslutat att det inför ett beslut ska göras en analys beträffande vilka konsekvenser beslutet skulle få för barn.

Utredningen framhåller att det förslag man lägger angående en minskning av antalet sammanträdesdagar indirekt kan gynna de barn vars föräldrar är ledamöter i kyrkomötet. Dock, konstaterar man, kommer förslaget om tematiska kyrkomöten innebära att sammanträdet då pågår under en längre sammanhängande period. Vidare säger utredningen att det är viktigt att kyrkomötets sammanträde inte förläggs så att det hamnar under och inte heller i direkt anslutning till, före eller efter, skolornas höstlov som i samtliga kommuner är vecka 44. Vidare pekar man på att de förslag man lägger främjar en miljö som gör det möjligt för småbarnsföräldrar att ha med sig sina barn under kyrkomötets sammanträden.

Utredningen pekar på sitt förslag om att det ska inrättas ett Framtidsutskott och att detta utskott ska få den uttryckliga uppgiften att bereda frågor som rör barn och unga. Man säger att detta, på ett sätt som inte hittills varit fallet, synliggör barn och unga som kyrkans samtid såväl som framtid.

I övrigt medför, såvitt utredningen säger sig kunna se, förslagen inte några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

10.2 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Vi instämmer i huvudsak i den barnkonsekvensanalys som utredningen gör. Utöver det som utredningen anför vill vi påminna om det pågående arbetet med att införliva FN:s barnkonvention med svensk lagstiftning. Enligt det förslag som Barnrättsutredningen fram för i sitt betänkande (SOU 2016:19) ska konventionen från och med den 1 januari 2018 får ställning som svensk lag.

Våra förslag skiljer sig på en del punkter från utredningens. Här vill vi särskilt peka på förslagen om utskottsindelning. Vi menar att det faktum att vi inte föreslår något Framtidsutskott dit bl.a. alla frågor som rör barn och unga skulle remitteras, är en fördel ur detta perspektiv. Barnkonsekvensanalysen ska genomsyra allt arbete och vi menar därmed frågor som rör barn och unga inte ska hänvisas till ett speciellt utskott. Inrättandet av ett Hållbarhetsutskott innebär ett särskilt fokus som i bred bemärkelse rör frågor om ett hållbart förhållningssätt och hållbar utveckling. Detta är naturligtvis av betydelse för människor i alla åldrar, men allra mest för dem som idag är barn och unga.

Vi vill också framhålla att utskotten har möjlighet att kalla till sig sakkunniga för att ge ytterligare belysning åt de frågor som utskottet har att behandla. Svenska Kyrkans Unga är i detta sammanhang en resurs som utskotten, när så bedöms lämpligt, kan använda för att ytterligare säkerställa att barn- och ungdomsperspektiv finns med i bedömningen.

11 Ikraftträdande och övergångsregler

11.1 Utredningens förslag

Utredningen föreslår att ändringarna i kyrkoordningen och arbetsordningen träder ikraft den 1 januari 2018, med undantag för bestämmelserna i 4 kap. 1 a, 2 a, 3, 4 a, 17 a, 21 och 23 a §§ som träder i kraft den 24 november 2017.

11.2 Remissinstanserna

Kyrkostyrelsen noterar att förslaget om ändringar i kyrkoordningen saknar ikraftträdande. Kyrkostyrelsen fortsätter med att säga att det kan ifrågasättas om det är samtliga de bestämmelser som räknas upp i förslaget som behöver träda i kraft redan den 24 november 2017, eller om det är tillräckligt att här ange de bestämmelser som rör valet av det kyrkorättsliga expertorganet. Det bör också övervägas om det behöver finnas övergångsbestämmelser som omhändertar eventuella praktiska problem när det gäller att planera för det tematiska kyrkomöte som enligt förslaget ska hållas redan år 2018.

11.3 Presidiets överväganden och förslag till beslut

Vi föreslår att de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen och arbetsordningen huvudsakligen ska börja gälla den 1 januari 2018. Dock föreslår vi att de ändringar som avser Kyrkorättsnämnden ska träda ikraft omedelbart när kyrkomötet har fattat sitt beslut. Detta beror på att val till Kyrkorättsnämnden ska kunna ske redan vid valsammanträdet hösten 2017.

12 Kommentarer till ändringar i kyrkoordningen och arbetsordningen

12.1 Kyrkoordningen

11 kap. Kyrkomötet

9 §

Bestämmelsen i andra stycket är ny och innebär att revisorerna ges yttranderätt i kyrkomötet i de ärenden som har samband med deras uppdrag. Förslaget behandlas närmare under 7.3.

12.2 Arbetsordningen

1 kap. Inledande bestämmelser

2 §

I paragrafen har begreppet valperiod utmönstrats till förmån för begreppet mandatperiod. Det senare begreppet är det som numera används i kyrkoordningen.

1 a kap. Mandatperiodens kyrkomöten

1 §

I paragrafens första stycke klargörs att det under det andra och fjärde året i varje mandatperiod ska hållas tematiskt kyrkomötessammanträde där ärendena huvudsakligen ska fokuseras kring ett eller flera i förväg bestämda ämnen. I andra stycket klargörs att kyrkomötet under mandatperiodens första och tredje år inte ska ha något särskilt tema. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 3.3.

2 §

Bestämmelsen behandlar den begränsning av motionsrätten som vi föreslår ska gälla under det andra och fjärde året under en mandatperiod. I paragrafen klargörs att kyrkomötet sådana år ska avvisa motioner som inte berör det eller de särskilda ämnen som bestämts för kyrkomötessammanträdet och inte heller väckts med anledning av en skrivelse av kyrkostyrelsen. Bestämmelsen kompletteras av den bestämmelse som redan finns i 5 kap. 1 § vilken enligt vårt förslag säger att om kyrkomötets ordförande, finner att en fråga enligt kyrkoordningen eller arbetsordningen, inte ska behandlas av kyrkomötet ska tillkännage detta vid ett sammanträde i plenum med angivande av skälen för sitt ställningstagande. En sådan fråga kan därefter behandlas av kyrkomötet bara om kyrkomötet, på yrkande av någon ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens åsikt. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 6.3.

3 §

I paragrafen klargörs att det är kyrkomötets presidium som efter samråd med nomineringsgruppernas företrädare, kyrkostyrelsen och biskopsmötet har att besluta om vilket eller vilka särskilda ämnen som ska utgöra tema för de tematiska kyrkomötessammanträdena. Vidare klargörs att presidiets beslut delges samtliga som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 3.3. Som framgått ovan menar vi att det under det andra året i en mandatperiod ska hållas ett tematiskt kyrkomötessammanträde och att det ska ägnas åt att behandla en preliminär version av kyrkostyrelsens strategiska plan. Vi menar dock att det inte är lämpligt att i paragrafen uttryckligen ange vilket temat ska vara då namn och till viss del innehåll i denna skrivelse kan komma att ändras över åren.

2 kap. Sammanträden i plenum

1 §

I paragrafen görs ett tillägg i syfte att säkerställa att de ledamöter av kyrkorättsnämnden som inte är ledamöter av kyrkomötet bereds plats i plenisalen.

3 kap. Ärendenas väckande

1 §

I paragrafens första stycke har begreppet lämnas ersatts av begreppet delges för att tydliggöra att bestämmelsen är teknikneutral. Av första stycket framgår nu att motioner ska väckas genom att delges kyrkostyrelsen senast två månader innan årets första session inleds. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 5.3.

Tredje stycket upphör att gälla som en konsekvens av ändringarna i 3 kap. 2 §, andra stycket, se nedan. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 5.3.4.

I fjärde stycket har begreppet överlämna ersatts av delges i syfte att förtydliga att bestämmelsen är teknikneutral. Som en konsekvens av detta har också stycket ändrats språkligt. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 5.3.

2 §

I paragrafens första stycke har begreppet lämnas ersatts av begreppet delges för att tydliggöra att bestämmelsen är teknikneutral. Förslaget behandlas närmare under 5.3.

Andra stycket upphör att gälla då vi föreslår att det inte längre ska vara möjligt för kyrkostyrelsen att lämna en skrivelse med årsredovisning och budget senast en månad före det att kyrkomötet inleds. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 5.3.4.

Även tredje stycket upphör att gälla då vi föreslår att bestämmelsen om att kyrkostyrelsen ska begära preliminära yttranden av Läronämnden ska tas bort. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 8.3.

4 kap. Ärendenas beredning

1 §

I paragrafens uppräkningslista av kyrkomötets fasta utskott har Budgetutskottet och Ekonomi- och egendomsutskottet utgått och ersatts av Ekonomikutskottet. Vidare har Kyrkorättsutskottet utgått och har dels Samhälls- och kulturutskottet och dels Hållbarhetsutskottet tillkommit. Förslagen behandlas närmare under 4.3.

1 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om det nya kyrkorättsliga granskningsorganet, Kyrkorättsnämnden, som vi föreslår ska från Kyrkorättsutskottet ta över uppgiften att kyrkorättsligt granska förslag till bestämmelser. I paragrafens första stycke anges att det ska finnas ett sådant granskningsorgan, vad det ska heta och vilken uppgift det har. I andra stycket anges närmare vilka förslag till bestämmelser Kyrkorättsnämnden obligatoriskt ska yttra sig över och att Kyrkorättsnämnden får sammanträda före årets kyrkomötessammanträde. Bestämmelserna överensstämmer i stort med vad som idag gäller för Kyrkorättsutskottet. Dock har tillagts att Kyrkorättsnämnden också ska yttra sig över ett förslag till ändring i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkomötets presidium.

I tredje stycket erinras om att det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från Kyrkorättsnämnden i 21 §.

Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

2 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om Kyrkorättsnämnden.

I första stycket anges att nämnden ska ha åtta ledamöter; fyra ledamöter av kyrkomötet samt fyra ytterligare ledamöter.

Av andra stycket framgår att för de fyra ytterligare ledamöterna gäller att de ska ha avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen. Juristledamöterna ska också ha dokumenterad erfarenhet inom det kyrkorättsliga området. De ska inte vara ledamöter av kyrkomötet utan vara externa.

I tredje stycket anges att ledamöterna i nämnden ska väljas av kyrkomötet och att valen, gäller i fyra år räknat från den första januari året efter valåret. Vidare anges att om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden ska fyllnadsväl hållas. Eftersom kyrkorättsnämnden ska kunna sammanträda i tiden före kyrkomötet sammanträder året efter valåret måste ledamöter och ersättare väljas vid det särskilda valsammanträdet enligt 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen. Vid detta sammanträde bör också väljas den eller de biskopar som ska delta i Kyrkorättsrådets överläggningar.

I paragrafens fjärde stycke anges att kyrkomötet också ska, bland juristledamöterna, välja ordförande och vice ordförande i nämnden. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

3 §

I paragrafen har gjorts ett tillägg så att en eller flera biskopar får delta i Kyrkorättsnämndens överläggningar men inte i besluten. Bestämmelsen överensstämmer med vad som tidigare gällde för Kyrkorättsutskottet. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

4 a §

I paragrafen, som är ny, anges att Kyrkorättsnämnden får handlägga ett ärende endast om minst hälften av de förtroendevalda och hälften av de ledamöter som är jurister är närvarande. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

7 §

I paragrafen har gjorts en ändring avseende Organisationsutskottets beredningsområde med anledning av att detta utskott får ta över en del av det beredningsansvar som tidigare ålegat Kyrkorättsutskottet. Det kan noteras att, när nu kyrkomötet med vårt förslag inte på samma sätt som tidigare har något uttryckligen rättsorienterat utskott, det torde vara lämpligt att Organisationsutskottet begär yttrande från Kyrkorättsnämnden i frågor som rör lagstiftning. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

9 §

Paragrafen, som tidigare behandlade Ekonomi- och egendomsutskottets beredningsansvar, behandlar nu det nya Ekonomiutskottets beredningsansvar. Detta är i huvudsak detsamma som det tidigare Ekonomi- och egendomsutskottets och Budgetutskottets beredningsansvar. Dock ska ärenden om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen enligt 13 § beredas av Hållbarhetsutskottet, se nedan. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.2.

11 §

Paragrafen som innehåller beskrivningen av Kyrkolivsutskottets beredningsansvar har ändrats eftersom vi föreslår att en del av utskottets tidigare beredningsansvar istället ska ligga på det nya Samhälls- och kulturutskottet. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.3.

12 §

Paragrafen som tidigare innehöll en beskrivning av Budgetutskottets beredningsansvar har ändrats eftersom Budgetutskottet föreslås upphöra och har ersatts med en beskrivning av det nya Samhälls- och kulturutskottets beredningsansvar. Detta senare utskott föreslås överta delar av Kyrkolivsutskottets tidigare beredningsansvar. Det kan noteras att begreppet information som tidigare användes i beskrivningen av Kyrkolivsutskottets beredningsansvar här har bytts ut mot begreppet kommunikation eftersom vi menar att det senare begreppet på ett mer adekvat sätt beskriver frågornas natur. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.3.

13 §

I anledning av att Kyrkorättsutskottet föreslås upphöra och Hållbarhetsutskottet i stället tillkomma har paragrafens innehåll ändrats från att innehålla en beskrivning av det förra utskottets beredningsansvar till att innehålla motsvarande beskrivning för det senare utskottet. I paragrafen framgår att det nya Hållbarhetsutskottet bereder ärenden om förvaltning av Svenska kyrkans byggnader, mark och skog. Därutöver framgår att utskottet också bereder frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen, liksom ärenden som på ett övergripande plan berör mänsklighetens samspel med naturen, fattigdoms- och fredsfrågor samt andra perspektiv på hållbar utveckling. När det gäller den kulturhistoriskt värdefulla egendomen kan noteras att Hållbarhetsutskottet inte avses bereda frågor kopplade till kulturmiljölagen och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa frågor hör i stället till Ekonomiutskottet som har beredningsansvaret för kyrkoordningens 10 avdelning. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.4.

13 a §

Paragrafen är ny och innebär att forskningsfrågor ska beredas av det utskott till vilket det forskningsområde som ett visst förslag behandlar hör.

20 §

I paragrafens andra stycke, som behandlar kravet på yttrande i de fall ett betänkande är av betydelse för den nationella nivåns verksamhetsinriktning, har Budgetutskottet bytts ut mot Ekonomiutskottet då det senare har övertagit det förras ansvar att bereda ärenden om verksamhetsinriktning och budget och också avses överta rollen att yttra sig över ärenden av betydelse för verksamhetsinriktningen för den nationella nivån. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.6.

21 §

I paragrafen har gjorts en konsekvensändring till följd av att Kyrkorättsutskottets uppgift att granska texten i förslag till bestämmelser har lagts på Kyrkorättsnämnden. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

23 §

I paragrafens första stycke har gjorts en rättelse av hänvisningen till 3 kap. i kyrkoordningen. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 5.3.2. I andra stycket har endast gjorts en redaktionell ändring.

23 a §

Paragrafen är ny och klargör att det som gäller för utskotten i fråga om hur ett ärende avgörs och om reservation och särskild mening också gäller för Kyrkorättsnämnden. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 4.3.5.

24 §

Begreppen sända och utsända har ersatts av begreppen delges respektive delgivna för att tydliggöra att bestämmelsen är teknikneutral. Förslaget behandlas närmare under 5.3.2.

5 kap. Ärendenas avgörande**1 §**

I paragrafen har lagts till att även bestämmelserna i kyrkomötets arbetsordning kan utgöra hinder för att ta upp en fråga till behandling. Enligt 1 a kap. 2 § ska motioner som, under ett år då tematiskt kyrkomötessammanträde hålls, inte berör det eller de särskilda ämnen som kyrkomötets presidium bestämt och inte heller inlämnats med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen inte tas upp till behandling i kyrkomötet. Om ordföranden finner att en motion på denna grund inte ska behandlas av kyrkomötet ska detta tillkännages vid ett sammanträde i plenum varefter motionen kan tas upp till behandling bara om kyrkomötet på yrkande av en ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens åsikt. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 6.3.

2 §

Paragrafen har gjorts teknikneutral genom att föreskriften om att ett yrkande bör delas ut på bänkarna i plenisalen har ersatts av en föreskrift om att yrkandet ska delges ledamöterna i skriftlig form. Kravet på skriftlig form får anses uppfyllt även i de fall yrkandet lämnas genom elektronisk utrustning som gör det möjligt för ledamöterna att läsa yrkandet på t.ex. läsplattor. Det är rimligt att det är ordförandens ansvar att se till så att ett yrkande kommer ledamöterna till del och så bör ske genom ordförandens försorg.

3 §

I paragrafens andra stycke har begreppet uppresning ersatts med begreppet handuppräckning med röstkort som vi menar bör vara det alternativ som, efter acklamation, i första hand ska komma ifråga vid omröstningar. Förslaget behandlas närmare under avsnitt 5.3.2.

6 kap. Debatt**1 §**

Paragrafen om debatt utan samband med annan handläggning tas bort och därmed, upphör hela kap. 6 att gälla.

Införandebestämmelser

Ändringarna föreslås träda i kraft den första januari 2018.

Bestämmelser om Kyrkorättsnämnden föreslås dock träda i kraft omedelbart när kyrkomötet har fattat sitt beslut, så att val av ledamöterna i Kyrkorättsnämnden kan ske vid det valsammanträde som kommer att hållas den 23 och 24 november 2017.

Utdrag ur presidiets protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid presidiets sammanträde den 21 juni 2017.

Närvarande: Karin Perers, Levi Bergström och Carina Etander Rimborg.

Presidiet beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen PSkr 2017:1 Kyrkomötets arbetsformer.

Reservation av Carina Etander Rimborg

Jag reserverar mig mot presidiets förslag i 4.3.1 Utskotten, ledamöter och ersättare.

Utredningen och presidiet föreslår att det ska vara oförändrad ordning med 15 ordinarie och 15 ersättare i varje utskott.

Jag vill att alla ledamöter i kyrkomötet som deltar i ett utskotts arbete ska vara ordinarie ledamöter också i utskottet. Inga ersättare ska utses.

Jag anser att skrivningen under punkt 4.3.1 borde varit följande:

Det finns för närvarande i kyrkomötet åtta utskott med 15 ledamöter och 15 ersättare i varje utskott. Presidiet föreslår att det istället blir 30 ledamöter i varje utskott (och inga ersättare). Även om ersättarna har varit delaktiga i diskussionen i utskotten har de inte som fullvärdiga ledamöter kunnat lämna förslag och rösta. Vi anser att alla ledamöter i kyrkomötet borde vara fullvärdiga ledamöter och ha rösträtt även i utskotten. Det blir också enklare när alla ledamöter kan skriva en reservation i utskottet än som i dag ha "särskild mening" när man är ersättare.

Utskottsarbetet är förarbete för besluten i plenum för kyrkomötet. Behandlingen av ärenden i utskotten är en i hög grad väsentlig del av kyrkomötets arbete. Av detta följer att det är av stor betydelse att alla ledamöter bereds plats i utskott vilket blir möjligt om alla trettio platser är ordinarie. I plenum har alla ledamöter en röst – det borde vara helt naturligt att alla också hade en röst i utskottsarbetet och att det inte är någon skillnad på utskotten och plenum i det avseendet. En ledamot – en röst.

För att kyrkostyrelsens ordinarie ledamöter inte ska delta i beredningen av samma ärenden två gånger är de undantagna från utskottsplacering. Antalet utskott och ledamöter gör detta möjligt.

Kyrkomötet
Presidiets skrivelse 2017:2

Kyrkomötets miljöarbete

Kyrkomötets presidium överlämnar denna skrivelse med förslag till beslut till kyrkomötet.

Uppsala den 21 juni 2017

Karin Perers

Levi Bergström

Carina Etander Rimborg

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen utgör en återrapportering av det beslut som 2014 års kyrkomöte fattade att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet.

Innehåll

Kyrkomötets presidiums förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Bakgrund	3
Presidiets överväganden.....	5
Utdrag ur presidiets protokoll	6
Bilaga 1 Miljöpolicy för kyrkomötet	7

Kyrkomötets presidiums förslag till kyrkomötesbeslut

PSkr 2017:2

Kyrkomötet beslutar att lägga kyrkomötets presidiums åiterrapportering om kyrkomötets miljöarbete till handlingarna.

Bakgrund

2014 års kyrkomöte beslutade, med anledning av motion 2014:94, punkt 1, att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet. Målen skulle utarbetas i enlighet med vad Kyrkorättsutskottet anfört i sitt betänkande Kr 2014:4. Utskottet skrev följande i sitt betänkande:

Kyrkomötet, som Svenska kyrkans högsta beslutande organ, bör i aktuellt hänseende utgöra en förebild för Svenska kyrkans arbete med klimatfrågorna. Utskottet anser därför att kyrkomötet bör ta ytterligare steg i denna riktning. Det arbete som redan bedrivs på den nationella nivån bör således för kyrkomötets del särskilt konkretiseras och formaliseras genom att uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet utarbetas och implementeras.

Utskottet skrev vidare att det ansågs vara en fråga för kyrkomötets presidium att ta ställning till hur uppdraget skulle fullgöras men uppgav miljöcertifiering av kyrkomötets sessioner enligt en lämplig standard som en möjlig väg.

Kyrkomötets presidium har inväntat kyrkokansliets hållbarhetsarbete, som har intensifierats det senaste året, för att låta det ligga till grund för denna återrapportering.

Teologiska utgångspunkter

En grundtanke i kristen tro är att Gud har skapat världen och att människan har ett särskilt uppdrag och ett okränkbart värde. Ur detta föds förvaltarskapstanken och principen om alla människors lika värde. Som förvaltare har människan ett ansvar både för sin medmänniska och för skapelsen i stort. Människan kan inte ses som skild från skapelsen i övrigt. Såväl ekologiska som ekonomiska resurser ska förvaltas på ett klokt sätt i överensstämmelse med Guds vilja.

I *Ett biskopsbrev om klimatet* har Svenska kyrkans biskopar uppmanat alla samhällsaktörer, inklusive kyrkan själv, att agera i klimatfrågan. De skriver följande om det förhållningssätt som behövs för att klara utmaningarna:

Vi lever i ett och samma hushåll – i samma oikos. Det grekiska ordet betyder hus, hushåll eller familj. Av det har vi fått orden ekologi – läran om samspelet i huset – och ekonomi – kunskapen om hur vi hushåller med resurserna. Oikos ger orden ekonomi och ekologi en bredare betydelse än enbart det som avser vetande och verksamhet – jämför det besläktade ordet ekumenik som i kyrkans värld betecknar en världsvid samverkan. Oikos kan binda ihop vår förståelse av ekologin som det som bär ekonomin och, i en vidare mening, ekumenik – hur vi i ett globalt hushåll tillsammans handlar och agerar för en samlad mänsklighet.

Denna hållning har bäring även på kyrkomötet och dess genomförande.

Kyrkomötets miljöpåverkan – en lägesbild

Kyrkomötets största miljöpåverkande aktiviteter bedöms vara resor och boende, val av mat och konferenslokal samt pappersanvändning. Nedan följer en lägesbild samt hur årets kyrkomöte ämnar verka för att miljöpåverkan minskar ytterligare.

Resor och boende

Vid bokning av resor gäller sedan tidigare nationell nivåns resepolicy som antogs 2008. I årets kallelse finns en påminnelse om att undvika flyget i den mån det är möjligt. Miljöhänsyn ska väga tungt vid val av färdstätt och flyg ska undvikas då tidsvinsterna inte är betydande från dörr till dörr. Anslutningstransporter ska i första hand ske med buss eller tåg och i sista hand med taxi där resebyrå strävar efter att arrangera samåkning.

Varje år avsätter nationell nivå 500 kronor per ton utsläppt koldioxidekvivalenter (CO₂e) från resor, energi, postleveranser och tryckt material. En del av denna summa används för att balansera (kompensera för) utsläppen enligt Fairtrades kriterier¹. Resten används för hållbarhetsinsatser internt eller för att stödja övriga kyrkan genom gemensamma lösningar.

För boende anlitas hotell som skrivit under *Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer*.

Val av mat och konferenslokal

Sedan 2014 har kyrkomötet varit förlagt till Uppsala Konsert & Kongress (UKK) som är Svanen-märkt. En anläggning som är Svanen-märkt har tagit ett helhetsgrepp om sitt miljöarbete och måste klara högt ställda obligatoriska krav och fasta gränsvärden samt samla ihop ett visst antal poäng från frivilliga krav inom olika områden. Kriterierna berör allt från energi, kemikalier, vatten och avfall till servering av ekologisk och vegetarisk mat. Svanen kontrollerar sedan att kraven uppfylls. UKK:s restaurang är certifierad både enligt Svanens och Kravs (ekologiska) kriterier.

Pappersanvändning

Pappersanvändningen har halverats sedan 2011. Papper som används är miljömärkt och leverantören har en hög nivå på sitt hållbarhetsarbete. Ledamöterna får förfrågan i samband med kallelsen om de vill ha elektroniska utskick. I år valde hälften av ledamöterna att få handlingarna digitalt, vilket motsvarar lite mer än en fördubbling jämfört med för fyra år sedan. Nationell nivåns totala pappersanvändning under 2016 motsvarade 46 träd och stod för en ytterst liten andel (ca 1 promille) av den nationella nivåns totala klimatutsläpp.

B-post eftersträvas vid utskick av handlingar till dem som inte beställt digitalt format. Vid B-post är miljöpåverkan lägre genom att tåg används istället för flyg och möjligheten till samtransport ökar.

När det gäller distribution av material på själva kyrkomötet delas mindre mängd papper ut än förut.

¹ Läs mer om Fairtrade Carbon Credits på Svenska kyrkans intranät:

<http://internwww.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling/hur-kan-man-ta-ansvar-for-de-utslapp-som-man-annu-inte-lyckats-undvika> och på Fairtrades hemsida:

<https://www.fairtrade.net/products/carbon-credits.html>

Miljödiplomering av större möten

En standard har tagits fram för större möten och sammankomster som Svenska kyrkan arrangerar, *Miljödiplomering för hållbara event*. Modellen har arbetats fram av den nationella nivån tillsammans med stiftens för att på ett strukturerat och förankrat sätt vid större sammankomster minska miljöbelastningen samt synliggöra högaktuella miljöfrågor och hur de berör Svenska kyrkans verksamhet. Den har tidigare använts under bland annat Världens fest i Västerås och Samiska kyrkodagarna i Arvidsjaur, båda arrangerade i juni 2017.

Standarden förutsätter att det finns en miljöpolicy.

Presidiets överväganden

Beslut om miljödiplomering av kyrkomötet 2017 och miljöpolicy

Mot den redovisade bakgrunden har vi sett på olika möjligheter att förstärka kyrkomötets miljöarbete. Vi konstaterar att den nationella nivån de senaste åren har gjort flera aktiva val i planering och genomförande av kyrkomötet i syfte att minska miljöbelastningen.

Kyrkostyrelsen beslutade 2016 att förstärka miljöarbetet genom att börja arbeta med *Svenska kyrkans miljödiplomering* för den löpande verksamheten. Arbetet har gett positiva resultat. Under 2016 minskade t.ex. utsläppen från flygresor (för anställda, förtroendevalda, uppdragstagare och gäster) med 11 procent och från energi (ägda och hyrda fastigheter) med 71 procent. Sedan 2011 har pappersanvändningen på nationell nivå, som även innefattar kyrkomötets handlingar, halverats².

Som ett komplement till detta, och mot bakgrund av kyrkomötesbeslutet 2014, beslutade kyrkomötets presidium under våren 2017 att miljödiplomera kyrkomötets sessioner 2017 enligt ovan redovisade standard för större möten och sammankomster. Eftersom denna standard förutsätter en fastställd miljöpolicy har vi också antagit en sådan för kyrkomötets räkning (se bilaga). Policyn anknyter till den miljöpolicy som kyrkostyrelsen antog den 11 maj 2016 och reviderade den 6 september samma år, vilken gäller för kyrkostyrelsen, de råd/grupper/delegationer som styrelsen utser samt anställda och uppdragstagare inom den nationella nivån.

Vi anser att hela kyrkomötet fortsättningsvis ska fastställa en policy en gång per mandatperiod. Den av oss antagna miljöpolicyen bör därför gälla till dess kyrkomötet har beslutat om en sådan policy.

Beträffande resor kan vi konstatera att den nationella nivåns resepolicy sedan tidigare även gäller för kyrkomötets ledamöter.

Effekter

Sammantaget innebär våra beslut att anta en miljöpolicy och att diplomera kyrkomötets sessioner 2017 att miljöfrågorna lyfts ytterligare inom kyrkomötet. De lägger en grund som skapar goda förutsättningar för att minimera kyrkomötets klimat- och miljöpåverkan samtidigt som ett aktivt skapelseansvar återspeglas dels i handling, dels genom inslag av reflektion och inspiration under kyrkomötets sessioner. Vi bedömer att detta är ett upplägg som kan ge viktiga, positiva effekter, både under sessionerna och efteråt då kyrkomötets ledamöter återvänder till sina församlingar.

² Mer information om den nationella nivåns miljöarbete återfinns i 2017 års hållbarhetsredovisning: www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling.

Utdrag ur presidiets protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid presidiets sammanträde den 21 juni 2017.

Närvarande: Karin Perers, Levi Bergström och Carina Etander Rimborg.

Presidiet beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen PSkr 2017:2 Kyrkomötets miljöarbete.

Bilaga 1

Miljöpolicy för kyrkomötet

PSkr 2017:2
Bilaga 1

Fastställd av kyrkomötets presidium den 5 maj 2017, reviderad den 21 juni 2017.

1. Inledning

Syfte och samband

Svenska kyrkan är en del av en världsvid kyrka där vi tillsammans bär ansvar för att dela skapelsens gåvor på ett rättvist och hållbart sätt. En rättvis fördelning omfattar både dagens och kommande generationers behov. Ett hållbart samhälle förutsätter att vi hushållar med naturens resurser och skyddar ekosystemens livsbringande tjänster.

Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsarbete bygger på denna utgångspunkt, som vilar på två grundläggande principer för kristen etik och tro – människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken. Principerna uttrycker att alla människor är lika mycket värda och att människan har ett ansvar både gentemot andra människor, kommande generationer och skapelsen i stort.

Målgrupp

Policyn omfattar kyrkomötet och nämnder på den nationella nivån som kyrkomötet utser.

Kommunikation

Policyn sprids genom att publiceras på kyrkomötets webbplats och under introduktionssamtal och introduktionsutbildningar.

Uppföljning

Kyrkomötets presidium ansvarar för att policyn regelbundet följs upp.

2. Principer för den nationella nivåns miljöarbete

- ◆ Aktivt miljöarbete ska bedrivas. Det ska leda till ständiga förbättringar så att kyrkomötet som högsta beslutande organ i Svenska kyrkan tar sitt ansvar för att påverka omvärlden och ytterligare stärka förtroendet för Svenska kyrkan som en positiv kraft för hållbar utveckling.
- ◆ Miljöperspektiv ska genomsyra verksamheten. Miljöarbetet ska därför vara en väl integrerad del i planeringen och utförandet av verksamheten.
- ◆ Utöver miljölagstiftning, förordningar och övriga miljökrav ska försiktighetsprincipen¹ följas. Lagkraven sätter dock endast en lägstanivå.

¹ Försiktighetsprincipen följer en globalt accepterad definition som återfinns i Riodeklarationen om miljö och utveckling från 1992. I Miljöbalken (2 kap. 3 §) definieras den enligt följande: ”Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttaga de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.”

Ovan nämnda principer innebär till exempel att kyrkomötet ska ta tydliga miljöhänsyn i resandet och i sin resursanvändning samt att möten ska utföras i lokaler och på ett sådant sätt att miljöpåverkan minimeras.

Ledamöter ska ha en god kännedom om den nationella nivåns miljöarbete och hur de kan bidra till minskad miljöpåverkan. Engagemang och kompetens på miljöområdet ska tillvaratas och vid behov stärkas för att kyrkomötet på bästa möjliga sätt ska kunna verka för en långsiktigt hållbar utveckling.

3. Miljömål

Med denna policy som utgångspunkt ska miljömål och aktiviteter formuleras.

4. Övrigt

Se även skrivningar om miljöhänsyn i resepolicyen som också ligger på kyrkomötets webbplats.

Motioner
Mot 2017:1–158

Motioner

- 2017:1 Musikråd
Lars-Ivar Ericson
- 2017:2 Strategi mot minskning av antal medlemmar
Lars-Ivar Ericson
- 2017:3 Behovsstyrda tjänster i Svenska kyrkan
Elsa Christersson
- 2017:4 Kyrkomusikernas inflytande över den liturgiska musiken
Bertil Murray
- 2017:5 Möjligheten till fortsatt liturgiskt musikskapande
Bertil Murray
- 2017:6 Kyrkoåret försvinner
Bertil Murray
- 2017:7 Herrens bön
Bertil Murray
- 2017:8 Arvoden för kyrkligt förtroendevalda
Bertil Murray och Leif Nordlander
- 2017:9 Valideringsinstrument för rekrytering och antagande av präster
Karl-Gunnar Svensson
- 2017:10 Motionsrätt till kyrkomötet för stiftsstyrelser
Karl-Gunnar Svensson
- 2017:11 Implementera de fem ekumeniska imperativen
Sofia Särdaqvist m.fl.
- 2017:12 Nå de onådda
Gustaf Bengtsson och Ragnhild Bertius
- 2017:13 Dop av vuxna
Magnus Hedin
- 2017:14 Bikten
Bertil Murray m.fl.
- 2017:15 Alternativ mässmusik
Bertil Murray
- 2017:16 Utredning av indirekta val
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2017:17 Språkliga revideringar av kyrkohandboken
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2017:18 Utvärdering av strukturutredningen
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2017:19 Prefationer och eukaristiska böner
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2017:20 Teologiska revideringar i kyrkohandboken
Berth Löndahl m.fl.
- 2017:21 Avslag på kyrkohandboksförslaget
Berth Löndahl m.fl.
- 2017:22 Ekumeniskt möte 1925 och 2025
Anders Roos
- 2017:23 Snabbare registrering av vigsel
Karl-Gunnar Svensson

- 2017:24 Medlemskap i Svenska kyrkan
Anette Nordgren m.fl.
- 2017:25 Folkbildning i utlandsförsamlingarna
Anette Nordgren m.fl.
- 2017:26 Könsfördelningen i Svenska kyrkan
Niklas Grahn
- 2017:27 Flerspråkiga förkunnare
Ylva Wahlström Ödmann
- 2017:28 Kyrkoherdens förordnande av präst i församlingsråd
Tomas Jansson m.fl.
- 2017:29 Nationellt Stim-avtal för musik via internet vid kyrkliga handlingar
Tomas Jansson och Anders Åkerlund
- 2017:30 Strategi för kyrkans internationella arbete
Ylva Wahlström Ödmann
- 2017:31 Förtroendevalda på nationell nivå och i stiftet
Ylva Wahlström Ödmann
- 2017:32 Nationell kraftsamling för rekrytering av kyrkomusiker
Ulla Rickardsson
- 2017:33 Kyrkoantikvarisk ersättning
Ulla Rickardsson
- 2017:34 Grifttalsavslutning
Dan Sarkar
- 2017:35 Handlingsplan för förankring vid omarbetning av kyrkans böcker
Dan Sarkar
- 2017:36 Inomkyrklig sammanhållning och anställning
Dan Sarkar
- 2017:37 Kontinuerlig utvärdering
Dan Sarkar och Berth Löndahl
- 2017:38 Lathund för församlingsbildning
Dan Sarkar
- 2017:39 Svenska kyrkans demokrati
Dan Sarkar
- 2017:40 Kyrkohandboksförslagets nattvardsböner
Tomas Jansson m.fl.
- 2017:41 Utredning om begravningsväsendet
Dag Sandahl
- 2017:42 Behandling av ensamkommande barn
Gunvor Torstensson m.fl.
- 2017:43 Behörighetsprövning av kyrkomusiker
Torvald Johansson m.fl.
- 2017:44 Rättelse av rytm
Torvald Johansson
- 2017:45 Slutfallsprinciper vid sjungna böner
Torvald Johansson
- 2017:46 Ändrad textunderläggning av kyriemelodi
Torvald Johansson och Emma Hedlundh
- 2017:47 Tillägg till anvisningar för vigselgudstjänst
Boel Johansson

- 2017:48 Lovsånger från psalmboken i kyrkohandboken
Torvald Johansson och Ola Isacson
- 2017:49 Redovisningsregler för gåvor och bidrag
Leif Nordlander
- 2017:50 Mission i världen
Leif Nordlander
- 2017:51 Nya sätt att vara kyrka och fortsättningen
Leif Nordlander
- 2017:52 Regler för kyrkobyggnadsbidrag
Leif Nordlander
- 2017:53 Informationskampanj om Abridgos arbete
Karin Forsell
- 2017:54 Informationskampanj om The Lighthouse Boys Home
Karin Forsell
- 2017:55 Informationskampanj om mentormammor
Karin Forsell
- 2017:56 Informationskampanj om mentorpappor
Karin Forsell
- 2017:57 Fortsatt användning av 1986 års kyrkohandbok
Dag Sandahl
- 2017:58 Kristna bönder och livsmedelsförsörjningen
Stefan Aro
- 2017:59 Ekumenisk gest i anslutning till reformationsåret
Bertil Murray
- 2017:60 Musiken i kyrkohandboken
Bertil Murray
- 2017:61 Äldre musik i kyrkohandboken
Bertil Murray
- 2017:62 Bejaka den ekumeniska manifestationen den 31 oktober 2016
Kjell Petersson och Leif Nordlander
- 2017:63 Konfirmandernas svar vid konfirmation
Kjell Petersson och Dan Sarkar
- 2017:64 Satsning på evangelisation och församlingsbyggande
Kjell Petersson m.fl.
- 2017:65 Dopets inledningsord och dopbönen
Kjell Petersson
- 2017:66 Kyrkoordningens bestämmelser om dop och kyrkotillhörighet
Kjell Petersson och Leif Nordlander
- 2017:67 Acklamationen efter instiftelseorden
Kjell Petersson m.fl.
- 2017:68 Herre, förbarma dig eller Kristusrop
Kjell Petersson m.fl.
- 2017:69 Valnämndens ansvar för distribution av valsedlar
Kjell Petersson
- 2017:70 Smörjelse med olja vid konfirmation och dop
Kjell Petersson och Berth Löndahl
- 2017:71 Hur den helige Ande benämns
Kjell Petersson och Leif Nordlander

- 2017:72 Eukaristiska böner
Dag Sandahl
- 2017:73 Delaktighet i gudstjänstlivet
Anders Åkerlund
- 2017:74 Gudstjänstens inledning
Anders Åkerlund
- 2017:75 Bevara kyrkans mångfald
Bertil Olsson
- 2017:76 Översyn av kommunikationsformer i missionssyfte
Aron Emilsson
- 2017:77 En kyrka mitt i byn – utvärdering av centraliseringens konsekvenser
Aron Emilsson
- 2017:78 Kyrkohandbok med respekt för tro och tradition
Aron Emilsson och Julia Kronlid
- 2017:79 Musikråd för Svenska kyrkan
Hans-Olof André n m.fl.
- 2017:80 Svenska kyrkan som kulturbärare
Asta Matikainen Lecklin och Anna-Karin Westerlund
- 2017:81 30 ledamöter i utskotten
Hans-Olof André n m.fl.
- 2017:82 Utred indirekta val
Hans-Olof André n m.fl.
- 2017:83 Reglering av diakontjänster
Anna-Karin Westerlund
- 2017:84 Skolavslutningar i kyrkan
Anders Ahl
- 2017:85 Fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik
Erik Sjöstrand m.fl.
- 2017:86 Kyrkomusiker i kyrkoordningen
Erik Sjöstrand m.fl.
- 2017:87 Ungas representation i kyrkomötet
Erik Sjöstrand m.fl.
- 2017:88 Utred Svenska kyrkans val
Nils Gärder
- 2017:89 Ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling
Jan-Åke Isaksson
- 2017:90 Latinska namnformer i kyrkohandboken
Hans-Olof André n
- 2017:91 Rena mig så blir jag ren
Hans-Olof André n
- 2017:92 Salutationen
Hans-Olof André n
- 2017:93 Tillåt ”också”
Hans-Olof André n
- 2017:94 Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats
Hans-Olof André n
- 2017:95 Fasta moment i mässa
Fredrik Sidenvall

- 2017:96 Nattvardsbönerna
Fredrik Sidenvall
- 2017:97 Framställningen av Gud i inledningsorden
Fredrik Sidenvall
- 2017:98 Prefation på Mariadag
Fredrik Sidenvall
- 2017:99 Begravningsverksamhet
Elsa Christersson
- 2017:100 Gemensamt administrativt stöd och gemensamma ekonomiska resurser
Staffan Yngvesson m.fl.
- 2017:101 Indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte
Sven-E Kragh m.fl.
- 2017:102 Översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna
Anette Nordgren och Hans-Olof André
- 2017:103 Ordningen för vigsel
Dag Sandahl
- 2017:104 Svenska kyrkan som arbetsgivare
Dag Sandahl
- 2017:105 Liturgisk kommitté
Torvald Johansson m.fl.
- 2017:106 Kyrkomusikerorganisationen i församlingar och pastorat
Torvald Johansson och Ola Isacsson
- 2017:107 Kyrkounderhållsbidrag
Mats Hagelin
- 2017:108 Minskat antal ledamöter i kyrkomötet
Mats Hagelin och Hans-Olof André
- 2017:109 Förbud mot rasistiska nomineringsgrupper
Berit Bornecrantz Dias m.fl.
- 2017:110 Prästers väjningsrätt vid vigsel
Britt-Marie Danestig m.fl.
- 2017:111 Svenska kyrkans psykosociala arbetsmiljö
Britt-Marie Danestig m.fl.
- 2017:112 Katarinauppropet
Anki Erdmann m.fl.
- 2017:113 Anvisning vid trosbekännelsen i huvudgudstjänst
Ola Isacsson och Torvald Johansson
- 2017:114 Kompletterande gudstjänstmusik
Ola Isacsson
- 2017:115 Ofrivilligt utträde ur Svenska kyrkan
Jesper Eneroth m.fl.
- 2017:116 Codex ethicus
Jesper Eneroth och Louise Callenberg
- 2017:117 Medlemsutvecklingsstrategi
Jesper Eneroth och Mattias Kristenson
- 2017:118 Stiftens tillsyn av församlingarna
Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke
- 2017:119 Svenska kyrkans rekryteringsutmaning
Niklas Grahn m.fl.

- 2017:120 ABC för kyrkans undervisning
Niklas Grahn
- 2017:121 Främja församlingarnas uppgift
Inga Alm
- 2017:122 Lär oss att be
Mats Hagelin och Jerker Schmidt
- 2017:123 Golv och tak för kyrkoavgiften
Mats Hagelin
- 2017:124 Nyöversättning och kommentar till bekännelseskrifterna
Axel W Karlsson
- 2017:125 Rättsgudstjänster
Axel W Karlsson
- 2017:126 Annan musik till kyrkohandbokens texter
Ola Isacsson m.fl.
- 2017:127 Alternativ vid överlåtelsen i begravningsgudstjänsten
Lisa Tegby m.fl.
- 2017:128 Kyrie – Herre, förbarma dig
Mats Hagelin och Jerker Schmidt
- 2017:129 Skydda och bevara vårt fosterland
Mats Hagelin och Jerker Schmidt
- 2017:130 Förbön för konung, regering och riksdag
Mats Hagelin och Jerker Schmidt
- 2017:131 Fortsatt utveckling av GAS
Margareta Andersson
- 2017:132 Konsekvenser av strukturförändringarna
Anders Roos
- 2017:133 Nattvardsbön 6
Anders Roos
- 2017:134 Närproducerade varor i katastrof- och flyktingarbetet
Julia Kronlid
- 2017:135 Skola för flyktingbarn
Julia Kronlid
- 2017:136 Återuppbyggnad av Nineveslätten
Julia Kronlid
- 2017:137 Söndagsskolematerial
Julia Kronlid
- 2017:138 Komplettera begreppet beredskap i kyrkoordningen
Sten Elmberg
- 2017:139 Rit vid skilsmässa
Sten Elmberg
- 2017:140 Värna om missionsinsatserna
Sten Elmberg
- 2017:141 Gud är oss en fader och en moder
Markus Holmberg
- 2017:142 Svenska kyrkans organisation gentemot försvarsmakten
Bengt Kjellgren och Jerker Schmidt
- 2017:143 Nomineringsgruppernas styrning
Axel W Karlsson

- 2017:144 Kyrkorättslig prövning av uteslutning ur nomineringsgrupper
Axel W Karlsson
- 2017:145 Evangelisering av i synnerhet palestinier, araber och muslimer
Axel W Karlsson
- 2017:146 Pride-rörelsen
Axel W Karlsson
- 2017:147 Det mångtydiga ordet pastoral
Bo Hanson m.fl.
- 2017:148 Kunskapsapp/spel för barn och unga
Ann-Christine From Utterstedt
- 2017:149 Krav på utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning
Ann-Christine From Utterstedt
- 2017:150 Öka missionen
Ann-Christine From Utterstedt
- 2017:151 Psykisk ohälsa hos unga
Ann-Christine From Utterstedt
- 2017:152 Fädernas kyrka i psalmboken
Ann-Christine From Utterstedt
- 2017:153 Låt David och Jonatan vara med vid vigselgudstjänst
Jerker Schmidt och Niklas Larsson
- 2017:154 Sanctus/Helig, text
Bertil Murray
- 2017:155 Försoningskommission och kriscommission
Bertil Murray m.fl.
- 2017:156 Flerspråkig kyrkohandbok
Ola Isacsson
- 2017:157 Läsbarhet och den grafiska profilen
Sofija Pedersen Videke
- 2017:158 Revisorers uppdrag enligt kyrkoordningen
Sofija Pedersen Videke och Bengt Inghammar

Kyrkomötet
Motion 2017:1
av Lars-Ivar Ericson

Musikråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett musikråd.

Motivering

Processen med den nya kyrkohandboken har orsakat debatt och vissa remissinstanser och personer har reagerat mot musikdelen. Några av dessa reaktioner tycks ha sin grund i missförstånd och en önskan om att bevara det som varit. Andra reaktioner kan vara berättigade. I detta läge, och för att undvika en liknande framtida smärtsam process, kan det vara motiverat att tillsätta ett musikråd som har till uppgift att samverka inom kyrkomusiken och att värna om musikens betydelse i kyrkans verksamhet. Exempel på viktiga frågeställningar: Hur får vi mera nyskriven kyrkomusik? Teologi för körmedlemmar? Hur kan kyrkan återta sin position när det gäller frivillig musikundervisning och därmed underlätta rekryteringen av kyrkomusiker?

Rådet bör lämpligen bestå av representanter från kyrkostyrelsen, Svenska kyrkans utbildningsinstitut, musikerfack, musikhögskola och andra skolor som utbildar kyrkomusiker.

Tyringe den 21 april 2017

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:2
av Lars-Ivar Ericson

Strategi mot minskning av antal kyrkomedlemmar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en tydlig strategi för att motverka minskningen av antalet kyrkomedlemmar.

Motivering

Under 2016 drabbades Svenska kyrkan av ett stort medlemstapp och trenden tycks fortsätta under 2017. I denna allvarliga situation är det mycket angeläget att analysera orsakerna till att allt fler människor väljer att utträda. Vidare varför några väljer att återinträda som medlemmar och varför några väljer att bli medlemmar. Andra relevanta frågeställningar: Varför tappar kyrkan i förtroende hos allmänheten? Hur behandlar den enskilda församlingen ansökningar om utträde? Hur presenteras kyrkans verksamhet i sociala medier? Varför får vissa församlingar många inträden?

Det finns säkert flera exempel på områden som borde analyseras och sedan kunna resultera i en tydlig strategi som kan vara ett hjälpmedel för att församlingarna ska kunna behålla medlemmar och bedriva en effektiv medlemsvård.

Tyringe den 21 april 2017

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:3
av Elsa Christersson

Behovsstyrda tjänster i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över nuvarande ordning och föreslå en förändring som syftar till att ge vidgade möjligheter för kyrkoråd och kyrkoherde att inrätta tjänster utifrån församlingens behov.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästkommande kyrkomöte överlämna förslag på hur diakonens arbetsuppgifter kan utvidgas.

Motivering

Svenska kyrkan är alltmer synlig i samhället och finns med som en tydlig och självklar aktör i civilsamhällets beredskap och i aktuell debatt. Detta uppmärksammas ofta positivt. Men samtidigt får kyrkan färre medlemmar.

Det antal för vilket det är självklart och känns nödvändigt och berikande att gå till mässa klockan 11 på söndagar blir färre. Det är inte ens alltid självklart för kyrkorådets medlemmar att delta i gudstjänsterna. Därför är det inte där utan ofta i musiken och diakonin som Svenska kyrkan möter sina medlemmar.

När kyrkoherde och kyrkoråd ska planera verksamheten, gör de som alla andra: De ser till vilken verksamhet de vill bedriva, vilka resurser de har och vilka personnalkategorier som behövs.

Personalkostnaderna är och ska vara den tunga utgiften. Det är när människa möter människa som kyrkan kan förmedla tro och hopp.

Men de för planeringen ansvariga möter två stora hinder för en effektiv arbetsfördelning. Det första är att stiftet beslutar, utifrån förmodligen historiska underlag, hur många prästtjänster som församling ska ha inrättade, oberoende av tillgång på medel och oberoende av behov. Den andra svårigheten gäller diakonens arbetsuppgifter. Trots att både präst och diakon är vigda till sina ämbeten får bara prästen t.ex. begrava. Detta trots att det i många församlingar är just diakonen som varit den som känt den avlidna.

Jag föreslår därför att kyrkostyrelsen får i uppdrag att titta över och föreslå förändringar som möjliggör för församlingarna att inrätta och besätta tjänster utifrån verksamhetens behov och att diakonernas möjligheter att utföra tjänster i svenska kyrkan vidgas.

Lund den 3 juni 2017

Elsa Christersson (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:4
av Bertil Murray

Kyrkomusikernas inflytande över den liturgiska musiken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en ytterligare bearbetning av de musikaliska partierna i nya kyrkohandboken innan dessa slutgiltigt fastställs.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag om ändring i kyrkoordningen för att motsvarande regelverk som gäller för psalmvalet ska gälla för den liturgiska musiken.

Motivering

I december 2016 skrev ca 600 verksamma kyrkomusiker på en namninsamling, som ville besvara ärkebiskopens spontana och viktiga fråga om huruvida många kyrkomusiker är kritiska till det nya handboksförslaget.

Att anta ett handboksförslag som närmare 25 procent av kyrkomusikerkåren ställer sig kritiska till kommer att medföra ett antal frågor om arbetsmiljön för kyrkomusikerna framöver.

Vad innebär det att tvingas använda ett arbetsredskap som inte är tillräckligt professionellt? Om inte kyrkomusikern finner gudstjänstglädje i att använda handboken, kommer han eller hon inte heller att kunna hjälpa sin församling att finna den.

Kyrkomusikerna har länge höjt sina röster för att få till bättre musik i handboks-förslaget, men ignorerats. Vad gör detta med förtroendet mellan kåren och arbets-givaren, Svenska kyrkan? Vilka signaler ges till kyrkomusikerna, som är en ovärder-lig tillgång i kyrkans arbete? Hur ska man rekrytera personal till ett yrke med den statusen hos arbetsgivaren?

Kyrkoordningen fastställer att ”den präst som leder en gudstjänst beslutar efter samråd med den tjänstgörande kyrkomusikern vilka psalmer eller andra församlings-sånger som ska användas”.

Eftersom man i handboksförslaget så fritt kan välja moment, kommer ett hittills icke förekommande problem att dyka upp, nämligen att man, förutom att välja psalmer, måste välja liturgisk musik. Detta behöver, liksom valet av psalmer, regle-ras i kyrkoordningen. Vad gör det med kyrkomusikerns arbetsmiljö på de platser där prästen anser sig vara den som ska bestämma om liturgin själv?

Kyrkomusikern har en särskild kompetens att bedöma den musikaliska kvaliteten och sångbarheten i liturgin, likaväl som i psalmvalet.

Uppsala den 6 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:5
av Bertil Murray

Möjligheten till fortsatt liturgiskt musikskapande

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att vad gäller de musikaliska partierna i den nya kyrkohandboken för församlingens gudstjänster tillåta fortsatt nyskapande till de texter som återfinns i Serie A.
2. Kyrkomötet beslutar att som alternativa texter för ny tonsättning i den nya kyrkohandboken, där detta är pastoralt motiverat, även medge översättningar av serie A till andra språk för bruk i församlingens gudstjänster.

Motivering

I remissarbetet kring det föreliggande handboksförslaget har det föreslagits att ett fortsatt musikskapande ska kunna ske inom ramen för de i handboken fastställda texterna, att musiken så att säga släpps fri. Detta kan vara ett sätt att hantera den skarpa kritik som framkommit, inte minst från kyrkomusikaliskt håll.

Å andra sidan har ett stort antal av handboksförslagets nyskrivna musik fått parafraserande texter som är så intimt förknippade med musiken att de vare sig kan eller bör kläs i ny musikalisk dräkt. Möjligheten till nyskapande musik bör därför uttryckligen gälla den text som funnits i mässans ordinarium och så som den återges i serie A.

Emellertid finns, genom den invandring som i många församlingar lett till nya grupper av gudstjänstfirare med annan nationell bakgrund, ett behov av att också kunna sjunga texter på andra språk. Tillståndet att skapa ny musik till befintliga texter bör därför gälla även motsvarande liturgiska texter på andra språk, som av pastorala skäl brukas i församlingen.

Uppsala den 6 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:6
av Bertil Murray

Kyrkoåret försvinner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avvakta med fastställandet av den nya kyrkohandboken till dess en bearbetning skett så att kyrkoårets karaktär tydligare framträder i gudstjänstens ordinarium, särskilt i de delar som rör musiken.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till den nya kyrkohandboken foga fler musikalalternativ och fler kyrkoårsanpassade musikserier.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att förändra uppställningen av musikserierna i den nya kyrkohandboken så att musiken för varje kyrkoårstid hålls samman.

Motivering

I handboksförslaget 2017 är uppställningen av de olika momenten helt förändrad om man jämför med 1986 års handbok. Där hade man delat upp momenten utifrån kyrkoåret, så att man hade en musikserie för påsk, en för jul, fastan, en allmän, etc.

I 2017 års förslag har man ställt upp moment för moment i Musik A, med anvisningar om att vissa satser kan användas i fastetid, påsktid etc. medan de nya musikserierna B–E inte har några alternativ alls för de olika kyrkoårstiderna, om man undantar en del prefationer, som har kyrkoårsanpassade texter.

Detta gör det möjligt för församlingar i Svenska kyrkan att helt radera ut begreppet kyrkoår.

Om man till exempel väljer att hela året runt använda sig av Musik D, som enbart har tre mycket allmänna och likartade prefationsalternativ, finns inget sätt att indikera kyrkoårstiderna på. Ett Helig i fastan låter som ett Helig i jultid.

Detta är inte att förvalta kulturarvet utan att döda det. Det är att beröva människor den välsignande rikedom i kyrkans årsrytm, och det döljer på sikt evangeliet.

Uppsala den 11 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:7
av Bertil Murray

Herrens bön

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att i nya kyrkohandbokens skilda gudstjänstordningar liksom tidigare infoga översättningen "Fader vår" parallellt med "Vår Fader".
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Sveriges kristna råd initiera en förnyad översyn av Herrens bön så att formuleringen "liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss" justeras.

Motivering

I kyrkohandboksförslaget övergripande anvisningar står:

Samtliga gudstjänstordningar innefattar Herrens bön. I gudstjänstordningarna återges den ekumeniska översättningen som antogs vid Sveriges kristna råds årsmöte 1996 och togs i bruk i Svenska kyrkan 1998. Som alternativ utifrån pastorala behov i församlingen kan följande översättning av Herrens bön ("Fader vår") användas:

Fader vår som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.
Ske din vilja såsom i himmelen
så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd giv oss i dag,
och förlåt oss våra skulder
såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt och makten och härligheten
i evighet.
Amen.

I själva förslagen till nya gudstjänstordningar nämns dock inget om denna möjlighet. Detta innebär en risk för att bönen i sin äldre version i fortsättningen inte infogas i psalmböcker och andra allmänt tillgängliga agendor. Detta är ovist. Fortfarande är bönen i den äldre formen den som många känner sig mest bekanta med. Det gäller inte minst kyrkoovana personer. Till detta kommer att den stora romersk-katolska kyrkan i Sverige använder sig av den äldre översättningen. Med utgångspunkt i de fem ekumeniska imperativen som för mindre än ett år sedan antogs av Lutherska världsförbundet och den romersk-katolska kyrkan skulle det vara olyckligt om den äldre översättningen faller i glömska. Vid gemensamma böner och gudstjänster mellan

Mot 2017:7

våra båda kyrkor bör den självklart kunna användas och vara känd av gudstjänstfirarna. Den behöver därför synliggöras bättre än i handboksförslaget.

Vad gäller översättningen Vår Fader från Sveriges kristna råd är denna på en punkt mycket olycklig. Formuleringen "Och förlåt oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss" måste sägas vara vilseledande. Den som har förlåtits står inte längre i skuld. I så fall är förlåtelsen inte reell. En rimligare översättning hade varit: "Och förlåt oss våra skulder liksom vi har förlåtit dem som stod/stått i skuld till oss." På denna punkt behöver en förändring av ordalydelsen ske, lämpligen genom att kyrkostyrelsen tar ett initiativ i frågan i Sveriges kristna råd. En förändring på detta sätt skulle vara enkel att genomföra. Under en övergångstid kommer några att "läsa fel", detta har ingen större betydelse. En bevarad översättning enligt den nu gällande riskerar däremot att leda till en felsyn kring förlåtelsens innebörd och konsekvenser.

Uppsala den 6 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:8
av Bertil Murray och Leif Nordlander

Arvoden för kyrkligt förtroendevalda

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att till kyrkomötet återkomma med förslag till en ordning där arvoden till kyrkligt förtroendevalda på nationell nivå ersätts med utbildning, kompetenshöjning och andra uttryck för uppskattning.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att pröva och till kyrkomötet återkomma med förslag till hur en reglering kan införas där arvoden till kyrkligt förtroendevalda på stifts- och lokal nivå ersätts med utbildning, kompetenshöjning och andra uttryck för uppskattning.

Motivering

Arbetaren är värd sin lön, säger Jesus (Lukas 10:7). Paulus upprepar orden (1 Tim. 5:18). Där tillfogar han också orden från 5 Mos. 25:4: Du skall inte binda ihop munnen på en ox som tröskar.

Att ställa sig till förfogande som förtroendevald i Svenska kyrkan innebär ibland att gå in i ett omfattande arbete och ansvarstagande. Det är naturligt att detta på något sätt kompenseras, så länge som Svenska kyrkans ekonomiska ramar tillåter detta. Framför allt handlar det härvid om att ge ersättning för de utlägg som var och en har i sitt uppdrag. Resor, kost och logi samt förlorad arbetsinkomst eller andra omkostnader behöver ersättas.

Men ska arvoden betalas ut? Inom den kommunala sektorn liksom inom företagsvärlden är detta kutym. Mer sällan inom frivilligsektorn. Frågan är om Svenska kyrkan ska likställas med företag och kommun eller vid ett ideellt arbete i detta sammanhang.

Under många år har behovet av ett stärkande av ideellt arbete lyfts fram i Svenska kyrkans församlingar. Många undersökningar visar också att viljan att ideellt bidra med sin tid och sin kompetens är omfattande i Sverige.

För den stora gruppen ideella medarbetare är det då viktigt att uppskattning visas på annat sätt för det arbete man utför. Det kan handla om att få delta i utbildningar och om få växa i ansvar och förtroende.

Frågan om arvoden till kyrkligt förtroendevalda behöver nu på allvar ses över. Arbetaren är värd sin lön. Och den tröskande oxens mun ska inte bindas ihop. Det är sant. Men den kyrkligt förtroendevalda lever inte främst av mera pengar men av möjligheten att växa i sitt uppdrag.

Deltagande i en samtalsgrupp i kombination med en studieresa ger god effekt både som kompetenshöjning och inspiration.

Mot 2017:8

Frimodig kyrka menar att systemet med arvoden på alla nivåer i kyrkans organisation ska överges till förmån för utbildning, kompetenshöjning och andra uttryck för uppskattning av det viktiga arbete som utförs.

Uppsala och Vara den 19 juni 2017

Bertil Murray (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:9
av Karl-Gunnar Svensson

Valideringsinstrument för rekrytering och antagande av präster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma ett valideringsinstrument för rekrytering och antagande av präster till vigning och tjänst i Svenska kyrkan.

Motivering

Det är idag svårigheter med nyrekrytering av präster till tjänst i Svenska kyrkan. Man kan ställa frågor om varför och utreda det för att hitta nya vägar för fler präster till tjänst i Svenska kyrkan. Man blir präst i Svenska kyrkan genom antagande av stiftens domkapitel och stiftens biskopar och ofta har vägen till prästvigning och till tjänst som präst i Svenska kyrkan gått genom utbildning. Först på universitet eller högskola och därefter på Pastoralinstitutet i Uppsala eller Lund. Under tiden har studenten kopplats till något stifts antagningsprocess, blivit godkänd och prästvigd för att sedan gå ut i tjänst.

Idag är det inte alltid den vägen som gäller även om det redan finns flera ingångar till tjänst som präst i Svenska kyrkan t.ex. genom Borgåöverenskommelsen, avtalet med EFS samt överenskommelsen med Eumeniakyrkan.

Idag ser det annorlunda ut. Det är det inte säkert att alla har möjlighet att gå den långa vägen genom utbildning eller de andra vägarna enligt ovan. Visserligen har det alltid kunnat göras undantag som ligger på stiftet och biskopen att bedöma. Men det är något som borde förstärkas, vilket är anledningen till den här motionen.

Idag är det en del som kan tänka sig att ta tjänst som präst i Svenska kyrkan, men är mitt uppe i livet med arbete och familj som gör det svårt att lämna orten för att gå en längre utbildning. En del har redan en god utbildning, arbetserfarenheter eller erfarenheter från andra samfund, andra länder och kyrkor. En del har varit ute i arbetslivet under ett visst antal år och bär med sig goda och tillämpliga erfarenheter och utbildningar som borde kunna föras över till vigning och tjänst som präst i Svenska kyrkan.

I vår tid av mångfald vore det lämpligt om det fanns ett valideringsinstrument som hjälpte till att bedöma vad en enskild person skulle behöva för kompletterande utbildning samt vilka erfarenheter som skulle kunna vara tillräckligt goda för att den personen skulle kunna antas för prästvigning och tjänst i Svenska kyrkan utan att behöva gå igenom t.ex. hela pastorala året. Det skulle dessutom kunna klargöras vad som behövs och om de kompletterande utbildningarna skulle kunna göras på hemmaplan eller i alla fall i det stift där personen är boende.

Mot 2017:9

I en tid när prästbristen ökar, liksom inom andra yrkeskategorier, vore det bra om det fanns möjligheter att hitta nya vägar för nyrekrytering av präster till Svenska kyrkan än de som endast går genom den sedvanliga utbildningen. Ett införande av ett valideringsinstrument skulle kunna vara en sådan möjlighet.

Träslövsläge den 21 juni 2017

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:10
av Karl-Gunnar Svensson

Motionsrätt till kyrkomötet för stiftsstyrelser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med ändring i kyrkoordningen som gör det möjligt för stiftsstyrelser att lägga motion till kyrkomötet.

Motivering

När remisserna till kyrkomötets presidium om kyrkomötets arbetsformer kom in, fanns ett förslag med förfrågan om möjligheter för stiftsstyrelser att kunna lägga motion till kyrkomötet.

Men eftersom det inte bara är en fråga om kyrkomötets arbetsformer utan också en fråga om ändring i kyrkoordningen, läggs därför den här motionen.

Den ordning som gäller idag föreskrivs i 11 kap. 10 § i kyrkoordningen:

Kyrkomötet ska besluta i ärenden som har väckts av

1. kyrkostyrelsen genom en skrivelse,
2. en ledamot eller en biskop genom en motion, egenhändigt underskriven eller signerad enligt en metod som kyrkostyrelsen fastställer,
3. ett utskott inom dess beredningsområde genom ett betänkande,
4. kyrkomötets presidium i frågor som avser kyrkomötets arbetsformer, och
5. revisorerna, om det gäller ett ärende som har samband med deras uppdrag.

Kyrkostyrelsen, ledamöter och biskopar samt kyrkomötets presidium får väcka ärenden endast till årets första sammanträde. (SvKB 2011:10)

Idag kan biskopar i stiftet lägga motioner till kyrkomötet. I övrigt är det endast ledamöter i kyrkomötet som kan det enligt ovan. Stiftet, som är grundläggande för Svenska kyrkan, har ingen förslagsrätt till kyrkomötet om det inte finns någon i stiftsstyrelsen som också sitter i kyrkomötet.

Eftersom Svenska kyrkan endast har två pastorala nivåer, lokalt och regional, men hela Svenska kyrkan styrs i synnerhet av en kyrkoordning som endast kan ändras genom förslag genom motion samt genom skrivelser från kyrkostyrelsen, så borde det vara rimligt att stiftsnivån, genom stiftsstyrelsen, har möjlighet att skriva motion till kyrkomötet. Det här borde gälla även om biskopen samt kyrkomötesledamöter i stiftsstyrelsen har den möjligheten.

Träslövsläge den 6 juni 2017

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:11
av Sofia Särdaqvist m.fl.

Implementera de fem ekumeniska imperativen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att konkretisera och implementera de fem ekumeniska imperativen i Svenska kyrkan.

Motivering

Påve Franciskus och Lutherska världsförbundet genom biskop Munib Younan undertecknade i Lund den 31 oktober 2016 överenskommelsen om fem ekumeniska imperativ som plattform för samarbete och samverkan mellan den Romersk-katolska kyrkan och de lutherska kyrkorna så långt det bara är möjligt.

- ◆ Första imperativet: Katoliker och lutheraner bör alltid börja i enhetens perspektiv och inte i splittringens, för att stärka det gemensamma även om det är lättare att se och erfara skillnaderna.
- ◆ Andra imperativet: Lutheraner och katoliker bör ständigt låta sig själva förändras genom mötet med den andre och genom det ömsesidiga trosvittnesbördet.
- ◆ Tredje imperativet: Katoliker och lutheraner bör på nytt förpliktiga sig till att söka synlig enhet, till att tillsammans utveckla närmare vad detta betyder i form av konkreta steg, och till att oupphörligt sträva mot detta mål.
- ◆ Fjärde imperativet: Lutheraner och katoliker bör gemensamt återupptäcka kraften i evangeliet om Jesus Kristus för vår tid.
- ◆ Femte imperativet: Katoliker och lutheraner bör vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom att förkunna och att tjäna världen.

Arbetet med implementeringen av den fem ekumeniska imperativen på alla nivåer i Svenska kyrkan måste nu synliggöras och gestaltas. Det är viktigt inte minst för det förhållningssätt dessa uttrycker: att alltid börja i det som håller oss samman istället för det som skiljer oss åt, att låta oss påverkas av andra kristna, att synas tillsammans och göra saker tillsammans, både inåt för att upptäcka mer av vår gemensamma tro och utåt i syfte att leva evangeliet. Ett sådant förhållningssätt får positiva effekter för samarbetet även med andra kyrkor än den katolska, och inom Svenska kyrkan mellan olika fromhetstraditioner. Det kan inspirera till utveckling och visa vägar till enhet för att världen ska tro. Svenska kyrkan på nationell nivå bör ta konkret ansvar för receptionsprocessen och kan genom att t.ex. anordna konferenser, seminarier, överläggningar, studiearbete verka för att imperativen levandegörs i hela trossamfundet.

Mot 2017:11 Alingsås m.fl orter den 30 juni 2017

Sofia Särdaqvist (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Anders Roos (POSK)

Bertil Persson (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Anette Nordgren (-)

Maj-Lis Aasa (-)

Tomas Jansson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:12
av Gustaf Bengtsson och Ragnhild Bertius

Nå de onådda

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inom ramarna för Svenska kyrkans internationella arbete ta fram ett program för att nå de onådda folken med det glada budskapet om hopp, frälsning och nytt liv genom Jesus Kristus.

Motivering

Jesus befallde:

Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.

Detta var enligt Matteus evangelium (28:18–20) det sista Jesus sade innan han steg upp till Himmelen. Någons sista ord brukar allmänt tillmätas särskild betydelse och så har också skett i kyrkan. Orden har kallats för dop- och missionsbefallningen. De läses vid varje dop och ligger till grund för den kristna kyrkans omfattande missionsverksamhet.

Missionsbefallningen gäller varje kristen och vi har naturligtvis ett särskilt ansvar för vårt eget folk. Därför är det rätt och riktigt att huvudansvaret för missionen ligger hos församlingarna vilket tydligt kommer till uttryck i orden om församlingens grundläggande uppgift. Men Jesus säger dock att uppdraget gäller alla folk. Svenska kyrkan och dess missionsrörelser har historiskt tagit fasta på detta och sänt ut missionärer till folk som ännu inte nåtts av evangeliet. I mottagarländerna har det uppstått självständiga kyrkor som tar eget ansvar för att evangelisera sina folk. I dessa länder är behoven av vår direkta missionsinsats liten. Andra folk i världen saknar däremot helt kyrkor.

Att definiera termen onådda folk är inte helt lätt i en globaliserad värld. Många organisationer använder därför termen minst nådda och räknar med ca 6 000 minst nådda folk omfattande ca 40 procent av världens befolkning. För att nå dessa folk behövs ett omfattande arbete inkluderande bibelöversättning, samarbeten med andra missionsorganisationer och utsända missionärer. Avseende bibelöversättning kan det ofta först behövas ett arbete för att skapa ett skriftspråk. När det gäller samarbeten med andra missionsorganisationer föreslås framförallt de inomkyrkliga missions och väckelserörelserna EFS och ELM samt utomkyrkliga organisationer som Ljus i Öster. Att få utsända missionärer som brinner för att förmedla Jesu kärlek och förlåtelse kräver ett påverkansarbete ute i våra församlingar. Berättelser om missionsarbete behöver spridas för att väcka intresse. Ett program med kortare och längre

Mot 2017:12

missionsinsatser behöver skapas. När någon väl vill detta behöver de få omfattande språk och kulturträning. Det är ju inte våra västerländska värderingar eller egen svenska kultur vi vill förmedla utan det rena evangeliet om Jesus Kristus, hans föronande död och uppståndelse och det budskapet känner inga gränser, vare sig nationella eller kulturella.

Därför föreslås att kyrkostyrelsen snarast vidtar åtgärder för att starta ett sådant program samt avsätter medel i kommande års budget för detta. Arbetet skulle kunna börja i mindre omfattning genom inomkyrkligt påverkansarbete samt samarbeten med existerande organisationer för att sedan växa i takt med att vi får egna utsända missionärer och bibelöversättare.

Södertälje den 30 juni 2017

Gustaf Bengtsson (POSK)

Ragnhild Bertius (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:13
av Magnus Hedin

Dop av vuxna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för dop av vuxna i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett undervisningsmaterial att användas inför dop av vuxna i Svenska kyrkan, samt att översätta materialet till de språk som kyrkostyrelsen anser behövs.

Motivering

Är det något som hindrar att jag blir döpt? (Apostlagärningarna 8:36)

Det händer att vuxna personer söker sig till våra församlingar och ber att få bli döpta.

Det finns de som i många år bekant sig till en annan tro men nu på allvar vill ingå i en kristen församling och därför vill bli döpta. Det finns också de som under sin barndom och uppväxt inte blivit döpta, inte konfirmerade och inte fått någon kristen undervisning men som nu i vuxen ålder vill få kunskap om den kristna tron för att bli döpta. Det är heller inte ovanligt att de som söker sig till oss för att bli döpta inte behärskar det svenska språket.

Jag har under det senaste året ställts inför utmaningen att hjälpa sökande människor genom kristen undervisning fram till dopet. Jag vet att flera församlingar i Svenska kyrkan ställts inför samma frågeställningar och därför anser jag att vi borde ha både gemensamma riktlinjer för hur vi ska gå till väga, men också ett material att använda. Vi bör helt enkelt ha ett dopundervisningsmaterial för vuxna översatt till flera språk så att många kan tillgodogöra sig undervisningen.

Det finns redan god erfarenhet ute i församlingarna just i hur man möter vuxna människor som vill bli döpta så därför bör det inte vara svårt för kyrkostyrelsen att medverka till att ett material för dopundervisning blir verklighet. Ta alltså hjälp av den rika kunskap som redan finns, men gör den tillgänglig för alla församlingar.

Växjö den 5 juli 2017

Magnus Hedin (–)

Kyrkomötet
Motion 2017:14
av Bertil Murray m.fl.

Bikten

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att förbön för den som biktat lyfts in som moment efter avlösning (tillsägande av förlåtelse) och tackbön.
2. Kyrkomötet beslutar att i biktordningen justera föreslagen ordning för syndabekännelse (bön om förlåtelse) till ”syndat med tankar, ord, gärningar och underlåtelser”.
3. Kyrkomötet beslutar att som alternativ formel för avlösningen i bikten införa orden ”löser jag dig från dina synder i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn”.
4. Kyrkomötet beslutar att som fakultativ avslutning på bikten infoga momentet där prästen säger: ”Gå i frid och bed för mig som också är en syndare.”

Motivering

I 1986 års handbok infördes förslag till ordning för bikt. I föreliggande förslag till ny kyrkohandbok har denna ordning bearbetats. I stort sett samtliga punkter i nu föreslagen biktordning är fakultativa eller utbytbara mot andra formuleringar. Detta ger välbehövligt utrymme för ett fortsatt användande av de skilda biktordningar som är i bruk. Emellertid torde föreslagen ordning på några punkter behöva kompletteras.

I förslaget står att ”förbön kan infogas”. *Förbön* för den som biktat bör dock vara ett självklart inslag i handbokens ordning för bikt.

I förslaget till syndabekännelse (bön om förlåtelse) används formuleringen om att den biktande ”syndat med tankar, ord och gärningar”. En djup erfarenhet från biktsammanhanget är att även underlåtelserna tillhör det som plågar. Det vore därför bättre att som förslag ha formuleringen ”syndat med tankar, ord, gärningar och underlåtelser”.

I förslaget till avlösning används ord som motsvarar dem som används efter den gemensamma bekännelsen i kyrkans allmänna gudstjänster. Det vore av värde att som alternativ också tillfoga den kraftfullare formeln: ”löser jag dig från dina synder i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn”.

En spridd och ofta använd avslutning på bikten är att prästen säger: ”Gå i frid och bed för mig som också är en syndare.” Orden ger uttryck för att prästen står i samma belägenhet och i behov av Guds nåd som den som biktat. De är trösterika och ger samtidigt en enkel uppgift till den som biktat. Orden bör infogas i förslaget till biktordning, åtminstone som ett fakultativt moment.

Mot 2017:14 Uppsala, Malmö och Vara den 7 juli 2017

Bertil Murray (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:15
av Bertil Murray

Alternativ mässmusik

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar i första hand att som alternativ musik för mässan i nya kyrkohandboken anta bifogade* tonsättningar i sin helhet.
2. Kyrkomötet beslutar i andra hand att som alternativ för mässan i nya kyrkohandboken anta ett urval av bifogade tonsättningar.

Motivering

Nedanstående* tonsättningar till mässans ordinarium utgör en sedan mer än tio år väl beprövad serie, som dock inte uppmärksammats i arbetet med underlag för en ny handbok. Den lockar fram en djup sångglädje i församlingen. Sannolikt finns på motsvarande sätt annan liturgisk musik som använts lokalt i församlingar men som inte samlats in av handboksarbetets ansvariga. I första hand bör därför fastställandet av musik skjutas framåt i tiden. Om detta motioneras på annan plats. I den mån som fastställande av musik ändå sker under höstens kyrkomöte bör bifogad serie fogas till den av kyrkomötet fastställda musiken.

Uppsala den 11 juli 2017

Bertil Murray (FK)

* Noter och texter får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Kyrkomötet
Motion 2017:16
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Utredning av indirekta val

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att pröva möjligheten av indirekta val på stifts- och nationell nivå.

Motivering

Kyrkovalet är en för Svenska kyrkan påtagligt komplicerad process. Å ena sidan kan man säga att det främjar kyrkans demokrati, å andra sidan är dels valdeltagandet trots omfattande kampanjer lågt, dels är kostnaderna omotiverat höga. Till detta kommer att varje valår medför en ökad förlust av medlemmar.

Ända fram till år 2000 var det indirekta val för stiftsfullmäktige och kyrkomöte. Processen var enklare och billigare men framför allt var indirekta val ett uttryck för Svenska kyrkans grundläggande organisation – att församlingen utgjorde basen. Valet var då sådant att man valde till kyrkofullmäktige eller, då det var kyrkostämma, till kyrkoråd. Dessa i sin tur utsåg inför val till stift och nationell nivå elektorerna som företrädde församlingarna. Därigenom företrädde man inte främst en gruppering utan en församling. Detta utgick således från kyrkans egen struktur.

Det finns därför anledning att på nytt pröva den modellen för kyrkovalet. Fördelarna skulle vara många. Demokratin skulle snarare stärkas genom att det direkta valet då skulle vara till den lokala församlingen. Engagemanget bland Svenska kyrkans medlemmar skulle förmodligen öka eftersom det skulle handla om mer närstående angelägenheter. Hela valprocessen skulle bli billigare och som sagt, det skulle synliggöra att församlingen är kyrkans grundläggande enhet. Om man skulle använda ordet makt, så kan man säga att makten då skulle komma nerifrån, från själva basen, inte uppifrån.

Bunkeflo och Vara den 7 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:17
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Språkliga revideringar i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta göra en språklig revidering av förslaget till kyrkohandbok för att undvika banala fraser och tidstypiska signalord.

Motivering

Kritiken mot språket i handboksförslaget har varit påtaglig. I en artikel i Kyrkans tidning 6/2017 redovisas hur artiklar om språket i handboken förhållit sig. Då är det uppseendeväckande att av ca 130 artiklar var ca 90 negativa och ca 40 neutrala. Ingen var positiv. Utfallet talar för sig självt och är värt att reflektera över.

Kyrkohandboksförslaget har stor språklig bredd med mer eller mindre gott resultat. Goda formuleringar med såväl historisk som ekumenisk bredd och som är teologiskt välformulerade finns det mycket av. Annat håller dock inte måttet för ett gott språk utan liknar närmast banala fraser. Som spontana formuleringar av prästen fungerar de kanske bra, som i kyrkohandboken stadfästa formuleringar är de mer tveksamma. Av kyrkohandbokens språk måste krävas att det har slitstyrka, teologisk halt, en viss tidlöshet och att tidstypiska signalord och banala fraser undviks. De senare förlorar snabbt sin fräschör, varför det förslag till kyrkohandbok som nu föreligger, lär åldras i förtid om det skulle antas.

Här kan endast ges ett par exempel på formuleringar, som fungerar som tillkomna i stunden men inte för en handbok som ska ha giltighet och bärkraft under lång tid och i hela Svenska kyrkan. Ett exempel är Per Harlings i och för sig fina visa ”Du är helig, du är hel” (nr 709 i psalmbokstillägget) som ett alternativt *Sanctus* (Helig alt 4), men dels är det tveksamt om orden tål att slitas på (är den inte redan utsliten?), dels försvinner *Benedictus* (”Välsignad vare han som kommer i Herrens namn”). Ett annat exempel är inledningsord alternativ 5, ett på sina håll i och för sig använt inslag men håller det i längden? Exempelen skulle kunna mångfaldigas.

Alltför många av de nyskrivna texterna visar en kyrka på reträtt, som saknar tillit till kraften i mässan och vars känsla för heligheten blivit osäker. Det blir en kyrka vars gudstjänster smyger fram i filttofflor, rädd att säga någonting som säger någonting. Men språket måste andas helighet och bäras av tidlöshet därför att Gud är helig, att kyrkan handlar sakramentalt och hennes historia sträcker sig genom tvåtusen år i det förflutna och i framtiden intill den dag då Kristus kommer åter. Liturgin är, som någon har sagt, ”till för att samtidigt uppenbara och dölja Gud”. Den bör ha, som Basileios den store visade på, en ”avsiktlig gåtfullhet”.

Bunkeflo och Vara den 11 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:18
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Utvärdering av strukturutredningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att utvärdera konsekvenserna av strukturutredningens genomförande.

Motivering

Att redan efter ett år återkomma med en motion om utvärdering av strukturutredningen kan synas onödigt. En motion till 2016 års kyrkomöte av undertecknad i samma fråga avslogs då, dock med den uttalade viljan att en utvärdering måste göras men att tiden ännu inte var mogen 2016. Flera talare för olika grupperingar talade då för motionens syfte och stödde den i sak om ännu inte i tid.

Nu skriver vi 2017. Om kyrkomötet beslutar att en utvärdering ska ske lär den inte kunna påbörjas förrän i slutet av 2018, alltså cirka fem år efter att den i strukturutredningen föreslagna organisationsförändringen genomfördes. Detta är en uppseendeväckande lång tid, bättre vore att redan när beslutet togs om förändringen, så hade man också beslutat om en kontinuerlig utvärdering för att inte fördröja nödvändiga förändringar av sådant som kanske inte blev så bra.

Ett av motiven till strukturutredningens förslag var att hejda församlingsdöden. Har den intentionen också infriats? Eller finns en tendens till att stora pastorat med många församlingar också förändras till enförsamlingspastorat, vilket i så fall har minskat antalet församlingar än mer?

En utvärdering krävs inte minst utifrån exempelvis följande frågeställningar – och här återkommer jag delvis till liknande formuleringar som i motionen 2016:

- Hur har ekonomin i pastoraten påverkats? Har den blivit bättre eller sämre?
- Har den organisatoriska förändringen främjat främst verksamheten eller administrationen? Det finns en tendens i stora organisationer att man med förändringar mer löser administrativa problem än verksamhetsrelaterade.
- Vilka konsekvenser har förändringen av var besluten fattas fått? Har beslutsprocesserna blivit snabbare med kortare beslutsvägar eller tvärtom?
- Vilka har följderna blivit i fråga om balansen mellan de som lokalt utför den egentliga verksamheten och de administrativa kanslierna?
- Tjänstetillsättningar? Har den nya organisationen medfört fler eller färre sökande till tjänster i de stora pastoraten.
- Vilka skillnader föreligger mellan följderna för de små landsortspastoraten och de stora pastoraten som t.ex. Lund, Helsingborg, Örebro och Malmö. Har den nya organisationen varit bra eller mindre bra oavsett storlek?

- Mot 2017:18
- Hur uppfattar aktiva gudstjänstdeltagare, andra deltagare i kyrkans verksamhet respektive mer passiva kyrkomedlemmar förändringarna? Har gudstjänstlivet främjats av omorganisationen?
 - En avsikt med strukturutredningen var att de små församlingarna skulle räddas? Har detta uppnåtts? På inte så få håll tycks trenden ha varit den motsatta, nämligen att det stora pastoratet har organiserats som en enda församling.
 - Hur upplever ledamöter i församlingsråd, verksamhetsråd eller motsvarande och kyrkoråd den nya organisationen?
 - Hur uppfattar kyrkans nya chefer på olika nivåer reformen? Hur bedömer tidigare kyrkoherdar som blivit arbetsledare i lokala enheter omorganisationen?

Bunkeflo och Vara den 5 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:19
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Prefationer och eukaristiska böner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar i första hand att de prefationer och eukaristiska böner som finns medtagna i det av Artos förlag år 2008 utgivna missalet införs i nya kyrkohandboken som möjliga alternativ.
2. Kyrkomötet beslutar i andra hand att de prefationer och eukaristiska böner som finns medtagna i det av Artos förlag år 2008 utgivna missalet anges i nya kyrkohandboken som tillåtna att använda.

Motivering

I förslaget till kyrkohandbok föreligger några alternativ till prefationer och eukaristiska böner, dock alltför få till antalet för att kunna göra kyrkoårets variation synligt även i den delen av liturgin. Några av dessa prefationer och eukaristiska böner är utmärkta, andra är utformade på ett sådant sätt att anamnesen är otillräcklig och epikles och doxologi saknas. Men oavsett bönerns utformning är, så som sagt, alternativen alltför få för att framhäva kyrkoårets skiftningar och rika karaktär.

I det av Glamsjö, Isacson och Löwegren utgivna missalet på Artos/Norma förlag (2008) finns ett antal prefationer och eukaristiska böner med tydlig struktur och goda teologiska formuleringar med ekumenisk bredd. Genom att alternativen där är många kan variationen över kyrkoåret bli tydligare och tillvaratas på ett utmärkt sätt.

Det vore därför av värde att även dessa prefationer och eukaristiska böner införs i kyrkohandboken, i första hand som en utökning av de alternativ som nu föreslagits, i andra hand som en i handboken angiven möjlighet.

Bunkeflo och Vara den 5 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:20
av Berth Löndahl m.fl.

Teologiska revideringar i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta göra en teologisk översyn av förslaget till kyrkohandbok med hänsyn till ekumenisk, historisk och allmänkyrklig liturgisk tradition.

Motivering

Förslaget till ny kyrkohandbok har nagelfarits. Mycket har ifrågasatts, somligt lovordats medan annat har kommit i skymundan. Till det mest uppmärksammade hör den musikaliska kvaliteten medan det teologiska perspektivet berörts ganska litet. Skälet lär nog inte vara att förslagets teologi är god utan att det finns en undran om det är meningsfullt att diskutera frågan. Om man ser till varje enskilt moment, så finns det alternativ som är teologiskt bärkraftiga och som har rötter i kyrkans djupa tradition. Det är bra.

I en artikel i Kyrkans tidning 6/2017 redovisas hur artiklar om teologin i handboksförslaget har förhållit sig. Av ca 40 artiklar var ca 18 negativa, övriga neutrala. Och *ingen* var positiv. Det väcker en undran om varför och på vad sätt teologin är bristfällig.

En kyrkohandboks teologi syns inte bara i vad som sägs utan också i vad som undviks att sägas. Här blir förslaget problematiskt. För mässans ordo räcker det inte med att de fyra delarna, samling, ordet, måltiden och sändningen, finns där. De måste också fyllas med ett innehåll som teologiskt och språkligt kan kännas igen oavsett var inom Svenska kyrkan man firar gudstjänst – och än mer, att det föreligger en ekumenisk samhörighet, historisk kontinuitet och biblisk förankring.

Det förslag som föreligger ger anledning att förmoda att kyrkohandboks-kommittén inte sällan avsiktligt velat undvika väsentliga teologiska utsagor och klassiska liturgiska formuleringar. Visserligen angavs i direktiven att man i handboksarbetet skulle beakta det inklusiva språket. Men risken är uppenbar att klassiska begrepp som det råder ekumenisk konsensus om på många håll riskerar att lysa med sin frånvaro. Det går att kryssa sig fram genom att i moment efter moment välja sådana alternativ att det blir tveksamt, hurvida den mässa som firas kan betraktas som förankrad i kyrkans tro. Ibland tar sig försöken att ge utrymme för alternativ till tilltal och begrepp som Herre, Fader, Son, Frälsare och synd nästan komiska uttryck. Inte minst i inledningsorden har banala fraser letat sig in där tidlösa och beprövade formuleringar ersatts av närmast pekorala inslag, vilka för stunden kan tilltala som attraktiva och inkännande. I stort sett är det endast ett icke-fakultativt moment som bevarar kyrkans tro på Gud som Fader, nämligen den bön som Jesus lärt oss, *Vår fader*.

Så är det inledande alternativet ”I Guds, den treeniges namn” en i och för sig god formulering men om avsikten är att undvika den klassiska treenighetsbeken- nelsen till Fadern och Sonen och den helige Ande, så bottnar det i samma tvek- samma utsaga som den allt mer förekommande formeln: I Skaparens, befriarens och livgivarens namn. Guds funktion framhävs framför Guds person och vad Gud gör – skapar, befriar och ger liv – betonas mer än vem Gud *är* – Fader, Son och helig Ande. Handlandet betonas mer än varandet som ligger i själva gudsnamnet *Jag är*.

I flera av inledningsorden och syndabekännelserna är det påtagligt att man vill undvika begreppet synd. Alternativ 4 för syndabekännelsen och alternativ 2 för förlåtelseordet är exempel. Men synd helas inte, den försonas och förlåts. Om detta blir otydligt blir även Kristi gärning oklar.

De alternativa svaren på bibelläsningarna är ett annat exempel på tvetydighet: ”Så lyder Herrens ord/Guds ord/bibelns ord”. Att välja alternativet ”bibelns ord” kan befaras vara ett sätt att undvika såväl beken- nelsen att Bibeln är Guds levande ord som att inte uttala det hierarkiska Herre. Risker är att bibelordet reduceras till en bok om Gud mer än ett Herrens tilltal till församlingen. Det val som textläsaren gör handlar således inte bara om en formulering utan om tro och beken- nelse.

Men fenomenet återfinns i fler moment där man strävat efter nya formuleringar. I *Sursum corda* ska vi som gudstjänstfirare låta ”vårt tack till Gud strömma fram” och i *Agnus Dei* sjungs det: ”Guds Lamm, du möter oss i bröd och vin, helar oss och ger oss av din frid”.

Problemet med många av de nya formuleringarna är att de lär nötas ut, den teologiska stringensen blir otydlig och någonting av det Allraheligaste, som vi i mässa står inför, döljs. Det är fullt möjligt att fira en teologiskt ekumeniskt och historiskt haltlös mässa, inte främst genom vad som sägs utan genom vad man undviker att säga, bekänna och bedja. Få gudstjänstfirare är bekanta med Svenska kyrkans beken- nelseskriterier utan det är genom att fira mässa som kyrkans tro och beken- nelse inövas i oss som kristna. Vad vi ber blir vad vi tror, lever och bekänner.

Liturgins teologi och dess språkliga uttryck kräver en tidlöshet för att bära mitt i tiden. Att fira mässa är mer än en handling i nuet. Den firas i gemenskap med dem som gått före oss och som kommer efter oss. Och med dem som firar den på andra håll i världen. Det är vare sig prästens uppfattning eller dagens aktuella trosmönster som ska färga mässa utan det gemensamma allmänkyrkliga liturgiska arvet. En kyrkohandbok som liknar ett smörgåsbord, där varje församling och präst kan ta för sig av sina favoriter, riskerar att bli ett uppbrott från den stora kyrkogemenskapen i alla tider och överallt.

Bunkeflo, Vara och Stockholm den 11 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kjell Petersson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:21
av Berth Löndahl m.fl.

Avslag på kyrkohandboksförslaget

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå förslaget till kyrkohandbok.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utse en ny arbetsgrupp för att komma med ett nytt förslag till kyrkohandbok.

Motivering

Det förslag som föreligger till kyrkohandbok har kritiserats hårt och på många sätt. Kritiken kan sammanfattas i några punkter:

- ◆ Kritiken mot själva handboksarbetet har gällt sådant som avsaknad av öppenhet, toppstyrning, bristande lyhördhet för kritik och synpunkter, hemligstämpling av dokumentation osv. Misstron har varit påtaglig.
- ◆ Kritiken mot musiken i förslaget har varit kraftig. Omtag hade behövts på ett tidigt stadium, vilket de många avhoppnen av musikalisk expertis visar.
- ◆ Kritiken mot den språkliga halten har varit förödande. I en artikel i Kyrkans tidning 6/2017 redovisas hur artiklar om språket i handboken har förhållit sig. Då är det uppseendeväckande att av ca 130 artiklar om språket var ca 90 negativa och ca 40 neutrala. *Ingen* var positiv. Utfallet talar för sig självt.
- ◆ Kritiken mot teologin har även den varit kraftig, även om antalet artiklar i frågan varit färre. Ca 40 artiklar varav ca 18 var negativa, övriga neutrala. Och *ingen* var positiv.

En så förödande och i stort sett enig kritik visar på att förtroendet för handboken kommer att vara litet. Att inte ta detta på allvar är just – allvarligt.

Vi yrkar därför på avslag på förslaget till kyrkohandbok.

Bunkeflo m.fl. orter den 16 juli 2017

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Dag Sandahl (FK)

Kjell Petersson (FK)

Evelina Johansson (FK)

John-Erik Stuesson (FK)

Stefan Aro (FK)

Bertil Murray (FK)

Dan Sarkar (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:22
av Anders Roos m.fl.

Ekumeniskt möte 1925 och 2025

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025.

Motivering

I augusti 1925 hölls i Stockholm på ärkebiskopen Nathan Söderbloms initiativ och inbjudan ett epokgörande ekumeniskt möte. Trots att mötet hölls i skuggan av det första världskriget och i en fortsatt spänning mellan de länder som deltagit i kriget anses mötet ha haft en viktig funktion för avspänning och fred. Vad det betytt för det fortsatta ekumeniska arbetet och umgänget mellan olika kristna kyrkor i världen är lätt avläsbart i den fortsatta ekumeniska rörelsen där Svenska kyrkan har en väsentlig roll.

Svenska kyrkan beskriver sig själv som en brobyggarkyrka, en kyrka som vill bygga broar med och mellan andra kristna kyrkor runt om i världen. Deltagandet i Kyrkornas världsråds och Lutherska världsförbundets arbeten är en naturlig och viktig del i arbetet.

Nathan Söderbloms roll som religionshistoriker och hans kontakter med andra religioner har också inspirerat till en fortsatt och intensiv religionsdialog, inte minst i sökandet efter Det heliga och Den Helige.

Även om stockholmsmötet 1925 rönt en del kritik och att inte alla stora kristna kyrkor var närvarande är ändå det allmänna omdömet att mötet var framgångsrikt och av stor betydelse för det fortsatta kristna arbetet i världen.

I stockholmsmötet utgjorde gudstjänsterna en ryggrad och Söderblom var noga med att Kristus skulle vara centrum i samtal och överläggningar.

Det finns all anledning att på något sätt högtidlighålla hundraårsminnet av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 och att på så sätt ytterligare stärka det ekumeniska arbetet.

Upplands Väsby den 13 juli 2017

Anders Roos (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:23
av Karl-Gunnar Svensson

Snabbare registrering av vigsel

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med Skatteverket göra det möjligt att registrering av vigsel kan ske snabbare också med hänsyn taget till EU-direktivet 2016/679.

Motivering

Anledningen till motionen är att möjliggöra en snabbare hantering av vigselregistrering också med tanke på EU-direktivet 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter.

Sedan Skatteverket tog över registrering av vigslar kan det ibland ta upp till två veckor innan en vigsel enligt Svenska kyrkans ordning blir registrerad på Skatteverket.

Först tar det blivande brudparet ut hindersprövning och får den i pappersform tillsammans med vigselintyget som de lämnar till vigselförrättaren.

När vigseln har blivit utförd skrivs vigselintyget på av vigselförrättaren och bokförs i Svenska kyrkans datasystem. Därefter sänds vigselintyget vidare till Skatteverket i pappersform med underskrift och alla de uppgifter som hör till. Vigselintyget ska lämnas av vigselförrättaren så snart som möjligt och likaså, så snart som möjligt, skickas till Skatteverket. Sedan kan det ändå dröja innan vigseln registreras och uppgifterna att de som blivit vigda finns registrerade som vigda.

Den här fördröjningen kan innebära problem för det vigda paret, särskilt om de ska ut på sin bröllopsresa och vill finnas registrerade som vigda.

Visst kan det finnas lösningar på det här med vigselbevis och annat för att visa att paret verkligen är vigda, men det vore smartare om det fanns möjlighet att göra registreringen snabbare.

I vår tid med datasystem så borde det vara möjligt. Det skulle kunna införas en modell som gjorde att när vigsel antecknas i Svenska kyrkans datasystem, så skulle det kunna kopplas direkt till Skatteverkets datasystem.

Det borde kunna möjliggöras också med hänsyn tagen till hur PUL kommer att se ut efter det nya EU-direktivet som gäller från 1 januari 2018 *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter* samt övriga nationella dataskyddsbestämmelser som kan bli en följd av detta.

Samtidigt som EU-direktivet skriver i punkt 3: ”skyddet av fysiska personers grundläggande rättigheter och friheter vid behandling av personuppgifter och att säkerställa det fria flödet av personuppgifter mellan medlemsstaterna”, finns det också i punkt 10 följande skrivning:

Vad gäller behandlingen av personuppgifter för att fullgöra en rättslig förpliktelse, för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i myndighetsutövning som utförs av den personuppgiftsansvarige, bör medlemsstaterna tillåtas att behålla eller införa nationella bestämmelser för att närmare fastställa hur bestämmelserna i denna förordning ska tillämpas.

Eftersom vi ofta talar om att hänsyn ska tas till person i första hand, vilket också EU-direktivet har som utgångspunkt, vore det en fördel om beslut och överenskommelse skulle kunna fattas som gör det möjligt att en registrering av en vigsel i Svenska kyrkans ordning ska kunna bli registrerad så snabbt som möjligt.

Det borde det vara väsentligt att frågan om EU-direktivet inte blir en fråga där myndighet, som Skatteverket, och Svenska kyrkan kommer ännu längre ifrån varandra. EU-direktivet och den lagstiftning som blir en följd av det borde kunna harmoniseras i frågor som berör kyrkobokföring och de uppgifter om personuppgifter som förs för medlemmarna i Svenska kyrkan, så att digitaliserade personuppgifter inte drabbar enskilda personer på ett negativt sätt, vilket skulle kunna bli särskilt tydligt i hanteringen av vigselregistrering.

Därför borde kyrkostyrelsen få uppdraget att komma fram till någon överenskommelse med Skatteverket eller annan instans som skulle göra det möjligt att registrering av vigsel kan ske snabbare också med hänsyn taget till EU-direktivet 2016/679.

Träslövsläge den 29 juni 2017

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:24
av Anette Nordgren m.fl.

Medlemskap i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av 29 kap. 1 och 2 §§ av kyrkoordningen angående medlemskap i Svenska kyrkan, särskilt vad avser kravet på medborgarskap.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av 29 kap. 6 § av kyrkoordningen angående beslut om medlemskap i Svenska kyrkan.

Motivering

Av kyrkoordningens 29 kap. 1 § framgår att *"En person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får tillhöra Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen får besluta att även någon annan person får tillhöra Svenska kyrkan."*

Svenska kyrkan är inte längre en statskyrka och ordet "medborgare" framstår som en rest från den tiden. Paragraf 2 lyder: *"Den som döps i Svenska kyrkans ordning, blir upptagen i Svenska kyrkan."* Detta stämmer överens med det samfund som Svenska kyrkan är idag, men kan tyckas motsäga 1 §. Många församlingsmedlemmar i vår utlandskyrka har inte längre svenskt medborgarskap p.g.a. olika länders medborgarskapslagstiftning. När barn till sådana medlemmar döps i Svenska kyrkans ordning blir de "upptagna i Svenska kyrkan" enligt 2 § men "tillhör" inte Svenska kyrkan enligt 1 §. Detta är minst sagt förvirrande, och har troligen sin bakgrund i att medlemskapet egentligen har två olika innebörder. Dels finns det en "religiös" innebörd ("statusen") som innebär att man genom dopet upptas i kyrkan och blir kristen. Denna status består livet ut (och även därefter) oavsett i vilket land man bor och oavsett vilken församling och kyrka man senare kommer att tillhöra. Den andra innebörden är ett "föreningsrättsligt" (tidigare kyrkokommunalt) medlemskap som innebär att om man döps i Svenska kyrkans ordning (och fått statusen medlem) och dessutom är bosatt i Sverige så blir man även föreningsrättsligt medlem i det registrerade trossamfundet Svenska kyrkan och den församling där man är bosatt (eller undantagsvis i en icke territoriell församling i Sverige). Regelverket verkar inte räkna med förekomsten av utlandskyrkan.

På Svenska kyrkans hemsida står: "Den som döps blir i och med dopet medlem i Svenska kyrkan och får ta emot nattvarden." Det står även att "Du blir medlem i kyrkan genom ditt dop. Är du redan döpt i ett annat kristet samfund kan du bli medlem i Svenska kyrkan efter ett samtal med ansvarig präst i din församling." Således borde ordet "medborgare" strykas ur kyrkoordningen och det klart framgå att dopet är medlemsgrundande, i enlighet med informationen på kyrkans hemsida.

Även 6 § behöver ses över i förhållande till de kyrkoherdar som arbetar i utlandsförsamlingar. I paragrafen står det att "Frågor om upptagande i kyrkan prövas

av kyrkoherden för den församling där den som ärendet rör, enligt 35 kap. 1 a–6 §§, ska vara kyrkobokförd.” Det står även ”För den som inte är folkbokförd i Sverige prövas frågor om inträde i och utträde ur kyrkan av kyrkostyrelsen. Även kyrkoherden för en utlandsförsamling får pröva frågor om inträde i och utträde ur kyrkan för den som inte är folkbokförd i Sverige men är eller får vara medlem i utlandsförsamlingen.”

Det är oklart vem som prövar/beslutar om inträde och utträde. En kyrkoherde som arbetar i Sverige har förtroendet att besluta om inträde i Svenska kyrkan, men när kyrkoherden arbetar i en utlandsförsamling, kan det tydas som att ansökan måste skickas till kyrkostyrelsen. Eller gäller det endast utländska medborgare som vill bli medlemmar i utlandsförsamlingen? Eftersom detta inte tycks helt klart i 6 § behöver det klargöras. Rimligen bör en kyrkoherde alltid, oavsett anställning i Sverige eller i en utlandsförsamling, ha rätt att pröva/besluta om inträde eller utträde. Hemsidans ordalydelse ovan borde alltså också gälla kyrkoherdar i Svenska kyrkans utlandsförsamlingar.

Många församlingsmedlemmar i utlandskyrkan kan på grund av lagstiftningen inte behålla sitt svenska medborgarskap. Detta är tragiskt nog. Då borde vi inte ha regler som medför att de inte genom kyrkoherden direkt skall kunna förbli medlemmar i den kyrka de tillhört sedan länge.

När Svenska kyrkans medlemsregister datoriserades under 1990-talet ”föll” de flesta utflyttade svenskar ”ur” detta. I dessa fall bör kyrkoherden kunna besluta och inte behöva skicka varje enskilt fall till kyrkostyrelsen.

Medborgarskapsfrågan berör kanske inte bara utlandskyrkan. En aktuell fråga är hur alla utländska medborgare utan bostad och uppehållstillstånd, som döps här, skall betraktas? Ett klagörande behövs och kyrkoordningens bestämmelser behöver ses över. Även kyrkans hemsida behöver ändras.

Aten m.fl. orter den 16 juli 2017

Anette Nordgren (-)

Maj-Lis Aasa (-)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Ingrid Smittsarve (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:25
av Anette Nordgren och Maj-Lis Aasa

Folkbildning i utlandsförsamlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med Sensus begära av Folkbildningsrådet att de justerar bidragsvillkoren till studieförbunden så att folkbildningsverksamhet i "Svenska kyrkans lokaler" i utlandet jämställs med folkbildningsverksamhet i Sverige för att möjliggöra att den folkbildningsverksamhet som genomförs i utlandsförsamlingarna kan rapporteras på samma sätt som i Sverige.

Motivering

I villkoren och fördelningskriterierna till studieförbund, senast antaget av Folkbildningsrådets styrelse 14 december 2016, dnr 327, 2016, 092, anges under rubriken 4.3 Avgränsningar att "Folkbildningsverksamhet som anordnas utanför Sverige ger inte rätt till statsbidrag".

Alla utlandsförsamlingar bedriver verksamhet som kan rapporteras som folkbildningsaktiviteter och därmed ge statsbidrag till studieförbundet Sensus. Det är t.ex. körövningar, läsecirklar, språkcirklar och mängder av kulturprogram.

Det behöver således inte skapas ny verksamhet men utlandsförsamlingarna borde ges samma möjlighet som församlingarna i Sverige att rapportera sin verksamhet till Svenska kyrkans studieförbund och därmed erhålla statsbidrag till verksamheten.

Det skulle dessutom underlätta en del i finansieringen av verksamheter i utlandsförsamlingar.

Förslaget är alltså inte att begränsningen ska tas bort. Den statsbidragsgrundande folkbildningen bör även fortsättningsvis ske i Sverige. Men ett undantag borde kunna formuleras för verksamhet som sker i utlandsförsamlingarnas egna lokaler. De skulle kunna få uppfattas som en del av Sverige. Det är en tydlig och enkel avgränsning av ett undantag som Sensus kan kontrollera och följa upp i sitt kvalitetsarbete. Därmed ges en möjlighet för svenskar i utlandet att delta i folkbildningsarbetet på samma sätt som i församlingar i Sverige.

Självfallet kan inte den rapporterade verksamheten i utlandsförsamlingarna ligga som underlag för bidrag från landsting/regioner och kommuner då den genomförs utanför Sverige.

Aten och Los Angeles den 16 juli 2017

Anette Nordgren (–)

Maj-Lis Aasa (–)

Kyrkomötet
Motion 2017:26
av Niklas Grahn

Könsfördelningen i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning över hur könsfördelningen ser ut i Svenska kyrkan bland deltagare i olika verksamheter, volontärer och anställda. Kartläggningen ska ske på församlings-, stifts- och nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen utifrån kartläggningen återkommer till kyrkomötet med förslag till hur en jämn könsfördelning på sikt ska uppnås.

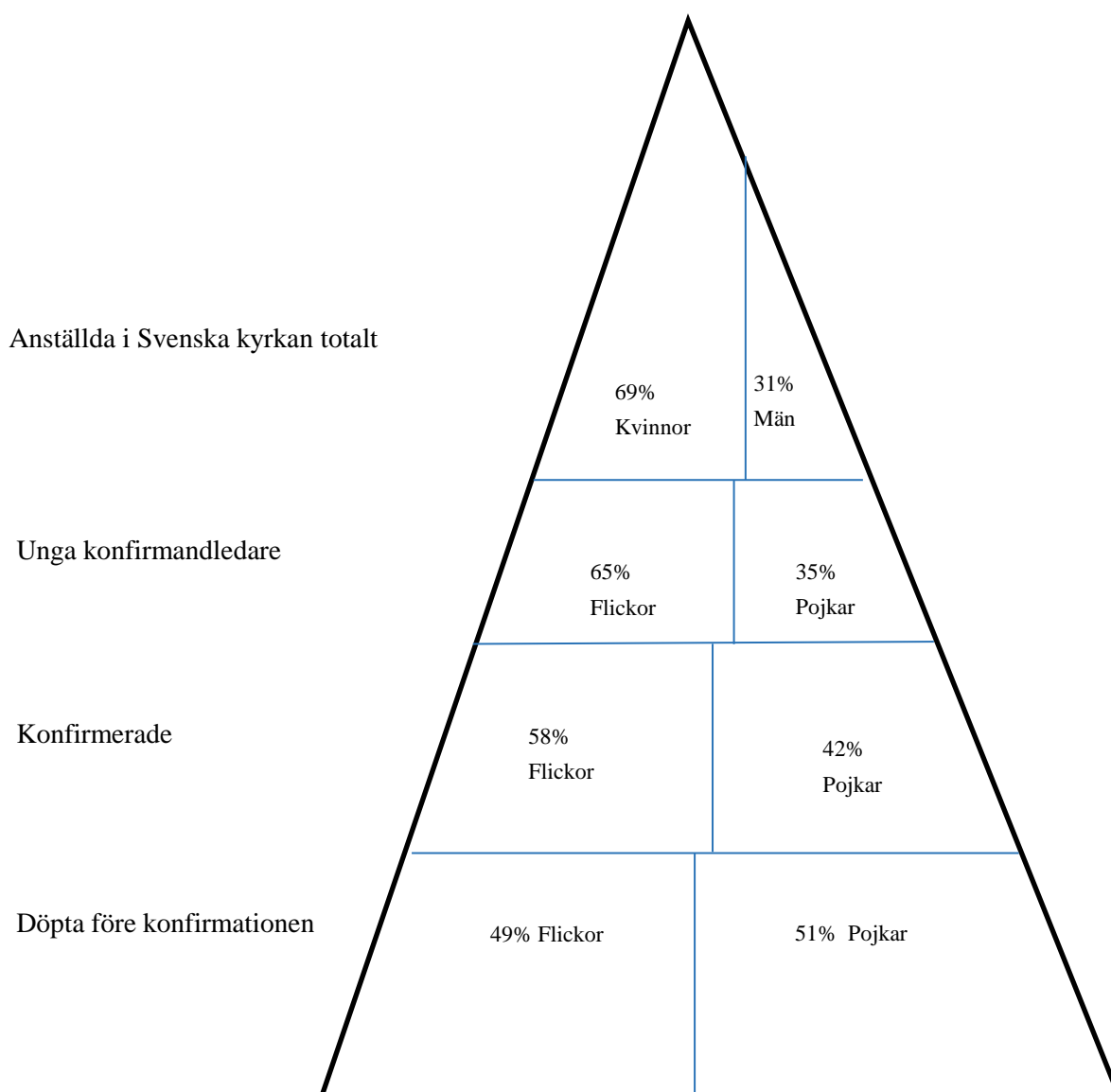
Motivering

Det råder en stor obalans inom Svenska kyrkan när det gäller hur många kvinnor respektive män som deltar i församlinglivet. Denna obalans finns även när det gäller volontärer och anställda på kyrkans alla nivåer. T.ex. framgår det i kyrkostyrelsens skrivelse 2017:2 att av de anställda på Svenska kyrkans nationella nivå i Sverige är 68 procent kvinnor.¹ Det är påfallande tyst om denna fråga samtidigt som det tycks som om obalansen över tid ökar allt mer. Den finns redan i församlingarnas barnverksamhet och tycks öka för varje åldersspann.

I ett kapitel i boken *Nyckeln till Svenska kyrkan* lyfter Erika Willander fram hur obalansen i könsfördelning ökar från de barn som döps/konfirmeras och som blir unga ledare.² Vi talar ofta om unga konfirmandledare som en av kyrkans viktigaste rekryteringsgrupper för kyrklig tjänst. Men i denna grupp saknas alltså i hög grad en stor grupp, pojkarna.

¹ Inom många områden i samhället har det skapats en ökad medvetenhet kring frågor om könstillhörighet, genus, och jämställdhet. Många människor upplever att de har en annan könsidentitet än den de har fötts till och tillskrivs av samhälle och omgivning. Varje försök att kategorisera människor i de två grupperingarna kvinnor och män, dvs. efter biologiskt kön, är på flera sätt problematisk och en begränsning. Samtidigt är denna uppdelning den enda som än så länge finns tillgänglig när det gäller statistik i Svenska kyrkan.

² Willander, 2016, s 32 f.

³ Siffran för unga konfirmandledare avser könsfördelningen bland de som besvarat enkät till deltagarna i utbildningen för unga konfirmandledare i Härnösands stift. Siffrorna för döpta och konfirmerade avser år 2015 och är hämtade från Svenska kyrkans statistikdatabas och är procent av det totala antalet som döptes och konfirmerades. Det kan förvåna att det är fler pojkar än flickor som döps men en förklaring är att det föds fler flickor än pojkar. Siffrorna för anställda är hämtade från Lönestatistik för Svenska kyrkan år 2016. Könsfördelningen bland de som arbetar med pedagogiska uppgifter, diakoniuppgifter, prästuppgifter och musiker i Svenska kyrkan är:

	Kvinnor %	Män %
Pedagogiska uppgifter	85	15
Diakoniuppgifter	87	13
Prästsuppgifter	47	53
Musiker	64	36

Det finns behov av att Svenska kyrkan genomför omfattande ”Genuskonsekvensanalyser”. Behovet av sådana analyser torde gälla alla kyrkans verksamheter t.ex. barn, konfirmandarbete, körer, studiegrupper, öppen verksamhet för alla åldrar, gudstjänstfirare, volontärer, anställda och skulle kunna vara en del av varje församlingsinstruktion. För att lägga grunden till ett sådant arbete finns behov av kartläggning och forskning.

Utifrån kartläggning och analys kan det ske en utveckling av metoder och pedagogik för att nå en jämn balans mellan könen i Svenska kyrkans verksamhet.

Karlstad den 12 juli 2017

Niklas Grahn (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:27
av Ylva Wahlström Ödmann

Fler språkkunniga förkunnare

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att prästkandidater kan byta ut grekiskan eller hebreiskan till ett levande språk, dock ska språkorienteringen genomföras via bibelvetenskapen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att prästkandidater även fortsättningsvis kan få dispens på medicinsk grund, kring språksvårigheter.

Motivering

Vi har svårt med rekryteringen till våra långa och krävande utbildningar. Alla blivande präster ska läsa biblisk grekiska eller hebreiska, om kandidaten inte på medicinsk grund begär dispens.

Att ha detta höga språkrav på alla blivande präster är en mycket hög förväntan just på språkfärdigheter. Ett levande språk, förutom engelskan, som man tar någon akademisk grundkurs i är säkert ett välkommande i våra församlingar och gynnar internationella kontakter. Dessutom gynnar detta kandidaterna som redan är flerspråkiga hemifrån, dock behövs en fördjupande akademisk kurs, som kan likställas med kurserna i grekiskt eller hebreiskt bibelspråk. De språkliga bibelstudierna utgår troligen från det svenska språket och möjligen engelska nyanser inkluderas.

Vi som kyrka behöver förstå många språk när pingsten slår ut i full blomning, men för att bli en god präst behövs annat än just de bibliska grundspråken, som riskerat att bli ett hinder för många och studietid som skulle kunna användas klokare för våra medmänniskor.

Barn och unga i vår kyrka förväntar sig sällan avancerade språkutläggningar, men många välkomnar förkunnare med flera levande språk att tolka och förkunna vår bibliska historia på.

Stockholm den 12 juni 2017

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:28
av Tomas Jansson m.fl.

Kyrkoherdens förordnande av präst i församlingsråd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 5 kap. 6 § tredje stycket i kyrkoordningen ska ha följande lydelse: Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Motivering

I ett pastorat är kyrkoherden ledamot av församlingsråden i alla pastoratets församlingar. Dock har kyrkoherden möjlighet att i sitt ställe utse en annan av pastoratets präster, som arbetar i församlingen, att vara församlingsrådsledamot. Syftet med bestämmelsen är dels att kyrkoherden ska kunna minska sin arbetsbörda, dels att möjliggöra för präst med särskilt ansvar för viss församling att, på kyrkoherdens uppdrag, delta i församlingsrådets arbete.

Förordnandet kan under pågående mandatperiod inte återkallas enligt nuvarande formulering i kyrkoordningen. Motivet är att den förordnade prästen ska vara fri och obunden i sin roll som ledamot i församlingsrådet. Endast vid undantagstillfället av en nytillträdd kyrkoherde så kan ett förordnande givet av före kyrkoherden återkallas.

Ordningen att kyrkoherden ska kunna delegera uppgiften att vara prästerlig ledamot i vissa av församlingsråden är i de flesta fall en utmärkt lösning. Men det finns undantag. Om kyrkoherden och den förordnade prästen kommer på kollisionskurs kan stor skada uppstå. Här uppstår en konflikt med kyrkoherdens uppgifter enligt 2 kap. 9 §. ”Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.” Därför bör kyrkoordningens skrivning justeras så att kyrkoherden har möjlighet att återkalla förordnandet.

En grundbult i kyrkoordningen är kyrkoherdens roll som ledare för all verksamhet i församlingen/pastoratet. Omöjligheten att återkalla gjort förordnande av prästerlig ledamot i församlingsråd måste därför betraktas som en anomali. En förändrad skrivning i kyrkoordningen enligt förslaget skulle säkerställa kyrkoherdens möjlighet att utöva ledarskap över hela pastoratet och här göra kyrkoordningen logiskt sammanhängande.

Rättvik den 18 juli 2017

Tomas Jansson (–)

Anders Åkerlund (C)

Gustaf Bengtsson (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:29
av Tomas Jansson och Anders Åkerlund

Nationellt Stim-avtal för musik via internet vid kyrkliga handlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett nationellt avtal med Stim avseende användande av strömmande musik från internet i våra kyrkor.

Motivering

Att få barn, att gifta sig och att genom döden förlora de som står en nära hör till livets allra viktigaste ögonblick. Genom dopet, vigseln och begravningen blir kyrkan av större betydelse för människor här än nästan någon annan gång. En väl genomförd kyrklig handling blir något som ingjuter livsmod, glädje, tröst och hopp. Det kristna budskapet om Guds kärlek och närhet får möjlighet att bli ett bärande element i livserfarenheten.

Musiken spelar en stor roll vid de kyrkliga handlingarna. Den kanaliserar känslor och bidrar starkt till stundens relevans. Därför är det vanligt att människor har mycket specifika önskemål på vilken musik som ska vara med. I de förberedande mötena lyfter präst och kyrkomusiker självklart fram den levande musikens stora fördelar. Men det kommer ändå att finnas tillfällen då de berörda önskar att något visst inspelat musikstycke ska vara med. Exempelvis kan det vid en begravning handla om att spela en viss version av en låt med en artist som hade stor betydelse för den avlidne. Just det musikstycket får då en oerhörd emotionell betydelse för de sörjande vid begravningen. Därför är det angeläget att kyrkan kan gå människor till mötes vid sådana önskemål.

Idag konsumeras inspelad musik huvudsakligen via internet. CD-skivans tid är förbi. Tjänster som Spotify är kanalen för musik till individen. När människor ska ta med inspelad musik till den kyrkliga handlingen tar man därför för givet att det handlar om att koppla upp telefonen med dess Spotify-abonnemang till kyrkans ljudanläggning. Om beskedet då blir att detta är omöjligt, antingen på grund av att kyrkan inte har nödvändig teknisk utrustning eller att församlingen saknar Stim-avtal för att möjliggöra detta, reagerar man med bestörtning. Vi känner till åtskilliga fall där man närmast fått panik över att så angelägna önskemål inte kan tillgodoses.

Den tekniska utrustningen är upp till varje församling att lösa. Allt som krävs är en Bluetooth-mottagare för 400 kronor. Värre är det med Stim-avtalet. Hur är det juridiska läget? En majoritet av Svenska kyrkans församlingar har nog inte ens ställt sig den frågan. Räcker det med att en privatperson har ett abonnemang på en online-tjänst för strömmande musik? Eller är det att betrakta som ett offentligt framförande av musik där Svenska kyrkan är arrangör? Det är oerhört viktigt att vi i Svenska

kyrkan gör rätt för oss. Dels handlar det om värnandet av vår image. Vi månar om att musikkapare ska få upphovsrättslig ersättning. Dels vill vi inte riskera att drabbas av straffavgifter i efterskott.

Det är en omöjlig situation för alla församlingar att Stim-redovisa varje enskilt tillfälle. Församlingarna är i behov av en generell lösning. Men att förhandla fram en sådan varje församling för sig är något man sannolikt varken har tid eller kompetens för. Därför finns behov av en nationell förhandlingslösning som möjliggör strömmande musik från internet i våra kyrkor. Många organisationer i vårt land har sådana nationella avtal som möjliggör för lokal nivå att strömma musik fritt på sina arrangemang. Kyrkostyrelsen bör därför få i uppdrag att utreda möjligheten för Svenska kyrkan att sluta sådant avtal.

En positiv effekt av ett avtal kan också vara att det möjliggör strömmande musik i våra kyrkor vid de tillfällen kyrkan står öppen för besök. Vacker orgelmusik på låg ljudnivå kan skapa den stämning som många söker när man slinker in i en kyrka för en stunds stillhet och bön.

Rättvik den 18 juli 2017

Tomas Jansson (-)

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:30
av Ylva Wahlström Ödmann

Strategi för kyrkans internationella arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tydligt lyfta det medicinska biståndsarbetet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tydligt lyfta funktionsnedsattas rättigheter vid vårt bistånd och missionsarbetet.

Motivering

Idag nås vi av beskedet att Sida kommer att ta bort biståndet där organisationerna inte är beredda att utföra aborter, för då blir det så många illegala aborter. Men det måste vara mycket visare att vara kvar och visa på lösningar och vägar framåt, med kondomer och dagen efter piller än att, som Sida nu gör, ta bort allt bistånd från en del av organisationerna. Rädda barnen stannar kvar. Här behöver Svenska kyrkan finnas kvar och inte fördöma lokala beslut.

Vidare vet vi att fokus på vård i våra utvecklingsländer är fortsatt mycket viktigt, inte minst nu under alla flyktingströmmar och stor torka där sjukdomar sprids. Svenska kyrkan behöver tydligare ta sitt medicinska ansvar, tillsammans med lokala aktörer.

Vidare arbetar vi i vårt missions/biståndsarbete med funktionsnedsatta och då inte minst barn i skolmiljö som behöver få ett tydligt stöd i sina mänskliga rättigheter via till exempel barnkonventionen. Rättigheterna för dem med funktionsvariationer prioriteras allt för ofta ner och blir osynligt.

Jesus sa: ”Allt vad ni gjort mot en av mina minsta har ni gjort mot mig.”

Stockholm den 11 juli 2017

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:31
av Ylva Wahlström Ödmann

Förtroendevalda på nationell nivå och i stiftet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en eventuell neddragning av antal ledamöter i kyrkomötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige. Samtidigt som tydliga politiska resurser ska tilldelas nomineringsgrupperna, som är stationerade i kyrkokansliet respektive stiftskanslierna.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en kartläggning av hur många ledamöter i kyrkomötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige som är vigda till kyrklig tjänst och hur detta bör regleras framöver.

Motivering

Vi står inför ett vägval. Antingen förstärker vi kyrkopolitiken, genom att vi obundna kyrkomötesgrupper får politiska resurser, som kan möjliggöra att vi kyrkopolitiker som inte är anställda i kyrkan får möjlighet att delta på ett professionellt sätt. Samtidigt blir det lokalt allt svårare att rekrytera förtroendevalda för kyrkopolitiken.

Som läget är nu föreslår man att mötestiden för kyrkomötet ska minskas ner, så kyrkomötets ledamöter får mindre uppdrag och kostar mindre. Samtidigt som man drar ner möjligheten för kyrkopolitiker att påverka kyrkan. Den demokratiska kyrkan ger ett juridiskt ansvar till oss och därför bör kyrkopolitiken förstärkas, troligen till färre personer som har mer inflytande i verksamheten. Kyrkopolitiker vill ha insyn och större möjlighet att påverka kyrkans utveckling, även om vi har den dubbla ansvarslinjen med biskoparna.

En viktig del är också att säkra att människor som inte är vigda för tjänst i kyrkan finns bland våra förtroendevalda. Har man bas som kyrkoherde är man självklar mer insatt och en större tillgång i sitt kyrkopolitiska arbete. Fast flera infallsvinklar behövs. Lokalt i församlingarna finns ett regelverk kring detta, något liknande behövs i kyrkomötet och på stiftet. Tidigare fanns – och ännu finns – flera nomineringsgrupper där partipolitiska resurser via deras politiska partier används för kyrkans räkning. Att bygga ut vår egna demokratiska modell är nödvändigt nu, för att säkra vår demokratiska folkkyrka.

Om vi fick en liten grupp på kanske 5–7 personer som arbetar på kyrkokansliet som politiska sekreterare för alla vår nomineringsgrupper, vore vi både klokare och mer realistiska som ledamöter i våra olika uppdrag. Här behöver man troligen utgå från att den största nomineringsgruppen får en heltidstjänst, andra procentdelar och samarbete mellan mindre nomineringsgrupper.

Vidare ser vi också att kyrkan på nationell nivå väljer att lägga knapp ekonomisk del på själva kyrkopolitiken, samtidigt som övriga anställningar ökar. Vidare förväntar man sig att vi kyrkopolitiker ska organisera hanteringen av valsedlar och se till att

Mot 2017:31 valapparaten ska skötas på ideell bas, samtligt som de nomineringsgrupperna som ännu är anslutna till våra rikspartier får proffsig hjälp från sina partiers organisation.

Ska vi vara en fri demokratisk kyrka även om 20 eller 30 år, behöver detta säkras nu. I detta ser vi också barnperspektivet och hållbarheten på sikt för vår unika demokratiska kyrka där det allmänna prästadömet tas på allvar i vår lutherska tradition.

Stockholm den 12 juli 2017

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:32
av Ulla Rickardsson

Nationell kraftsamling för rekrytering av kyrkomusiker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genom stiftens stimulera rekrytering av kyrkomusiker.

Motivering

Sverige är ett land där vi har många musikutövare som lyckats både nationellt och internationellt. Det har förmodligen sin grund i våra kommunala musikskolor.

Svenska kyrkan har misslyckats att rekrytera musikstuderande till kyrkomusiken. En orsak kan vara att den undervisning kantorer och organister tidigare bedrev och hade i sin tjänst har minskat eller försvunnit.

Kyrkorgeln, detta fantastiska instrument, har därför inte blivit känt som ett område att studera vidare och finna ett yrke.

Nu står vi inför brist på kyrkomusiker.

Genom strukturförändringar har antalet gudstjänster minskat, därför borde vi fånga upp den tid som rationaliserats bort för våra kyrkomusiker och, istället för att dra ner tjänster, samarbeta med kommunala musikskolor och ge tid för undervisning.

Detta är ett uppdrag för församlingar och pastorat men Svenska kyrkan på nationell nivå, som ser helheten, måste skynda på och stimulera denna process genom stiftens.

Detta är en överlevnadsfråga för våra gudstjänster.

Utan kyrkomusik – ingen gudstjänst.

Vessigebro den 18 juli 2017

Ulla Rickardsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:33
av Ulla Rickardsson

Kyrkoantikvarisk ersättning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att ändra Svenska kyrkans regelverk så att kyrkoantikvarisk ersättning får disponeras i tre år istället för nuvarande två år.

Motivering

De antikvariska värdena som Svenska kyrkan är ansvarig för är utomordentligt stora och viktiga. Detta har riksdag och regering också sett och bidrar till på ett ansvarsfullt sätt.

De kyrkoantikvariska medel som beviljas har en dispositionstid på två år. Det är kort tid då inget arbete kan verkställas förrän bidragen är beviljade.

Arkitektarbete, anbudsförfarande osv. kan inte startas förrän bidraget är beviljat. Enligt vårt regelsystem ska allt vara klart inom två år. En kort tid. Detta kan också avläsas i att en stor mängd projekt begär förlängd tid. Varje år ligger ansökningar om förlängningar på mellan 60–80 miljoner kr. Det skapar i sin tur osäkerhet på den lokala nivån och ökad byråkrati. De nya ansökningarna ska behandlas och godkännas av stift och nationell nivå.

En motion skrevs 2015 i ärendet och utskottet ville då avvakta och se utvecklingen. Nu ser vi att år 2017 är situationen densamma.

Jag menar därför att vi ska ändra på vårt eget regelverk så de beslutade bidragen kan disponeras i tre år utan förnyad ansökan om förlängd tid. En idé kan vara att man ser individuellt på projekten så att endast större objekt får längre tid på sig.

Våra stiftsantikvarier följer objekten noga och missbruk ska inte kunna ske.

Vessigebro den 18 juli 2017

Ulla Rickardsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:34
av Dan Sarkar

Griftetalsavslutning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att införa följande text som ett fakultativt moment som avslutning på griftetalet i nya kyrkohandbokens begravningsgudstjänst.

Vid denna kista vill vi göra vår plikt som kristna.
Om vi älskade *NN*,
så vill vi låta kärleken sträcka sig över dödens gräns.
Om *han/hon* har gjort och betytt något för oss i våra liv,
så vill vi tacka Gud för detta.
Om vi under *NNs* liv har gjort *honom/henne* illa
med tankar, ord eller gärningar,
så vill vi i denna stund be Gud om förlåtelse.
Om *NN* någon gång har gjort oss illa,
så må det från och med nu vara *honom/henne* förlåtet.
Så tar vi avsked av *NN* i frid
och överlåter nu *honom/henne* till Gud.

Motivering

År 2008 publicerade Kjell Petersson i Svensk pastoraltidskrift ett referat av en begravningsgudstjänst han varit på i en tysk luthersk kyrka. Han fäste uppmärksamheten på de meningar som avslutar griftetalet, och det slog mig att den avslutningen med sin själavårdande tyngd är en perfekt avslutning och övergång till överlåtelsen. Alltsedan dess avslutar jag alltid griftetalet på ett sådant sätt. Våra kyrkvaktmästare berättar att de längtar efter att få höra dessa ord varje gång; de är det liturgiska moment som talar starkast i hela begravningsliturgin. Det finns alldeles tydligt ett värde i att låta denna text bli spridd och använd också i Svenska kyrkan.

Att lyssna in och använda sig av vad Anden inspirerat till i andra samfund är god ekumenik. Därför föreslår jag att den angivna texten tas med som ett fakultativt moment efter griftetalet:

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:35
av Dan Sarkar

Handlingsplan för förankring vid omarbetning av kyrkans böcker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en handlingsplan för bättre förankring vid omarbetning av kyrkans böcker.

Motivering

Det är svårt att beskriva ordet katastrof som ett överord när det gäller hur arbetet med den nya kyrkohandboken har fungerat: ändrade direktiv, sågade förslag, teologiska avvikelser, musikalisk strid, ifrågasatta utvärderingar, bristfällig ekumenik, ledande remissfrågor, kritiserad remissvarssammanställning, oanvända erfarenheter, tystade expertutlåtanden, vidgade förtroendeklyftor, negligerade namnsamlingar, ömsesidiga misstänkliggöranden – exemplen är otaliga på att Murphys lag varit i funktion lika effektivt som gravitationen eller tyngdlagen.

En sådan här strid till har kyrkan inte råd med. Inför kommande omarbetningar av kyrkans böcker (psalmboken torde väl stå härnäst på tur), är det för kyrkans frid, enhet och sammanhållning viktigt att det finns en helt annan acceptans för hur arbetet bedrivs. Kyrkostyrelsen måste därför ta fram en handlingsplan för hur framtida arbete ska bedrivas för att få en bättre förankring.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:36
av Dan Sarkar

Inomkyrklig sammanhållning och anställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en teologisk mångfaldspolicy för anställningar på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över vilka tjänster i kyrkokansliet som framöver bör vara tidsbegränsade anställningar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana stiftens att ta fram teologiska mångfaldspolicyer för anställningar på stiftsnivå och se över vilka tjänster på stiftskanslierna som framöver bör vara tidsbegränsade.

Motivering

De sönderslitande debatterna kring kyrkohandboken och kring Mitt kors-kampanjen är bara två exempel på hur det ibland finns ett främlingskap mellan kyrkans olika nivåer.

Ett av skälen till att relationerna mellan församlingarna och stiftens/nationell nivå ibland är ansträngda är att många församlingar inte känner igen sin egen teologiska särart i de högre nivåerna. Det är ingen hemlighet att det som framställs som svensk-kyrklig mainstreamhållning på nationell eller stiftsnivå kan upplevas som allt annat än mainstream ute i församlingarna. För sammanhållningen i Svenska kyrkan behöver kyrkostyrelsen därför fastställa en policy för att säkra den teologiska bredden när det gäller anställningar i kyrkokansliet, och också uppmana stiftens att ta fram sådana policyer för sina anställningar.

Ett annat skäl till misstroendet mellan församlings- och stifts-/riksnivå är att många av de anställda på stifts- och nationell nivå tenderar att stanna länge på sina tjänster. Det medför både att deras erfarenhet av församlingsarbete riskerar att bli gammal och inaktuell, och att församlingarna inte får tillgång till kompetent personal med stifts-/rikserfarenhet. Det naturliga vore att åtminstone präst- och diakonvigd stifts- och rikspersonal rekryteras från församlingstjänst, och att de efter några år återgår till församlingstjänst. Lika naturligt borde det vara att församlingarna slåss om att få anställa dem som varit anställda på stifts- och riksplan, och att stifts- och riksnivåerna helst av allt anställer dem med stor församlingserfarenhet.

Kyrkostyrelsen behöver därför se över anställningsformerna, så att framför allt de tjänster som kräver präst- eller diakonvigning blir tidsbegränsade.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:37
av Dan Sarkar och Berth Löndahl

Kontinuerlig utvärdering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för att säkerställa att alla större beslut kontinuerligt utvärderas.

Motivering

Under de senaste åren har vi kunnat se att Svenska kyrkan saknat en form för kvalitetssäkrande utvärderingar. Några exempel visar att behovet funnits:

- ◆ Strukturutredningens organisationsförändringar kom till utifrån ett skriande behov att justera Svenska kyrkans organisation till urbaniseringens och utträdenas följer. Behovet var alla ense om. Metoden var däremot omstridd. Trots sitt namn "Närhet och samverkan" har kritikernas öknamn "Avstånd och motverkan" tyvärr besannats på flera håll. Kyrkoherdar och domprostar, som handplockats för att genomföra organisationsförändringarna, har köpts ut i förfärande antal. Församlingsråd har tappat sugen p.g.a. oklar uppgiftsfördelning. Titulaturer som anpassats till den nya organisationsformen har inte fastställts förrän efter flera år. Kontraktens och prostarnas roll hänger fortfarande i luften. Antalet församlingar fortsätter krympa, trots tillskyndarnas önskan om att det skulle kunna bli fler församlingar med den nya organisationen. På grund av den stora prestige som omorganisationen innebar har kyrkomötet varit mycket negativt till utvärdering av omorganisationens konsekvenser. Samtidigt har massmedia, medlemmar och förtroendevalda gång på gång uppmärksammat det som inte fungerar. 2015 beslutade kyrkomötet att kyrkostyrelsen skulle initiera ett arbete med att följa hur arbetet framför allt församlingsråden gestaltade sig. Inte förrän i år kommer den första slutrapporten av en del av de strukturförändringar som trädde i kraft vid årsskiftet 2014. Med en kontinuerlig utvärdering hade mycket kunnat göras bättre och snabbare.
- ◆ Den nya kyrkohandboken har prisats och sågats. Diskussionen om den kommer att präglå årets kyrkomöte lika mycket som den har präglå massmedias bevakning av Svenska kyrkan de senaste åren. Tyvärr sällan till Svenska kyrkans fördel. Oavsett vad som händer i handboksfrågan har Svenska kyrkan knappast råd med liknande debacler i fortsättningen. En rutin för kontinuerlig utvärdering av varje steg och förändring måste till inför kommande omfattande arbeten.
- ◆ *Dela tro – dela liv* har varit Svenska kyrkans stora satsning på undervisning och lärande de senaste åren. Trots det har det inte märks mycket av den satsningen i väldigt många församlingar. En överblick av projekten som ryms i *Dela tro – dela liv* visar att mycket av det som kyrkomötet hoppats skulle innebära konkreta nedslag på församlingsnivå istället har fastnat på stiftsnivå. Istället för ett

Mot 2017:37

stärkande av församlingarnas lärande och undervisning har det skapats stora projekt – många av dem säkert bra, men också lika säkert snart glömda. Kyrkoherdar har klagat på den omständliga byråkrati som stiften omgärdat ansökningar med som skäl för att inte ansöka om medel. En kontinuerlig utvärderingsstruktur hade kunnat följa *Dela tro – dela livs* utveckling och snabbt kunnat uppmärksamma kyrkostyrelsen på om kyrkomötets intentioner verkställts.

Svenska kyrkan behöver lära av sin nutidshistoria inför kommande utmaningar. En rutin för kontinuerlig utvärdering av implementeringen av större beslut kan inte vara ett kontroversiellt förslag ens ur ekonomisk synvinkel, då det kostar avsevärt mindre att stämma i bäcken än i ån.

Broby och Bunkeflo den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:38
av Dan Sarkar

Lathund för församlingsbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en lathund för församlingsbildning.

Motivering

En av tankarna med strukturutredningen vara att det skulle bli lättare att skapa små enheter, dvs. bilda nya församlingar. I verkligheten har detta ännu inte kommit till stånd: trenden med församlingssammanslagningar fortsätter och Svenska kyrkans grundläggande enheter blir färre och större.

För att uppfylla strukturutredningens intentioner om ökad närhet, behöver kyrkostyrelsen ta fram en lathund som kan hjälpa pastoraten att enkelt bilda nya, mindre församlingar.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:39
av Dan Sarkar

Svenska kyrkans demokrati

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkans demokratiska organisation kan utformas istället för nuvarande system.

Motivering

Lagen om Svenska kyrkan kräver att hon ska vara demokratiskt uppbyggd, men hur den demokratiska uppbyggnaden ska utformas är det fritt för kyrkan att själv besluta om. Kyrkovalet lockar strax över 10 procent. Nuvarande system är alltså ingen folkförankrad demokratisk succé. Snarare är det en lika stor katastrof som att riksdagspartier styr en fri kyrka.

S, det största politiska partiet i Sverige, har på sin stämma i år beslutat om förbud för religiös påverkan i skolmiljön. Samma parti är största nomineringsgrupp i kyrkomötet och ska där värna barnens rätt till religiös (och gärna kristen!) utveckling. Absurditeten i nuvarande system kan knappast belysas tydligare.

S, C och SD tillhör i rikspolitiken olika block. De bekämpar varandra på den politiska arenan – och det är som det ska i en demokrati. Men partierna anklagas för att i kyrkan inte styras av eller stå för kristen tro eller människosyn. Kanske är detta bara slagord, eftersom inget initiativ har tagits för att stoppa ickekristet inflytande i kyrkan. Tvärtom legitimerar de politiska partierna genom sitt deltagande i de kyrkliga valen också de andra politiska motståndarnas deltagande i kyrkans val och dess plats i de beslutande organen. Denna strategi verkar hittills ha främjat alla tre partierna, men knappast kyrkan. Kärleken till kyrkan borde leda S, C och SD till att hellre verka för ett förbud mot politiska partier i de kyrkliga valen, än att låta kyrkan styras av partier som är främmande för kristen tro och människosyn.

Det nuvarande systemet med politiska partier som styr kyrkan är unikt i den fria världen. Alternativ finns det gott om – vi tillhör en världsvid kyrka som lokalt styrs på en mängd olika sätt. Det är dags att utreda hur den framtida demokratiska uppbyggnaden av Svenska kyrkan ska se ut så att de politiskt engagerades erfarenhet, kunskap och engagemang tas tillvara samtidigt som kyrkan slipper absurditeten i att politiska partier styr henne.

Broby den 17 juli 2017

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:40
av Tomas Jansson m.fl.

Kyrkohandboksförslagets nattvardsböner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **1** tillförs en *doxologi*. Som avslutning införs: ”Din är all ära och härlighet nu och i evighet.”
2. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **2** tillförs en *epikles* över elementen. I stycket ovanför instiftelseorden ersätts den sista meningen av: ”Sänd din Ande att helga detta bröd och vin. Bered oss att ta emot Kristus när han kommer till oss i sin heliga nattvard.”
3. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **3** tillförs en *epikles* över elementen. I börens sista avdelning så tillförs den första raden efter ”Kom med din Ande”: ”över detta bröd och vin”.
4. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **4** tillförs en *anamnes*. Den inledande avdelningens sista rad omformuleras till: ”i bön och lovsång, i bröd och vin, i död som vänds till liv.”
5. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **4** tillförs en *doxologi*. Som avslutning införs: ”Gud, din är äran och härligheten i evighet.”
6. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **7** tillförs en *anamnes*. I första avdelningens mitt, efter ”Vi tackar dig för Jesus från Nasaret” omformuleras resten av meningen till: ”som lidit vår död och visat oss det eviga livets väg. Han uppenbarar vad det är att leva som din avbild.”
7. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **7** tillförs en *doxologi* som alternativ avslutning. En styckebytning görs före sista meningen ”Med Jesus Kristus ...”, för att tydliggöra vad som är de två alternativa avslutningarna. Därefter införs alternativet ”*eller* Gud, din är äran och härligheten i evighet. Amen.”
8. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **8** tillförs en *eukaristi*. Efter inledningens ”O Gud” införs ”tack för att du så älskar din skapelse att du sänt oss din Son till läkedom för världens sår”. Efterföljande ”I Kristus ...” påbörjar sedan ny mening.
9. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **10** tillförs en *anamnes*. I första avdelningen, före sista meningen ”Genom honom blir vi ...”, införs följande mening: ”Han delade lidandets och dödens villkor, för att sedan visa vägen mot liv i evighet.”
10. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **11** tillförs en *anamnes*. Första stycket avslutas, före instiftelseorden: ”Han delade med oss liv och död. I sin uppståndelse lät han evighetens ljus bryta in i vår värld.”
11. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **12:s** två alternativa avslutningar kombineras till en avslutning, för undvika att bönen antingen saknar *doxologi* eller *anamnes*. Sista meningen i avslutning 1 utgår och ersätts med hela avslutning 2.
12. Kyrkomötet beslutar att nattvardsbön **13** i slutalternativ 1 tillförs en avslutande *doxologi*: ”Din är äran i evighet.”

Motivering

Nattvardsbönerna har alltid ansetts vara bland de viktigaste texterna i kyrkohandboken. Andra böner kan ofta ersättas med fritt formulerade ord, men inte nattvardsbönerna. De uttrycker på ett särskilt sätt kyrkans tro, bekännelse och lära.

I ekumeniska samtal har nattvardsbönerna därför ägnats stor uppmärksamhet. I Kyrkornas världsråds dokument "Dop, nattvard, ämbete" från 1982, som är ett så kallat konvergensdokument och därmed ett av de tyngsta i den ekumeniska rörelsens historia, har världens kyrkor funnit en långtgående samsyn på dessa böner. Man skriver i stycke 28: "Kyrkorna bör pröva sina liturgier i ljuset av den enighet om nattvarden som vi nu håller på att uppnå."

Denna enighet tar sig i nattvardsbönernas fall uttryck i att man i stycke 27 räknar upp ett antal inslag som räknas som historiskt hävdvunna och omistliga. Dessa är förutom instiftelseorden bland annat:

Eukaristi – Tacksägelse. Att bönen uttrycker tack till Gud har setts som så fundamentalt att begreppet också blivit ett namn för själva nattvardsfirandet.

Anamnes – Åminnelse. Vi minns genom nattvarden Kristi frälsargärning i påskens budskap om hans död och uppståndelse.

Epikles – Åkallan. Den helige Ande nedkallas att för oss göra brödet och vinet till Kristi kropp och blod.

Doxologi – Lovprisning. Nattvardsbönen avslutas med en lovprisning till Gud och med hela församlingens Amen.

Handboksförslagets alla nattvardsböner innehåller fina formuleringar i linje med de flesta av momenten ovan. Men endast tre av bönerna innefattar alla. Övriga böner saknar något av inslagen. Tanken är att varje nattvardsbön ska innehålla alla inslagen för att vara fullodig. Detta gör att handboksförslaget på denna punkt inte ansluter till den ekumeniska samsynen fullt ut. Därför behöver bönerna vissa kompletteringar.

Med några få ord av tillägg per bön kan denna brist rättas till. Få ord, men av stor betydelse! Svenska kyrkan skulle därmed helt ansluta till den ekumeniska samsynen. Varje nattvardsbön skulle göra det, inte bara några.

Sådana tillägg skulle också göra att de flesta av Svenska kyrkans församlingar känner att man kan använda alla nattvardsbönerna i handboken. Risker är annars att man i vissa församlingar inskränker användandet till de böner som är kompletta och undviker de andra. Liturgin blir rikare om hela variationsrikedomen av nattvardsböner kommer alla församlingar till del.

Rättvik den 20 juli 2017

Tomas Jansson (–)

Maj-Lis Aasa (–)

Kenneth Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:41
av Dag Sandahl

Utredning om begravningsväsendet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om begravningsväsendet.

Motivering

Folkbokföringsansvaret betraktades på sin tid som en viktig del av Svenska kyrkans ansvarsfulla arbete och nya relationer mellan kyrka och stat skulle förhindras också med argumentet att det av flera skäl var väsentligt att folkbokföringen fanns kvar i den kyrkliga domänen. Rätt plötsligt beslöt staten att ta över folkbokföringen, vilket ledde till att de lokala kyrkliga arkiven flyttades till landsarkiven.

Att Svenska kyrkan har hand om begravningsväsendet kunde på 1990-talet tyckas viktigt. Så markerades att de nya relationerna inte förändrade något i grunden. Det mesta skulle vara och uppfattas som det varit och uppfattats tidigare. Med en sjunkande andel av befolkningen som medlemmar i Svenska kyrkan kommer det inte längre att vara självklart att Svenska kyrkan bär ett ansvar för begravningsväsendet. Modellen från Stockholm och Tranås tycks mer politiskt sannolik. Detta är en lösning som inte är riktigt aktuell, men den kan snart nog komma att aktualiseras och då är det av vikt att Svenska kyrkan hunnit och kunnat reflektera över begravningsfrågorna med en kyrklig utgångspunkt.

Det skulle kunna tänkas att Svenska kyrkan fortsatt vill ha hand om begravingar och kyrkogårdar för sina egna medlemmar och hitta former för någon typ av begravningskonkordat med statsmakterna. Finns det något kyrkligt egenintresse att kunna erbjuda medlemmar gravplats i vigd jord (oftast nära sockenkyrkan) eller är det, om uttrycket tillåts, likgiltigt? Hur viktigt uppfattar svenska folket det är, att kyrkogården är begravningsplats? Och vilka är riskerna om en krympande kyrkostruktur fortsatt måste bära ansvar för begravningsväsendet?

För att Svenska kyrkan inte plötsligt ska se sig försatt i ett helt nytt läge när det handlar om begravningsväsendet finns det all anledning att tillsätta en utredning som ger principiella teologiska, pastorala, och juridiska perspektiv som blir till nytta oavsett hur ett framtida begravningsväsende kan komma att organiseras.

Moheda den 21 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:42
av Gunvor Torstensson m.fl.

Behandling av ensamkommande barn

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa omflyttningarna under asylprövningstiden för ensamkommande barn efter 18-årsdagen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att ta beslut om amnesti för ensamkommande barn som väntat mer än ett år på besked om asyl.
3. Kyrkostyrelsen beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Sveriges regering och Migrationsverket att stoppa utvisningarna av ensamkommande barn med starka asylskäl.

Motivering

Välkommandet av flyktingen och främlingen är en självklarhet för kyrkan. Runt om i landet är våra kyrkor och församlingshem en mötesplats för asylsökande. Dessa mötesplatser bidrar till en mer meningsfull tillvaro under väntan på asylbesked. Överallt ser vi unga som tar chansen att lära känna en ny kultur, lära sig ett språk och leva i en demokrati.

Många de ensamkommande barnen har väntat på besked från Migrationsverket sedan hösten 2015. I takt med att allt fler av alla dessa blir 18 år växer oron och många drabbas av psykisk ohälsa. Åldern på de ensamkommande barnen har i många fall skrivits upp, och de bedöms därmed vara över 18 år. Enligt Migrationsverket regler förlorar de då platsen på boendet, rätten till god man och socialtjänstkontakt. På 18-årsdagen ska de enligt Migrationsverkets beslut flyttas till något asylboende för vuxna utan hänsyn till kontaktnät, vänner eller fungerande skolgång. En del kommuner erbjuder dock fortsatt boende efter 18-årsdagen under hela asylprövningstiden. Denna inkonsekvens ökar känslan av utsatthet hos de ensamkommande barnen.

Humanitärt är det en tragedi att Sverige, som en av de främsta företrädarna för mänskliga rättigheter, deporterar barn och unga till några av de absolut farligaste länderna i världen, Afghanistan, Irak och Somalia. Ensamkommande barn har generellt starka asylskäl och kan inte återvända till länder, där de saknar nätverk eller har en hotbild över sig och riskerar att dö. Genom att ge amnesti för dem som kom innan asyllagarna ändrades, kan Sverige bli ett föredöme i kommande förhandlingar i EU om asylrätt och asylpolitik. Amnesti är ett sätt att få kontroll över situationen och säkerställa att färre unga riskerar att hamna i utanförskap. Istället blir de en resurs för vårt land.

Mot 2017:42 Järpås m.fl. orter den 21 juli 2017

Gunvor Torstensson (POSK)

Mattias Rosenquist (POSK)

Gun Alingsjö Bäck (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Hanna Unger (ÖKA)

Sofija Pedersen Videke (S)

Daniel Tisell (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:43
av Torvald Johansson m.fl.

Behörighetsprövning av kyrkomusiker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla reservationen i KsSkr 2017:4 vad avser domkapitlets behörighetsprövning och anta ändringarna av 34 kap. i kyrkoordningen (utom 1 § punkt 4) i enlighet med bilagan till reservationen.

Motivering

Allt sedan reformationen har uppdraget som kyrkomusiker varit reglerad i kyrkoordningar och kyrkolag. 1900-talets kyrkomusikerstadga innebar en kvalitetssäkring av kyrkomusiken avseende utbildning, tjänstetillsättningar och verksamhet. Genom det kom kyrkomusiken att bli en viktig del i samhälls- och kulturlivet och en av Svenska kyrkans största kontaktytor och då inte enbart med de kyrkotillhöriga. Kyrkomusiken är också ett levande kulturarv som behöver förvaltas och utvecklas lika mycket som våra kyrkobyggnader vilket framgår av kyrkomötets beslut 2013 i 113 §.

Befattningen som kyrkomusiker är alltså reglerad i kyrkoordningen. Att en befattning är reglerad betyder inte att den i jämförelse med andra befattningar har ett större värde utan för att regleringen behövs för att hjälpa församlingar och pastorat vid rekrytering och säkra kompetens och kvalitet. I kyrkostyrelsens skrivelse till årets kyrkomöte angående Kyrkohandbok för Svenska kyrkan 2017:6 står det:

I ett levande gudstjänstliv är gestaltningen av helheten avgörande. Kyrkohandboken kan inte ersätta den liturgiska hantverksskickligheten hos dem som har ansvar att leda församlingens gudstjänstliv.

För att leda och understödja psalmsången och den liturgiska musiken krävs en liturgisk hantverksskicklighet som kyrkomusiker får med sig i sin utbildning och som är ovärderlig i gudstjänstfirandet.

I dag finns 2 300 kyrkomusiker verksamma. Under de närmaste åtta åren kommer ungefär en tredjedel, dvs. ca 760, av dessa att gå i pension. Det innebär att ungefär 100 nya kyrkomusiker behöver rekryteras per år för att återbesätta dessa tjänster. För tillfället finns på våra folkhögskolor, högskolor och universitet totalt ca 200 studerande fördelade på två till tre årskurser. Det är lätt att inse att det kommer att saknas utbildade kyrkomusiker, och att det kommer att bli än svårare för församlingar att ersätta kommande pensionsavgångar. Kyrkostyrelsens skrivelse berör tyvärr inte behovet av stimulerande åtgärder för rekrytering av nya utbildade kyrkomusiker. Ordföranden i kyrkomusikernas riksförbund, Ingela Sjögren, skrev redan under förra året:

Vi behöver någon som kan ta hand om musiken. Det är en obekvämsanning att vi idag inte har tillräckligt många examinerade kyrkomusi-

ker för att besätta de befattningar som finns. Vi måste ständigt jobba med rekryteringen till yrket!

Svenska kyrkan behöver visa att det lönar sig att utbilda sig och att välutbildade kyrkomusiker efterfrågas och kan erbjudas stimulerande arbete inom Svenska kyrkan.

Den promemoria från kyrkokansliet som presenterades våren 2016 resulterade i att en majoritet (80 procent) av remissinstanserna tillstyrkte förslaget att återföra behörighetsprövningen av kyrkomusiker till domkapitlet. Här understryks i svaren t.ex. betydelsen av att behörighetskraven är tydliga och att de efterlevs för att studerande ska få signaler om att det även i framöver kommer att efterfrågas välutbildade kyrkomusiker. Domkapitlet har särskilda förutsättningar att på ett positivt sätt främja kyrkomusiken. I domkapitlet finns en kunskap om församlingarnas och pastoratens förutsättningar och möjligheter, inte minst genom arbetet med och utfärdande av församlingsinstruktioner och här finns tillgång till en musiksakkunnig person vilket skapar goda förutsättningar för såväl tillsyn som främjande från stiftens sida.

Det är ett välkänt problem att kyrkomusikertjänster tillsätts med obehöriga, vilket alla remissinstanserna ovan utom arbetsgivarorganisationen medger. Den nu rådande ordningen där församlingar och pastorat lokalt ska ha hand om behörighetsprövningen har med all tydlighet visat sig inte fungera. Här kan domkapitlet med såväl juridisk som musikalisk kompetens och stor vana att handlägga behörighetsfrågor vara den nödvändiga hjälp som de lokala arbetsgivarna behöver för att kunna följa kyrkoordningen såväl som gällande kollektivavtal.

Syftet med behörighetsprövning av kyrkomusiker är, vilket också uttalades av Personalutredningen (Svenska kyrkans utredningar, SKU 1998:6, s. 60 ff.) att förhindra att den kyrkomusikaliska verksamheten urholkas kvalitativt och helst bidra till en höjd kvalitet. Det är naturligtvis också en kontroll av att de krav som finns för anställning på en viss befattning som regleras i kyrkoordningen är uppfyllda i det enskilda fallet. Domkapitlet varken utser eller rangordnar sökande, utan hjälper och ger församlingarna stöd i att följa kyrkoordningen. Domkapitlet ges också möjlighet att i vissa fall förklara en sökande behörig trots att han eller hon inte uppfyller det behörighetskrav som gäller för anställningen på den aktuella befattningen.

Strängnäs m.fl. orter den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Anders Roos (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:44
av Torvald Johansson

Rättelse av rytm

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra rytmen i Laudamus A4 i kyrkohandboksförslaget till överensstämmelse med nr 697:5 i Den svenska psalmboken.

Motivering

Rytmen till Laudamus A4 (sidan 36 i kyrkohandboksförslaget musikdel) står i konflikt med hur detta utförs enligt Den svenska psalmboken 697:5. Den bör återställas från två sextondelars upptakt till två åttondelars upptakt vid ”vi väl-sig-nar dig”.

Strängnäs den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:45
av Torvald Johansson

Slutfallsprinciper vid sjungna böner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att notationen vid sjungna bönen ”Dagens bön” och ”Inledande och avslutande bön” i kyrkohandboksförslaget omarbetas så att det framgår att tonen före slutfallet är längre än kantillationstonerna.

Motivering

I förslaget till kyrkohandbok kan ”Dagens bön” och ”Inledande och avslutande bön” sjungas. I enlighet med hur dessa nu sjungs och noteras i Den svenska psalmboken och Kyrkohandboken 1986 bör notationen omarbetas så att det framgår att tonen före slutfallet är längre än kantillationstonerna och orden därmed ges en naturlig deklamation. Exempel är ”HER-ren”, ”KRIS-tus” och ”BED-ja”, med ett notvärde som är dubbelt så långt som slutfallets sista ton.

Att avsluta kantillation före slutfall med förlängd ton, såsom ovan beskrivits, är en praxis som växt fram under lång tid, och är rotad i hur tvåstaviga trokéiska ord betonas i tal. Den föreslagna notationen i handboksförslaget visar dock inte detta.

Strängnäs den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:46
av Torvald Johansson och Emma Hedlundh

Ändrad textunderläggning av kyriemelodi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att ändra textunderläggningen av Kyrie (Kristusrop 3) i kyrkohandboksförslaget musikvolym sidan 25 och huvudvolym sidan 239 till överensstämmelse med Den svenska psalmboken 696:5.

Motivering

Nr 696:5 i vår psalmbok är en av de allra mest kända kyrie-melodierna och brukar av tradition sjungas under kyrkoårets längsta tid, trefaldighetstiden. I det förslag som nu föreligger till ny kyrkohandbok har denna melodi fått en annan textunderläggning än i psalmboken. Ska textunderläggningen ändras måste starka skäl presenteras, det handlar ju om att bryta med en nästan 500-årig svensk liturgisk tradition. I denna kyriemelodi är textunderläggningen faktiskt enhetlig sedan 1500-talet.

Problemet med förslaget till ny textunderläggning är att det tycks bygga på ett missförstånd och en förvrängning av J. C. F. Hæffners notbilder från 1800-talets början. Tvärt emot äldre tradition och Hæffners egna intentioner tvingades mässans sånger så småningom 1897 in i bestämda taktarter. Det omintetgjorde den tidigare mer fria rytmen, med små betoningar av textens viktiga ord och stavelser.

Kyrkohandboksförslaget textunderläggning bygger vidare på denna rytmiska förvrängning genom att utgå från en tämligen fast puls. Ändringen saknar historisk förankring och skapar stora problem för församlingen genom att melodin redan är så insjungen.

Det är alltså mycket bättre att använda den textunderläggning som finns i Sv. ps. 696:5 och som vi haft i Sverige i snart 500 år. Man visar därmed respekt för en svensk musiktradition och gör det enklare för församlingen.

Strängnäs och Uppsala den 24 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:47
av Boel Johansson

Tillägg till anvisningar för vigselgudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att införa följande tillägg i anvisningar för vigselgudstjänst (KsSkr 2017:6 bilaga Huvudvolym, sidan 176, före sista stycket):

Vid vigsel under särskilda förhållanden, såsom när ett gemensamt boende inte är möjligt eller när en av parterna är döende, får pastoralt motive-
rade ändringar i inledningsorden göras.

Motivering

I förslaget till vigselgudstjänst i kyrkohandboken finns tre alternativ till inledningsord att välja mellan. Momentet är fast och något av alternativen ska väljas. Det finns dock exceptionella situationer, som snarast skulle kunna beskrivas som vigsel i krissituation. Det kan gälla vigsel då en av parterna är döende, ofta med sjukhuspräst som vigselförrättare. Det framåtsyftande liksom det samhällsbidragande perspektivet i inledningsorden blir i den situationen märkligt och sannolikt stötande.

I alla de tre alternativa inledningsorden finns även formuleringar som innebär att paret gemensamt tar ansvar för sitt hem. Ibland förekommer vigsel då den ena eller möjligen båda parter bor på ett vårdboende. Ett gemensamt hem finns därmed inte (längre). Då en av parterna är döende, kommer det gemensamma hemmet inte att finnas mer än under en mycket begränsad tid efter vigseln. Att då tvingas att lyssna till – och uttala – en sådan formulering är knappast önskvärt.

Det här är två exempel på exceptionella situationer då vigsel kan förekomma. Det finns därmed vigselgudstjänster då inget av de tre obligatoriska inledningsorden av pastorala skäl är lämpliga att använda. Detta har också påpekats i en spontanremiss från två av prästerna i Sjukhuskyrkan vid Akademiska sjukhuset i Uppsala. I arbetet med kyrkohandboken har inkludering varit ett viktigt motiv. För de situationer som den här motionen lyfter fram, kan inkludering inte sägas vara optimal.

Jag föreslår att handbokens anvisningar till vigselgudstjänst får ett kort tillägg, som ger vigselförrättaren möjlighet att i exceptionella fall kunna göra ändringar i vigselgudstjänstens inledningsord, om pastorala skäl till detta föreligger.

Gävle den 14 juli 2017

Boel Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:48
av Torvald Johansson och Ola Isacsson

Lovsånger från psalmboken i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkohandbokens alternativ av lovsånger återges med notskrift.

Motivering

I förslaget till ny kyrkohandbok bör man vara konsekvent med vilka lovsånger från Den svenska psalmboken som presenteras med notskrift. Förutom de liturgiska melodierna med nummer 697 är det endast Sv. ps. 21 (Måne och sol) som återges med notskrift. Antingen bör alla i handboksförslaget angivna alternativ på lovsånger återges med noter eller bör nr 21 tas bort. Här har man gjort ett övervägande som är omöjligt att förstå. De som är kyrkohandbokens förstahandsval för lovsånger ska naturligtvis återges med notskrift.

Strängnäs och Växjö den 25 juli 2017

Torvald Johansson (POSK)

Ola Isacsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:49
av Leif Nordlander

Redovisningsregler för gåvor och bidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över regelverket för K3 med särskild hänsyn till ”villkorade bidrag”/donerade medel.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ge nya riktlinjer anpassade till Svenska kyrkans församlingars lokala verklighet avseende ”villkorade bidrag”/donerade medel så att medlen kan användas över tid och inte begränsas på det sätt som nu rekommenderas.

Motivering

Det är idag fastställt att alla församlingar som inte är pastorat och pastorat ska sköta redovisningen enligt K3 som är Bokföringsnämndens allmänna råd med vägledning för upprättande av årsredovisning och koncernredovisning (BFNAR 2012:1). Det är ett system anpassat för aktiebolag. Från början skulle detta gälla församlingar som inte är pastorat och pastorat med en omslutning på över 50 mkr. Nu gäller det alla. När våra ekonomer varit på kurs om detta har budskapet avseende donationer varit att ”ta emot donationer om pengarna kan användas inom 3–5 år annars avstå.” Detta är för mig totalt obegripligt och kan bara ha tillverkats på en kammare hos en ekonom som inte känner kärleken till den lokala församlingen och kyrkan. Naturligtvis ska ”villkorade medel” som donationer numer kallas användas och ha ett rimligt syfte och inte bli någon sorts lokal sparklubb men därifrån till att säga att de villkorade medlen måste användas inom 3–5 år är att säga till presumtiva donatorer: ”Svenska kyrkan behöver inte dina pengar”. Det ser alla de orimliga i. Jag önskar därför att kyrkostyrelsen ser över dels redovisningssystemet K3 men i synnerhet ge riktlinjer som får rimliga konsekvenser för dem som vill donera medel till Svenska kyrkans pastorat och församlingar som inte är pastorat.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:50
av Leif Nordlander

Mission i världen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med våra systerkyrkor inventera deras behov av kompetens på lämpligt sätt.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sträva efter att sända fler människor till tjänst i våra systerkyrkor som tecken för den världsvida kyrkans gemenskap.

Motivering

Ett av huvudorden i Svenska kyrkans uppdrag är ”mission”, uttrycker kyrkoordningen. Mission var under lång tid förknippad med Svenska kyrkans mission (SKM) som hade ett uppdrag att i samarbete med våra systerkyrkor i andra världsdelar att utöva mission – dvs. vittna om Jesus Kristus till omvändelse och tro i ord och handling. Deltagandet i Guds mission som bl.a. missionsbefallningen sänder oss i, är en naturlig del att vara en kristen. Det är med allt större frustration som våra systerkyrkor konstaterar att Svenska kyrkan inte delar deras liv och vardag genom att sända medarbetare till hjälp, utveckling och stöd i en ofta svår verklighet med fattigdom och nöd som en del av vardagen. Ett av de arbeten som SKM på sin tid inte ställde sig bakom har i år varit föremål för en disputation vid Göteborgs universitet som ett exempel på ett arbete bland gatubarn/ungdomar och föräldralösa barn och ungdomar som burit rik frukt. Arbetet initierades av en av våra tidigare missionärer, Gunvor Debora Brycke efter hennes pensionering från tjänst i Svenska kyrkan. Hon bedrev arbetet i sex år till en månad före sin död 2008 då hon överlämnade det till diakonissan Adventina Kyamanywa, som fortsätter i Deboras fotspår. Hon delade de utsatta barnen och medarbetarnas vardag, deras glädje och sorg, kamp och nöd. Ett exempel på en av dessa starka kvinnor som gjort skillnad för våra systerkyrkor. Det finns fler.

Nu saknas ofta denna direkta delaktighet i vardagsarbetet. Mission blir inte sällan nödhjälp genom att skicka pengar istället för att dela verklighet. Det är gott och många projekt är viktiga och framåtsyftande, så pengar behövs, men den skillnad som en brinnande medarbetare utgör kan inte räknas i pengar. De är ovärderliga. Avpersonifieringen, det är min övertygelse, är en av orsakerna till att stödet för det internationella arbetet minskar och t.ex. våra internationella grupper och kyrkliga syföreningar läggs ner för de får liten eller ingen verkligt konkret feedback på sitt viktiga arbete. Många grupper har tappat kontakten med vardagsverkligheten och då blir det, i och för sig säkert lovvärda lokala projekt som åtnjuter stöd men missionsarbetet och nödhjälpen får en mindre del av kakan.

Mot 2017:50

Mitt förslag är att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att initiera en konferens med våra systerkyrkor kring hur utvecklingsarbetet kan fördjupas och breddas. 1983 gjordes en sådan bilateral konferens i Tanzania ”Umoja na urafiki consultation”, som gav konkret och bra resultat. Det innebar också fler missionärer som sändes ut för att dela vår systerkyrkas vardag och verklighet.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:51
Av Leif Nordlander

Nya sätt att vara kyrka och fortsättningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avsätta 2 500 000 kronor per år i tre år för fortsatt arbete med ”Nya sätt att vara kyrka” (medlen avser lönekostnader och verksamhetskostnader).
2. Kyrkomötet beslutar att detta sker på samma sätt som hittills via ett eller flera av stiftet och EFS.

Motivering

Kyrkomötet 2015 beslutade enligt undertecknads motion att erforderliga medel skulle tillsättas för ändamålet. Inom ramen för *Dela tro – Dela liv* hade medel getts till ett delprojekt ”Nya sätt att vara kyrka”. Nu ska projektet *Dela tro – Dela liv* avrapporteras och har kommit till avslutning enligt plan. Detta är en god början men kräver ytterligare medel om det initiala arbetet ska kunna implementeras. Projektet ”Nya sätt att vara kyrka” har hittills visat sig vara något som församlingar som inte är pastorat och pastorat samt kontrakt runt om i landet tagit emot med öppna armar men det skulle bli ett väsentligt avbräck i den viktiga implementeringsprocessen om inte medel för detta ställs till förfogande och arbete riskerar att bli en parentes om man inte fullföljer det.

Jag vill därför föreslå att kyrkomötet hänvisar medel om 2,5 miljoner kronor per år under tre år för det fortsatta arbetet med ”Nya sätt att vara kyrka” och dess implementering i församlinglivet i flera av våra stift. Stiftet, hittills Linköpings- och Växjö stift, har inte möjlighet att gå samman ekonomiskt i detta, enligt samtal med berörda biskopar, men väl strategiskt via den redan existerande referensgruppen för ”Nya sätt att vara kyrka”, varför en finansiering från nationell nivå är nödvändig. EFS har stått som arbetsgivare för inspiratörerna Tin Mörk och Björn Gusmark.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:52
av Leif Nordlander

Regler för kyrkobyggnadsbidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över och bredda regelverket för utbetalning av kyrkobyggnadsbidrag i likhet med vad som förr gällde.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att stiftet själva kan bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader.

Motivering

Tidigare har det funnits en skillnad i hanteringen av Kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och kyrkobyggnadsbidrag (KBB). Det är naturligt att KAE har en särskild reglering eftersom det är statliga pengar för antikvariska ändamål och dessa har över tid anpassats till verkligheten, t.ex. fick man inte ersättning för takrenovering via KAE ursprungligen, sedan blev det max 25 procent och är idag 75 procent av kostnaden. Man insåg vikten av att tak hålls i ordning för hela kyrkobyggnaden.

Kyrkostyrelsen har förra året valt att fastställa att 2018 års bidrag ska följa KAE:s riktlinjer och inte fastställa egna sådana. Det blir en inlåsning av medel som Svenska kyrkan självt förfogar över och kommer då inte att kunna bidra till utveckling och stöd till projekt som tar Svenska kyrkan in i en ny framtid. Vi kommer att ha de flesta av våra kyrkobyggnader kvar i församlingar som inte är pastorat och pastorats ägo och dessa behöver stöd och hjälp för att göra dem ändamålsenliga i kyrkans verksamhet i 21:a århundradet efter en rimlig plan om huvudkyrka/huvudkyrkor i varje församling som inte är pastorat och pastorat. Därför menar jag att KBB bör återgå till sitt tidigare regelverk för bidrag vid reparationer och omstrukturering av kyrkobyggnader i vårt land. Vi kan inte införa smalare krav när vi söker bredare lösningar för framtiden och finna nya former för t.ex. uppvärmningssystem och nya, utvecklade användningsområden. Stiftet bör, utan detaljerad central reglering, kunna besluta om användning av KBB inom ramen för stiftsbidraget. I kyrkostyrelsens förslag till beslut 2006 står det: ”Stiftet kan sedan själva bestämma hur stor del av stiftsbidragen som ska fördelas bland församlingarna till åtgärder på kyrkobyggnader.” Med det senaste beslutet där samma regler som för KAE ska tillämpas för KBB stryps möjligheten till utveckling av de befintliga kyrkobyggnaderna för framtidens behov. Det är inte vad Svenska kyrkan behöver idag.

Vara den 24 juli 2017

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:53
av Karin Forsell

Informationskampanj om Abrigos arbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om Abrigos arbete och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet, inför budgetåret 2019.

Motivering

- ◆ Abrigos arbete vänder sig till övergivna gravida kvinnor från Rio de Janeiros gator och kåkstäder. Här finner de och deras barn bostad och uppehälle i en trygg och utvecklande miljö. Läkare, psykolog och socionom ger dem hjälp att återfinna sin plats i samhället. Pedagog och lärare slussar dem in i undervisning och utbildning. Abrigos verksamhet bygger på övertygelsen att självförtroende, självförsörjning och självständighet endast kan byggas upp när utstötta kvinnor inte längre ses som föremål för välgörenhet utan som medarbetare till förändring.
- ◆ Lekmannakåren i Helsingborgs pastorat har i några år engagerat sig i detta projekt genom att anordna musikkvällar och underhållning där alla pengar oavkortat går till Abrigos arbete.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:54
av Karin Forsell

Informationskampanj om The Lighthouse Boys Home

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om the Lighthouse Boys Home och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet, inför budgetåret 2019.

Motivering

Tusentals barn i Etiopien riskerar att hamna i prostitution eller drogmissbruk eftersom de ofta saknar stöd från familjen. Den kristna institutionen The Lighthouse Boys Home har i 13 år hjälpt dessa till ett värdigt liv med Bibeln som ledstjärna.

Här arbetar 65 frivilliga med att utbilda pojkarna till vävare och flickorna till hårfrisörskor. Projektet har slagit väl ut under dessa år och 6 000 barn har härigenom fått ett värdigt liv.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:55
av Karin Forsell

Informationskampanj om mentormammor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om mentormammor och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet inför budgetåret 2019.

Motivering

I Sydafrika, Etiopien och Swaziland finns mentormammor som stöttar utsatta familjer i att bättre kunna ta hand om sina barn. Det handlar om att upptäcka undernäring och ge stöd och råd i vardagslivet. Svenska kyrkan i Helsingborg stöttar detta projekt med en halv miljon kronor om året fram till 2018. Mentormammor arbetar alltså med förebyggande hälsovård, vilket är livsviktigt. Det ger barnen den möjlighet de behöver för att växa upp och få ett rikt liv.

Mentormammorna utbildas på undersköterskenivå och har sedan uppsökande verksamhet. Det handlar bland annat om att göra hembesök för att väga och mäta barn så att man kan upptäcka eventuell undernäring.

Projektet med mentormammor har sitt ursprung inom organisationen Philani som startades 1979 i Sydafrika av, bland andra, den svenska läkaren Ingrid Le Roux. Svenska kyrkan är en av Philanis samarbetspartners och nu utvecklas mentormammaprojektet också i Swaziland och Etiopien.

I projektet märks en tydlig inriktning mot kvinnor. Det är mammorna man söker upp. En del kvinnor har barn efter våldtäkter. Det är mödrarna som är samhällsbärarna. När man satsar på mödrarna så satsar man på hela samhället och familjen.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:56
av Karin Forsell

Informationskampanj om mentorpappor

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kampanj för att informera landets alla stift och församlingar om mentorpappor och möjligheten att engagera sig i denna verksamhet inför budgetåret 2019.

Motivering

I Sydafrika, Etiopien och Swaziland finns mentormammor som stöttar utsatta familjer i att bättre kunna ta hand om sina barn. Det handlar om att upptäcka undernärning och ge stöd och råd i vardagslivet. Svenska kyrkan i Helsingborg stöttar detta projekt med en halv miljon kronor om året fram till 2018.

I projektet märks en tydlig inriktning mot kvinnor. Det är mammorna man söker upp.

Papporna finns ofta inte med, de har ofta övergivit sina barn och kvinnor. En del kvinnor har barn efter våldtäkter. Det är mödrarna som är samhällsbärarna. När man satsar på mödrarna så satsar man på hela samhället och familjen.

Det finns dock fäder som stannar kvar hos familjen och fortsätter leva med den. Dessa män kan vi understödja genom att ge dem status som mentorpappor med syftet att informera om vikten av att fadern stannar i familjen.

Helsingborg den 24 juli 2017

Karin Forsell (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:57
av Dag Sandahl

Fortsatt användning av 1986 års kyrkohandbok

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 1986 års kyrkohandbok fortsatt får användas.

Motivering

I en typisk landsortskyrka, Ormesberga, sjöng prästen fel. Det kan hända. Nu hände detta också nästa gång jag var där, och jag märkte att det var fel men ändå rätt på ett bekant sätt. Vid kommunionen noterade jag hur det var. 1942 års handbok låg på altaret och var den handbok prästen använde. Detta var 17 år efter att den nya kyrkohandboken högtidligt antagits. Jag fann det hela fascinerande. Något nytt missale hade inte anskaffats till den kyrkan. Jag kunde med goda skäl tänka, att jag var den ende som insåg själva irregulariteten, om det nu inte rentav var en olaglighet.

Jag tog emellertid emot Kristus på samma sätt som konfirmationsprästen undervisat mig om. Handboksfrågan blev underordnad. På samma sätt nu. Från år 2012 har vi haft två alternativ i Svenska kyrkan. När det sägs att detta inte skulle kunna gälla framöver, tvekar jag. För vem blir det ett problem om kyrkorådet meddelar biskopen, att församlingens tills vidare behåller 1986 års gudstjänstordning, men att det nya missalet, en ”gåva” från Svenska kyrkan, också tacksamt tas emot och vid behov kommer att användas. Det förhållandet blir inte märkvärdigare än att andra kyrkor har två missalen och uppfattar detta som ett uttryck för liturgisk rikedom. En ordning som gör att 1986 års handbok inte behöver ersättas till pingst 2018 ger också den fördelen att många församlingar får mer tid på sig att arbeta med gudstjänsttagendor och förankra dem brett i församlingen.

Det finns församlingar som utan vidare skulle förklara, att behovet av en ny kyrkohandbok inte är ett prioriterat önskemål. De firar en högmässa i en form som församlingen är nöjd med. Om församlingen är nöjd, vem är det då som får problem om församlingen får fortsätta fira sina gudstjänster efter 1986 års ordning? Det kan inte ens vara ett problem med tillsynen, episkopé, om vi får en ordning där en församling till Domkapitlet kan anmäla att man fortsatt använder 1986 års handbok.

Moheda den 24 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:58
av Stefan Aro

Kristna bönder och livsmedelsförsörjningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta dialog med Sveriges kristna bönder för att utforma ett nationellt handlingsprogram för Svenska kyrkans påverkansarbete i syfte att stödja svensk livsmedelsproduktion.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inspirera församlingarna i Svenska kyrkan till att använda Tacksägelsedagen åt att tacka Gud för skörden och bönderna och för att öka konsumentmedvetandet beträffande svenskproducerad mat.

Motivering

Sverige är ett föregångsland ifråga om djurhållning och miljölagstiftning. De svenska bönderna lever upp till högre miljökrav och striktare djurhållning än i många andra länder och användningen av antibiotika bland djur är den lägsta i hela EU. Det här gör att de svenska lantgårdarna och livsmedelsproducenterna producerar förstklassiga råvaror och mat av hög kvalitet, vilket kommer de svenska konsumenterna, hushållen och livsmedelsnäringarna till del.

Sverige är samtidigt ett av länderna i EU med den snabbaste urbaniseringen och med lägst inhemsk livsmedelproduktion. Många bönder lever under hårt ansträngda livsvillkor. Mjölkböndernas pressade situation har uppmärksammats massmedialt under de senaste åren, men även köttbönder och spannmålsbönder och lokala potatis- och grönsaksproducenter är hårt prövade på en konkurrensutsatt marknad.

Problemet är den stora svenska importen av livsmedel. För trots att Sverige kan stoltsera med föredömliga bestämmelser om mjölkornas betesgång och utevistelse och annan miljölagstiftning, blir priset ändå det avgörande för vilka livsmedel vi till sist väljer. Vid upphandlingar till det offentliga har det allt oftare visat sig att kvalitetskraven för de varor som köps in inte kommer i första hand. Istället är det producenter som kan erbjuda varor till lägst pris som får leverera livsmedel till det offentliga. Det medför att vi istället för att handla och äta svenskt hellre importerar stora volymer ekologisk mjölk från Tyskland, brasilianskt kött och italiensk skinka, för att nämna något.

De svenska bönderna konkurrerar inte alltid på samma villkor med de utländska livsmedelsproducenterna. Prismedvetenheten inom handeln påverkar böndernas lönsamhet, något som i sin tur påverkar landsbygden och dess attraktionskraft negativt. Enligt Jordbruksverket har exempelvis antalet mjölkbönder i några län i det närmaste halverats på tjugo år. Även andelen brukad åkermark minskar för varje år, trots att Sverige klimatmässigt egentligen har gynnsamma förutsättningar för att bedriva odling och livsmedelsproduktion. Med växande klimatförändringar i

sikte ökar värdet av svensk jordbruksmark. Något som ytterligare är skäl för en större uppgradering av hela jordbrukssektorn och motiverar ett förändrat svenskt konsumentbeteende.

Att det produceras livsmedel i Sverige är en välsignelse. En minskad inhemsk livsmedelsproduktion och ökad import gör Sveriges livsmedelsförsörjning extremt sårbar vid större globala kriser. Självförsörjningsgraden är mycket låg och till skillnad från exempelvis Finland saknar Sverige i princip helt matreserv. Istället bygger vårt försörjningssystem på att handeln med omvärlden fungerar utan avbrott. Om importen av livsmedel plötsligt skulle avstanna eller om det skulle uppkomma långvariga driftsstörningar på transportsidan, är risken överhängande för att butikshyllorna hos de stora livsmedelskedjorna ganska omgående gapar tomma.

På senare tid har svensk kris- och katastrofberedskap aktualiserats när det gäller vatten- och matförsörjning. Kommuner har utfärdat särskilda riktlinjer vid händelse av kris och informerat hushållen. Som anledning anges ofta det förändrade säkerhetsläget i Östersjöregionen och de ökade politiska spänningarna i omvärlden.

Så sent som den 20 juni 2017 beslutade Sveriges riksdag i en bred blocköverskridande politisk majoritet om antagandet av en nationell livsmedelsstrategi, bland annat för att stärka svensk livsmedelsproduktion. Den nationella livsmedelsstrategin har välkomnats av både lantbruket och livsmedelsbranschen, men som bekant räcker det inte med ett klubbslag i riksdagen för att skapa utveckling i Sverige. För att kommuner, regioner, myndigheter, organisationer, lantbrukare, livsmedelsindustri, handel och enskilda människor gemensamt ska gå i livsmedelsstrategins riktning, behöver alla aktörer dra sitt strå till stacken.

En stärkt inhemsk livsmedelsproduktion ger många bieffekter. En levande landsbygd med djur som håller landskapen öppna, påverkar även Sveriges attraktionskraft som turistmål, vilket i sin tur skapar ekonomi och sysselsättning åt fler näringar. En ökad tillgång på närproducerade livsmedel påverkar miljön positivt, då transportbehoven minskar och i samma takt även koldioxidutsläppen.

Svenska kyrkans miljö- och rättighetsbaserade arbete grundar sig på teologiska ställningstaganden. Svenska kyrkans biskopar gav både inriktning och förnyad aktualitet åt miljöarbetet genom att formulera Biskopsbrevet om klimatet, 2014. ”De som drabbas först av klimatförändringen är de som har bidragit minst till att skapa den. De som lever i fattigdom, med kapacitet att hantera torra och översvämningar, och de flesta av dem lever just i de delar av världen där problemen med klimatrelaterade katastrofer förutspås bli som störst”, skriver biskoparna (sidan 74–75).

Utifrån det faktum att klimatförändringarna globalt sett kommer att påverka odlingsförutsättningarna olika, behöver länder som Sverige, som sannolikt drabbas mindre, att behöva ha beredskap för att behöva öka sin jordbruksproduktion. Detta inte bara för att försörja sig själva, utan också andra för att på sikt försörja andra folk och länder med livsmedel. På ett ställe i biskopsbrevet heter det: ”Klimatförändringarna är i grunden en fråga om global rättvisa” (sidan 77) vilket understryker att vi som människor och kristna behöver bära ett gemensamt ansvar också för de förändrade odlingsförutsättningarna som globalt följer i klimatförändringarnas spår.

Biskopsbrevet betonar även Svenska kyrkans roll i påverkansarbetet som rör klimatutmaningen. I det arbetet är dialogen med organisationer, beslutsfattare och andra aktörer både nödvändig och framgångsrik.

En organisation som dagligen arbetar med frågan om livsmedelsförsörjningen är Sveriges kristna bönder. Det är en fristående förening utan koppling till någon enskild kyrka eller organisation och bildades 1984 efter tilltal från Gud till flera bönder i olika delar av Sverige. Visionen var att samla kristna bönder i ett nätverk

där medlemmarnas överlåtna liv och resurser skulle kunna utgöra en tillgång för Guds rike, för varandra och för sina medmänniskor.

Sveriges kristna bönder är den kristna bondens vardag och arbete en kallelse i sig. Att producera mat, att bruka och bevara den jord man fått att förvalta, är en uppgift som hela mänskligheten är fullständigt beroende av. Därför vill man vara en profettröst för enskilda och beslutsfattare inom de sektorer som är och förblir centrala för jordens överlevnad: livsmedelsproduktion till en växande befolkning och en ansvarsfull hushållning av jordens resurser.

Enligt Sveriges kristna bönder är den kristna bondens vardag och arbete en kallelse i sig. Att producera mat, att bruka och bevara den jord man fått att förvalta, är en uppgift som hela mänskligheten är fullständigt beroende av. Därför vill man vara en profettröst för enskilda och beslutsfattare inom de sektorer som är och förblir centrala för jordens överlevnad: livsmedelsproduktion till en växande befolkning och en ansvarsfull hushållning av jordens resurser. Sveriges kristna bönder är i första hand ett nätverk, där man tror på bödens makt och kraft och stöttar varandra genom samtal och uppmuntran, möten och nätverkande. *Jourhavande bonde* är en samtalstjänst som fungerar som livlina för bönder som upplever en hårt pressad livssituation.

Därför bör Svenska kyrkan frimodigt söka dialog med de kristna bönderna för att ta fram ett handlingsprogram som stöder livsmedelsproduktionen i Sverige och inspirerar församlingar till ett förnyat konsumentmedvetande när det gäller svenskproducerad mat.

Juoksengi den 24 juli 2017

Stefan Aro (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:59
av Bertil Murray

Ekumenisk gest i anslutning till reformationsåret

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i anslutning till reformationsåret, såvida intresse finns från Stockholms katolska stift, pröva möjligheten att som en ekumenisk gest

- ♦ till stiftet som gåva överlämna någon medeltida kyrkobyggnad av för stiftet avgörande symbolisk och pastoral betydelse,
- ♦ i en eller flera av Svenska kyrkans medeltida domkyrkor avskilja ett kapell för invigning och avskiljning till katolskt mässfirande.

Motivering

Reformationsåret 2017 inleddes i Lund och Malmö den 31 oktober 2016 under närvaro av Påven Franciskus, Lutherska världsförbundets ordförande och generalsekretärare, Svenska kyrkans biskopar samt ett stort antal inbjudna och tillresta personer. Vid mötet undertecknades de ekumeniska imperativ som avses bli vägledande för kommande relation mellan den romersk katolska kyrkan och de lutherska kyrkobyggnaderna.

Manifestationen och överenskommelsen var en stor ekumenisk händelse. Det skulle vara av utomordentligt värde om de fortsatta kontakter som blivit en följd av mötet också kunde inrymma generösa steg av skilda slag från Svenska kyrkan, i glädje över det vi har gemensamt och över de nya öppningar vi hoppas att mötet ska leda till.

Som ett synligt tack för påvens besök överlämnades i Rom av en svensk delegation med bl.a. biskop Anders Arborelius och ärkebiskop Antje Jackelén i början av sommaren 2017 en ikon.

I den svenska kontexten är dessa öppningar något som vuxit fram som ett resultat av ett långt och tålmodigt arbete. I sökandet efter en fortsatt fördjupning av gemenskapen skulle synliga tecken av generositet kunna vara av stort värde och bidra till läkande av gamla sår som tillfogats under den långa tiden av separation.

En väg att på ett tydligt sätt markera en sådan vilja till försoning och helande vore att till Stockholms katolska stift överrätta en gåva av såväl starkt symboliskt som kanske också rikt pastoralt värde.

Svenska kyrkan besitter allt sedan reformationen en mängd medeltida kyrkobyggnader som en gång invigdes till katolska kyrkor. Många av dessa är i dag mer eller mindre ur bruk, beroende på sitt geografiska läge på landsbygden. Men även i städer med ett stort antal kyrkor finns många gånger också ett antal medeltida sådana.

Mot 2017:59

Kyrkostyrelsen bör pröva möjligheten att, såvida intresse finns från Stockholms katolska stift, som en ekumenisk gest till stiftet som gåva överlämna någon medeltida kyrkobyggnad av för stiftet avgörande symbolisk och pastoral betydelse. En ytterligare möjlighet vore att i en eller flera av Svenska kyrkans domkyrkor avskilja ett kapell för invigning och avskiljning till katolskt mässfirande.

Uppsala den 3 juli 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:60
av Bertil Murray

Musiken i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avvakta med fastställandet av musiken till ny kyrkohandbok till dess att alla musikaliska delar bearbetats och kompletterats.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under en period av tre år bjuda in alla som vill till skapande av ny liturgisk musik och ge möjlighet att pröva denna.
3. Kyrkomötet beslutar att bifogade* Agnus Dei-satser får utgöra startmaterial i arbetet på att ta fram ny mässmusik.

Motivering

År 2010 övergick arbetet med handboksrevisionen till ett projektarbete lett av handläggare på kyrkokansliet, och det blev bråttom. Dittills hade det inte varit någon brådska, hävdar Anders Björnberg, som ingick i den s.k. expertgrupp som arbetade med frågan innan arbetet omvandlades till ett kansliprojekt.

Nu blev det plötsligt bråttom och man tog fram ett par förslag till nyskriven musik, som trots upprepad kritik och trots att den togs med i handboksförslaget utan att nödvändig musikalisk kompetens fått säga sitt, fortfarande är med i det förslag till ny handbok som ligger 2017.

När man ser på processen med handboksrevision i Norge, ser man att man där började med att både bjuda in tonsättare och att beställa ny musik av tonsättare, för att ha mycket att välja av.

Tittar man i projektbeskrivningen för den svenska handboksrevisionen, ser man, att även där betonas vikten av ett stort urval att börja med. Ändå har man i Sverige gjort precis tvärtom: börjat med fyra nya musikserier, som sedan inte fått ändras särskilt mycket, trots att många röster höjts för att påpeka att denna musik kanske inte är den allra bästa.

I denna motion presenteras* ett antal Agnus Dei-satser skrivna i nutid, av verk samma tonsättare och kyrkomusiker, i olika stilar, samt några historiska satser där man beaktat den senaste forskningen på området. Med dessa exempel belyses den stora rikedom av kreativitet och mångfald man missat genom att gå tillväga som man gjort med handboksrevisionen. Denna kompetens behöver tas tillvara genom ett beslut om att avvakta slutligt fastställande av musiken i kyrkohandboken. Detta tillvägagångssätt tillämpades i Den norske kirke i deras arbete med en ny kyrkohand-

* Noter och texter får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Mot 2017:60 bok. 2011 togs beslut om texter och inte förrän nu i höst, 2017, förväntas beslut om den kompletta gudstjänstmusiken gå igenom.

Uppsala den 14 juli 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:61
av Bertil Murray

Äldre musik i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta bearbetningen av äldre liturgiska texter och musik innan nya kyrkohandboken fastställs.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta sökandet av äldre material att infogas i nya kyrkohandboken.
3. Kyrkomötet beslutar att i nya kyrkohandboken som alternativ lovpsalm för högmässan anta det bifogade* materialet.

Motivering

I handboksförslaget 2017 är all gammal musik samlad i det som kallas Musik A.

Det har forskats mycket bara sedan 1986, och detta bör synas i en reviderad upplaga av kyrkohandboken. Somt som togs bort 1986 på grund av personligt tycke och smak används fortfarande på sina håll, och man är just nu på gång med att leta fram och restaurera mycket av det som legat gömt och glömt i olika samlingar.

Som påpekats av ett stort antal experter på området, bör inte handboken anses som färdigbearbetad innan man tagit i beaktande den stora kunskap på området historisk musik som hittills ignorerats.

Bland medeltidens pärlor finns nog både ett och annat ”glatt, enkelt och folkligt” att hitta.

Ett exempel på sådant som skulle kunna införas i handboken är Luthers Credo-psalm (se bilaga*) – i Olaus Petri översättning (med mycket lätt språklig revidering av professor Mattias Lundberg). Den sjungs på sina håll i Västerås stift på högtidsdagar. Detta gör att den bör äga samma rätt som serierna C och E att upptas (”det som redan används”-argumentet).

Melodin är hämtad från Hög-handskriften (där vi tagit våra andra melodier till Kyrie, Gloria m.m. som nu ingår i 86:an).

Under reformationsjubileet bör vi beakta Luthers unika bidrag till text och musik, och Olaus Petri svenska version av denna!

Uppsala den 26 juli 2017

Bertil Murray (FK)

* Noter och texter får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Kyrkomötet
Motion 2017:62
av Kjell Petersson och Leif Nordlander

Bejaka den ekumeniska manifestationen den 31 oktober 2016

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att de fem ekumeniska imperativ som manifesterades i Lunds domkyrka den 31 oktober 2016 förverkligas i Svenska kyrkan.

Motivering

I den ekumeniska gudstjänsten i Lunds domkyrka den 31 oktober 2016 undertecknades en gemensam deklaration av påven Franciskus och Lutherska världsförbundets president, biskop Munib Younan. Det viktiga i detta dokument är de fem ekumeniska imperativ som manifesterades i gudstjänsten i domkyrkan med ljus som tändes. De lyder:

1. Katoliker och lutheraner bör alltid börja i enhetens perspektiv och inte i splittringens, för att stärka det gemensamma även om det är lättare att se och erfara skillnaderna.
2. Lutheraner och katoliker bör ständigt låta sig själva förändras genom mötet med den andre och genom det ömsesidiga trosvittnesbördet.
3. Katoliker och lutheraner bör på nytt förpliktiga sig till att söka synlig enhet, till att tillsammans utveckla närmare vad detta betyder i form av konkreta steg, och till att oupphörligt sträva mot detta mål.
4. Lutheraner och katoliker bör gemensamt återupptäcka kraften i evangeliet om Jesus Kristus för vår tid.
5. Katoliker och lutheraner bör vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom att förkunna och att tjäna världen.

Dessa fem uppmaningar är en del av den rapport från den gemensamma enhetskommission som färdigställt dokumentet: *Från konflikt till gemenskap* (Artos 2016). I och med att dessa uppmaningar lyftes fram i Lund, och undertecknades av påve Franciskus och biskop Younan, har de sanktionerats av Katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet. De är inte längre kommissionens uppmaningar, utan bakom dem står de båda konfessionernas officiella företrädare.

Det i Lund undertecknade dokumentet skulle kunna kallas en avsiktsförklaring. Det är inte någon bindande överenskommelse, men dokumentet klargör att de båda parterna har för avsikt att nå fram till en sådan. Målet – synlig enhet – är klart och

tydligt angivet, även om man inte vet hur lång tid själva resan tar, eller vilka svårigheter som kommer att möta under resans gång.

Till detta kan man inte vara annat än positiv, eftersom det handlar om att försöka förverkliga Jesu bön om att hans efterföljare ska vara ett. Det är många som i detta närmande mellan katoliker och lutheraner ser den helige Andes verk och verkande. Vid gudstjänsten i domkyrkan sjöngs också den gamla bönen om att den helige Ande måtte komma och fylla de trogna med kärlekens eld, Veni Sancte Spiritus. Samtidigt är det mycket viktigt, att det som uttrycks i överenskommelsen, blir till konkreta steg i den kyrkliga vardagen, inom katolska kyrkan, inom Lutherska världsförbundets medlemskyrkor. För att högtidliga manifestationer, som den i Lund, ska tas på allvar, måste de vara uttryck för en bestämd viljeinriktning. I annat fall devalveras betydelsen av kyrkoledarnas deklARATIONER. Ord måste följas av handling om trovärdigheten ska bevaras.

Glädjen över det som hände i Lund är stor, men mycket arbete återstår. Det svåra med överenskommelser som den i Lund är hur de ska implementeras och förverkligas i den Romersk-katolska kyrkan, i de olika lutherska kyrkorna. För Svenska kyrkans del finns åtskilliga frågor som behöver klarläggas. Den allra första är givetvis i vad mån överenskommelsen är bindande för Svenska kyrkan. Vilket mandat har Lutherska världsförbundet att fatta bindande beslut på medlemskyrkornas vägnar? Svaret torde vara att Lutherska världsförbundet inte har något sådant mandat. De olika medlemskyrkorna måste var för sig ansluta sig till den överenskommelse som gjorts. Ett sätt att göra detta är att kyrkostyrelsen på olika sätt arbetar för att de uppmaningar som formulerades i de fem imperativen förverkligas i Svenska kyrkan nationellt, på stiftsnivå och i församlingarna.

Stockholm och Vara den 21 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:63
av Kjell Petersson och Dan Sarkar

Konfirmandernas svar vid konfirmationen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att momentet *Fråga till konfirmanderna* placeras i anslutning till trosbekännelsen och att frågan ges samma lydelse som i kyrkohandboken 1986:

Detta är den tro ni är döpta till. Vill ni med Guds hjälp leva i denna tro och visa den i kärlek till Gud och era medmänniskor?

Motivering

Höjdpunkten i konfirmationsgudstjänsten är läsandet av trosbekännelsen, konfirmandernas svar att de vill leva i den tro de är döpta till och den därpå följande handläggningen med bön om att Guds helige Ande må vara med konfirmanden. I handboksförslaget bryts denna sammanhållna enhet sönder, i och med att konfirmandernas svar placeras i början av akten. Detta leder till att konfirmandernas agerande i gudstjänsten får en mer undanskymd plats och konfirmandernas svar förminskas. Dessutom är den föreslagna frågan otydlig.

I frågan som den är formulerad i förslaget utsägs att konfirmationen är en påminnelse om Guds löften i dopet. Om konfirmationen är detta, en påminnelse om vad Gud gjort, vad är det då konfirmanderna svarar ja på? Att Gud gett oss ett löfte i dopet? Detta löfte står dock fast vare sig konfirmanderna säger sitt ja till det eller inte.

Vidare blir konfirmationsgudstjänstens koppling till dopgudstjänsten mindre tydlig. 1986 års ordning med konfirmandernas svar i anslutning till trosbekännelsen har sin motsvarighet i dopgudstjänsten med dopfrågan till föräldrarna i anslutning till trosbekännelsen. Denna koppling mellan dop och konfirmation är ett av huvudmotiven i konfirmationen, vilket tydligt framgår av den bibeltext, Matt. 28:16–20, som ska läsas vid varje konfirmation, liksom vid varje dop.

Nu kan troligen det nya förslaget användas så att konfirmandernas Ja får samma placering som 1986. Den föreslagna tidiga frågan till konfirmanderna är fakultativ, och behöver således inte användas. Om den formulering som anges efter trosbekännelsen står, att den *kan* användas. Formuleringen öppnar för att även annan formulering kan användas, t.ex. den fråga som finns i 1986 års ordning. Men det skulle underlätta om det tydligt anges att ordningen från 1986 års handbok kan användas i den nya handboken.

Stockholm och Broby den 21 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:64
av Kjell Petersson m.fl.

Satsning på evangelisation och församlingsbyggande

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att – i samråd med biskopsmötet – ta initiativ till en förnyad satsning på evangelisation och församlingsbyggande

Motivering

Av de sifferuppgifter som finns på Svenska kyrkans hemsida framgår att under de senaste 25 åren har i stort sett alla siffror gått ner. De viktigaste är följande:

	1991	2016
Andel medlemmar av befolkningen	88,2 %	61,2 %
Döpta i procent av födda	72,6 %	44,1 %
Konfirmerade i procent av alla 15-åringar	57,7 %	26,6 %
Samtliga gudstjänstbesök	23,4 milj	14,8 milj

Det är uppenbart att Svenska kyrkan – tillsammans med övriga kyrkor i vårt land – befinner sig i en mycket allvarlig situation. Det är numera en minoritet av befolkningen som låter döpa sina barn och vars tonåringar konfirmeras. Kyrkogångsseden håller på att vittra samman. Den traditionella vägen in i kyrkan: att döpas som barn, konfirmeras som tonåring och som vuxen vara aktiv i kyrkan, fungerar sedan länge enbart för ett fåtal.

En mindre del av de sjunkande siffrorna kan förklaras av den höga invandringen, men det förtar inte allvaret i situationen. Svenska kyrkans uppgift är – med kyrkoordningens formulering – ”att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas” (KO inledning, 2 kap.). Av siffrorna att döma klarar Svenska kyrkan inte av att fullgöra denna sin uppgift. Att övriga kyrkor och samfund i landet befinner sig i en liknande situation är ingen tröst.

Det som hittills gjort nationellt, i stiftet och församlingarna har inte varit tillräckligt. Därför bör kyrkostyrelsen, i samråd med biskopsmötet, ta initiativ till en stor satsning på evangelisation och församlingsbyggande. Detta kan lämpligen ske genom att inrätta ett Råd för evangelisation. Till detta råd bör inbjudas ett brett urval av personer från rörelser och sammanhang som visat att man kan arbeta evangeliserade, som EFS, aKF, ELM, Oas-rörelsen, de laestadianska fridsförbunden osv., och från församlingar där man lyckats bygga fungerande gemenskaper.

Uppgifterna för detta råd skulle kunna vara att komma med förslag:

- ♦ hur man når de nästan 40 procent av befolkningen som står utanför Svenska kyrkan med evangelium,

Mot 2017:64

- ◆ hur man når de nya grupper som invandrat till landet med undervisning i kristen tro,
- ◆ att arbeta fram pastorala modeller för dop av vuxna,
- ◆ att inrätta en kvalificerad tankesmedja som kan producera material till samhällsdebatten, typ Signum,
- ◆ att arbeta fram riktlinjer och material som kan användas i den nya satsning på trosundervisning för barn, ungdomar, vuxna, anställda och förtroendevalda som är en absolut nödvändighet.

Stockholm, Bunkeflo och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:65
av Kjell Petersson

Dopets inledningsord och dopbönen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att föreslagna första inledningsordet i kyrkohandboksförslaget (sidan 132) ska ha följande lydelse:

I dopet möter Gud oss för att vi ska leva i gemenskap med Kristus. Därför sände han sin Son, Jesus Kristus för att rädda oss från det onda. Genom dopet föder han oss till nytt liv, för oss in i sin kyrka och till ett liv i förening med honom. Det gör Gud med *detta/dessa barn/dig/er* som idag ska döpas.

2. Kyrkomötet beslutar att det andra inledningsordets tre sista rader i kyrkohandboksförslaget (sidan 133) ska ha följande lydelse:

Störst eller minst, först eller sist gör ingen skillnad. Alla blir genom dopet ett i Jesus Kristus.

3. Kyrkomötet beslutar att den doppåminnelse som finns i påsknattsmässan i kyrkohandboksförslaget (sidan 120–121) ska ha följande lydelse och få användas under momentet Dopbön i dopordningen:

O Gud, vi prisar dig ...
Låt din helige Ande flöda över oss och förnya våra liv med din förlåtelse, nåd och kärlek. Kom med din helige Ande och gör detta vatten till en nådens källa. Dig Gud, tillhör all ära och allt lov nu och i evighet.

4. Kyrkomötet beslutar att följande dopbön ska införas i nya kyrkohandboken som en alternativ dopbön:

Helige, barmhärtige Gud,
vid tidens början skapade du himmel och jord,
du lät din Ande sväva över vattnen och ge liv åt allt.
Noa och hans familj räddade du från den stora flodens vatten.
Genom vatten befriade du ditt folk från slaveriet i Egypten.
När Johannes döpte sänkte sig Anden som en duva över Jesus
och på korset blev han för oss en livets källa.
Vi tackar dig för att du i dopet ger oss del i hans död och uppståndelse.
Helga med din Ande detta vatten till en nådens källa,
så att de som nu ska döpas renas från synden och föds på nytt.
Hjälp oss att leva i Andens skapande glädje
och bevara oss hos dig till livets slut.
Genom din son, Jesus Kristus, vår Herre.

5. Kyrkomötet beslutar att den första dopbönens åttonde rad i kyrkohandboks-förslaget (sidan 137–138) ska ha följande lydelse:

Föd *henne/honom/den* till ett nytt liv i Kristus

Motivering

1. Det första föreslagna inledningsordet är för kortfattat, i synnerhet om dopet firas som en egen fristående gudstjänst. Momentet *Inledningsord* ska vara med vid varje dop, och behöver en viss längd och tyngd för att församlingen ska uppfatta att detta är dopgudstjänstens inledning. Den komplettering som föreslås är hämtad från 1986 års handbok.

2. Förslaget innebär att uttrycket: *i dopet görs ingen skillnad mellan människor* tas bort, eftersom det lätt kan uppfattas som att *dopet gör ingen skillnad mellan människor*. Men dopet gör skillnad mellan människor. Genom dopet tas den döpte upp i den kristna församlingen, ges syndernas förlåtelse och föds till ett nytt liv i Kristus. Det som handbokskommittén positivt vill formulera, att i dopet ingen har försteg framför den andre kan uttryckas på följande sätt: *Störst eller minst, först eller sist gör ingen skillnad. Alla blir genom dopet ett i Jesus Kristus*.

3. Den bön som kallas doppåminnelse i påsknattsmässan är efterlängtd. Börens bakgrund är den s.k. syndaflodsbönen som finns med i de två dopordningar som Martin Luther utgav. Sådana böner finns numera med i flera moderna lutherska dopordningar, bl.a. i den finska kyrkan och ELCA (Evangelical Lutheran Church in America). Dessa dopböner har en tydlig *anamneskaraktär* (åminnelsekaraktär) och har sin bakgrund både i reformationstidens dopordningar och i den *ordostruktur* som spelat en stor roll i nutida handboksarbete i olika kyrkor. De bibliska exemplen på Guds frälsande gärningar i bönen skänker en välkommen konkretion, och dessa händelser är lätt att anknyta till både i förkunnelse och dopsamtal. Om man inte vill använda påsknattens doppåminnelse som en dopbön, ges ett förslag till en nyskriven dopbön som lyfter fram de frälsningshistoriskt viktiga händelserna och som gör att Svenska kyrkans nya dopordning ligger i fas med andra lutherska kyrkors dopordningar.

4. Om den skrivning som finns i förslaget inte är ett tryckfel, är den dålig svenska. Att föra någon någonstans uttrycker riktning; att bli döpt handlar inte om riktning utan om en förändrad livssituation.

Stockholm den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:66
av Kjell Petersson och Leif Nordlander

Kyrkoordningens bestämmelser om dop och kyrkotillhörighet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser om å ena sidan den döptes rättigheter och skyldigheter och å andra sidan den tillhöriges rättigheter och skyldigheter.

Motivering

Inför relationsändringen stat–kyrka år 2000 höjdes röster som varnade för att Svenska kyrkan genom relationsändringen riskerade att bli en föreningskyrka. Varningarna håller på att besannas. Numera beskrivs Svenska kyrkan som en medlemsorganisation, den största av dem alla, och detta av kyrkans egna företrädare.

Det är förmodligen nödvändigt att i vissa sammanhang beskriva Svenska kyrkan som en organisation, eftersom kyrkan måste hålla sig till de regler och bestämmelser som reglerar föreningars och organisationers liv. Men den kyrkliga självbilden borde vara en annan, nämligen den som i psalmen beskriver kyrkan och församlingen som ”en gemenskap omkring ordet, dopets bad och nattvardsbordet” (Sv. ps. 370:1). Kyrkan och församlingen är i sin grund och till sitt väsen en sakramental gemenskap, där dopet är vägen in i kyrkan. Av praktiska skäl måste kyrkan ibland beskrivas som en medlemsorganisation, men denna beskrivning är sekundär.

Det finns en dubbelhet i kyrkoordningens bestämmelser om dopet. Å ena sidan finns där bestämmelsen att den som döps blir kyrkotillhörig genom själva dophandlingen. På den punkten är allt klart och tydligt. Å andra sidan, om denne döpte lämnar in en blankett med begäran om utträde då betraktas han eller hon som om dopet aldrig ägt rum. Om denne döpte men utträdde person avlider, måste det till särskilda omständigheter med beslut av kyrkoherden, för att det ska kunna bli en kyrklig begravning. Och ändå finns det ett beslut i Överklagandenämnden (2004/10) som konstaterar att ett dop inte kan göras ogjort. Den person som en gång döpts, förblir döpt hela livet; det går inte att suddas ut dopet. Det betyder också att kyrkan har en relation till och ett ansvar för den döpte, vare sig personen är kyrkotillhörig eller inte. De löften Gud gett i dopet gäller även om den som fått löfena tar avstånd från dem genom utträde eller på annat sätt. Detta sakförhållande skulle kunna göras tydligare i kyrkoordningens paragrafer.

Ett rimligt sätt att stärka dopets ställning vore att ge den döpte rätt till kyrklig vigsel och begravning även om han eller hon utträtt. I sådana fall bör den enskilde betala enligt de clearingsystem som finns. Rösträtt och valbarhet i de kyrkliga valen hör däremot samman med tillhörigheten till organisationen Svenska kyrkan, och till

Mot 2017:66 att medlemmen betalar kyrkoavgift. Hela komplexet bör utredas, och nya regler så småningom fastställas där dopet ges en starkare ställning.

Stockholm och Vara den 21 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:67
av Kjell Petersson m.fl.

Acklamationen efter instiftelseorden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den föreslagna acklamationen efter instiftelseorden kompletteras med ytterligare acklamationer:

Trons mysterium
Detta är trons mysterium

Motivering

Först ska sägas att det är positivt att kyrkohandboksförslaget numera innehåller en acklamation som inledning till församlingssvaret. Den föreslagna acklamationen: *Stort är trons mysterium*, torde dock vara mindre använd än de två som föreslås i denna motion: *Trons mysterium* och *Detta är trons mysterium*. Därför bör alla tre stå med som alternativ.

Innehållsligt är det inte någon skillnad mellan de tre acklamationerna. Alla tre uttrycker att det är en trons hemlighet att Kristus är reellt närvarande i det välsignade brödet och vinet. Det efterföljande församlingssvaret markerar att denna trons hemlighet är sammanlänkad med Kristi död och uppståndelse, och att den föregriper Kristi återkomst vid tidens slut.

Denna nattvardens förbindelse med de avgörande momenten i Kristi gärning är verkligen ett trons mysterium, vilket framhävs med prästens acklamation: *Detta är trons mysterium*, eller *Trons mysterium* eller *Stort är trons mysterium*.

Stockholm, Bunkeflo och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:68
av Kjell Petersson m.fl.

Herre, förbarma dig eller Kristusrop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den svenska benämningen av *Kyrie* i nya kyrkohandboken återgår till det hävdvunna *Herre, förbarma dig*.

Motivering

Det är positivt att förslaget innehåller både de svenska och de allmänkyrkliga benämningarna på mässans fasta moment (förslaget sidan 17). Dock är det så att den hävdvunna svenska benämningen på *Kyrie* är *Herre, förbarma dig*, vilket man enkelt ser om man granskar äldre handböcker. Dessutom är ordet *Kristusrop* dubbeltydigt: det kan avse både att Kristus är subjekt (*Kristus ropar*) eller att Kristus är objekt (*Rop till Kristus*). Det är den senare betydelsen av ordet som avses när det används som den svenska beteckningen för *Kyrie*. På annat ställe i förslaget används uttrycket *Kristusljus* (sidan 26), också det en språklig innovation. I det uttrycket är Kristus subjekt, ljuset är en Kristussymbol. Detta förstärker invändningen att *Kristusrop* är ett dubbeltydigt uttryck och därmed svårare att förstå än det traditionella *Herre, förbarma dig*.

Stockholm, Bunkeflo och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:69
av Kjell Petersson

Valnämndens ansvar för distribution av valsedlar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag om ändring i kyrkordningen, så att valnämnderna i kommande val också ansvarar för att lägga ut valsedlar avseende de lokala valen.

Motivering

I valhandboken inför kyrkovalet 2017, sidan 54 står följande.

Beträffande de lokala valen gäller alltid att det är nomineringsgruppens direkta ansvar att lägga ut valsedlar på anvisad plats vid de olika röst-mottagningsställena.

Valnämnderna är skyldiga att lägga ut valsedlar vad gäller valen till kyrkomöte och stiftsfullmäktige, under förutsättning att valsedlarna finns hos valnämnden i god tid. Denna skyldighet bör utsträckas till att även gälla valsedlar till de lokala valen.

Stockholm den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:70
av Kjell Petersson och Berth Löndahl

Smörjelse med olja vid konfirmation och dop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att det i anvisningarna till den nya kyrkohandboken anges att smörjelse med olja kan förekomma vid konfirmation och dop.

Motivering

Den största lutherska kyrkan i USA, ELCA, har möjlighet till smörjelse med olja både i sin gamla *Lutheran Book of Worship* och i den nya handboken *Worship*. Både i den anglikanska kyrkan i England och i den lutherska kyrkan i USA är bruket av smörjelse med olja fakultativt, alltså frivilligt.

På flera håll i Svenska kyrkan används välsignad olja vid dop och konfirmation, ännu vanligare vid förbönsgudstjänster och vid sjukbesök. Tydningen av oljan är att den är ett tecken på Andens gåva. Andens gåva handlar om förlåtelse, upprättelse, helande, ny kraft, en tillhörighet till Jesus Kristus. Platsen för smörjelsen är vid handpåläggningsbönen om Andens gåva, vid dopet efter vattenösningsbönen och vid konfirmationen efter läsandet av trosbekännelsen.

En utförligare argumentation i frågan ges i en artikel i Kyrkans tidning av Anna Karin Hammar och Kjell Petersson, se

www.kyrkanstidning.se/debatt/tillat-smorjelse-med-olja-vid-dop

Stockholm och Bunkeflo den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:71
av Kjell Petersson och Leif Nordlander

Hur den helige Ande benämns

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta utreda de läromässiga och ekumeniska implikationerna av den nya benämningen på den helige Ande.
2. Kyrkomötet beslutar att den trinitariska formuleringen från handboken 1986 – I Faderns och Sonens och den helige Andes namn – får användas i den nya kyrkohandboken.

Motivering

I kommentarerna till revisionsgruppens förslag (sidan 28) efterfrågar revisionsgruppen en genomgång av de läromässiga implikationerna av det inledande: I (Guds) Faderns och Sonens och *den heliga Andens* namn. I sammanhanget nämns att den ekumeniskt vedertagna formuleringen är: I Faderns och Sonens och *den helige Andes* namn. Denna formulering används också i trosbekännelserna, den apostoliska och den nicenska. Likaså i Stockholms katolska stift, liksom av de ortodoxa kyrkorna när liturgin firas på svenska. I den mån frikyrkorna använder den trinitariska formeln följer de Bibel 2000 i benämningen av Anden.

Att blanda olika formuleringar av den trinitariska formeln som görs i handboksförslaget är ägnat att skapa oklarhet och förvirring i uppfattningen av den tredje personen i gudomen. Enligt SAOB (Svenska akademins ordbok, artikeln Ande, VII, 2) är uttrycket *den helige Ande* närmast att betrakta som ett egennamn, etablerat sedan länge i svenska språket. En utredning där man går igenom och värderar argumenten för den förändring som revisionsgruppen föreslår, liksom de argument som talar mot en förändring är synnerligen önskvärd.

Innan en sådan utredning gjorts borde formuleringen från handboken 1986 vara den trinitariska formel som används. Eller i varje fall att denna formel anges som ett av alternativen.

Stockholm och Vara den 25 juli 2017

Kjell Petersson (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:72
av Dag Sandahl

Eukaristiska böner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta de bifogade* eukaristiska bönerna A–H med prefationer i stället för de som föreslås i kyrkohandboksförslaget.

Motivering

Den eukaristiska bönen knyter oss samman med Kyrkan som finns till genom tid och rum, och denna stora samhörighet kommer till uttryck genom ett liturgiskt språk som är bibelandat. Det nationella språket måste vara korrekt och innehållet bibliskt utan att därmed förfalla till enkel biblicism. Här visar sig just det bibelandade genom att inte rakt upp och ner återge bibelord.

Den eukaristiska bönen är inte en plats för prästerlig talekonst eller det för stunden improviserade. Förbönen ska därför inte fogas in i den eukaristiska bönen utan ha sin egen plats.

Den eukaristiska bönen är i många stycken ekumenisk. Tydligast blir det i detta förslag genom den eukaristiska bönen H, Hippolytosmässan från 200-talet. Den används i Svenska kyrkan, men bör nu föras in i kyrkohandboken för att kunna brukas också när högmässa firas.

För utförligare resonemang ber jag att få hänvisa till Christer Pahlmblads bok *Mässa för enhetens skull*, som alla ledamöter av kyrkomötet liksom biskoparna fått som gåva år 2015.

Moheda den 25 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

* Texterna får av upphovsrättsliga skäl inte publiceras här.

Kyrkomötet
Motion 2017:73
av Anders Åkerlund

Delaktighet i gudstjänstlivet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att inriktningen på delaktighet i kyrkohandboksförslaget tydligt ska följas upp genom att det i anvisningarna till gudstjänstordningarna ges exempel i enlighet med förslag i motionen.

Motivering

Delaktighet eftersträvas i alla gudstjänster – att var och en utifrån sina förutsättningar kan vara delaktig i gudstjänstlivet. I gudstjänsten eftersträvas särskilt barn och ungas delaktighet. (Ur Bilaga till kyrkostyrelsens skrivelse, KsSkr 2017:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, del I, sidan 10)

Denna ambition vill jag helhjärtat ansluta mig till, men jag ser väldigt få exempel på hur det kan gå till i handboksförslaget. En modern kyrkohandbok bör, enligt min mening, inte bara vara en produkt som vi präster använder för den gudstjänstfirande församlingen utan mer att vi skapar gudstjänster som speglar våra behov och erfarenheter där människor med olika bakgrund och förutsättningar kan bli sedda och bli delaktiga genom att också medverka. Det blir inte mer delaktighet om ”någon möjligen läser en text åt prästen”, som det ibland kan uppfattas.

I anvisningstexten föreslår jag därför att det anges exempel på ökad delaktighet och medverkan. Några exempel:

- ◆ Inledningsmomenten i alla gudstjänster bör vara fakultativa och ge utrymme till olika medverkande.
- ◆ Dialogpredikan där flera får dela livserfarenhet och tro utifrån dagens tema.
- ◆ Kyrkans förbön, som i normalfallet bör vara fri och lokalt utformad, kan ibland ersättas med skön musik under personlig ljuständning, individuella bönelappar och personlig förbön/välsignelse.
- ◆ Inslag av personligt vittnesbörd i gudstjänsten på lämplig plats.
- ◆ Ett moment i gudstjänsten förslagsvis efter trosbekännelsen under rubriken Aktuellt i församlingen med meddelande av dop, vigsel, begravningar, ideella och anställdas inbjudan till verksamheter, välkomnande av nyinflyttade m.m.
- ◆ Särskilt vid kyrkliga handlingar bör ges utrymme för personligt valda dikter, musik, sång och inslag av dans.

Det är bara fantasin som sätter gränser

Rättvik den 28 juli 2017

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:74
av Anders Åkerlund

Gudstjänstens inledning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att varje gudstjänst i nya kyrkohandboken inleds med Guds varma, kärleksfulla och barmhärtiga ja till oss människor.

Motivering

Talet om synd och förlåtelse har dominerat den kristna tankevärlden, särskilt i den västliga delen. Det är självklart att vi människor har brister, försummelse och bortvändhet från Gud. Men det finns ju också andra motiv som är lika sanna: vilsenhet, blindhet, längtan efter helhet, meningsfullhet, renhet och godhet.

I världens mest kända predikan, bergspredikan, saligförklarar Jesus sina åhörare mitt i deras brister och längtan. I Psaltaren möter vi mångfalden i livets svängningar.

Det är viktigt hur vi tas emot i våra gudstjänster. Det finns inga analyser varför människor som tror på Gud och vill följa Jesus ändå röstar bort gudstjänstdeltagande med fötterna. Man får aldrig en andra chans att göra ett första intryck. Det är viktigt att skapa en välkomnande miljö där alla blir sedda och bemötta i den mångfald som finns i en gudstjänstfirande församling av tvivel och tro, svaghet och styrka, gåvor och brister, nyfikenhet och slutenhet.

Synd är knappast det begrepp som ensidigt beskriver vår belägenhet som människor, och en snäv syndabekännelse kan inte riskeras att bli uppfattad som inträdesbiljett. Under mitt långa liv som församlingspräst har jag mött många människor som uppfattat vår inledning till gudstjänsten på det sättet, även om det inte var avsikten.

Själv är jag mycket tveksam till att behålla ”Jag fattig, syndig människa som med synd född...” i en modern handbok. Men med tanke på mångfalden i vår kyrka kanske den ska vara kvar. Däremot är det rimligt och viktigt att Guds varma, kärleksfulla och barmhärtiga ja till oss människor må präglade inte minst inledningen av gudstjänsterna i vår öppna folkkyrka.

Rättvik den 28 juli 2017

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:75
av Bertil Olsson

Bevara kyrkans mångfald

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda samtal med inomkyrkliga rörelser om överenskommelser som ger dessa rörelser fortsatt hemortsrätt inom Svenska kyrkans ram.

Motivering

Mångfaldsarbete har blivit ett populärt uttryck i många sammanhang, speciellt inom politiken. Då avser man etnicitet, kulturell bakgrund, sexuell identitet, religion m.m.

Inom Svenska kyrkan har vi en mångfald av annat slag som behöver bevaras. Under kyrkans historia har olika väckelserörelser berört människor och format deras sätt att leva i kyrkans gemenskap. Många av dessa känner sig mer och mer främmande i vår kyrka idag. De har många gånger svårt att finna gudstjänster, som de känner sig hemma i och som ger dem andlig näring.

Omkring år 1990 slöts ett avtal med EFS, som innebar att EFS lekmannapredikanter prästvigdes, dock utan behörighet att inneha tjänster i Svenska kyrkans vanliga församlingar och regelbundet vigs präster för EFS med dessa villkor. Det har inneburit att EFS och dess lokala föreningar betraktas som en del av Svenska kyrkan. Detta har också betytt mycket för vår kyrka.

För att behålla mångfalden inom kyrkan borde det vara möjligt att sluta liknande avtal med andra inomkyrkliga organisationer, t.ex. ELM/Bibeltrogna vänner, Laestadianerna, Kyrkliga Förbundet, arbetsgemenskapen Kyrklig förnyelse, Oas-rörelsen.

När det presenteras siffror på de som aktivt lämnar kyrkan, så nämns bara de som lämnar Svenska kyrkan därför att de inte tror och inte känner behov av att delta i kyrkans verksamhet. Det vore intressant att få upp en diskussion om varför många aktivt kristna lämnar Svenska kyrkan, antingen för att ansluta sig till annat samfund, eller bli "utan församlingsgemenskap" därför att de inte längre känner sig höra hemma inom Svenska kyrkan.

Ett sätt att motverka denna utveckling vore att Svenska kyrkan tydligt markerade att dessa grupper är en del av Svenska kyrkans arv och att de fortfarande är en väsentlig del av Svenska kyrkans andliga liv.

Nästan all kyrkosplittring genom historien har skett genom att "majoritetskyrkan" inte förmått integrera nya andliga strömningar utan stött ut dem ur kyrkans gemenskap. Hade dåvarande påve insett vad Luther ville åstadkomma med sina 95 teser, så hade inte den delning som reformationen kom att innebära behövt ske. Hade Svenska kyrkan på 1800-talet tagit till sig den nyevangeliska väckelsen, så hade kanske många av dem som bildade "fria samfund" stannat i Svenska kyrkan, så som EFS och Bibeltrogna vänner gjorde.

Mot 2017:75 Lammhult den 25 juli 2017

Bertil Olsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2017:76
av Aron Emilsson

Översyn av kommunikationsformer i missionssyfte

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av de kommunikations- och arbetsformer som används i stift och församlingar för att nå ut med kyrkans verksamhet och det kristna budskapet, och samla och återrapportera de mest lyckade exemplen för råd och metodutveckling i en nationell kunskapsbank.

Motivering

Svenska kyrkan åtnjuter, trots de senaste årens rekordhöga medlemstapp, alltså ett stort förtroende bland allmänheten och är hos många svenskar förknippad med en uppsättning traditioner, normer, värderingar och ceremonier under livets skeden, jämte rika skönhetsvärden i det materiella och immateriella kulturarv man förvaltar. Samtidigt är man för många de fyra grundstenarna: gudstjänst, mission, undervisning och diakoni. För andra öppen förskola och körsång. För ytterligare andra, samtidigt alltmer okänd och alltmer osynlig i takt med kyrkans minskade formella makt och närvaro i de offentliga institutionerna och media. I en sekulariserad tid är kyrkan alltmer okänd för allt fler och mission och evangelisation i traditionell mening inte särskilt framträdande i verksamheten.

Att dels värna och vårda det förtroende man har och den verksamhet som brukas och uppskattas utifrån de fyra grundstenarna och bland både troende och icke-troende, dels vända sig mot de som saknar kontakt med Svenska kyrkan och kristenheten, kräver att man ser över såväl lyckade pastorala exempel och inte minst arbets- och kommunikationsformer. Den roll Svenska kyrkan fyller hos människor kräver både respekt för arvet och förståelse för att man måste vända sig mot samhället och nya generationer i nya kommunikations- och arbetsformer. En översyn och analys av Svenska kyrkans samlade kommunikationsformer, kommunikationskanaler och arbetsformer för att nå ut med både verksamhet och evangelisation och mission, utan att tumma på budskapet och bekännelseskrifterna, kunde stärka Svenska kyrkans röst och ge upphov till en samlad kunskapsbas och i förlängningen goda verktyg och råd till både kyrkokansliet nationellt och stift och församlingar. En inventering av hur vår kyrka arbetar med detta idag bör ske landsomfattande och behöver inte kräva några större resurser än samordning nationellt, men kan ge stora vinster då stift och församlingar inte behöver uppfinna hjulet upprepade gånger, samtidigt som vår kyrka med samlade erfarenheter och mest lyckade exempel kan använda metoder som gör Svenska kyrkans gemensamma röst starkare, samtidigt som pastorala variationer respekteras.

Vår vision är en bred och offensiv kyrka där den kristna tron och identiteten är stark och trygg i sig själv och där välkommandet är varmt utan att trösklar sänks eller

Mot 2017:76 tak höjs mot en kyrka på väg mot oigenkännlighet. En kyrka som utan att ge avkall på sina värden, sin värdighet eller sina traditioner vänder sig till samhället och söker nya arbets- och kommunikationsformer. Kort sagt: en kyrka i tiden, men inte av tiden.

Stora Lundby den 23 juli 2017

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:77
av Aron Emilsson

En kyrka mitt i byn – utvärdering av centraliseringens konsekvenser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utvärdering av organisationsförändringen inom Svenska kyrkan, avseende församlingssammanslagningarnas och den övergripande centraliseringens konsekvenser för såväl lokal, regional som för nationell nivå.

Motivering

Församlingen är grundstommen i kyrkans organisation och den nivå där Svenska kyrkans liv, verksamhet och lära kommer till uttryck och möter människor utifrån de fyra grundverksamheterna gudstjänst, mission, undervisning och diakoni. Begreppet ”kyrkan mitt i byn” är också mer än symbolspråk, ännu idag. Runtom i vårt avlånga land är den gamla sockenkyrkan och prästgården eller församlingshemmet knutpunkten i byn eller tätorten. Liksom stadskyrkans belägenhet i staden eller domkyrkans i stiftsstäderna har den en central ställning både geografiskt och symboliskt. Även om kyrkoförsamlingens formella makt minskat i samband med att sekulära offentliga institutioner övertagit mycket av den ursprungliga verksamheten och att folkbokföringen inte längre baseras på församling, så är Svenska kyrkans många församlingar samhällsinstitutioner nära medborgarna.

De senaste åren har en stor organisations- och strukturförändring präglat Svenska kyrkans organisation och många församlingar har slagits samman i allt större enheter. Äldre och historiska indelningar har brutits upp och gemenskaper luckrats upp, samtidigt som styret centraliserats och den lokala demokratiska förankringen i stor utsträckning försvagats. Mot bakgrund av urbaniseringen och allt färre medlemmar i lands- och glesbygdsförsamlingar har detta i vissa fall varit en nödvändighet av ekonomiska och organisatoriska skäl. I andra fall finns det anledning att med kritiska ögon se över sammanslagningar och dess konsekvenser.

Sverigedemokraterna anser att utvecklingen av sammanslagningar av församlingar och pastorat är långtgående och i vissa fall olycklig. Småskalighet och närhet bör eftersträvas i kyrkans organisation. Detta i syfte att ge församlingsmedlemmarna största möjliga närhet, delaktighet och insyn i sin församling. Stordriftsrationaliseringen har i många fall även en negativ inverkan på arbetsmiljön för kyrkans anställda, inte minst för prästämbetet. Från att ha varit den lokala kyrkans predikant och själavårdare, dop-, konfirmations- och begravningsförrättare som alla känner, till idag i allt högre utsträckning leva allt längre ifrån sin församling och i högre utsträckning vara mobil mellan kyrkor på i vissa håll mycket långt avstånd från varandra för att det ska fungera i kyrkans schematekniska, byråkratiska och organi-

satoriska modernitet. Detta är naturligtvis delvis en följd av det faktum att prästen inte längre lever mitt i församlingen varken symboliskt eller faktiskt genom det faktum att allt färre bor och har pastorexpeditionen i prästgården intill kyrkan mitt i byn, samtidigt har rationalisering och centralisering i vissa delar av landet gått alltför långt.

Sverigedemokraterna anser att Svenska kyrkan bör utvärdera sammanslagningarnas konsekvenser och långsiktigt inrikta sig på att utveckla befintliga och nya sätt att underlätta samverkan mellan olika församlingar och pastorat gällande administration, personalförsörjning med mera, utan att slå ihop församlingar, om det inte finns ett starkt folkligt önskemål, förankring och samsyn kring detta i de inblandade församlingarna och bland församlingsborna.

Konflikten mellan den lokala kyrkans närvarande och personliga sätt att finnas bland sina medlemmar och de starka ekonomiska och organisatoriska incitament som driver på rådande utveckling är en ödesfråga för Svenska kyrkan som helhet. Ska församlingen vara den grundläggande enheten med stort pastoralt ansvar och handlingsutrymme och kyrkan på allvar vara relevant och finnas mitt ibland människor, så får Svenska kyrkans utveckling mot en alltmer centraliserad koncern inte gå för långt. Principen om att beslut ska tas och närvaro finnas på lägsta möjliga nivå måste tillämpas.

Tidigare har det argumenterats för att en utvärdering av liknande slag har varit för tidig att genomföra då det hänvisats till att organisationsförändringar till följd av strukturutredningen etc. måste "sätta sig" innan man tar ett helhetsgrepp om kyrkans organisationsutveckling. Nu har dock tid gått sedan strukturutredningens genomförande och trenden av församlingssammanslagningar går längre tillbaka än så. Det finns därför goda skäl att verkställa en helhetsöversyn kring detta.

Stora Lundby den 23 juli 2017

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:78
av Aron Emilsson och Julia Kronlid

Kyrkohandbok med respekt för tro och tradition

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att återremittera förslaget till ny kyrkohandbok i syfte att låta ett mer klassiskt och historiskt förankrat språkbruk vara dominerande och nya ordningar där Jesus Kristus, hemmet, nationen och familjen utlämnas ska undvikas.
2. Kyrkomötet beslutar att i samband med ett återremissförfarande uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att införa tacksägelse i samband med att barn i församlingen fötts eller adopterats.

Motivering

Sverigedemokraterna är av respekt för vår kyrkas tro och liturgiska tradition av uppfattningen att Svenska kyrkans lära ska vara tydligt förankrad i Bibeln, bekännelseskriterierna och den kyrkliga traditionen. Kyrkan är ett av få sammanhang och rum i den offentliga miljön som väntas finnas där som en trygg fyrbåk i sin tro och tradition, i sitt språk och i sin ton. En fyrbåk såväl hos den vars liv som kan liknas vid en stilla skogssjö, som hos den som lever ett liv likt ett stormande hav. Van kyrkobesökare eller inte. Tradition och frimodighet i tron skapar ett rum där generationer knyts ihop.

Den kyrkan, den vi känner och förväntar oss ska finnas där i den form vi känner igen, relevant i sin samtid, men vaksam över sina värden och sin värdighet, den kyrkan kan inte tas för given. Det är därför vi engagerar oss. För dessa värden och fler. På socialkonservativ grund med förvaltarskap i åtanke, för nästa generation och därpå följande. Vad bekännelseskriterierna anbelangar är det Sverigedemokraternas uppfattning att en uppdaterad och språkligt reviderad nytgåva av dessa bör tas fram.

Förändringar av liturgin bör endast ske undantagsvis, präglas av respekt för Svenska kyrkans egenart och den kyrkliga traditionen och föregås av en djupgående dialog.

Arbetet med och förslaget till ny kyrkohandbok har varit mycket omdiskuterat. Sverigedemokraternas mening är att det är fundamentalt att noga beakta remissinstansernas synpunkter och konsekvenser för dels det lokala församlingslivet och traditionen, dels vikten av att hålla samman kyrkan i en enhetlig kyrka man ska kunna känna igen sig i oavsett man är från Ystad och går på gudstjänst i Haparanda, eller vice versa. Kontinuitet, trygghet och tradition i liturgin över hela landet, jämte ett handlingsutrymme för lokalt utvecklade och särskilt framgångsrika ordningar är faktorer som måste balanseras mot varandra. Det är uppenbart att förslaget till ny kyrkohandbok, trots ansträngningar, mött omfattande kritik och bland församlingar

som provat ordningarna i det nya förslaget, förkastats för en återgång till 1986 års nuvarande handbok. Även om förslaget anses förbättrat efter remissrundor, så kvarstår omfattande kritik bland såväl präster som kyrkomusiker med flera. Kyrkan har haft en stor del av sin identitet i sin bekännelse, men i den nya kyrkohandboken så öppnar man i alltför hög utsträckning för att luckra upp detta och använda ordningar och referenser som urvattnar vår kyrkas lära, budskap och tolkningar.

Språket är en förbindande länk mellan döda och levande generationer i ett land och en nyckel till samhällsgemenskap och delaktighet. I syfte att underlätta assimilering och motverka enklavisering och motsättningar bör det primära gudstjänstspråket inom kyrkan, med undantag för de nationella minoriteterna, därför vara svenska. Vi menar också att grundläggande klassisk terminologi såsom att omnämna Jesus Kristus, hemmet, familjen och nationen i bön och ord ska bevaras och alternativ i ordningar som undviker dessa kärnbudskap ska minimeras i kyrkohandboken. Att kyrkan i andra sammanhang och i missionssyfte tar fram texter med en introduktion till kristendomen på olika invandarspråk är däremot något som Sverigedemokraterna driver och menar vore positivt.

En förändring Sverigedemokraternas förespråkat sedan tidigare och gärna ser, är att Svenska kyrkan, i likhet med den Anglikanska kyrkan, genom en förändring av handboken gör det möjligt att införa gudstjänster med tacksägelse för att ett barn har fötts eller adopterats.

Stora Lundby den 23 juli 2017

Aron Emilsson (SD)

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:79
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Musikråd för Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett musikråd för Svenska kyrkan.

Motivering

Fram till 2003 fanns en liturgisk nämnd på nationell nivå i Svenska kyrkan. Sedan dess har något expertorgan på det kyrkomusikaliska området inte funnits.

I motion 2013:89, Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, skriver motionärerna:

Något samråd mellan Svenska kyrkan och samhällets musikliv har inte etablerats och på nationell nivå finns idag bara en person med inriktning på utbildningsfrågor men inte en kontinuerlig verksamhet inriktad på utveckling och samordning av kyrkomusik.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med motionens förslag att utreda hur nationell nivå ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet och att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll.

Av årsredovisningen, KsSkr 2017:02 framgår att kyrkomötets skrivelse 2013:20 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14 Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet (Ks 2013/1111) inte är slutbehandlad. Under våren 2017 har ett arbete med framtagande av plattform för musik i Svenska kyrkan initierats, som kommer att vara ett policydokument, med uppgift att artikulera kyrkomusikens betydelse. Former för det breda samråd som kyrkomötet beslutat om 2013 kring kyrkomusiken saknas fortfarande.

Inte minst under diskussionen om handboksförslaget har behovet av en dialog kring kyrkomusiken och ett expertorgan, förslagsvis kallat Svenska kyrkans musikråd blivit tydligt.

Svenska kyrkans musikråd, eller vad man nu vill kalla det, ska vara ett expertorgan som utses av kyrkostyrelsen och som bereder och verkar på direkt uppdrag och i direkt relation till kyrkostyrelsen. Det bör bestå av kyrkomusiker, som äger stor kompetens och erfarenhet, och som dessutom har kårens förtroende. I rådet bör också representanter för Musikaliska akademien (MA) och Kyrkomusikernas riksförbund (KMR) ingå. Dessutom bör det i rådet finnas teologisk kompetens. Sekreterare bör vara ansvarig handläggare vid kyrkokansliet.

I musikrådet bör de frågor hanteras som rör kyrkomusiken som trosyttring och som kulturarv, och rådet ska kunna bidra med sin kompetens och utgöra kyrkostyrelsens expertorgan i olika kyrkomusikaliska frågor. Musikrådet bör på kyrkostyrelsens

Mot 2017:79 uppdrag ha möjlighet att utse arbetsgrupper för noggrann beredning av särskilda ärenden. Det är önskvärt att rådet tillsätts snarast och under 2018.

Göteborg m.fl. orter den 28 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Bertil Murray (FK)

Mats Hagelin (BA)

Sven-E Kragh (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:80
av Asta Matikainen Lecklin och Anna-Karin Westerlund

Svenska kyrkan som kulturbärare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen undersöka möjligheten att bilda en arbetsgrupp för att tydliggöra och uppmuntra Svenska kyrkans roll som kulturbärare i vårt samhälle och upprätta en handlingsplan för detta.

Motivering

I dagsläget har kyrkans uppdrag som kulturbärare grunden och riktlinjer i statliga förordningar och reglemente. Allt detta handlar om det förflutna, för att bevara det som har varit 70 år tillbaka. Vad händer med det som händer idag och borde bevaras till kommande generationer?

Vi anser att kultur och kunskaper i historia behövs för att skapa förståelse och sammanhang i samhället samt att trons uttryck genom humaniora och estetik behöver uppgraderas, annars riskerar vi ett trångsynt samhälle.

Vi vill därmed att kartläggning och handlingsplan för detta ska undersökas.

Västerås den 30 juli 2017

Asta Matikainen Lecklin (BA)

Anna-Karin Westerlund (BA)

Kyrkomötet
Motion 2017:81
av Hans-Olof Andrén m.fl.

30 ledamöter i utskotten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta presidiets förslag i PSkr 2017:1 till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet, med de ändringar av förslaget som föranleds av bifall till reservationen av Carina Etander Rimborg, i enlighet med bilagan till motionen.

Motivering

Kyrkomötet tillkom vid ståndsriksdagens upphörande för att tillsammans med riksdagen besluta i kyrkliga frågor. Naturligt nog blev då kyrkomötets arbetsformer lika riksdagens. Dagens organisation av kyrkomötet tillkom 1983, och det ”moderna” kyrkomötet ärvde också riksdagens arbetsformer. Inte heller vid relationsförändringen med staten år 2000 gjordes några större ändringar i arbetsformerna. Det är därför mycket glädjande att presidiet nu kommer med förslag till ändringar som förhoppningsvis kommer att vitalisera, effektivisera och fördjupa kyrkomötets arbete. På en punkt har dock presidiet inte vågat lämna arvet från riksdagen: utskottens sammansättning. Det föreslås att utskotten fortfarande ska ha 15 ledamöter och 15 ersättare. Denna uppdelning i en beslutande del och en del som visserligen får delta i debatten men inte i besluten är föråldrad och mycket tveksam ur demokratisk synpunkt. I plenum har alla en röst – varför ska då beredningen av ärendena överlåtas åt hälften av ledamöterna?

Indelningen i ledamöter och ersättare ger dessutom en del praktiska problem. Vissa mindre nomineringsgrupper kan inte i egen kraft erhålla mandat i utskotten. De hänvisas då att antingen gå in i valteknisk samverkan med en eller flera andra grupper för att tillsammans kunna erhålla representation, eller att genom de större gruppernas välvilja erhålla ersättarplatser i utskotten. Valberedningens ambition är att alla ska erhålla åtminstone en ersättarplats i utskotten, men att åstadkomma detta kräver ibland ett omfattande arbete i valberedningen. Dessa problem minskar om alla blir ordinarie ledamöter i utskott. Enbart grupper med mycket få mandat i kyrkomötet måste då få de större gruppernas hjälp att bli utskottsplacerade.

Förslaget i motionen är alltså att samtliga utskott ska ha 30 ledamöter. Om vi förutsätter att presidiet och kyrkostyrelsens ledamöter som idag avstår från utskottsplacering (och samtliga i kyrkostyrelsen är ledamöter i kyrkomötet, såsom de hittills varit utom i ett fåtal fall) behövs minst 233 utskottsplatser om alla ska få en placering. Med föreslagna 8 utskott finns 240 platser tillgängliga. Några kyrkomötesledamöter måste därför väljas till två utskott. Detta bör inte bli något stort problem att hantera. Skulle ledamöters frånvaro någon gång leda till att utskottet gör en annan hemställan än den som hade gjorts om samtliga varit närvarande är ju ingen större skada skedd. Det gäller då sannolikt en fråga där utgången ändå är oviss

Mot 2017:81

innan kyrkomötet fattat sitt beslut i plenum. Utskotten är ju beredande, inte slutligt beslutande.

Vi föreslår alltså att kyrkomötets utskott demokratiseras genom att ersättarna tas bort och därmed samtliga utskottsplacerade kyrkomötesledamöter får rösträtt i utskottet. Detta kommer också att förenkla arbetet i plenum, eftersom alla har möjlighet att reservera sig och det därmed blir enkelt och tydligt att i plenum yrka bifall till en reservation.

Göteborg m.fl. orter den 28 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Bertil Murray (FK)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Anki Erdmann (ViSK)

Kenneth Nordgren (FiSK)

*Nuvarande lydelse**

Motionens förslag

4 kap. Ärendenas beredning

2 §

Val av utskott gäller från det att utskottsvalen har skett till och med den 31 december valåret. Varje utskott ska ha *femton* ledamöter *och lika många ersättare*.^[1]~~[SEP]~~*Ersättarna har rätt att närvara vid utskottets sammanträden och delta i överläggningarna, men inte i besluten. Trots bestämmelserna i första stycket får en inkallad ersättare för en kyrkomötesledamot tjänstgöra som ersättare i det eller de utskott där kyrkomötesledamoten är ledamot eller ersättare.*

Val av utskott gäller från det att utskottsvalen har skett till och med den 31 december valåret. Varje utskott ska ha *trettio* ledamöter.

19 §

Ett utskott ska avge ett betänkande i ett ärende som har lämnats till utskottet för beredning. Betänkandet ska utmynna i ett förslag till kyrkomötets beslut.

Till betänkandet ska fogas reservationer och särskilda yttranden av en ledamot samt särskilda meningar av en biskop *och en ersättare* som har deltagit i utskottets överläggningar. Vidare ska yttranden av Läronämnden och andra utskott bifogas betänkandet.

Till betänkandet ska fogas reservationer och särskilda yttranden av en ledamot samt särskilda meningar av en biskop som har deltagit i utskottets överläggningar. Vidare ska yttranden av Läronämnden och andra utskott bifogas betänkandet.

Reservationer och särskilda yttranden enligt 23 § ska även fogas till yttranden från Läronämnden och utskotten.

23 §

När ett utskott ska avgöra ett ärende tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 31–34 §§ i kyrkoordningen.

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett särskilt yttrande. En biskop *eller en ersättare* som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i Läronämnden och i valberedningen.

Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett särskilt yttrande. En biskop som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en särskild mening. Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i Läronämnden och i valberedningen.

En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening ska anmälas när ärendet avgörs. En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening som avfattas skriftligen ska lämnas senast vid den tidpunkt som ordföranden bestämmer.

* Ändringarna i skrivelsens förslag är införda.

Kyrkomötet
Motion 2017:82
av Hans-Olof Andrén m.fl.

Utred indirekta val

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av en återgång till indirekta val av kyrkomöte och stiftsfullmäktige.

Motivering

Val på lokal nivå i Svenska kyrkan har sedan mycket länge skett direkt av församlingsmedlemmarna. Det är en självklarhet att detta direkta valsätt fortsatt ska gälla för val av kyrkofullmäktige. Sedan år 2001 har ledamöterna i kyrkomöte och stiftsfullmäktige också valts i direkta val av medlemmarna i Svenska kyrkan. Tidigare valdes dessa ledamöter indirekt av elektorer utsedda av pastorat och församlingar. Såvitt känt förekommer internationellt enbart indirekta val av ett kyrkosamfunds högsta beslutande organ (kyrkomöte, generalsynod eller motsvarande). Anledningarna till detta är säkert att de indirekta valen bäst speglar samfundens kyrkosyn, där kyrkomötet ses som en representation för församlingarna (och eventuellt stiften), inte för de kyrkotillhöriga.

Vi menar att detta i hög grad gäller också för Svenska kyrkan. Svenska kyrkan brukar anses ha två pastorala nivåer, församling och stift. Den nationella nivån kan ses som ett stöd till församlingar och stift. Den fattar beslut om regelsystemet (kyrkoordningen) och tar hand om församlingarnas gemensamma mission, internationella diakoni, verksamhet i utlandsförsamlingarna, gemensamma administrativa system osv. Ledamöter av kyrkomötet behöver därför ha en församlingsförankring och goda kunskaper om församlingslivet. De bör därför väljas av församlingar eller pastorat i ett indirekt val. Kyrkomötet fattar också för församlingarna bindande beslut av lärokaraktär (antagande av kyrkohandbok och psalmbok, ingående av ekumeniska överenskommelser osv.). Att ledamöterna representerar församlingarna ger också legitimitet åt kyrkomötets beslut i sådana lärofrågor. På samma sätt fattar stiftsfullmäktige beslut som berör församlingarna. Också ledamöter av stiftsfullmäktige behöver därför goda kunskaper om församlingslivet och bör väljas av församlingarna.

En risk med det direkta valsättet är att det krävs relativt få röster för att ta mandat i kyrkomötet eller stiftsfullmäktige, eftersom valdeltagandet är relativt lågt, spärrar för att få mandat saknas, och det finns ett system med utjämningsmandat. Grupper som inte har så stor församlingsförankring har därför lyckats få mandat i kyrkomötet och i stiftsfullmäktige. Detta problem skulle bli mycket mindre vid återgång till ett indirekt valsätt. Dessutom minskar givetvis valkostnaderna rejält.

Den valmetod som tillämpades t.o.m. 1997 års val innebar följande: Vid val av stiftsfullmäktige utsåg varje församling elektor. Elektorerna utsågs av församlingens kyrkofullmäktige (eller församlingens direktvalda kyrkoråd). Antalet elektor var ett om församlingen hade högst 500 röstberättigade kyrkotillhöriga, två om den hade fler än 500 men högst 2000 röstberättigade, och för varje påbörjat 2 000-tal röstberättigade utöver 2 000 utsågs ytterligare en elektor. Lika många ersättare skulle också utses. Elektorerna valdes av nyvalda kyrkofullmäktige före utgången av november det år som kyrkofullmäktige väljs. Stiftet indelades i valkretsar som skulle ha minst fem mandat. Stiftsstyrelsen utsåg valförrättare i varje valkrets, som kallade elektorerna till val av stiftsfullmäktige före december månads utgång. Valet kunde ske med acklamation, om en gemensam lista förelåg, annars (vilket var det vanligaste i praktiken) med proportionellt val.

Vid val av kyrkomöte utsåg varje pastorat elektor. I pastorat med högst 2 000 röstberättigade kyrkotillhöriga utsågs en elektor. I pastorat med mer än 2 000 men högst 4 000 röstberättigade kyrkomedlemmar utsågs två elektor. För varje påbörjat fyratusental röstberättigade kyrkotillhöriga utöver 4 000 utsågs ytterligare en elektor. Lika många ersättare skulle också utses. Elektorerna valdes av nyvalda kyrkofullmäktige i pastoratet före utgången av februari året efter det år som kyrkofullmäktige väljs. Riket indelades i valkretsar, en för varje stift utom Lunds, Härnösands och Luleå stift som bestod av två valkretsar. Alla valkretsar skulle ha minst två mandat. Stiftsstyrelsen utsåg valförrättare i stiftet (eller i de två valkretsarna), som kallade elektorerna till val av kyrkomöte före april månads utgång. Valmetod som vid val av stiftsfullmäktige.

Vid återgång till indirekta val behöver bestämmelserna moderniseras på bl.a. följande punkter:

- ◆ Elektor vid kyrkomötesvalet bör utses av kyrkofullmäktige i pastorat och självständiga församlingar. Eftersom församlingar som ingår i ett pastorat idag saknar ett direktvalt organ, bör också elektor till stiftsfullmäktigeval utses av pastoratets kyrkofullmäktige.
- ◆ Notera att det inte fanns något krav på registrering av kandidater eller grupp-beteckningar. Vilken gruppering som helst kan ställa upp i valet med vilka (valbara) namn som helst. I praktiken kommer naturligtvis nomineringsgrupperna att nominera kandidater ungefär som idag, men rekryteringen blir en mycket utsträckt historia – ända fram till december! Vidare måste valet i en valkrets ske på en plats – valkretsen ska ju välja ett visst antal ledamöter och ersättare. Detta innebär att ett stort antal elektor ska samlas på en (eller i några stift två) platser för att genomföra kyrkomötesvalet, som naturligtvis måste ske i december också det. Det bör därför övervägas att behålla registreringen till kyrkomötes- och stiftsfullmäktigevalen.
- ◆ Som framgår av beskrivningen ovan gynnades små församlingar/pastorat tidigare kraftigt vid elektorsfördelningen. Detta kan förbättras avsevärt. Exempelvis kan pastoratet (eller den självständiga församlingen) utse en elektor per påbörjat 2 000-tal röstberättigade. Vid 4 000-steg får ju pastorat/församlingar med t ex 4 100 och 7 900 båda två elektor, vilket kan upplevas som alltför orättvist. Vid mindre steg (t.ex. 2 000) blir det mera rättvist. Enligt tabellen ”Antalet röstberättigade 2017 på 2018-års indelning” på kyrkovalets internwebb varierar antalet röstberättigade i de 615 ”valområdena” (pastorat och självständiga församlingar) mellan 499 (Hovförsamlingen) och 120 380 (Malmö pastorat). Endast 4 områden har färre än 1 000 röstberättigade, totalt 68 områden har färre än 2 000 röstberättigade. Vid 2 000-steg skulle dessa utse en elektor. Områdena med mer än

2 000 med färre än 4 000 är 173, som då skulle utse två elektorer. 110 områden får tre elektorer, 86 får fyra, 37 får fem, osv. upp till Malmös 61 elektorer. Näst störst är Uppsala och Västerås pastorat, som båda får 38 elektorer. Totalt 13 områden får fler än 20 elektorer.

Vi önskar således att förutsättningarna för återgång till indirekta val utreds närmare, där bl.a. de aspekter som berörs i motionen ingår. Konsekvenser av olika slag behöver också belysas. Självfallet behöver också kyrkoordningsbestämmelser tas fram. En utgångspunkt kan vara författningstexten i den reservation (av C och POSK) som lämnades vid utskottsbehandlingen av kyrkoordningen (Bilaga A till 2KL 1999:1). Ett utredningsuppdrag bör därför ges till kyrkostyrelsen.

Göteborg m.fl. orter den 28 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Sven-Bernhard Fast, biskop

Kyrkomötet
Motion 2017:83
av Anna-Karin Westerlund

Reglering av diakontjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en eventuell reglering av minimiantal av diakoner.

Motivering

Diakonin är en av de grundläggande uppgifterna inom Svenska kyrkan och jag anser att det bör vara obligatoriskt att det finns en diakon i varje församling.

Det är inte ovanligt att diakoner blir diakoniassistenter, eller att en församling anställer en präst med ”diakonal inriktning”, vilket på sikt urholkar den speciella kompetens som diakonerna besitter.

För präster finns en reglering där stiftet bestämmer minimiantalet, något som inte finns när det gäller diakoner, vilket gör att det inte blir förhandlingsbart.

Jag tycker att det borde finnas en liknande bestämmelse där man reglerade ett minimiantal också för diakoner, uträknat på pastoratets/församlingens storlek och man kan naturligtvis även lägga in andra kriterier. Det är dessutom bra ”timing” att göra det nu när församlingar går samman i pastorat.

Uppsala den 29 juli 2017

Anna-Karin Westerlund (BA)

Kyrkomötet
Motion 2017:84
av Anders Ahl

Skolavslutningar i kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur vanligt det är att skolorna i riket inte har kyrkliga skolavslutningar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur kyrkomötet kan stödja och vägleda, både stift och församlingar, som vill verka för att erbjuda föräldrarna kyrkliga skolavslutningar då detta inte erbjuds av skolan i fråga.

Motivering

Kyrkliga skolavslutningar är något som ofta diskuteras. Det finns många sympatisörer både när det gäller de vill bevara och de som vill avveckla kyrkliga skolavslutningar. Frågan är något känslig. Det har till och med gått så långt att vissa rektorer valt att avskaffa kyrkliga skolavslutningar på deras respektive skolor. Trots önskemål från både barn och föräldrar.

Kyrkliga skolavslutningar är en del av Svenska kyrkans roll som traditionsbärare. Dessa skolavslutningar har genom tiderna gett mycket glädje till lärare, elever och föräldrar.

Tyvärr är detta inte alla förunnat då vissa skolor inte vill erbjuda kyrkliga skolavslutningar, vilket väcker frustration hos både barn och föräldrar som vill ha detta. Detta är något som kyrkomötet bör undersöka för att se hur vanligt är det i vårt rike att skolor inte vill erbjuda kyrkliga skolavslutningar. Detta skulle ge intressant information om läget i vårt rike.

Föräldrar till barn vars skola inte vill ha kyrkliga skolavslutningar ska erbjudas ett alternativ.

Här kan kyrkan träda in för att erbjuda en föräldraren kyrklig skolavslutning i de fall intresse finns. Finns säkerligen många föräldrar som skulle ställa upp på detta. Föräldrarna kyrkoavslutningar är en församlingsfråga men givetvis bör kyrkomötet se över hur stöd och vägledning kan ges till våra församlingar i denna fråga. Likaså till stiftet.

Det finns en färsk undersökning från Som-institutet som visar att 78 procent av svenska folket vill ha kvar kyrkliga skolavslutningar. Detta går stick i stäv mot både Skolverket och Skolinspektionen som ställer sig kritiska till kyrkliga skolavslutningar. Folket har en annan åsikt än de som kallas för eliten.

Kyrkan har förlorat både inflytande och medlemmar den senaste tiden så det är dags att kyrkan gör mer för att visar att man vill vara en kyrka för folket. Detta är en av många frågor där kyrkan kan visa detta.

Skoghall den 18 juni 2017

Anders Ahl (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:85
av Erik Sjöstrand m.fl.

Fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta texterna i bilaga till av kyrkostyrelsen framlagt förslag till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I att användas i gudstjänster från och med pingstdagen 2018.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att snarast återkomma till kyrkomötet med ett bearbetat förslag till liturgisk musik till de av kyrkomötet fastställda texterna.
3. Kyrkomötet beslutar att fram till dess att kyrkomötet fattat beslut om Kyrkohandbokens musikdelar så får musiken i det av kyrkostyrelsen framlagda förslaget till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I användas.
4. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i enlighet med KsSkr 2017:6.

Motivering

Arbetet med förslag till ny kyrkohandbok har väckt ett stort engagemang men också kritik. Kritik har väckts inte minst mot förslaget musikdelar. När kyrkostyrelsens nu har lagt fram sitt förslag till ny kyrkohandbok menar kyrkostyrelsens majoritet att all befogad kritik av musiken anses vara tillfredställande tillgodosedd. Vi menar att det är uppenbart att kyrkostyrelsen inte har lyckats hitta arbetsformer som möjliggjort en tillfredställande beredning av förslaget musikdelar. I slutfasen av arbetet har revisionsgruppen genomfört en angelägen teologisk bearbetning men har upplevt sig hindrad att göra mer genomgripande åtgärder gällande musiken. Den kritik som framförts beträffande musiken är enligt vår mening inte beaktad i tillräcklig omfattning.

Kyrkostyrelsen menar i skrivelsen att kyrkohandboken ”ska bidra till församlingens gudstjänstglädje och därmed hjälpa människor att finna vägen till gudstjänstfirandet”. Vidare pekar man på musikens viktiga roll i gudstjänstlivet som en röd tråd genom gudstjänsten och betonar ”musikens stora och växande betydelse för gudstjänstlivet”. Vi delar helt denna bedömning och menar att det därför är av yttersta vikt att den musik som fastställs i en kyrkohandbok är av hög kvalitet, har möjlighet att hålla över tid samt är väl förankrad i församlingarna. Just därför är det inte tillfredsställande att kritiken av musiken fortfarande är stark bland kyrkomusiker, inom akademien och hos musikorganisationer. Det finns inte en motsättning mellan en för kyrkan värdefull bruksmusik och det arbete som bedrivs inom de musikvetenskapliga institutionerna. Tvärtom är deras arbete i detta sammanhang just inriktat på bruksmusiken i kyrkan.

Vi menar att förslaget är så pass välarbetat vad gäller exempelvis struktur, språk och teologi att det, efter kyrkomötets sedvanliga behandling, är möjligt att fastställa kyrkohandbokens texter. Vi menar dock att kyrkohandbokens musik inte än har bearbetats i den grad att det är möjligt för kyrkomötet att behandla musiken och att arbetet kyrkohandbokens musik därför måste få fortsätta.

Detta menar vi kan göras genom att kyrkostyrelsen får i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med ett bearbetat förslag. Förslagsvis görs detta genom att en kommitté av sakkunniga musiker tillsätts med uppdraget att i en öppen dialog bearbeta musiken i syfte att stärka dess kvalitet så att kyrkostyrelsen kan återkomma till kyrkomötet med ett bearbetat förslag. Ett liknande arbetssätt har nyligen används framgångsrikt i den Norska kyrkan för att hantera arbetet med musiken i deras nya kyrkohandbok. Arbetet bör kunna resultera i ett nytt förslag till kyrkomötet 2019. Vi menar att detta arbetssätt skulle ha förutsättningar att både stärka kvalitén i förslaget och öka förtroendet, inte minst bland kyrkomusiker, för den nya kyrkohandboken. I arbetet bör gudstjänstmusik A ägnas särskild vikt. Denna gudstjänstmusik får anses ha en särställning då den bär stora delar av vårt liturgiska musikarv som brukas brett bland församlingarna och som – med bearbetning – till skillnad från de andra gudstjänstmusikserierna har fått ett brett stöd i remissomgångarna. Det är även den enda av de föreslagna gudstjänstmusikserierna som har alternativ för kyrkoårets alla skiftningar. Vi är övertygade om ett arbetssätt som detta skulle ge bättre förutsättningar för att den nya kyrkohandboken verkligen kan bidra till församlingarnas gudstjänstglädje.

En stor fördel med att nu endast fastställa texterna är att det blir möjligt att göra förändringar av texten utan att för den delen samtidigt behöva ändra tonsättningen. Även en till synes liten ändring i tonsatt text kommer att kräva en musikalisk bearbetning som inte bör hastas fram. Om texter och musik fastställs samtidigt finns det en överhängande risk att det i praktiken blir mycket svårt för utskottet att justera tonsatta texter.

Det är knappast möjligt att överskatta det värde som en ny kyrkohandbok skulle kunna få för gudstjänstlivet om den antas med bred anslutning. Att antalet deltagare vid de allmänna gudstjänsterna har minskat med mer än en tredjedel på några årtionden är ledsamt men välkänt. Om en ny kyrkohandbok kunde väcka positivt intresse i breda kretsar av det svenska samhället och då inte minst bland dem som har särskilt intresse för teologi, språk och musik hade detta blivit till glädje för kyrkolivet. Ärendet har därför stor kyrkopolitisk betydelse.

Uppsala, Lund och Linköping den 30 juli 2017

Erik Sjöstrand (POSK)

Nils Gårder (POSK)

Anna Lundblad (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:86
av Erik Sjöstrand m.fl.

Kyrkomusiker i kyrkoordningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,
dels att 34 kap. 1, 2, 15 och 17 §§, 37 kap. 19 § och 57 kap. 5 § och rubriken närmast före 37 kap. 19 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas tre nya paragrafer, 34 kap. 15 a–c §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 kap.

1 §

För varje församling ska det finnas anställd

1. en kyrkoherde,	
2. minst det antal övriga präster (komministrar) som stiftsstyrelsen bestämmer,	
3. <i>minst</i> en kyrkomusiker <i>som ska vara</i> organist eller kantor, <i>samt</i>	3. en kyrkomusiker (<i>försteorganist, organist eller kantor</i>),
	4. <i>minst det antal övriga kyrkomusiker som stiftsstyrelsen bestämmer, och</i>
4. det antal diakoner och den personal i övrigt som behövs för verksamheten.	5. det antal diakoner och den personal i övrigt som behövs för verksamheten.
- Bestämmelserna i första stycket gäller inte Hovförsamlingen.

2 §

Församlingar som ingår i ett pastorat har gemensam kyrkoherde och annan personal.

Domkapitlet ska besluta om en befattning som kyrkomusiker enligt 1 § 3 eller 4 ska vara försteorganist, organist eller kantor.

Domkyrkoorganisten är kyrkomusiker för den församling där stiftets domkyrka är belägen. Domkyrkoorganisten ska vara organist. När en domkyrkoorganist ska anställas ska domkapitlet beredas tillfälle att yttra sig över de sökande.

För den församling där stiftets domkyrka är belägen är befattningen enligt 1 § 3 alltid försteorganist och benämns domkyrkoorganist. När en domkyrkoorganist ska anställas ska domkapitlet beredas tillfälle att yttra sig över de sökande.

Domkapitlet ska för andra församlingar än den som avses i andra stycket besluta om den kyrkomusiker som avses i 1 § 3 ska vara organist eller kantor.

15 §

Behörig att anställas som organist är den som har avlagt *organistexamen eller motsvarande examen.*

Behörig att anställas som kantor är den som har avlagt *kantorsexamen eller motsvarande examen eller som är behörig att anställas som organist.*

Behörig att anställas som försteorganist är den som har avlagt Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen på A-nivå.

Behörig att anställas som organist är den som har avlagt *Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen på lägst B-nivå.*

Behörig att anställas som kantor är den som har avlagt *Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen på lägst C-nivå.*

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen.

15 a §

Behörig att anställas på en befattning som kyrkomusiker enligt 15 § första-tredje styckena är även den som enligt kyrkostyrelsens närmare bestämmelser ska anses ha Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen.

15 b §

Innan någon anställs som försteorganist, organist eller kantor eller på ett längre vikariat än sex månader på en sådan befattning ska domkapitlet pröva de sökandes behörighet och yttra sig över de behöriga sökandena utifrån de särskilda krav som befattningen ställer.

När ansökningstiden gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonserna till domkapitlet.

Efter beslut om behörighet ska domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

15 c §

Domkapitlet kan förklara en sökande som inte uppfyller kraven i 15 § behörig att anställas på en befattning som försteorganist, organist eller kantor, om han eller hon med hänsyn till sin utbildning och yrkeserfarenhet är att anse som jämställd med den som uppfyller dessa krav.

17 §

Domkapitlets beslut i ärenden som avses i 9 § första och andra styckena samt 10 § första och andra styckena får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Detsamma gäller domkapitlets beslut om behörighet enligt 14 §. Rätt att överklaga har

1. den sökande, såvitt avser beslut att inte förklara honom eller henne behörig,
2. en medsökande, såvitt avser beslut att förklara en sökande behörig, och
3. den som ska besluta om tillsättningen, såvitt avser beslut att inte förklara en sökande behörig.

När ett beslut har överklagats enligt första stycket får anställningsärendet inte slutföras förrän Överklagandenämnden har avgjort överklagandet.

Domkapitlets beslut i ärenden som avses i 9 § första och andra styckena samt 10 § första och andra styckena får överklagas hos Svenska kyrkans överklagandenämnd. Detsamma gäller domkapitlets beslut om behörighet enligt 14, 15 b och 15 c §§. Rätt att överklaga har

37 kap.

Prästorganisation

När stiftsstyrelsen beslutar att ändra församlings- eller pastoratsindelningen enligt 6 § ska styrelsen samtidigt fastställa hur stor *prästorganisationen* minst ska vara i varje nybildad församling eller nybildat pastorat.

Av 34 kap. 1 § följer att stiftsstyrelsen får besluta om ändring av hur stor *prästorganisationen* minst ska vara i församlingen eller pastoratet även om församlings- eller pastoratsindelningen inte ändras.

Präst- och kyrkomusikerorganisation

19 §

När stiftsstyrelsen beslutar att ändra församlings- eller pastoratsindelningen enligt 6 § ska styrelsen samtidigt fastställa hur stor *präst- och kyrkomusikerorganisationen* minst ska vara i varje nybildad församling eller nybildat pastorat.

Av 34 kap. 1 § följer att stiftsstyrelsen får besluta om ändring av hur stor *präst- och kyrkomusikerorganisationen* minst ska vara i församlingen eller pastoratet även om församlings- eller pastoratsindelningen inte ändras.

57 kap.

5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst *och kyrkomusiker* ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 juni 2018.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för anställning på en befattning som kantor eller organist som har utlysts före ikraftträdandet.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse Kyrkomusiker i kyrkoordningen (KsSkr 2017:4) lägger kyrkostyrelsen fram förslag på en ny examen, Svenska kyrkans kyrkomusikerexamen, samt nya befattningsbeskrivningar. Som reservanter i kyrkostyrelsen välkomnar vi dessa delar men menar att ytterligare förslag borde lagts fram även i de andra delar som omfattats av utredningsarbetet.

I arbetet med en ny kyrkomusikerexamen, som startade 2011, uppmärksammades även behovet av förändringar gällande behörighetsprövning och möjligheten för stiftens att, som en naturlig följd av strukturutredningens förändringar, fortsatt reglera fler kyrkomusikertjänster än endast en i ett pastorat (större församling). I grunden handlar detta om att möta det stora problem som bristen på utbildade kyrkomusiker och svårigheten att rekrytera nya studenter till utbildningen utgör.

I utredningsarbetet arbetades därför fram förslag om att behörighetsprövning inför anställning på vissa kyrkomusikerbefattningar bör återföras till domkapitlet och att det borde införas en möjlighet för stiftsstyrelsen att fastställa ett krav på ett högre minimiantal behöriga kyrkomusiker för en församling än vad som i dag gäller. Förslagen remitterades i vanlig ordning och mycket fick starkt stöd från remissinstanserna. I delen som berör antalet kyrkomusiker för en församling angav 85 procent av remissinstanserna att de tillstyrkte eller saknade invändningar mot

förslaget. Ytterligare 5 procent angav att de var eniga i sak men hade smärre ändringsförslag. Även när det gäller behörighetsprövningen tillstyrktes förslagen av en stor majoritet av remissförsamlingarna. Totalt 80 procent tillstyrkte, hade inga invändningar eller var eniga i sak men hade smärre ändringsförslag. Svaren var övervägande positiva både från utbildningsaktörer, stift och från församlingar och pastorat.

Kyrkostyrelsens förslag i dessa delar har alltså varken stöd i utredningspromemorian eller i den helt dominerande remissopinionen. Vi anser heller inte att kyrkostyrelsens skrivelse beaktar behovet av stimulerande åtgärder för rekrytering av nya utbildade kyrkomusiker. Genom att återföra behörighetsprövningen till domkapitlen, och kanske framförallt genom att göra det möjligt för stiftsstyrelsen att fastställa ett krav på ett högre minimiantal behöriga kyrkomusiker för en församling, skulle Svenska kyrkan genom sitt regelverk tydligt stimulera till att studenter fullföljer sina studier samt visa på vikten av att det även i framtiden finns en efterfrågan på utbildade kyrkomusiker. I vår reservation till skrivelsen utvecklas motiven till de föreslagna förändringarna mer i detalj.

Uppsala, Linköping och Lund den 30 juli 2017

Erik Sjöstrand (POSK)

Anna Lundblad (POSK)

Nils Gårder (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:87
av Erik Sjöstrand m.fl.

Ungas representation i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag om sådan kyrkorättslig reglering att de ungas kyrkomöte får utse representanter med yttrande och förslagsrätt till kyrkomötet.

Motivering

Under ett antal år har De Ungas Kyrkomöte arrangerats för att ge barn och ungas perspektiv på de frågor som kyrkomötet behandlar. Svenska Kyrkans Unga har varit drivande i arbetet som även involverat Salt – barn och unga i EFS och Svenska kyrka på nationell nivå. Sedan 2016 arrangeras ett forum där de ungas kyrkomöte möts tillsammans med representanter från kyrkomötet för att samtala vidare.

Vi menar att det vore värdefullt om representanter från De Ungas Kyrkomöte även kunde finnas med i kyrkomötets faktiska arbete, i utskotten och i plenardebatten. Förslagsvis skulle ett tiotal utsedda representanter kunna beviljas närvaro-, yttrande- och yrkanderätt i kyrkomötets arbete. Det skulle ge möjlighet att direkt in i kyrkomötet få ungas perspektiv på kyrkomötets frågor. Det skulle betydligt stärka kopplingen mellan De Ungas Kyrkomöte och kyrkomötet och ge unga en möjlighet att växa in i kyrkomötets arbete. Det skulle även något kunna möta det faktum att kyrkomötet inte gör barnkonsekvensanalyser inför sina beslut.

Kyrkomötet lider, enligt vår mening, av en betydande brist på unga ledamöter. Endast 4 procent var 2015 under 31 år (KsSkr 2016:4). Samtidigt har kyrkomötet beslutat om en målsättning att 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år. För att denna målsättning ska kunna uppnås behöver fler unga involveras i nationell nivåns högsta beslutande organ.

Uppsala, Karlstad, Eskilstuna och Oskarshamn den 30 juli 2017

Erik Sjöstrand (POSK)

Niklas Grahn (POSK)

Marie Rydén Davoust (POSK)

Sven Gunnar Persson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:88
av Nils Gårder

Utred Svenska kyrkans val

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjliga förändringar i bestämmelserna om val i kyrkoordningen samt efter sedvanlig remiss till församlingar och stift återkomma till kyrkomötet med förslag innefattande förenklingar, åtgärder för kostnadsänkning och ett alternativ med indirekt val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet.

Motivering

Inför relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten antogs den för Svenska kyrkan nya kyrkoordningen med i huvudsak mycket bred majoritet. Undantaget var bestämmelserna om val. Dessa antogs efter lång debatt av ett djupt splittrat kyrkomöte. Kyrkoordningen innebar i denna del en stor förändring jämfört med vad som tidigare gällt i Svenska kyrkan och som fortsatt gäller i jämförbara kyrkor.

Den stora minoritet som motsatte sig det nya valsystemet med direkta val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet anförde såväl principiella som ekonomiska skäl.

Till de principiella skälen hörde att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift och att demokratin bör växa nedifrån med församlingarna som bas och inte vara uttryck för en maktutövning från ett kyrkomöte oberoende av församlingar och stift. Till de principiella skälen hörde även att direkta proportionella val i förening med relativt lågt valdeltagande skulle öppna möjligheter för nomineringsgrupper utan tydlig församlingsförankring att skaffa sig ett inflytande över kyrkan genom mobilisering av egna väljargrupper. Detta skulle göra kyrkan sårbar och kunna leda till splittring. Ett ytterligare principiellt skäl var att direkta val till stiftsfullmäktige och kyrkomötet skulle leda till minskat fokus på det viktiga lokala valet i församlingen. Det ekonomiska skälet var att det nya valsättet skulle innebära mycket ökade kostnader.

Det har nu snart gått två decennier sedan det nya valsättet infördes. Erfarenheterna visar att minoriteten hade fog för sina ifrågasättanden.

Spänningen mellan nivåerna tenderar att öka. Förtroendet för hur kyrkans pengar används synes minska. Den avgörande betydelsen av ett lokalt ansvarstagande sätts inte i fokus. Grupper utan en tydlig församlingsförankring blir allt mer betydelsefulla i kyrkomötet och vållar tveksamhet till vad Svenska kyrkan står för. Debatten inför kyrkoval blir allt mindre fokuserad på hur församlingsopinionen bäst företräds och alltmer fokuserad på hur kontrollen över kyrkan ska utövas som om kyrkan var en viljelös allmän inrättning utan egen identitet.

Kostnaderna för valsystemet har stigit närmast explosivt. När människor inser att val kan kosta mer än vad kyrkans hjälpinsamlingar inbringar sviker förtroendet.

Även om valen finansieras av kyrkoavgiftsmedlen och inte med gåvomedel inser envar att kyrkoavgiftsmedlen måste användas på ett ansvarsfullt sätt. Kostnaderna är nu t.o.m. mycket högre än vad reservanterna vid 1999 års kyrkomöte befarade.

Kyrkovalen uppmärksammas men samtidigt synes många – möjligen delvis på grund av insikt om valkostnaderna – ifrågasätta sitt fortsatta medlemskap när röstkorten och valinformationen sprids ut. Allt talar för att ett mer lokalt förankrat val väcker mer positivt intresse än en kamp mellan partier på riksnivå. Uppfattningen att Svenska kyrkan är en bland många svenska riksorganisationer blir förödande i en tid då folkrörelser, partier och andra riksorganisationer förlorar medlemmar i rask takt (ännu raskare än Svenska kyrkan). Det blir därför allt viktigare att istället tydliggöra Svenska kyrkan som en del av den världsvida kyrkan uppbyggd av församlingar med lokal förankring och sammanhållna i stift d v s kyrkans rätta identitet.

Ett ytterligare skäl till översyn av valsystemet är dess praktiska utformning. Det svenska sättet att invid vallokalerna tillhandahålla väljarna förtryckta partivalsedlar har kritiserats av internationella valobservatörer. I trängseln blir det svårt att undvika att andra ser vilka valsedlar man väljer. Vissa partisympatisörer tar demonstrativt och synligt endast ett partis valsedlar i syfte att propagera i förhållande till andra väljare i kön. Sannolikt måste därför utformningen av valsedlar och/eller hur de tillhandahålls ändras i de allmänna valen. Det antyds att så ska ske redan inför nästa val till EU-parlamentet. Det är klokt av Svenska kyrkan att nu självständigt utreda kyrkovalets tekniska genomförande så att de röstandes valhemlighet effektivt skyddas. Detta kan utgöra ett led i en allsidig valutredning.

Utredningen bör genomföras av en parlamentariskt sammansatt kommitté. Denna bör överväga hur de kyrkliga valen kan förenklas så att de kan genomföras till väsentligen lägre kostnad, få sin bas i de lokala valen i församlingarna genom ett indirekt valsätt till kyrkomötet och därmed stå i överensstämmelse med vad som uttrycks i lagen om Svenska kyrkan nämligen att kyrkan framträder som församlingar och stift. Vanföreställningen att Svenska kyrkan fortsatt är ett statskyrko-liknande samfund bör inte främjas av valsystemet.

Genom remissförfarandet kommer församlingarnas och stiftens meningar att kunna tillvaratas. När kyrkostyrelsen återkommer till kyrkomötet finns förutsättningar till en reform som är väl förberedd.

Lund den 29 juli 2017

Nils Gårder (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:89
av Jan-Åke Isaksson

Ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över problematikens omfattning och utreda möjligheterna för en nationell fond eller utvecklat clearingsystem för att ekonomi och administration inte ska vara ett hinder för val av präst.

Motivering

Rätten till önskad präst, som inte är församlingens präst, vid t.ex. dop, vigslar och begravingar begränsas av ekonomiska hinder. Att ekonomiska regelverk ska utgöra ett hinder för att våra medlemmar och församlingsbor vid så betydelsefulla ceremonier i deras liv ska verkligen inte vara Svenska kyrkans ansikte utåt.

Många vill ha en präst som de har en relation till och förtroende för. Det finns många anledningar till detta, t.ex. har en präst döpt ett barn innan och kanske också varit deras vigselpräst, som nu de önskar döpa deras nästa barn. Men tyvärr har prästen bytt församling, men vill gärna utföra dopet till dessa föräldrar. Ekonomisk ersättning för prästen är inte möjlig enligt gällande regler, utan alltför ofta får föräldrarna ersätta ur egen ficka för att få denna minnesvärda ceremoni. Eller så utför prästen det ideellt. Vem som helst förstår att detta är ohållbart.

Att hitta den smidigaste lösningen här, där alla församlingar kan drabbas, kunde vara att alla församlingar solidariskt ställer upp. I och med att det gäller ekonomin är det främst en budgetfråga, och en lösning kunde vara att alla församlingar avsätter en procentsats som går till en gemensam fond som berörda präster kan få sin ersättning ur.

Men även här så kan man se komplexiteten med att församlingar med mer pressad budget kan få svårigheter.

Därför är det bäst att främst se över omfattningen, därefter göra det möjligt med en nationell fond eller utvecklat clearingsystem, så att alla som tillhör Svenska kyrkan kan känna delaktighet med valfrihet.

Köpingebro den 11 maj 2017

Jan-Åke Isaksson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:90
av Hans-Olof Andrén

Latinska namnformer i kyrkohandboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att i kyrkohandboksförslaget genomgående ersätta ”Kriste” med ”Kristus” i Kristusrop 3.
2. Kyrkomötet beslutar att i kyrkohandboksförslaget genomgående ersätta ”Jesu” med ”Jesu(s)”.
3. Kyrkomötet beslutar att i kyrkohandboksförslaget genomgående ersätta ”Kristi” med ”Kristi/Kristus”.
4. Kyrkomötet beslutar att i kyrkohandboksförslaget genomgående ersätta ”Jesu Kristi” med ”Jesu Kristi/Jesus Kristus”.

Motivering

Svenska kyrkans gudstjänstspråk hade förr ett tydligt inflytande från latinet. Detta var kanske naturligt vid en tid när alla som läste på gymnasiet obligatoriskt lärde sig latin, vilket innebar att alla präster behärskade latin mycket väl. Men det var ju mycket få som studerade, så för den breda massan var språket kanske inte alltid så lättillgängligt. Men man begrep kanske ändå så småningom åtminstone den ungefärliga meningen av gudstjänstens ålderdomliga och latininfluerade språk.

Det var särskilt namnformer som fick latinska ändelser: ”Genom Jesum Kristum”, ”Kristi lekamen”, ”O Kriste”, ”i Jesu Kristi namn”. Dagens vana gudstjänstdeltagare har efterhand blivit bekanta med dessa former, och de förstås utan svårighet. Men för en ny generation som aldrig kommit i närheten av något latin, och för vilka också de svenska religiösa orden är obekanta (man hör t.ex. uttalet ”Guds” med långt u), är de latinska formerna nog inte så begripliga. De har också tagits bort i stor utsträckning i förslaget till kyrkohandbok för Svenska kyrkan, med några undantag:

- ◆ **Kriste.** Den gamla vokativen (tilltalsformen) ”Kriste” har ändrats till ”Kristus” i samtliga Kristusrop (”Herre förbarma dig, Kristus förbarma dig, Herre förbarma dig”) utom i Kristusrop 3, där ”Kriste” står kvar. Detta Kristusrop bör också ändras. (En barnkonsekvensanalys hade nog visat, att ”Kriste” lätt missuppfattas, kanske som ”Krister”!)
- ◆ **Jesu och Kristi.** De gamla genitivformerna ”Jesu” och ”Kristi” blir alltmer främmande för dagens och kommande generationer. Vi kan nog lära oss att säga ”Jesus” och ”Kristus” också i genitiv, även om det tar emot lite till en början. Återigen är barnperspektivet viktigt. Lättast är väl att ändra ”Jesu” till ”Jesus”. Denna möjlighet bör införas fakultativt.

Förslag: Ändra ”Jesu” till ”Jesu(s)” i Bön om förlåtelse 2 (”Jesu(s), Guds Sons, blod ...”), Löftesord 1–3, Tackbön 2 och 3, fakultativ Bön vid kollekt (sidan 60 och

75), Förbön 1, 3, 4, Bön efter kommunion Påsk 2. Följdändringar i de kyrkliga handlingarna.

Det skulle vara framsynt att också ge alternativ till ”Kristi” i den nya handboken.

Förslag: Ändra ”Kristi” till ”Kristi/Kristus” i Nattvardsbön 1, 5, 7, 9, 12, Brödsbrytelsen, Fridshälsningen, Kommunionen (ord till kommunikanten), Påsknattsmässans inledning till och frågor efter trosbekännelsen. Följdändringar i de kyrkliga handlingarna.

I det vanliga uttrycket ”Jesu Kristi” måste båda orden ändras, annars blir det konstigt.

Förslag: Ändra ”Jesu Kristi” till ”Jesu Kristi/Jesus Kristus” i Bön om förlåtelse 1–3, 6–8, Nattvardsbön 2, 3, 6, 9, 12, Kommunionen (ord efter utdelandet, alternativ till ’Herrens’, blir alltså ”Herrens/Jesu Kristi/Jesus Kristus”), Bön efter kommunionen Allmän 1, Sändningsord, Påsknattsmässans doppåminnelse. Följdändringar i de kyrkliga handlingarna.

Förutom i fallet ”Kriste” (som endast förekommer på ett ställe, i Kristusrop 3) föreslås alltså ett modernare alternativ till ”Jesu”, ”Kristi”, och ”Jesu Kristi”. Det blir alltså fakultativt att gå över till modernt språkbruk, vilket innebär att förändringen kan göras efterhand, under hela den nya handbokens livslängd. Särskilt viktigt är det att de modernare namnformerna kan användas när barn och ungdomar deltar. Många av dem har inte längre svenska som modersmål. Svenskan är tillräckligt svår utan dessa ålderdomliga latinska namnformer.

Göteborg den 29 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:91
av Hans-Olof Andrén

Rena mig så blir jag ren

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att benämna ”Överlåtelsebön 1” i förslaget till ny kyrkohandbok ”Syndabekännelse och bön om förlåtelse 9”.

Motivering

En nyhet i kyrkohandboken 1986 var vad som benämndes ”Syndabekännelse och bön om förlåtelse 3”:

Barmhärtige Gud,
du som i Kristus öppnar vägen till dig
och utplånar världens alla synder.
Rena mig, så blir jag ren.
Hela mig, så blir jag hel.
Drag mig till dig, så får mitt hjärta ro.
Amen.

Denna har blivit mycket omtyckt och används regelbundet som syndabekännelse och bön om förlåtelse i många församlingar runt om i landet. Bönen finns kvar i förslaget till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan (KsSkr 2017:6, bilaga sidan 43) men kallas nu ”Överlåtelsebön 1”. Detta innebär att den inte längre kan användas i högmässan, och att om den används i mässa/gudstjänst kan den inte längre följas av förlåtelseord/löftesord och tackbön. Uppenbarligen ses bönen inte längre som en ”riktig” syndabekännelse och bön om förlåtelse.

Detta är dock en mycket formalistisk syn, som inte alls är lyhörd för bönens djupare mening. Först talas om Guds barmhärtighet, om vägen till Gud som öppnats i Kristus som utplånar alla synder. Sedan ber vi om rening – i sammanhanget rimligen från synden, om helande – av den skada synden har tillfogat oss, och om hjärtats ro i Guds närhet. Skulle inte detta vara en fullgod syndabekännelse och bön om förlåtelse? Det är inte nödvändigt att använda orden ”synd” och ”förlåt” för att uttrycka sin sorg över syndens närvaro i sitt liv och sin längtan efter förlåtelse. För de församlingars skull som kommit att älska denna bön och gärna vill fortsätta att använda den just som syndabekännelse och bön om förlåtelse bör den omklassificeras från ”överlåtelsebön” till ”bön om förlåtelse”. Den blir då ”Bön om förlåtelse 9” (med följdändringar i de övriga överlåtelseböernas numrering).

Göteborg den 29 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:92
av Hans-Olof Andrén

Salutationen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den i den nya kyrkohandboken ingående Hälsning 2 före Dagens bön ska lyda:

”Må Herren vara med er” – ”Också med din ande” – ”Låt oss be(dja)”.

Motivering

I förslaget (KsSkr 2017:6) till Kyrkohandbok för Svenska kyrkan behålls fakultativt den så kallade salutationen, hälsningen i form av en växelsång/växelläsning mellan präst och församling (sidan 54) som inleder bedjandet av Dagens bön. Denna finns i två varianter; Hälsning 2 lyder ”Herren vare med er” – ”Med dig vare ock Herren” – ”Låt oss be(dja)” Denna salutation har en ålderdomlig stil som inte har framtiden för sig. Konjunktionen ”vare” blir alltmer svårtolkad för de nya generationerna, och ”ock” har nog redan passerat gränsen för begriplighet för många yngre (man ser ibland stavningen ”och” i agendor – att ”ock” betyder ”också” är tydligen okänt). Om vi ska ha kvar en direkt motsvarighet till ”Dominus vobiscum” – ”Et cum spiritu tuo” får det nog bli: ”Må Herren vara med er” – ”Må Herren vara med också dig” eller, kortare, ”Också med dig”, eller, med anknytning till den latinska förlagan, ”Också med din ande”. Jag föreslår det sista alternativet.

Musikaliskt är textändringen inte svår att bemästra, eftersom samtliga stavelser utom den sista sjungs på samma ton (sidan 393). Någon ändring i noterna behövs därför inte.

Göteborg den 29 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:93
av Hans-Olof Andrén

Tillåt ”också”

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i den nya kyrkohandboken ersätta ”ock” med ”ock(så)” i trosbekännelserna.

Motivering

Den ålderdomliga formen ”ock” (dvs. ”också”) har inte framtiden för sig. En yngre generation tolkar ”ock” som ”och”, men då blir oftast meningen inte begriplig. Efter ”vi tror och” förväntas ett verb (som i ”vi tror och bekänner”), men istället kommer en preposition: ”vi tror och på” vilket är mycket förvirrande. Det skulle vara intressant att se en barnkonsekvensanalys av bibehållandet av ”ock” – trosbekännelsen läses ju i många gudstjänster där barn är med. Och vi gör det inte lättare för dem som inte har svenska som modersmål. Möjlighet att läsa ”också” i trosbekännelserna bör därför införas, när det nu inte är möjligt att revidera dessa i sin helhet på grund av ekumeniska svårigheter.

Förslag: Apostoliska bekännelsen:

Ändra rad 3 till: ”Vi tror ock(så) på Jesus Kristus,”

rad 14 till ”Vi tror ock(så) på den helige Ande,”

Nicenska bekännelsen:

Ändra rad 14 till: ”som ock(så) har blivit för oss korsfäst under Pontius Pilatus,”

Göteborg den 29 juli 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:94
av Hans-Olof Andrén

Gudstjänster och andakter på Svenska kyrkans webbplats

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra svenskkyrkliga podradiogudstjänster varje sön- och helgdag.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på Svenska kyrkans webbplats tillgängliggöra dagliga svenskkyrkliga podradioandakter.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillhandahålla församlingarna plattform, struktur, lagring och distribution för podradioverksamhet.

Motivering

Till det kristna livet hör gudstjänsten. Många vill gärna delta i församlingens gudstjänst men kan av någon anledning inte ta sig till kyrkan. Det kan vara sjukdom, ålderdom, arbetstider osv. som lägger hinder i vägen för kyrkogången. En ersättning kan då vara att följa gudstjänsterna i TV och radio. Sveriges television och Sveriges radio sänder (så gott som) varje söndag gudstjänster från kyrkor över hela landet, både från Svenska kyrkan och andra kristna samfund. Glädjande nog behöver man inte längre lyssna eller titta när programmet sänds; alla TV:s och radions gudstjänster finns tillgängliga på nätet (svtplay.se, sverigesradio.se) under lång tid, för den som har tillgång till internet.

Men det finns begränsningar i TV:s och radions utbud. Programmen sänds enbart på söndagar och vissa stora helgdagar, så de helgdagar som infaller på andra veckodagar (såsom annandag påsk, midsommardagen, alla helgons dag, annandag jul) sänds ingen gudstjänst. Ibland är ”gudstjänsten” utformad mer som en andakt, ibland hopklippt av olika delar som inspelats separat och utan församling. Ganska ofta kommer gudstjänsten från ett annat samfund än Svenska kyrkan. Detta kan naturligtvis vara intressant och berikande, men för den som vill ha en ersättning för församlingens vanliga huvudgudstjänst blir det ändå inte samma sak.

På Svenska kyrkans webbplats svenskakyrkan.se under rubriken Gudstjänst hälsas besökaren välkommen att fira gudstjänst i Svenska kyrkan. Det finns en kort beskrivning av vad gudstjänsten innehåller och innebär, och man får hjälp att hitta en gudstjänst i sin närhet via funktionen ”Hitta din församling” eller via ”Kyrkappen”. Men någon hjälp för dem som inte kan ta sig till kyrkan finns inte, inte ens en hänvisning till TV- och radiogudstjänster.

Jag tycker att det varje söndag och helgdag borde gå att hitta en svenskkyrklig gudstjänst via en länk på Svenska kyrkans webbplats. Det finns redan församlingar som regelbundet sänder sina gudstjänster, åtminstone som podradio på nätet. Då kunde Svenska kyrkans webbplats länka till dessa (och till Sveriges radio och

Sveriges television när svenskkyrkliga gudstjänster sänds). Skulle det mot förmodan inte finnas någon gudstjänst att länka till skulle kyrkokansliet kunna ordna en ljudsändning från en närbelägen (dom)kyrka. Det är med dagens teknik en enkel och billig sak att ordna, bara vi inte ställer alltför höga krav på ljudkvalitén.

Naturligtvis vore det bästa om var och en kunde följa gudstjänsterna i hemförsamlingen. Det finns idag flera församlingar som sänder gudstjänster över nätet, exempelvis S:t Pauli församling i Göteborg och Katarina församling i Stockholm. Om fler församlingar ska kunna lägga ut sina gudstjänster på nätet bör nog stöd från nationell nivå tillföras. Svenska kyrkan på nationell nivå skulle kunna tillhandahålla plattform, struktur, lagring och distribution. Stiftelsen skulle kunna främja genom utbildning. Församlingarna ska vara fria att ansluta och att publicera det innehåll de anser relevant och angeläget.

Till det kristna livet hör också bönen. För den som vill ha hjälp och stöd i sitt andaktsliv finns ju mängder av böcker, och för den som inte kan eller förmår att läsa finns andakterna i Sveriges radio. Dessa sänds tidigt varje morgon, måndag till fredag, och finns naturligtvis tillgängliga hela dagen på SR:s webbplats. Vissa veckor belyses ett tema av fem andaktshållare, andra veckor håller en person samtliga fem andakter. Majoriteten av andakterna görs av kristna från olika traditioner, men regelbundet hörs muslimer och judar, eftersom Sverige är ett mångreligiöst land. Det finns alltså inte möjlighet att varje dag delta i en kristen andakt; vissa veckor är alla andakterna muslimska eller judiska, och på lördag och söndag sänds ingen andakt alls.

På Svenska kyrkans webbplats finns en betraktelse inför varje helgdag, *Tankar inför helgen*. Men jag hittar ingen svenskkyrklig andaktshjälp för den som inte kan eller orkar läsa. Jag tycker att detta borde tillföras, antingen genom att länka till eventuellt förekommande redan befintliga (pod)andakter, eller genom att en ny andakt produceras varje dag. Detta är ett uppdrag som kunde vandra runt i kyrkan (på samma sätt som Instagramkontot) eller ges till kyrkokansliets anställda.

Det är en förändrad samhällslig mediepolitik, det förändrade medielandskapet och Svenska kyrkans medlemmars förändrade medievänor som motiverar en ny mer strategisk användning av ny teknik för digitala sändningar och en omfördelning av resurser från kostsam produktion som når allt färre till mer billigare och mer decentraliserade lösningar som når fler och nya grupper. Tekniken bör vara specificerad och omfattas av ramavtal, på samma sätt som för annan digital utrustning. Nationellt är historiska föregångare exempelvis Kyrkans kassettradio och Kyrkans AV-tjänst. Historiskt kan en kommande satsning på streamade gudstjänster och andakter och på podcast med samma och bredare innehåll jämföras med 1970-talets satsning på församlingstidningar, 1980-talets satsning på närradio, 2000-talets satsning på webb, och 2010-talets satsning på sociala medier.

Brämön den 24 juni 2017

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:95
av Fredrik Sidenvall

Fasta moment i mässa

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att momenten Prefation, Sanctus och Agnus Dei i nya kyrko-handboken ska vara fasta i Mässa även när den inte firas som huvudgudstjänst.

Motivering

Den gemenskap som Jesus bygger upp omkring sin person och sitt väsende benämns med mängder av olika ord i Bibeln: Guds folk, tempelskara (hebreiska: kahal), Guds rike, lärjungarna, Kristi kropp, Kyrkan med stort eller litet k och församlingen. Orden hjälper oss att se på ett fullödigt vad det är som den Helige Ande bygger här i tiden och evigheten. Ibland får teologer och enskilda kristna sina favoritord. Olika kristna riktningar kan ibland identifieras med hjälp av vilket favoritbegreppet är: Kyrkan, församlingen eller Guds rike. Bäst är det förstås när man lära sig att se vad de olika begreppen tillför. Hur förhåller sig begreppet kyrka till begreppet församling? Församlingen samlas i sin kyrka för att fira gudstjänst. Men församlingen är också framträdandet på platsen och i stunden av Kristi kyrka. Man kan också se det så församlingen betecknar det trons folk som i tro, bön och lovsång tar emot de nådens medel som kyrkan förvaltar genom sina präster. Ser man det så kan man följa en växlande rörelse genom kyrkohistorien där tyngdpunkten växlat mellan prästernas kyrka och församlingens lekmän. Utvecklingen under medeltiden fram till Reformationen och ännu längre i den Romersk-katolska kyrkan (egentligen ända fram till Andra Vatikankonciliet) betonade prästen som den legitimerade företrädaren av Kristi kyrka. Till slut fanns egentligen bara beroendet av hierarkin men förekomsten av en församling som samlades till mässa i tro löstes upp. Prästerna kunde ensamma förrätta sina dagliga mässoffer vid något altare. Kommunikanter blev fram till Reformationen alltmer sällsynta. Det offer som prästerna förrättade i mässan ansågs (anses) i Rom fylla på reservoaren med ytterligare Guds nåd.

För Luther var begreppet Kyrka, Ecclesia, skadat av detta missbruka och hans favoritbegrepp blev "Guds församling". Det återspeglades i ett förnyat samspel mellan prästen som främst gestaltade sändningen från Gud och lekmännen, trons folk, som tar emot och ger sitt glädjeoffer tillbaka, i lovsång och i förnyad tjänst i den dagliga kallelsen. Även om de lutherska församlingarna i Nordeuropa utgjordes av allt folket i socknar på landet och i städernas kvarter, så fanns det oavbrutet i den stora församlingen – Ecclesia – den mindre kärnan (ecclesiolan) av troende och bekännande lekmän som säkerställde en gudstjänst i Ande och sanning, där Guds ord inte endast föll på hälleberget. Med den radikala pietismen kom allt fokus att hamna på den trängre kretsen som trodde sig veta att de alla var pånyttföda. Prästen, inte för att han var en vigd ämbetsbärare utan en väckt och pånyttfödd kristen, kunde räknas

dit. Från dessa grupper av troende växte troendeförsamlingar fram, med viljan att återupprätta den nytestamentliga församlingen, som fick en typ av ledarskap. Predikanterna blev kallade av de troende lekmännens skara, när den hos predikanterna kände igen Andens gåvor och de förblev underställda och beroende av den troendeförsamlingen och dess med eller mindre självsvåldiga företrädare. I sin kyrkliga form kom väckelsen att i praktiken säkerställa att den lutherska folkkyrkan aldrig blev endast en formell institution ledd av statliga tjänstemän med gamla kyrkliga titlar. När folkkyrkans led tunnades ut på 1900-talet fanns det i kyrkbänkar, om än till slut kanske endast i kyrkvärdsbänken, sökande, troende och bekännande lekmän, som i samspel med prästen gestaltade den gudstjänstfirande församlingen. I kommentarerna till ny kyrkohandbok används i beskrivningen av gudstjänsten inget av de bibliska begreppen för Guds kyrka och församling. Här är det begreppet "människa" som dominerar (Kommentarer Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan, del I, sidan 28).

Man anar här att verkligheten blir till teologi. I det avkristnade Mellansverige och södra Skåne och i allt fler trakter, där församlingarna numera utgörs av anställda och förtroendevalda men inte av något som kan kallas en gudstjänstfirande församling, förändras kyrkosynen igen. Kyrkan måste kunna anses vara förhanden också när Guds ord inte har fått verka någon tro och när nåden inte blir mottagen i bön och lovsång. I förslaget till ny kyrkohandbok föreslås att Lovsägelsen i mässan, alltså "Upplyft era hjärtan till Gud" (Sursum corda), Prefationen, "Helig" (Sanctus), O, Guds Lamm (Agnus Dei) ska kunna utgå, utom vid huvudgudstjänst. Hittills har präster gjort så endast vid dödsbäddar när de kommit med nattvarden. Att det nu ska kunna ske vid alla de mässor som firas i församlingarna vid medarbetarsamlingar, veckomässor, läger och andra gruppsammankoster vad uttrycker det? I kommentarerna anges tidsfaktorn som orsak till förenklingen. Men en halvtimme ska väl ändå en mässa kunna få ta i anspråk och då hinns både skriftetal och lovsägelse med (särskilt om de bara läses) Men kanske är den egentliga orsaken en allt bredare erfarenhet i Svenska kyrkan: När de religionsvetenskapligt skolade och politiskt anpassade ämbetsbärarna å ena sidan inte lyckats bygga upp några gudstjänstfirande församlingar med kyrkokristna, och å andra sidan när företrädare för Svenska kyrkan genom sitt manifesta främlingskap för biblisk kristendom stött bort trons folk från Svenska kyrkan, vilka finns då på plats att svara "Vi upplyfter våra hjärtan" och "Han ensam är värd vårt lov"? Drar man sedan ned på kyrkomusikertjänster finns det kanske inte ens en medarbetare som kan ge de liturgiska svaren. Lika bra att rationalisera bort församlingens gemensamma medverkan, tycks man tänka. Så närmar vi oss i praktiken (men av helt andra orsaker) den medeltida prästkyrkans tillstånd, där präster ska kunna läsa sina mässor utan att trons folk är närvarande. Lutherska kristna tror och tänker att mässan ska vara ett möte mellan Kristi sanna kropps närvaro i brödets och vinets gestalt och Kristi sanna kropps närvaro i den troende och bekännande församlingens gestalt.

När församlingens roll förminskas till den liturgiska roll som hittills endast en döende kristen vid sockenbud förväntas spela, vad säger då det om den bild av Svenska kyrkan som handboken förmedlar och förutsätter?

Stenkullen den 30 juli 2017

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:96
av Fredrik Sidenvall

Nattvardsbönerna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att nya kyrkohandbokens nattvardsböner ska vara utformade så, att den lutherska insikten om att i nattvarden, i med och under bröds och vins gestalt, kommunikanterna får del av Kristi kropp och blod, kommer till uttryck tydligt om än på olika sätt.
2. Kyrkomötet beslutar att bruket av epikles över element inte framställs i nya kyrkohandboken som regel utan som undantag, i enlighet med luthersk lära och svenska kyrkans lärotradition.
3. Kyrkomötet beslutar att framställningen av Gud som vår moder i nattvardsbön 6 inte ska ingå i nya kyrkohandboken.

Motivering

Hur svag den dogmatiska kunskapen i handboks-kommittén är, blir tydligt i den ottydlighet med vilken man försöker fånga in den lutherska nattvardsläran:

 Löftet om Kristi verkliga närvaro finns i nattvardsfirandet (det som kallas realpresens). Kristus är närvarande ”i, med och under” nattvarden bröd och vin och i löftesorden som sägs till var och en vid nattvarden utdelande, ”för dig utgiven” och ”för dig utgivet” [borde stått ”utgjutet”, min anmärkning].

Dessa formuleringar i en lärofråga, där den lutherska bekännelsen verkligen har utmejslat den bibliska läran och formulerat sig med stor precision, lämnar ju en del övrigt att önska. Enklast är ju belysa detta med artikel tio i den Augsburgska bekännelsen (som ju fortfarande är giltig i vår kyrka):

 Om Herrens nattvard. Om Herrens nattvard lära de, att Kristi lekamen och blod i nattvarden äro verkligen tillstädes och utdelas åt dem, som undfå sakramentet. De ogilla dem som lära annorlunda. (Svenska kyrkans bekännelseskrifter sidan 60)

Kyrkohandboks-kommittén lär uppenbarligen annorlunda eftersom den väljer att beskriva realpresensen som Kristi persons verkliga närvaro och inte Kristi kropp och blods verkliga närvaro. Vad vår bekännelse har lyssnat ut av Guds ord är ju att den kropp som föddes av jungfrun Maria och det blod som Jesus utgöt på korset, är verkligt närvarande i brödet och vinet så att det med sanning kan sägas att Kristi mänskliga kropp och blod delas ut till nattvardsgästerna. Hur ytterligt försvagad nattvardsläran är i kommitténs tänkande framgår också i meningen:

Kristus är närvarande ”i, med och under” nattvardens bröd och vin och i löftesorden som sägs till var och en vid nattvardens utdelande, ”för dig utgiven” och ”för dig utgivet”.

När arten av kroppens och blodets närvaro i nattvardens element parallellställs med Kristi närvaro i kyrkans förklarande ord vid utdelandet, då får det en spiritualiserande inverkan. Det finns fast biblisk grund att tro på den Helige Andes närvaro i Guds ord och att Kristus talar genom sitt ord också idag men det är bara om brödet och viner i nattvarden som Jesus säger ”detta är min kropp”, ”detta är mitt blod”.

Mot den här bakgrunden är det intressant att se närmare hur realpresensens evangelium kommer till uttryck i de tretton nattvardsbönerna. Vid en genomläsning ser man att nattvardsbönerna 1, 5, 6, 7 och 9 tydligt nämner Kristi kropp och blod och även knyter samman denna himmelska gåva med de jordiska elementen bröd och vin. I nattvardsbön 12 är formuleringen märklig: ”Låt din Ande komma över oss och dessa gåvor, himmelskt bröd och välsignat vin: Kristi kropp och blod”. Hur ska detta förstås? En vilja till ett mer poetiskt språk? En öppen formulering som hjälper dem som upphört att i luthersk mening bekänna realpresensen men som inte är beredda att verbalt bryta med traditionen? Bönen ger oss åtminstone en möjlighet att associera himmelskt bröd och välsignat vin till Kristi kropp och blod. Men i sju av tretton nattvardsböner saknas formuleringar som översätter trons lära om Kristi kropps och blods verkliga närvaro i brödets och vinet gestalt, till bönens språk.

I ”Kommentarer förslag till kyrkohandbok för svenska kyrkan, del I” sidan 24–25 redogör handbokskommittén för några av sina ekumeniska överväganden: ”Det är centralt att förmedla det för kyrkorna gemensamma utan att motsäga det specifika i den egna traditionen”. Hur får vi fatt på det för kyrkorna gemensamma? Jo, om det får vi besked: ”Särskilt viktigt har det så kallade BEM-dokumentet varit (Baptism, Eucharist and Ministry) från 1982 och Svenska kyrkans svar på BEM-dokumentet som antogs av kyrkomötet 1985”.

BEM-dokumentet har i långa stycken varit till hjälp och skydd inom Svenska kyrkan mot sekulariserande krafter och tendenserna att forma en politiskt styrd särreligion. Kunskaperna om det här viktiga ekumeniska dokumentet har säkert varit levande för handbokskommittén och vi ska i tacksamhet tänka på dem som inte har backat på den punkten. Men hur har det varit med kunskapen om och försvaret av ”det specifika i den egna traditionen”? Den egna traditionen måste ju här förstås inte bara som serien av Svenska kyrkans handböcker utan också förstås som den lutherska läran, som ju är en väsentlig del i vår kyrkas tradition.

Hur ser det då ut med kunskaperna på det här området? Har den lutherska läran fått modifiera de ekumeniska förpliktelseerna? Vi ska pröva den frågeställningen utifrån hjärtpunkten i den lutherska traditionen; läran om rättfärdiggörelsen genom tron allena. För att inte hamna alltför långt ifrån liturgiken och endast syssla med dogmatiken ska vi snabbt dra linjen från läran till liturgin.

Som många minns var Luthers existentiella sanningsfråga: ”Hur skall jag finna en nådig Gud”. Den frågan uppstod utifrån mötet med den medeltida kyrkans liturgiska praxis. Den medeltida katolska kyrkans liturgiska riktning var inte sakramental (från Gud till oss) utan i tilltagande grad sakrificiell (från oss till Gud). Luther formulerar saken så här i sin viktiga skrift ”Om kyrkans babyloniska fångenskap”:

Därför får dess två ting – mässa och bön, sakrament och gärningar, förbund och offer icke förblandas; ty det ena kommer från Gud till oss genom prästens tjänst och fordrar vår tro, det andra kommer från vår tro till Gud genom prästen och fordrar att Gud lyssnar. Det förra stiger ned, det andra upp. Det förra, kräver därför inte nödvändigtvis en värdig och

gudlig tjänare, men det senare kräver verkligen en sådan, ty Gud lyssnar inte på syndare (Joh. 9:31). (Min översättning från engelska, ur Ziegler: Eucharistic Prayer and Justification, Concordia Theological Quarterly, 2013, sidan 93)

Vad Luther med en sådan befriad glädje finner, är ett ofelbart botemedel och skydd mot ovisshetens monster som vill föra människor till förtvivlan. Denna förtvivlan kan bara botas av evangelium, den fullkomliga och evigt giltiga frälsning som Gud åstadkommit genom Sonens människoblivande, död och uppståndelse. Luthers glädje och frimodighet stärks ytterligare när han i Bibeln ser pålitliga löften om objektivt verkande nådemedel – ordet och sakramenten – till vilka Kristus förbinder sin nåd och sin Ande.

För de lutherska fäderna fick detta snabbt följer för hur de firade mässan. Den del av liturgin som kallades Canon missae ströks helt och hållet med undantag för instiftelseord, eller snarare för att just instiftelseorden skulle framhållas. De böner som omgav instiftelseorden hade förvidit nattvarden från att var sakrament till att i första hand bli sacrificium, ett offer framburet av människor till Gud. När de framväxande lutherska församlingarna firade mässa så speglade liturgin återupptäckten av att Jesu eviga och fullkomliga offer räcker för att rättfärdiggöra alla som tror. Därför var man noga med att liturgin skulle utformas så att vad Gud gör med oss genom ordet och sakramenten får församlingen att svara i bekännelse, bön, tack-sägelse och lovsång. Offret i mässan, är därmed å ena sidan Kristi sanna kropp och blod, som blir närvarande i kraft av Kristi egna instiftelseord och å andra sidan församlingens tack och lovsång och inte minst de kristnas tjänst till medmänniskorna i deras vardagliga kallelse.

I Konkordieformeln (Solida declaratio, artikel VII) uttrycks dessa insikter enligt följande:

Emedan missförstånd och söndring uppstått emellan en del teologer av den Augsburgska bekännelsen med avseende på konsekrationen och den gängse förekommande grundsatsen, att sakrament icke förekommer utanför det instiftade bruket, hava vi med avseende härpå i broderlig samdräkt enat oss om följande: Kristi lekamens och blods sanna närvaro i nattvarden åstadkommes icke av någon människas ord eller gärningar, varken prästens ord och förtjänster eller nattvardsgästernas ätande och drickande och tro, utan bör helt och hållet tillskrivas Guds, den Allsmäktiges, och vår Herres Jesu Kristi ord, instiftelse och ordning.

Ty Jesu Kristi sanna och allsmäktiga ord, som han uttalade vid nattvarden instiftande, voro icke blott verksamma vid den första nattvarden, utan gälla, verka och ha sin kraft alltfört, så att i kraft av samma ord, som Kristus uttalade vid den första nattvarden, Kristi lekamen och blod komma att vara i sanning närvarande, utdelas och mottagas överallt, där nattvarden firas enligt Kristi instiftelse och hans ord brukas. Ty där man håller fast vid hans instiftelse, uttalar hans ord över brödet och kalken och sedan utdelar det välsignade brödet och vinet, där är Kristus själv genom de uttalade orden i kraft av den första instiftelsen verksam genom sitt ord, som han vill skola upprepas. Just detta framhålls av Chrysostomus i en predikan om Kristi lidande: ”Kristus dukar själv detta bord och välsignar det; ty ingen människa gör det framsatta brödet och vinet till Kristi lekamen och blod, utan blott Kristus själv, den för oss korsfäste, gör det. Orden uttalas av prästens mun, men genom Guds

kraft och nåd och det ord, som han talar: Detta är min lekamen, välsignas de framburna elementen i nattvarden. Och liksom ordet: Tillväxer och föröken eder och uppfyllen jorden, uttalas blott en gång, men alltid är verksamt i naturen, så att den tillväxer och förökar sig, så är detta ord blott en gång uttalat, men intill denna dag och till Herrens återkomst är det kraftigt verksamt, så att hans sanna lekamen och blod äro närvarande i kyrkans nattvard”.

Att Chrysostomus citeras visar på att de lutherska fäderna strävade efter allmänkyrklighet, att just dessa ord citeras visar att de bars av en lidelse att principen ”Kristus allena” också skulle få liturgiskt genomslag.

Mot bakgrunden i högkyrkliga liturgiska studier och utvecklingslinjer under ekumeniskt inflytande, har trenden i svenska kyrkans liturgiska böcker varit att alltmer återinföra Canon missae, att omge instiftelseordens katabatiska (rörelsen från Gud till oss) med människors anabatiska (från människors till Gud) bön och åkallan. Från 1976 års försöksordning, via 1986 års kyrkohandbok till det ny föreliggande förslaget har inslag som offertorium (människors frambärande av gåvor och sig själva), epikles (bön om att den Helige Ande ska utföra förvandlingen/konsekrationen) och anamnes (församlingen påminner sig om Guds frälsande gärningar i Kristus). Långt ifrån allt detta är obiblistiskt eller skymmer evangelium. Men om utgångspunkten, teologiskt och liturgiskt har varit att Kristus enligt sitt löfte, i kraft av sin första instiftelse, alltså med sitt ord, som är fyllt med skaparmakt, gör sin kropp närvarande i brödet och sitt blod närvarande i vinet, hur påverkar det oss när vi både före och efter instiftelseorden börjar be om att den Helige Ande ska utföra undret som svar på våra böner?

I nattvardsbön 6 i förslaget, kommer den epikletiska bönen efter instiftelseord. Trots att Jesu levande röst i instiftelseorden (viva vox Christi) har ljudit över bröd och vin tycker handboks författarna att prästen behöver be: ”Gud sänd din Ande över oss och dessa gåvor”. I samma bön fortsätter texten: ”Ge denna värld, som vi älskar, ett nytt ansikte, med rättvisa och fred överallt”.

Om man är närsynt här, och det ska man vara när det gäller kyrkans gudstjänsttexter, så ber prästen alltså dels om att Guds Ande ska komma över gåvor på altaret och dels att Gud ska ge världen ett nytt ansikte med fred och rättvisa överallt. Kristi kropps och blods närvaro har vi bergfasta löften om i Guds ord, det är av största vikt att församling får all hjälp att tro det med visshet. Att vår fallna värld ska bli så förnyad att den blir präglad av rättvisa och fred överallt, finns det inte samma löften om. Skriften talar ju till och med om världens undergång. Om vi ändå ska tänka på när Gud efter tidens slut skapar nya himlar och en ny jord så får vi vara beredda på att den börens fulla svar kan dröja till efter mässans slut, kanske århundraden. Sammanförandet i en enda bön av det som kan och bör tros med full visshet, där och då, i mässans reala presens, å ena sidan och å andra sidan ”den saliga dag som i hoppet vi bida” är olämplig. Det riskerar ju att ge själarnas ovän ett tillfälle att framställa Kristi kropps och blods verkliga närvaro som lika osäker och fjärran som alltings återställelse.

I sin skrift ”Traktat om liturgin i Svenska kyrkan”, (Kyrkliga Förbundets Bokförlag, 2000), framhåller Bengt Hägglund att uppgörelsen med epiklesen i Johan III:s liturgi, ”Röda boken”, är det enda självständiga bidraget till reformationen från Svenska kyrkan. Hägglund skriver:

Kritiken formulerades av biskopen i Linköping, Martin Gestricius. Han ansåg att epiklesbönen i den nämnda formen (alltså inte endast bönen om att den helige Ande bereder hjärtat utan att de framsatta elementen,

”så att de i ett rätt bruk må för os vara Jesu Kristi lekamen och blod”) var överflödig och gav intrycket, att instiftelseorden inte var tillräckliga, utan måste kompletteras med prästens bön (sidan 12).

Vill man av olika skäl, det finns också goda sådana, berika mässans form och bereda församling i bön och i förvissad förväntan så förefaller det mig att böner som har karaktären mer av tacksägelse än av åkallan fungerar väl och stärker tron och försvagar den inte. Jämför här två utdrag, det första ur nattvardsbön 4 (efter instiftelseorden) det andra ur nattvardsbön 5 (före instiftelseorden):

”Kom Skapare och ge oss kraft. Kom Jesus Kristus och ge oss längtan.”

”Kom heliga Ande, välsigna dess gåvor av bröd och vin och förnya oss.”

”Vi tackar dig för att vi genom dem får del av Kristi kropp och blod”.

Att i den kristna kyrkans gudstjänst säga att Gud både är vår fader och vår moder, är det verkligen att fördjupa gudsbilden? Fördjupa i förhållande till vad? Är det en fördjupning av bibelläsningen? Det anges i så fall inte. Varje kristen som har läst Bibeln vet att Gud på ett tydligt sätt presenterar sig själv som Fader och att detta fördjupas och förstärks genom Sonens framträdande och undervisning. Modergudinnor skymtar i både GT och NT, Astarte och efesiernas Diana, men de är inte Guds folks gudinnor (till deras försvar kan ju sägas att de åtminstone har bestämt sig för att vara antingen fader eller moder). Vi får alltså en bild av Gud där vi å ena sidan har Gud som Fader med en överväldigande bevisning i Guds eget ord och å andra sidan har vi Gud som moder, begrundat på några synpunkter inkomna år 2015 till Svenska kyrkans handboks-kommitté. En fördjupning? Måste man nu komma till tals med de teologer som för länge sedan tolkat sig dödligt döva för allt vad Bibeln har att säga kunde man säga att redan inom skapelsens erfarenhet finns belagt att det är av största vikt att barn för en sund psykologisk utveckling behöver veta att ”Pappa och mamma är inte samma, pappa är pappa och mamma är mamma” för att citera Mamma Mu. Hur ohyggligt förvirrande och skadligt det är att ställas inför en gestalt som på en gång framställs som fader och som moder går knappast att föreställa sig.

”Tala om Gud med ett inklusivt språk utan förbehåll.” Vad är det för förbehåll som har funnits i tidigare förslag? Ja, mot ett feministiskt önskemål om inklusivt språk har funnits krav på att språket ska vara sant, att det ska återge verklighet i enlighet med Guds ord. Därför nöjde man sig tidigare med formuleringen ”du som är såsom vår fader och vår moder”. Den formuleringen var illa nog eftersom den reducerade Guds faderskap till en metafor. Till skadan med den formuleringen hör också att det possessiva pronomenet ”vår” åsyftar våra jordiska fäder och mödrar. Dessa kan vara underbara människor och Luther drar sig inte för att kalla våra föräldrar för ”larva Dei” – Guds ansiktsmasker”. Men ändå vet vi ju att vi som jordisk föräldrar har våra dysfunktioner. Om vi in mässans innersta ska föras av texterna fram till bilden av våra föräldrar och via den ana Gud, istället för att föras fram till Jesus som uppenbarar Gud för oss och säger: ”Den som har sett mig han har sett Fadern” (Joh. 14:9) är risken stor att vi byter ned oss. När viljan att i gudstjänstens språk försöka göra både kvinnor och män hemmastadda lämnas fritt utan det grundläggande förbehållet att det som uttrycks måste vara sant och stå i samklang med den verklighet som Gud har uppenbarat för oss, då blir det ett direkt hot mot kyrkans kallelse att fira gudstjänst ”i ande och sanning”.

Stenkullen den 26 juli 2017

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:97
av Fredrik Sidenvall

Framställningen av Gud i inledningsorden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att förslagen till inledningsord för mässa/gudstjänst i kyrkohandboksförslaget avslås och att inledningsorden för högmässa/mässa och gudstjänst istället utformas i enlighet med 1986 års kyrkohandbok.

Motivering

I förslaget ges förslag på inledningsord, alltså sjutton olika laddade texter som utgör portalen eller ouvertüren in i mötet med den Helige. De två första bygger på bibeltexter (1 Kon. 8:27 och Ps. 130) där åkallas Gud som Herren. I de tretton av de återstående texterna omtalas eller tilltalas den högste rätt och slätt med ordet Gud. Här finns ingen närmare bestämning, av karaktären ”O, Gud!”, ”Helige Gud” eller ”käre, älskade Gud”. Ordet Gud är ju enstavigt och enstaviga ord är inte så lätta att uttala med innerlighet när de står ensamma (kanske är det därför som Per och Lars ofta får smeknamnen Pelle och Lasse). Vi vet ju att ordet Gud hör till de mest missbrukade, som allt för ofta utropas obetänksamt och förstärkande som en brutal svordom. De som är vana att höra och uttala ordet Gud så, får ingen hjälp i dessa texter. I dessa nya texter har inte den klarnande bild av Gud som Jesus skänkt oss när han kallar honom ”min Fader och er Fader” fått någon plats. I julottans inledningsord förekommer fadersnamnet i vid den traditionella uppräknings i ”Åra vare Fadern ...”. Den enda närmare bestämning av den Gud som nämns möter vi inledningsorden 7: ”Fjällens och det öppna landskapets Gud, skogarnas och den rika mångfaldens Gud, städernas och det pulserande livets Gud”. Tendens i det nya materialet i inledningsorden är tydlig. Här talar en kyrka som tackar nej när den Evige och Helige Gud träder oss till mötes ur det fördolda och gör sig känd för oss som Jesu Kristi Fader som genom den Helige Ande vill att vi ska känna honom som Abba, vår käre far. Istället för den befrielse och växtkraft som föds ur den trygga anknytningen och den innerlighet som en sådan relation kan präglas av, för oss kyrkohandbokens texter ut mot det kyligt okända och det opersonligt oförtrogna. Detta ende som sticker ut är en tendens till panteism där Gud knyts till eller möjligen identifieras med naturfenomen och samhällsfenomen, som en del människor och politiska ideologier kan gilla. Det är tjäle i kyrkans örtagård. Om kommittén på allvar har syftat till att ”bärande kristna föreställningar ... inte förändras”, så är resultatet inte lyckat.

Stenkullen den 26 juli 2017

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:98
av Fredrik Sidenvall

Prefation på Mariadag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bönen i prefationen på Mariadag i nya kyrkohandboken formuleras: ”Du möter oss i din och Marias Son”.

Motivering

En ny prefation har formulerats med syfte att användas på Mariadagar – ett helt legitimt sätt för kyrkan att uppmärksamma vad Gud utför i och genom kvinnan. Dock är det svårt att förstå hur de som vakar över ett inklusivt språk har kunna gå med på formuleringen, där det står: ”Du möter oss i din Son, född av Maria”.

Det fanns i forntiden den uppfattningen att barnen endast var mannens eftersom de växte fram ur hans säd, som man tidigt i mänsklighetens historia hade lagt märke till. De dröjde länge innan man förstod att kvinnan inte bara var en växtplats utan även tillförde arvsanlag genom sin äggcell. Det har ju påverkat så mycket i vår historia, bland annat att barnbarn nekades att tillhöra morfars ätt. Man behöver inte vara radikalfeminist för att tycka att det är märkligt hur man kan missa att formulera sig så här: ”Du möter oss i din och Marias Son”. Så framhålls inkarnationens stora under och en obiblisk och könsdiskriminerande formulering undviks.

Stenkullen den 26 juli 2017

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:99
av Elsa Christersson

Begravningsverksamhet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå föreslagna ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens skrivelse 2017:5 Begravningsverksamheten.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån redan gjorda utredningar, hos regeringen framhålla behovet av en samordning av krematorieverksamheten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmärksamma biskopsmötet på vikten av att vid visitationer och samtal uppmärksamma det värde kyrkogårdarna har som mötesplatser.

Motivering

I den begravningslag som riksdagen antog i samband med kyrkans skiljande från staten beslutas att huvudman för begravningsverksamheten, varmed menas de olika åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av allmänna begravningsplatser, är församling inom Svenska kyrkan eller kommun. Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen genom sina begravningsombud.

Det bör uppmärksammas att lagen skiljer mellan de rent praktiska åtgärderna i samband med dödsfall och den religiösa och ceremoniella delen. Denna berörs inte i lagen utan tanken är förmodligen att detta skall utformas av samfund eller andra.

Den nationella nivån inom Svenska kyrkan nämns bara som en administrativ förmedlare av begravningsavgiften. Stiftsnivån nämns över huvud taget inte.

Denna ordning har nu funnit sin form och man kan se fördelar och brister. Så behöver t.ex. utbildningen av begravningsombuden förstärkas. SKAO, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, och SKKF, Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, lämnar råd och håller utbildningar. De stora fördelarna med detta ligger i de möjligheter till kunskapsöverföring och nätverksbygge utanför de gängse kanalerna som dessa organisationer står för. Det som brister är kvalificerad utbildning av begravningsombuden liksom samordning på nationell nivå av krematorieverksamheten.

Att Svenska kyrkan fått förtroendet att ansvara för kyrkogårdsverksamheten genom sina församlingar är ett förtroende som bör värnas. Det mervärde, i form av naturliga mötesplatser som våra kyrkogårdar innebär, kan inte överskattas.

Lagen uttrycker mycket tydligt att begravningsverksamheten är en profan verksamhet med länsstyrelsen som huvudman. Så är t.ex. länsstyrelsen den instans som avgör vid olika mening.

I ett läge, när Svenska kyrkan på alla nivåer bör använda alla sina krafter för att hitta vägar för människor att nå in till den tro och det hopp som Svenska kyrkan står

Mot 2017:99 för, är det svårt att förstå varför kyrkostyrelsen vill gå mot lagen, slå sönder fungerande verksamhet och lägga ytterligare ansvar på organ som redan tycks ha nog med uppgifter.

Lund den 28 juli 2017

Elsa Christersson (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:100
av Staffan Yngvesson m.fl.

Gemensamt administrativt stöd och gemensamma ekonomiska resurser

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt utse en särskild arbetsgrupp, bestående av företrädare med erfarenhet av administrativt förändrings- och utvecklingsarbete, från nationell nivå och där stiftens erbjuds delaktighet, för att utvärdera och analysera satsningen på gemensamt stöd.
2. Kyrkomötet beslutar att arbetsgruppen får uppdraget att lämna förslag om hur nationella nivåns framtida ekonomiska ramar kan sättas så att det långsiktiga målet – att frigöra resurser till den grundläggande uppgiften – kan nås.

Motivering

Svenska kyrkans tre nivåer arbetar tillsammans med gemensamma stödfunktioner såsom GIP, Gemensam IT-plattform, och GAS, Gemensamt administrativt stöd inom ekonomi och personal. Stiftens tillhandahåller, genom sitt främjande, koncepten för församlingar och pastorat. Nationell nivå utvecklar och förvaltar koncepten och tillhandahåller dem för stiftens.

Beslut har tagits om ökade ekonomiska ramar för den nationella nivån, men målet för anslutningar till GIP och framför allt till GAS, har inte uppnåtts. Stiftens arbetar tillsammans med nationell nivå i den gemensamma anslutningsprocessen, men stiftens kan ha skilda ekonomiska förutsättningar för sitt arbete. Församlingar och pastorat får stöd av sitt stift. Eftersom Svenska kyrkan inte är en koncern kan inte ett gemensamt beslut om rutiner, system och arbetssätt fattas.

När de gemensamma koncepten GAS Ekonomi och GAS Personal utvecklades var målet tydligt – att frigöra resurser för den grundläggande uppgiften. Ju mer resurser som införande-, anslutnings- och förvaltningsarbetena kostar, desto längre tid tar det innan Svenska kyrkans tre nivåer tillsammans når målet. Oavsett vilken nivå som finansierar vad av de gemensamma stödfunktionerna, är det resurser som krävs och kostnader som uppkommer.

Det är hög tid att utvärdera orsakerna till att anslutningsnivån inte är högre, och att bedöma om kostnadsramarna för koncepten GAS Ekonomi och Personal för kommande år håller. Kostnadsfördelningar mellan nationell nivå och stift för de gemensamma koncepten bör identifieras, och då stiftens har skilda ekonomiska förutsättningar bör det analyseras om kostnadsfördelningarna är skäliga.

Det vår uppfattning att i arbetet med att analysera och föreslå förändringar bör stiftens bjudas delaktighet.

Mot 2017:100 Fristad och Järpås m.fl. orter den 2 augusti 2017

Staffan Yngvesson (C)

Gunvor Torstensson (POSK)

Carl-Eric Gabrielsson (C)

Birgit Kullingsjö (C)

Sven-E Kragh (C)

Aina Andersson (S)

Kyrkomötet
Motion 2017:101
av Sven-E Kragh m.fl.

Indirekta val till stiftsfullmäktige och kyrkomöte

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten till och konsekvenser av att övergå till ett indirekt valsystem till kyrkomötet och stiftsfullmäktige så att dessa om möjligt ska ske vid valen 2021.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att efter remiss till församlingar och stift återkomma till kyrkomötet med en redovisning av alternativa bestämmelser som innebär indirekta val till kyrkomötet och stiftsfullmäktige.

Motivering

Sedan kyrkomötesreformen 1983 har det gått 34 år. Den första perioden fram till 2001 valdes kyrkomötet och stiftsfullmäktige indirekt genom de beslutande organen på lokal nivå. Under de följande valperioden har beslutsorganen på stifts- och nationell nivå valts direkt. De allra flesta kyrkor har endast direkta val till den lokala nivån och ingen annan av våra nordiska folkkyrkor har direktval till organ på stifts- och nationell nivå.

Enligt kyrkoordningen har Svenska kyrkan två pastorala nivåer – den lokala nivån och stiftsnivån. Enligt Lagen om Svenska kyrkan uttrycks i den inledande paragrafen: ”Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund som framträder som församlingar och stift. Svenska kyrkan har också nationella organ.”

Nationell nivå har enligt kyrkoordningen ansvar för ett antal uppgifter. Dessa uppgifter och de beslut som kyrkomötet fattar berör inte direkt enskild medlem i Svenska kyrkan. Ett exempel är att det viktiga beslutet om uttag av kyrkoavgift sker lokalt. Uppgifterna och besluten på nationell nivå riktas istället direkt mot förutsättningar i stift och församlingar. Det är därför naturligt att de som fattar beslut i kyrkomötet har erfarenheter och förankring från och främst representerar församlingarna och stiftet.

Vi anser att solidariteten mellan kyrkans nivåer måste stärkas. Stiftet har till uppgift att stödja församlingar och pastorat i deras viktiga arbete att sprida evangelium i ord och handling. Under senare tid har stora förändringar skett på lokal nivå. Många enheter har blivit större och fått större resurser. Trots detta upplever man på lokal nivå att alltför mycket sker utan att man kan påverka detta. Enligt vår uppfattning har kyrkan alltid byggts från lokal nivå. Dock kan vi konstatera att resursförstärkningen på nationell nivå har förskjutit delar av vår kyrkosyn. Mycket av utvecklingen har flyttats från lokal nivå och man har alltmer fått bidrag för riktade insatser från nationell nivå.

Det vore med bakgrund av principen om församlingen, Svenska kyrkans primära enhet, naturligt att de som i kyrkomötet har att fatta övergripande strategiska beslut

Mot 2017:101 om kyrkans lära och liv, representerar församlingarna och stiftet något som tydligast säkerställs med hjälp av indirekta val.

Karlstad m.fl. orter den 31 juli 2017

Sven-E Kragh (C)

Anna Lundblad (POSK)

Sven-Bernhard Fast, biskop

Hans Stiglund, biskop

Mikael Mogren, biskop

Johan Dalman, biskop

Kyrkomötet
Motion 2017:102
av Anette Nordgren och Hans-Olof Andrén

Översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen ges ett förnyat uppdrag att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet anfört i betänkandet TU 2016:9.

Motivering

I KsSkr 2017:2 redogörs för behandlingen av kyrkomötets ärenden. På sidan 41 under avsnittet ”Kyrkomötets skrivelse 2016:14, TU 2016:9 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna”, anger kyrkostyrelsen hur uppdraget ”att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet har anfört” utförts.

Utskottet anförde bl.a.:

Mot bakgrund bl.a. av det som framförs i motionen menar utskottet att det kan finnas anledning att närmare belysa de ömsesidiga förväntningar som kan finnas på hur samverkan ska gestaltas mellan utlandsförsamlingarna och den nationella nivån. Det behöver tydliggöras i vilken mån det finns brister i relationen och hur det i så fall kan åtgärdas.

I uppdraget ingick att förbättra rutinerna vid rekrytering så att församlingarnas kyrkoråd ska bli bättre delaktiga i anställningsprocessen. I denna del rapporterar kyrkostyrelsen att ”Synpunkterna rörande anställningsförfarandet är redan genomförda.” Hur detta genomförts, nämns inte.

Uppdraget var dock bredare än så, men någon belysning av de ömsesidiga förväntningarna på samverkan mellan nationell nivå och utlandsförsamlingar redovisas inte. I stället redogörs för den juridiska genomgång som görs för att säkerställa att utlandsförsamlingarnas verksamhet genomförs i lagliga och lämpliga former. Detta är förvisso en annan viktig fråga, som dock inte har direkt att göra med ömsesidiga förväntningarna. Uppdraget att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna synes alltså vara förbisedd.

Kyrkostyrelsen anger att skrivelsen är slutbehandlad. Mot bakgrund av detta föreslås att kyrkostyrelsen ges ett förnyat uppdrag att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet anfört i TU 2016:9.

Aten och Göteborg den 30 juni 2017

Anette Nordgren (–)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:103
av Dag Sandahl

Ordningen för vigsel

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar beträffande vigselordningen i nya kyrkohandboken att lovprisningen inte ska vara fakultativ.
2. Kyrkomötet beslutar beträffande vigselordningen i nya kyrkohandboken att lovprisningens andra sats ska lyda ”underbart har du skapat man och kvinna”.
3. Kyrkomötet beslutar beträffande vigselordningen i nya kyrkohandboken att vid Tillkännagivandet utgår meningen ”Era löften om ömsesidig kärlek och trohet påminner om Guds omsorg och kärlekens gåva.”
4. Kyrkomötet beslutar beträffande vigselordningen i nya kyrkohandboken att förbönen ska uttrycka att man och kvinna förenats i äktenskapet.

Motivering

Kristen gudstjänst är lovprisning. Att då göra en lovprisning fakultativ i en kyrkohandbok, ter sig egendomligt också om det är så i gällande kyrkohandbok. Detta behöver ändras. I denna lovprisning är det inget problem ens vid vigsel av par av samma kön, att säga att Gud underbart har skapat man och kvinna. Vilka som avses med ”oss” framstår som oklart. Brudparet? Brudparet och prästen? Alla som samlats i kyrkan? Till nöds skulle man kunna tänka sig att ersätta begreppet ”oss” med ”människan”, som dock är skapad man och kvinna, manligt och kvinnligt.

Människors löften påminner förstås inte om någonting. De är helt enkelt löften. De kan förstås uppfattas vara ett svar på Guds omsorg och kärlekens gåva, men det är något annat. Enklast är att stryka den illa tänkta meningen.

Poängen med en vigsel är att något händer i vigselakten. ”De tu blir ett”, som det folkliga uttrycker lyder. Den sjungna förbönen bör inte förändras utan uttrycka just att människor bevittnat den offentliga delen av detta förenande.

Moheda den 31 juli 2017

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:104
av Dag Sandahl

Svenska kyrkan som arbetsgivare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att teologiskt och rättsligt utreda principfrågorna om Svenska kyrkan som arbetsgivare.

Motivering

I arbetet med nya relationer kyrka–stat var förstas frågorna om anställningar och ”arbetsgivarfrågor” sådant det måste fattas beslut om. Det ansågs då inte vara möjligt med något annat än en organisation som är lik den samhälleliga, dvs. en modell för sådana som köper arbete och sådana som säljer sitt arbete. Jag kan på många sätt finna en sådan modell för arbetsmarknaden riktig, men den kanske skulle ifrågasättas som en form för en kyrkas sätt att organisera sig. Hur gör andra kyrkor i de ekumeniska sammanhang Svenska kyrkan ingår i?

Vi har en modell där kyrkomötet alls inte har med den här sortens frågor att skaffa och följaktligen inte heller kyrkostyrelsen. Ter sig detta riktigt rimligt och i så fall varför? Också vi som inte omfattar en korporativistisk samhällssyn skulle behöva reflektera över vad Kyrkan är, om inte just korporativ och styrd av ett för alla gemensamt intresse, som kan definieras som att ”göra Jesus känd, trodd, älskad och efterföljd”. Kyrkans historia igenom finns en skyldighet att ta ansvar för förkunnarna även om S:t Paulus markerar sitt ekonomiska oberoende och sin frihet (Apg. 20:33–34 och 1 Kor. 9:18). Men den organisation och den lönepolicy Svenska kyrkan fått, är vi långt ifrån apostelns livssyn.

För 20 år sedan kunde tillsyn och det som kallades arbetsgivaransvar inte kombineras. Det är inte säkert att den hållningen var rätt tänkt för livet i Svenska kyrkan. Alla dessa frågor borde belysas och kompliceras på nytt. Det är en naturlig hållning under våra mänskliga villkor, där kunskapen är ett styckverk, dvs. begränsas (1 Kor. 13:9 i 1917 och 1982 års översättningar). En sådan utredning ska belysa modeller för anställnings- och ansvarsfrågor i en episkopal kyrka.

Moheda den 1 augusti 2017

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:105
av Torvald Johansson m.fl.

Liturgisk kommitté

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en liturgisk kommitté, vars uppgift främst ska vara att samla och granska nyskapad mässmusik och auktorisera bruket av denna.

Motivering

Under arbetet med den nya handboken har i diskussioner och artiklar uppmärksamats behovet av nyskapad mässmusik som representerar olika genrer. Detta är ett viktigt område som varit eftersatt länge. Följande uppräknings är endast några exempel på det stora behov som finns.

I det föreliggande förslaget till kyrkohandbok saknas t.ex. mässmusik med tydlig jazzinfluens liksom gudstjänstmusik och texter anpassade för mindre barn. Till detta behöver musik fogas från utomeuropeiska källor, i nordisk folkton och från samisk tradition för att nu nämna några exempel på traditioner som bör finnas lättillgängligt och kunna användas i våra församlingar. Samiska rådet finner det förvånande att Svenska kyrkans uttalade ambition att inkludera samerna i kyrkan inte avspeglas i förslaget till Kyrkohandboken för Svenska kyrkan, då man noterade i sitt remissvar 2016 att samiska böner, texter och musik helt saknas i handboksförslaget.

Vi behöver finna former för detta nyskapande och för att sprida denna nyskapade liturgiska musik.

I många församlingar använder man idag lokalt producerad musik i gudstjänster, och om musiken används permanent anger man även detta i av domkapitlen utfärdade församlingsinstruktioner.

Det saknas i nuläget en instans som kan samla ihop de musikaliska verk som produceras lokalt, som kan bedöma kvalitén och auktorisera en användning för övriga församlingar. När det gäller samlandet och auktorisation bör man utnyttja de erfarenheter som finns från framtagandet av Psalmer i 90-talet samt Psalmer i 2000-talet.

Den liturgiska kommittén ska bestå av välmeriterade musiker med, gärna också representanter för musikorganisationer utanför Svenska kyrkan, t.ex. Musikaliska akademien. I kommittén ska det finnas teologisk kompetens. Sekreterare kan vara musikhandläggare från kyrkokansliet. Kommittén bör tillsättas under 2018.

Strängnäs, Linköping, Simrishamn och Stockholm den 1 augusti 2017

Torvald Johansson (POSK)

Anna Lundblad (POSK)

Mats Hagelin (BA)

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2017:106
av Torvald Johansson och Ola Isacsson

Kyrkomusikerorganisationen i församlingar och pastorat

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att i fråga om kyrkoordningen att 34 kap. 1 § punkt 4 ska ha följande lydelse:
Minst det antal övriga kyrkomusiker, diakoner och den personal som i övrigt behövs för verksamheten.
2. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 34 kap. 2 § andra stycket ska ha följande lydelse:
Domkapitlet ska besluta om en befattning som kyrkomusiker enligt 1 § 3 eller 4 ska vara försteorganist, organist eller kantor.

Motivering

I den av kyrkokansliet remitterade promemorian 2016 föreslogs att stiftsstyrelsen skulle ges möjlighet att besluta om fler musikertjänster än en per församling eller pastorat. Denna motion handlar om en följdändring av beslutet från 2014 och fråntar inte den lokala nivån dess beslutsordning vad gäller 34 kap. Kyrkans anställda.

I kommentaren till kyrkoordningen står att läsa från den dåvarande Centralstyrelsen:

En rimlig ambitionsnivå är att organisterna dels inte tillåts bli färre i stiftet, dels gärna fördelas geografiskt på så sätt att även kringliggande församlingar kan få nytta av organistens särskilda kunskaper och erfarenheter. Avsikten är således inte att det skall ske någon nedrustning av den kyrkomusikaliska kvalitén. (CsSkr 1999:3 sidan 2–234 f).

Från 2014 har det skapats nya stora pastorat och innan dess lades många församlingar tillsammans. I dagsläget kan domkapitlet i samband med att församlingsinstruktionen utfärdas endast besluta att det ska finnas minst en kyrkomusiker som är organist. Det förefaller fullständigt orimligt med denna bestämmelse utifrån den stora förändring som ägde rum i den lokala indelningen i samband med strukturbeslutet 2014. Uppdraget som kyrkomusiker har sedan reformationen varit reglerad i kyrkoordningar och kyrkolag.

Beslutet 2014 innebar att betydligt större pastorat och församlingar bildades.

Exempel på de förändringar som skett är bl.a. i Linköping där det tidigare har varit åtta pastorat i en samfällighet men nu är åtta församlingar i ett och samma pastorat. I Norrköping har 17 församlingar i Norrköpings dåvarande samfällighet ombildats först till fyra församlingar/pastorat och därefter till fyra församlingar inom ett och samma pastorat. Lydelsen i kyrkoordningen 34 kap. 2 § bör därför nu ändras

Mot 2017:106 utifrån de förhållanden som ändrades 1 januari 2014 då de nya stora pastoraten och församlingarna tillkom och som kommer att äga rum i nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet den 1 januari 2018. Att detta ännu inte gjorts ser vi som ett förbi-seende i den omfattande beslutsprocess som ägt och äger rum.

Vi utgår från att Svenska kyrkan vill värna det kyrkomusikaliska kulturarvet och möjliggöra kyrkomusikens utveckling för nya tider. Det innebär att man måste slå vakt om värdet i en välutbildad kyrkomusikerkår. Att tillförsäkra att bestämmelserna i kyrkoordningen är ändamålsenliga innebär ett första steg som ger uttryck för den ambitionsnivå Svenska kyrkan har.

Strängnäs och Växjö den 1 augusti 2017

Torvald Johansson (POSK)

Ola Isacsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:107
av Mats Hagelin

Kyrkounderhållsbidrag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att kyrkounderhållsbidrag kan användas för åtgärder som syftar till bevarande, användning och utveckling av kyrkliga kulturminnen.

Motivering

Beslutet om att rikta det nya kyrkounderhållsbidraget (KUB) endast till underhåll av kyrkobyggnaderna är en kraftig förändring och försämring av dagens kyrkobyggnadsbidrag (KBB) som stiftens sedan länge använt och fördelat även för sådana åtgärder som inte kan erhålla kyrkoantikvarisk ersättning (KAE).

I dagsläget får KAE nästan enbart användas till åtgärder som syftar till att bevara de av kulturmiljölagen skyddade kyrkliga kulturminnena. KBB har däremot kunnat användas även för att ”använda och utveckla” vårt kulturarv. På detta sätt har Svenska kyrkan kunnat framhålla att vi tar ett komplett ansvar för det kyrkliga kulturarvet. Vi har efterföljt de av Riksdagen år 2009 (och 2017) antagna kulturpolitiska målen där just principen att ”bevara, använda och utveckla” lyfts fram. Vi har även kunnat plädera för utvidgad användning av KAE utifrån statens kulturpolitiska målsättning vid kontrollstationerna 2009 och 2014. Beslutet om att KUB endast ska kunna tilldelas till projekt som redan är berättigade KAE begränsar och försämrar Svenska kyrkans och stiftens möjligheter att ta sitt ansvar för det kyrkliga kulturarvet.

KUB kan exempelvis inte användas för tillgänglighetsåtgärder i kyrkorna, inte heller för ändringar som motiveras av liturgins eller verksamhetens behov, t.ex. omgestaltning av orglar eller skapande av barnhörnor. KUB kan heller inte användas för ofta nödvändiga renoverings- och ombyggnadsarbeten i samband med borttagning av bänkar längst framme i kyrkorummet för att skapa mer funktionellt kyrkorum för gudstjänstfirande.

Enligt regeringens proposition 1996/97:35, ”Ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan”, behölls KBB som en komponent i utjämningsystemet. Förslaget baserades på den föregående utjämningsutredningen och där det enligt propositionen fanns ett brett stöd för ett friare och decentraliserat bidrag som skulle kunna användas för alla arbeten på en kyrka. När den kyrkoantikvariska ersättningen infördes var KBB därmed ett viktigt komplement till ersättningen som endast får användas för kulturhistoriskt motiverade kostnader på de lagskyddade kyrkliga kulturminnena. Att begränsa KUB till samma ändamål som KAE går därmed emot de riksdagsbeslut som ligger till grund för överenskommelsen mellan staten och Svenska kyrkan.

Mot 2017:107

Genom beslut om användning av KUB skickar Svenska kyrkan en olycklig signal till staten: ”Vi vill endast bevara, inte använda eller utveckla det kyrkliga kulturarvet!” Beslutet strider mot andemening och text i regeringens kulturarvsproposition som lämnades till Riksdagen i mars 2017. Beslutet försvårar även diskussioner om framtida KAE-användning vid kontrollstationen 2019.

Simrishamn den 27 juli 2017

Mats Hagelin (BA)

Kyrkomötet
Motion 2017:108
av Mats Hagelin och Hans-Olof Andrén

Minskat antal ledamöter i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till förändringar i kyrkoordningen, innebärande att 201 ledamöter ska väljas till kyrkomötet från och med kyrkovalet 2021.

Motivering

Frågan om antalet ledamöter i kyrkomötet har diskuterats under många år. Flera motioner i ämnet har tidigare väckts i kyrkomötet, och frågan lyftes även inom ramen för demokratiutredningen för några år sedan.

Kyrkomötets storlek regleras i kyrkoordningens 11 kap. 1–2 §§. Där stadgas att antalet ledamöter ska vara 251, varav två ledamöter utses av utlandsförsamlingarna. Det är naturligtvis viktigt att antalet ledamöter är så pass stort att Svenska kyrkans högsta beslutande organ har en god representativitet utifrån, bland annat, geografisk spridning. Samtidigt måste kyrkomötet ges förutsättningar till ett effektivt arbete, sett till såväl arbetsformer som kostnader.

Vi föreslår att kyrkomötet ska besluta att antalet ledamöter ska minskas med 50 till 201, från och med kyrkovalet 2021. Kyrkostyrelsen föreslås därför få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen i tillämpliga delar. Kyrkomötets arbete är idag tungrott och kostnaderna tämligen omfattande. Som exempel kan nämnas utmaningen i att hitta lämpliga lokaler för kyrkomötet med nuvarande storlek. Vi bedömer att en god representativitet kan upprätthållas även med 201 ledamöter. I en tid då Svenska kyrkan tappar medlemmar, med tuffa ekonomiska och verksamhetsmässiga prioriteringar i många församlingar som följd, bör den nationella nivån föregå med gott exempel. Ett minskat antal ledamöter i kyrkomötet är ett sätt att bidra till att öka effektiviteten och minska kostnaderna.

I kyrkostyrelsens beredningsarbete bör även ingå att utreda fördelningen mellan fasta mandat och utjämningsmandat (kyrkoordningen 38 kap. 17 §), för att säkerställa en tillräcklig proportionalitet inom ramen för ett minskat antal ledamöter. Vi vill understryka att utlandsförsamlingarnas representation inte påverkas av förändringen, utan att dessa även framdeles ska utse två ledamöter.

Simrishamn och Göteborg den 1 augusti 2017

Mats Hagelin (BA)

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:109
av **Berit Bornecrantz Dias m.fl.**

Förbud mot rasistiska nomineringsgrupper

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur ett förbud i kyrkoordningen mot rasistiska, alternativt högerextrema, gruppers bildande av nomineringsgrupp till kyrkovalet skulle kunna se ut.

Motivering

Både Gamla och Nya testamentet är tydligt när det gäller kärleksbudskapet. Du ska älska din nästa såsom dig själv, ge till den som ber och ta emot främlingen som om han/hon vore en del av ditt eget folk. Vi lever för att visa för Gud och människor att vi klarar att bemöta varandra med kärlek och att skapa fredliga relationer. Främlingsfientlighet och rasism orsakar förtryck, segregation och våld. Det borde vara en självklarhet att inga nomineringsgrupper med främlingsfientliga och rasistiska tendenser har i Svenska kyrkan att göra. Kyrkan bör säga: omvänd dig och kom tillbaka när du ställer upp på kyrkans värdegrund. Vi kan ha olika åsikter, men vi bör ha en gemensam värdegrund som baserar sig på den kristna övertygelsen att vi alla har samma människovärde, oavsett socialgrupp, funktionsnedsättning, ålder, hudfärg, kön, sexuell läggning, religion, etnicitet och kultur.

Vi har tyvärr drabbats av ett samhällsproblem som i hög grad beror på att regeringen inte lever upp till den konvention om rasism som man undertecknade i FN 1971 men ännu inte lagstiftat i enlighet med, varför olika högerextrema grupper bildat politiska partier och tagit plats i olika parlamentariska församlingar i landet. Vi vill förhindra att dessa tar sig in i Svenska kyrkans olika beslutsorgan och föreslår att kyrkostyrelsen utreder hur kyrkoordningen skulle kunna förändras för att skydda kyrkan från intrång av högerextrema grupper med värderingar som världssamfundet efter andra världskriget var överens om är kriminella. Det är skrämmande att FN:s granskningskommitté, när de närmast årligen kritiserar vår regering på denna punkt, inte hörsammas av den svenska regeringen. Svenska kyrkan har chansen att visa exempel på rättfärdighet som kan få stor betydelse för människor både i det nationella och det internationella sammanhanget samt att påminna om en etik och moral som tragiskt nog behöver väckas på nytt i vår tid.

Olhão, Portugal, m.fl. orter den 31 juli 2017

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Britt-Marie Danestig (ViSK)

Micke G Hästö (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:110
av Britt-Marie Danestig m.fl.

Prästers väjningsrätt vid vigsel

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hos regeringen anhålla om att bestämmelsen i 4 kap. 3 § andra stycket äktenskapsbalken om prästers väjningsrätt när det gäller vigsel utgår.

Motivering

Präster i Svenska kyrkan har flera olika plikter. I sitt arbete som präster ska de följa vigningslöftet som de avlade vid prästvigningen. Ett löfte om att bland annat följa kyrkans ordning och stå fast i tron, samtidigt som de skall ha ett visst anseende som är förenligt med prästämbetet. Som arbetstagare har prästerna dessutom en plikt gentemot arbetsgivaren att vara lojala i sina tjänster och följa de lagar och regler som följer arbetsrätten. Frågan är i vilken utsträckning prästen har rätt till en personlig trosuppfattning som skiljer sig från majoriteten inom kyrkan? Vad det gäller förrättandet av vigsel har präster rätt att vägra, oavsett anledning, med stöd av Äktenskapsbalkens 4 kap. 3 § 2 om en prästs väjningsrätt vid vigsel. Alla andra kyrkliga handlingar såsom dop, begravning och konfirmation är prästen skyldig att utföra och underkasta sig med hänvisning till arbetsrättsliga regler och då framförallt arbetsskyldigheten. Om en präst vägrar att utföra någon av dessa uppgifter är det arbetsrättsligt sett att betraktas som arbetsvägran. När det gäller vigsel är det däremot den enskilde prästens tolkning av de vigningslöften hon eller han avlagt som är avgörande. Vi menar att samvetsbetänkligheter inte ska kunna inskränka på arbetsskyldigheten så länge uppgifterna följer anställningsavtalet och normalt sett ses vigsel som en sådan.

Sollentuna m.fl. orter den 30 juli 2017

Britt-Marie Danestig (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Micke G Hästö (ViSK)

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:111
av Britt-Marie Danestig m.fl.

Svenska kyrkans psykosociala arbetsmiljö

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vid kyrkomötet 2018 informera om de åtgärder som vidtagits och som kommer att vidtas för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön i Svenska kyrkan.

Motivering

I begreppet psykosocial arbetsmiljö ingår normal allt som inverkar på personalens psykiska hälsa som stress, men även sådant som hör ihop med rent organisatoriska problem. Oavsett orsak kan detta i sin förlängning leda till svårhanterliga konflikter och även rena trakasserier. Arbetsmiljöproblem är också många gånger förenade med betydande kostnader för en organisation. Enligt tidigare uttalanden av Kyrkans akademikerförbund är risken att präster drabbas av psykisk ohälsa på grund av stress och utmattning hela 50 procent högre än för andra yrken. Inom Svenska kyrkan kan givetvis en del problem ha sin grund i trosfrågor, men mer troligt i stress och hög arbetsbelastning. Stressproblematiken bland främst präster och diakoner, men även övrig personal, kan nog också bero på svårigheter att skilja mellan arbete och fritid. Helt klart är att en effektiv organisation kräver personal som trivs på sin arbetsplats och som har möjligheter att utvecklas i sitt arbete. Den kräver personal som är trygga i sina yrkesroller och som har goda och uppriktiga relationer till sina arbetskamrater.

Sollentuna m.fl. orter den 29 juli 2017

Britt-Marie Danestig (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Micke G Hästö (ViSK)

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:112
av Anki Erdmann m.fl.

Katarinauppropet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att för Svenska kyrkans räkning skriva under Katarinauppropet, ”Ja till human flyktingpolitik – nej till svensk vapenexport”.

Motivering

Katarinauppropet startade 2017 för att Svenska kyrkan ska fortsätta, och även intensifiera, sitt arbete för en human flyktingpolitik och ett sätt att hantera konflikter och skapa säkerhet som utesluter våld. Ett första viktigt steg är att stoppa svensk vapenexport.

Initiativtagare till uppropet är kyrkoherden i Katarina församling, Olle Carlsson, Kristna fredsrorelsen, ärkebiskopen emeritus KG Hammar och författaren Olle Sahlström.

Bakom uppropet står förutom Katarina församling även Stockholms moské och biståndsorganisationen Islamic Relief.

Mer att läsa om uppropet finns på www.katarinauppropet.se.

Stockholm m.fl. orter den 1 augusti 2017

Anki Erdmann (ViSK)

Britt-Marie Danestig (ViSK)

Micke G Hästö (ViSK)

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:113
av Ola Isacsson och Torvald Johansson

Anvisning vid trosbekännelsen i huvudgudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att den anvisning som fanns i 2016 års förslag ska ersätta den som finns i kyrkostyrelsens förslag till ny kyrkohandbok så att anvisningen vid trosbekännelsen i huvudgudstjänst har följande lydelse:

Trosbekännelse är ett fast moment i huvudgudstjänst men kan i undantagsfall utgå eller ersättas med trinitarisk psalm.

Motivering

Trosbekännelsens ställning i huvudgudstjänsten har varit en fråga av vikt i arbetet med ny kyrkohandbok. I många av gudstjänstens moment har valfriheten ökat och därmed har igenkännandet mellan församlingar och i den världsvida kyrkan minskat. Därför är det väsentligt att identifiera de punkter där igenkännande och samhörighet i gengäld behöver stärkas. Trosbekännelsens formulering är en sådan punkt.

I det förslag som gick ut på remiss 2016 var anvisningen vid trosbekännelsen i huvudgudstjänst: ”Trosbekännelse är ett fast moment i huvudgudstjänst men kan i undantagsfall utgå eller ersättas med trinitarisk psalm.”

I kyrkostyrelsens förslag är formuleringen ändrad till ”Trosbekännelse är ett fast moment i huvudgudstjänst. Kan ersättas med trinitarisk psalm.” Ändringen motiveras inte på annat sätt än att den har föregåtts av utredning.

Som vi ser det är det väsentligt att stärka trosbekännelsens ställning i huvudgudstjänst för att vidmakthålla att den lokala gudstjänsten firas i gemenskap med såväl den världsvida kyrkan i alla tider som med Svenska kyrkans församlingar.

Där det finns pastorala behov av att oftare än undantagsvis använda annan formulering av trosbekännelsen än den apostoliska eller nicenska, finns möjlighet för domkapitlet att medge detta genom bestämmelse i 18 kap. 6 § kyrkoordningen.

Nydala den 31 juli 2017

Ola Isacsson (POSK)

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:114
av Ola Isacsson

Kompletterande gudstjänstmusik

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på hur gudstjänstlivet i Svenska kyrkan kontinuerligt kan tillföras kompletterande Gudstjänstmusik (Kristusrop, Lovsången, Lovsågelsen, Helig, O Guds Lamm och Lovprisning) utan att detta innebär att ny kyrkohandbok antas, men även utan att detta helt är hänvisat till lokalt skapande eller förlagsprodukter.

Motivering

I kyrkostyrelsens förslag till ny kyrkohandbok införs begreppen ”huvudmusik” och ”kompletterande gudstjänstmusik”. Så vitt jag vet har denna åtskillnad mellan musik i kyrkohandboken inte funnits i förslagen 2012 och 2016.

I skrivelsen anges att kyrkohandbokens huvudmusik rymmer samtliga kyrkoårs-serier och att detta motiverar dess ställning. (Samtidigt är det inte oproblematiskt att kyrkohandboken ger intrycket av att ”huvudmusik” i Svenska kyrkan upphörde att skapas 1986. Ingen av den kompletterande musiken har ansetts höra hemma i huvudmusiken, t.ex. någon av lovsångerna, ett kristusrop eller ett O, Guds lamm.)

Genom att kyrkohandboken skiljer mellan huvudmusik och kompletterande musik öppnas en dörr som aktualiserats i tidigare kyrkomöten, att finna former för att ge Svenska kyrkan ny gudstjänstmusik oftare än i samband med att ny kyrkohandbok antas vart trettionde år. Går det, genom begreppen huvudmusik/kompletterande musik, att skapa dessa former på annat sätt än enbart genom lokala initiativ i överensstämmelse med 18 kap. 6 § kyrkoordningen?

Steget mellan gudstjänstmusik antagen genom kyrkohandbok och gudstjänstmusik (lokalt framtagen eller förlagsprodukter) är alltför stort. Försöksverksamheten inför ny kyrkohandbok och användningen av gudstjänstmusik B–E har visat styrkan i att kompletterade musik tagits fram på annat sätt än genom lokala initiativ. Trots församlingarnas vetskap om att musik och/eller text har begränsad slitstyrka har den kompletterande musiken fyllt behov som annars hade fyllts av musik utan chans till föregående teologisk granskning och utan igenkännande i Svenska kyrkan i övrigt.

Nydala den 31 juli 2017

Ola Isacsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:115
av Jesper Eneroth m.fl.

Ofrivilligt utträde ur Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att vara medlem i Svenska kyrkan om folkbokföringsadress saknas.

Motivering

När en person som är tillhörig Svenska kyrkan, blir hemlös, förlorar hon sin folkbokföringsadress och därmed också sin kyrkotillhörighet.

När den hemlöse söker sig till Svenska kyrkans diakoni, blir det ibland därmed svårt att få del av ekonomiska bidrag. Utanförskapet i både samhället och kyrkan ökar.

En person som är medlem i Svenska kyrkan ska inte bli av med sitt medlemskap utan att ha begärt utträde. Kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att utreda möjligheten att vara medlem i Svenska kyrkan också om folkbokföringsadress saknas.

Göteborg m.fl. orter den 28 juli 2017

Jesper Eneroth (S)

Margareta Carlenius (S)

Mats Ludvigsson (S)

Lars G Linder (S)

Kyrkomötet
Motion 2017:116
av Jesper Eneroth och Louise Callenberg

Codex ethicus

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad en riktlinje för uttolkning av vagningslöftena ska innehålla och hur den ska praktiseras i syfte att stödja och ställa krav på vigda medarbetares offentliga beteenden och handlingar.

Motivering

I en tid där polariseringen i samhället ökar och där människor tenderar att kommunicera i bubblor föds behovet av etisk kodex. Man pratar om det inom utbildningsväsendet i syfte att göra elever medvetna om vilken påverkan deras närvaro och yttrande kan ha i digitala medier. Man för fram liknande krav på arbetsplatser där lojaliteten på företaget eller organisationen bryts mot den personliga integriteten att få tycka och gilla vad man vill på exempelvis facebook. Gränserna för privatperson och offentlig person suddas ut. Rätten att få tycka som man vill ifrågasätts allt mer och ett behov av etik och medmänsklig grundhållning diskuteras allt mer.

I Svenska kyrkan har det funnits uppförandekoder och regler för den offentliga kyrkliga personens uppträdande under nästan hela hennes historia. Visst kan man till och med gå så långt och mena att bergspredikan i sig självt är en tidig och ursprunglig version av en codex ethicus. Tyvärr har vi i Svenska kyrkan sett hur behovet av uppförandekoder för präster och diakoner under senare decennier allt mer relativiseras. Alla stift har inte idag etiska koder och den nationella diskussionen om behovet av en dylik för hela Svenska kyrkan har inte kommit vidare i biskopsmötet.

Sommaren 2016 rasade en intern debatt som delvis var offentlig inom kyrkan med anledning av kampanjen "Mitt kors". I ljuset av den var det många som höjde ögonbrynet om hur det står till inom Svenska kyrkan och inte minst bland dess anställda gällande tongångarna. Är det verkligen okej att yttra sig om varandra hur som helst?

Ledarsidor diskuterade under hösten 2016 fenomenet och bland annat Kyrkans tidning nr 39 hade samma tanke som denna motion. Är det inte dags att inse att vi behöver etiska regler? Så här skrev ledaren angående syftet med en Codex ethicus för präster och diakoner:

Syftet med en codex ethicus är att påminna präster och diakoner om det etiska ansvar som ämbetet medför, att stärka lojaliteten kollegor emellan och att visa hur kyrkans anseende ska vårdas på bästa sätt. Dokumentet kan därmed beskrivas som en uttolkning av vad vagningslöftena innebär i praktiken. Liknande riktlinjer finns bland läkare och advokater.

Mot 2017:116 Kyrkans anställda är fler än de med krage. Men det är vigningslöftenas etik som bör sätta normen inom kyrkan. När en riktlinje om uppförande finns för dem vi viger till tjänst kan ett arbete initieras om hur kyrkans övriga medarbetare ska förhålla sig till detsamma. Men det torde vara en arbetsgivarfråga.

För att komma vidare behöver Svenska kyrkan ett uppdrag om att nationellt ta fram gemensamma riktlinjer för uttolkning av vigningslöftena som stöd för uppförande och beteenden bland kyrkans vidga medarbetare i det offentliga rummet, inte minst viralt. För att veta hur denna riktlinje ska se ut och hur den ska tolkas och praktiseras bör kyrkostyrelsen få ett uppdrag att utreda det och återkomma till kyrkomötet med ett förslag på hur en riktlinje ska tas fram och hur den ska fungera.

Huddinge den 29 juli 2017

Jesper Eneroth (S)

Louise Callenberg (S)

Kyrkomötet
Motion 2017:117
av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson

Medlemsutvecklingsstrategi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Motivering

Sedan 2000 och separationen av kyrka och stat har Svenska kyrkan tappat drygt en miljon människor och gått från att representera dryga 80 procent av svenskarna till idag drygt 60 procent. Detta är givetvis inga nyheter, särskilt inte för de prognosmakare som undersöker vår organisations förutsättningar att stå stark på längre sikt. Diskussionen om det stora antalet utträden har pågått under längre tid, inte minst under 2016, då antalet utträden var särskilt omfattande.

Mindre levande är diskussionen om aktiva inträden. Medlemsutvecklingen vilar på flera olika faktorer som alla är intressanta att närmare diskutera i allmänkyrko-politiska sammanhang. Några få församlingar sticker exempelvis ut i mängden och visar stigande medlemstal. Var finns dessa goda exempel på församlingar som lyckats vända trenden?

Med hänsyn till det fantastiska arbete som görs i alla delar av vår kyrka ser vi utrymme för utveckling och en outnyttjad potential. Ett, möjligen banalt, exempel är att det krävs omfattande antal klick och tålamod bara för att bli medlem i Svenska kyrkan för den som söker sig hit över internet. Ett bredare arbete som ser över kommunikation och organisation skulle kunna identifiera brister och potentialer och sätta gemensamma mål för nationell nivå samt stifts- och församlingsnivå.

Församlingarnas ansvar för missionsarbetet är tydligt reglerat i kyrkoordningen och det är givetvis här som verksamheten ska äga rum. Men det förhindrar inte fördjupade insatser som tar sin utgångspunkt i nationella initiativ för att ta ett helhetsgrepp om medlemsutvecklingen.

Att arbeta med medlemsutvecklingen är mer än att se till medlemsvärvning och verksamhet som förebygger utträden. Inte heller kan det reduceras till kommunikativa åtgärder. En modern och öppen folkkyrka måste också se över organisatoriska förutsättningar för hur man blir fler medlemmar. Var finns nya målgrupper? Vad kan vi erbjuda den alldeles nyengagerade medlemmen? När jobbar vi aktivt med att ställa frågan om medlemskap till fler?

Att göra detta är givetvis inget som görs i en handvändning. Det är ett arbete som kräver tålamod och tid. Men det finns goda förutsättningar att inleda ett sådant arbete. Dels bedömer vi att det finns krisinsikt och en vilja som grund. Dels gör vi en första slutsummering av projektet *Dela tro – dela liv* under 2018 som bland annat

Mot 2017:117 behandlat just frågor som rör det lokala missionsarbetet. Dels har kyrkokansliets analysenhet under året inlett ett projekt som under tre års tid ska analysera demografiska och socioekonomiska trender för kyrkotillhörighet de senaste tolv åren. Utmaningen att låta arbetet och inspirationen komma underifrån är viktig att ta i beaktandet. Här kan vi hämta inspiration och lärdom av andra projekt, exempelvis *Krafttag confirmation*, för hur vi etablerar ett arbetssätt som är inkluderande för alla.

Med utgångspunkt från dessa, redan pågående, projekt samt med ödmjukhet och insikt om vart det viktigaste arbetet ska göras ser vi att det finns goda förutsättningar för att inleda ett arbete som ska göra att Svenska kyrkan till del kan motverka de sjunkande medlemstalen och stärka engagemangsgrunderna för våra medlemmar.

Göteborg och Uppsala den 2 augusti 2017

Jesper Eneroth (S)

Mattias Kristenson (S)

Kyrkomötet
Motion 2017:118
av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke

Stiftens tillsyn av församlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda stiftens tillsynsroll, utifrån såväl anställda som förtroendevalda som möjliga resurser.

Motivering

När det uppstår problem i församlingar, kan det inte alltid lösas i församlingen utan hjälp utifrån. Ibland försöker man lösa problem genom att köpa ut enskilda medarbetare. Det är en möjlig lösning, men inte alltid den bästa, varken för den enskilde, för församlingen eller för Svenska kyrkan som helhet.

Vår kyrkas organisation bygger på att anställda och förtroendevalda tillsammans delar på ansvaret för kyrkan. Det gäller även arbetsgivaransvar och arbetsmiljö.

När det krisar i en församling, är det lämpligt att vända sig till stiftet. Ändå sker det inte alltid per automatik. Där finns biskop och HR-avdelning, men även de förtroendevalda i t.ex. stiftsstyrelsen borde kunna stötta i dessa frågor.

Det borde enligt vår mening vara naturligt att kyrkan använder hela sin styrka för att hjälpa församlingar i kris, så att biskop och anställda på stiftet tillsammans med förtroendevalda kan stötta.

Kanske borde det krävas innan man väljer andra lösningar?

Göteborg och Rydebäck den 29 juli 2017

Jesper Eneroth (S)

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2017:119
av Niklas Grahn m.fl.

Svenska kyrkans rekryteringsutmaning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en långsiktig handlingsplan, minst tio år, för rekrytering av anställda och ideella medarbetare.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att handlingsplanen får tydligt utvärderingsbara mål med kontinuerlig uppföljning.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt inrätta en nationell centrumbildning som ges ansvar för rekryteringssatsningen.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att centrumbildningen placeras i ett eller två stift.
5. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i nästa års förslag till budget ställa ekonomiska resurser till centrumbildningens verksamhet.
6. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvärdera och besluta om former för fortsättning av arbetet efter tio år.

Motivering

Svenska kyrkan behöver fler medarbetare. Fler människor behöver finna sin uppgift i församlingarna, både anställda och volontärer. Redan idag saknas många medarbetare i kyrkans profilyrken och behovet ökar snabbt då allt för få söker kyrkans utbildningar. Även behovet av fler ideella medarbetare som i församlingarna är med och tar ansvar för undervisning, hållbarhetsfrågor, diakoni, gudstjänstfirande, mission, musik och annat som hör till församlingarnas grundläggande uppgift är stort och det behövs fler förtroendevalda som vill ta ansvar för styrning och beslutsfattande.

Den rekryteringsutmaning som Svenska kyrkan står inför kan inte överskattas. Kyrkan består av människor som var och en utifrån sina gåvor och sin kallelse bidrar till att människor kommer till tro, skapelsen upprättas och en gemenskap där Guds rike kan anas blir verklighet i församlingarna. I den situation som Svenska kyrkan befinner sig i finns behov av ett teologiskt medvetandegörande om vad den lutherska kallelsetanken innebär. Det behövs mer information och vägledning för dem som funderar över sin uppgift i kyrkan och det behövs stöd och uppmuntran till församlingarna, som är den avgörande platsen för kallelse till tjänst.

Rekryteringssatsningar sker redan på flera håll när det gäller rekrytering till kyrkans tjänster. Men ofta är de begränsade till enskilda stift eller pastorat och ofta går de ut på att visa sig vara bättre och förmånligare än andra stift eller pastorat. Konsekvensen blir att vakanser flyttas runt mellan olika delar av kyrkan men inte att kyrkans samlade rekryteringsbehov löses. Vad som behövs är ett långsiktigt, övergripande och nationellt arbete med rekrytering för att få fler nya medarbetare.

Hur kan kyrkan ta vara på de ca 10 000 ungdomar som varje år är unga ledare? Hur kan församlingarna utveckla sin musikundervisning sedan den reglerade musikundervisningen har försvunnit? Hur kan lust väckas för teologiska studier och fördjupning? Hur tar församlingarna vara på dem som deltar i projekt som t.ex. *Ung i den världsvida kyrkan*? Hur kan församlingarna erbjuda praktik och ”prova-på-år” med god handledning och rimliga ekonomiska villkor för dem som vill testa och se hur det är att ha kyrkan som arbetsplats?

Tillsammans med insatser som har till mål att hjälpa människor att hitta sitt yrkesliv i kyrkan behöver Svenska kyrkan utarbeta strategier för att uppmuntra och rekrytera till ideella insatser i församlingarna. Erfarenheter visar att de som har en uppgift i församlingen, anpassad efter vars och ens livssituation i övrigt, är de som blir de trogna gudstjänstdeltagarna och församlingsbyggarna.

Läget är akut. Rekryteringsfrågan är en ödesfråga för Svenska kyrkan. Ingen annan kommer att lösa kyrkans rekryteringsbehov. Det är en fråga kyrkan själv äger. Därför behövs det skyndsamt tas ett helhetsgrepp över rekryteringsfrågorna. Eftersom det är ur och till församlingarna som rekryteringar ska ske så bör denna nationella uppgift ske i nära dialog med församlingarna och med deras erfarenheter som utgångspunkt. En nationell centrubildning med konkret placering i ett eller två stift skulle ge goda förutsättningar för en framgångsrik rekryteringssatsning. Genom ”utlokalisering” placeras erfarenhetsutbyte, ledning och samordning så nära församlingarna som möjligt.

Karlstad m.fl. orter den 2 augusti 2017

Niklas Grahn (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Gunvor Torstensson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:120
av Niklas Grahn

ABC för kyrkans undervisning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i den kommande satsningen "Program för lärande och undervisning" utarbeta nationella "Trons ABC" där det centrala innehållet i kyrkans dopundervisning för olika åldrar formuleras.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inbjuda biskopsmötet och Läronämnden till en ledande roll i arbetet.

Motivering

Kyrkans uppgift är att till nya generationer föra vidare det evangelium hon själv tagit emot. Ungefär så har den förre biskopen i Göteborgs stift, Carl Axel Aurelius, sammanfattat kyrkans grundläggande uppdrag. I alla tider har undervisning stått i centrum i kyrkans liv. Undervisningen sker i ett livslångt sammanhang som omfattar livets alla skeden och åldrar. Den riktar sig mot barn, ungdomar och vuxna. Utan undervisning – ingen kyrka.

Kyrkans pedagogiska utmaning har skiftat i olika tider. I en tid som vår då kyrkan inte längre kan räkna med skola och familj som bundsförvanter i dopundervisningen är denna i hög grad ett ansvar för kyrkan själv.

En av de viktigaste pedagogiska sammanhang för undervisning och relationsbyggande som finns i Svenska kyrkan är konfirmandarbetet. Under det senaste decenniet har omfattande undersökningar i form av enkäter och intervjuer genomförts med konfirmander och det kraftigt ökande antalet unga konfirmandledare. Resultaten visar att unga människor, även efter att ha deltagit i kyrkans undervisningssammanhang under en lång tid, ofta har svårt att instämma i frågor och påståenden som explicit berör delar av den kristna tros innehåll.¹

Det är viktigt att låta kyrkans arbete med barn och unga vara en öppen verksamhet i vilken man tillåts pröva, tvivla och växa. Ändå är de empiriska resultaten oroande då det enligt dessa är uppenbart att Svenska kyrkan i många undervisningssammanhang har svårt att nå fram med trons innehåll.

Det väcker en rad frågor: Vilka är orsakerna? Hur kan kyrkans dopundervisning utvecklas? Vilket trosinnehåll förmedlas i kyrkans undervisning.

Tidigare fanns formulerade och antagna "innehållsbeskrivningar" för kyrkans undervisning. I dag är det upp till församlingarna att själv formulera innehållet. Ett

¹ Se *Vägar framåt i Svenska kyrkans konfirmandarbete*, (Karlstads stift, 2007), *En erfarenhet för livet – Unga konfirmandledare i Svenska kyrkan*, (Karlstads stift, 2011), och *Att leda är att växa – Unga konfirmandledare i Härnösands stift*. (Härnösands stift, kommer hösten 2017).

exempel är konfirmandarbetet där det i de riktlinjer som reglerar församlingarnas konfirmandarbete tydligt föreskrivs antal timmar, gruppstorlek, antal lägerdygn osv., men där det inte finns någon innehållsmässig kursplan. Fram till 1994 års konfirmandriktlinjer fanns en innehållsmässig referens till Luthers lilla katekes. Allt färre församlingar använder idag konfirmandböcker och dessutom förekommer ingen innehållsmässig granskning av de konfirmandböcker som ges ut. Fram till 1970-talet granskades konfirmandböcker av biskopsmötets granskningsnämnd. Även när det gäller församlingarnas undervisning av barn- och vuxna saknas en sammanhållande innehållsbeskrivning. En relevant fråga är följaktligen vad som är och ska vara den minsta gemensamma nämnaren i församlingarnas dopundervisning?

Kanske är det dags för biskopsmötet att konkret återta frågan om det teologiska innehållet i kyrkans undervisning. Kanske kunde det ske i form av en katekes för vår tid, en ”Trons ABC” för olika åldrar: för barn, konfirmander och vuxna (inte minst konvertiter). En utgångspunkt kunde vara ett antal utvalda bibelberättelser och/eller psalmer som kyrkan vill att alla som tar del av kyrkans undervisning ska möta. Det är inte checklistor som bockas av som föreslås, utan inspiration och stöd för fördjupning i trons innehåll för den enskilde men också till hjälp för den som i församlingen fått uppdraget att undervisa om kyrkans tro. Metodik och tolkning utifrån ”Trons ABC” är upp till det lokala sammanhanget. I den kommande satsningen ”Program för lärande och undervisning” är det av högsta vikt att innehållsfrågorna i kyrkans undervisning får stå i centrum.

Västra Ämtervik den 2 augusti 2017

Niklas Grahn (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:121
av Inga Alm

Främja församlingarnas uppgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt i samråd med stiftens utvärdera genomförda sammanläggningar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föreslå åtgärder för att utveckla en levande lokalt närvarande och lokalt förankrad folkkyrka.

Motivering

Frågan om hur och var det lokala arbetet bäst bedrivs inom Svenska kyrkan har varit föremål för många motioner under årens lopp till kyrkomötet. Många har tagit sin grund i strukturförändringarna inom Svenska kyrkan som har tenderat att i stället för att främja församlingarnas uppgift blivit till motsatsordet motarbete, hejda och hämma.

Tydligast har detta kommit till uttryck när det gäller centraliseringsivern. Den innebär förenklat att församlingar ska slås samman till större enheter motsvarande på sikt kommuner. Om församlingar inte klarar sina grundläggande uppgifter med att hålla en huvudgudstjänst i veckan, ha en ekonomi och förtroendevalda i ett kyrkofullmäktige så har man visserligen nått en gräns. Men där borde stiftet i första hand vara mer stödjande och hjälpande, dvs. främjande, i stället för att leta efter grannförsamlingar att slås samman med. Det ska också påpekas att det finns bra exempel på tidigare samfälligheter som bildat väl fungerande pastorat. Men det som är mer oroväckande är sammanslagningensivern för församlingar som har en fungerande verksamhet och ett rikt församlingsliv. Hittills saknas utvärderingar av gjorda sammanslagningar. Innan nya ännu större enheter skapas borde det vara en självklarhet att ta reda på effekterna på det lokala församlingslivet.

Det är dock viktigt att hålla isär om viljan att gå samman kommer från lokalt håll väl förankrat hos församlingsmedlemmarna eller om det är något påtvingat uppifrån.

Ett beslut att slå samman församlingar är dock ofta oåterkalleligt. Idag kan stiftsstyrelsens beslut i praktiken inte överklagas. Ett sätt att öka det demokratiska inflytandet hos församlingsmedlemmarna kunde vara att ett beslut om sammanslagning endast kan fattas efter ett mellanliggande kyrkoval.

En folkkyrka, öppen för alla, ska finnas i hela landet. Då är det viktigt att kunna motivera nyttan församlingarna har av stiftet. Stiftens uppgift ska vara att stimulera till utveckling av församlingslivet genom utbildning, rådgivning och direkt utvecklingsarbete. Utöver de obligatoriska åtagandena kan stiftet vidga sina insatser på de områden som är av gemensamt intresse för församlingarna. Det kan gälla kristet skolarbete, kyrkan i fritiden, kyrkomusik, diakoni, kultur, integrationsarbete och flyktingfrågor.

Kraven på utvärderingar av genomförda sammanslagningar har konsekvent avvisats av kyrkomötet med hänvisning till att det varit för tidigt för att kunna se några effekter. Det allvarliga är ju då att om man inte vill veta och undersöka så är risken stor att vi åstadkommer skador som inte går att reparera.

Vid föregående års kyrkomöte fanns i utskottsbetänkandet några intressanta historiska uppgifter. Under 1900-talets 100 år minskade antalet församlingar i Svenska kyrkan med 0,6 procent, från 2 533 till 2 517. Redan under 2000-talets tio första år minskade dock antalet församlingar dramatiskt, med 40,3 procent, från 2 517 till 1 467. Den första januari 2016 fanns 1 361 församlingar i Svenska kyrkan och 259 pastorat. Strukturutredningen hade uppdraget att göra en inventering av det utvärderingsmaterial som ett antal stift låtit ta fram över 2000-talets indelningsändringar. Med utgångspunkt i befintligt material skulle utredningen överväga behovet av en samlad utvärdering av strukturförändringarna under 2000-talet ur olika aspekter. Till det som sas särskilt skulle uppmärksammas hörde dels genomförandet av strukturförändringar och deras betydelse för demokrati och delaktighet, dels strukturförändringarnas betydelse för ekonomi och administration.

Strukturutredningen fann det tydligen inte nödvändigt att gå vidare i arbetet. Man skrev:

För vårt arbete med Svenska kyrkans struktur på lokal nivå finns inte några entydiga resultat från de omfattande indelningsändringarna av det slaget att de kan läggas som grund för våra förslag. Att indelningsändringar i sig inte synes spela någon avgörande roll för utvecklingen av församlings- och gudstjänstliv kan ändå vara ett viktigt resultat.

Ett i sig mycket anmärkningsvärt och märkligt konstaterande. Utredningsmaterialet måste då ha haft sådana brister som i stället borde ha resulterat i ett vidare arbete.

Vid utskottsbehandlingen 2015 kom dock fram en annan tolkning som i sig också blev motsägelsefull.

Utskottet menar att en samlad utvärdering av gjorda sammanläggningar bör genomföras tillsammans med en utvärdering av genomförda delningar. Utskottets uppfattning är att det ser mycket olika ut runt om i stiftet, inte minst gällande förekomsten av utvärderingar på stiftsnivå av indelningsändringar. Eftersom ändringar i indelningen alltid medför faktiska förändringar i de församlingar och pastorat som berörs, är det enligt utskottets mening mycket viktigt att stiftet i sin tillsyns- och främjanderoll utvärderar och analyserar vad gjorda förändringar inneburit. Inte minst tillsyn gällande de anställdas arbetsmiljö och de förtroendevaldas roll samt församlingarnas upplevelser av gjorda förändringar viktig.

Utskottet menade sammanfattningsvis att det var för tidigt att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag att i samråd med stiftet åläggas att göra en utvärdering av gjorda sammanläggningar sedan år 2000. Den retoriska frågan blir då när är för tidigt om det inte redan är för sent?

Av kyrkoordningens 6 kap. 1 och 4 §§ framgår tydligt stiftets uppdrag och uppgifter:

Stiftet är det regionala pastorala området. Dess grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv.

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet

ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar och pastorat och ha tillsyn över förvaltningen.

På motsvarande sätt framgår av kyrkoordningen även kyrkomötets och kyrkostyrelsens uppgifter i 10 kap. 2 §, p. 5–6 samt 3 §, p. 1:

Kyrkomötet ska utfärda bestämmelser om den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingarna och stiftens samt organen på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter.

Kyrkostyrelsen ska stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet.

Till 2016 års kyrkomöte föreslog jag att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att upplysa stiftens om att bedriva ett främjandearbete för församlingslivet i enlighet med kyrkoordningen. Detta ansåg utskottet vara en så självklar uppgift för stiftens att det inte behövdes något påpekande. Vidare föreslog jag att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att i sin tillsyn över stiftens kräva utvärderingar av genomförda sammanslagningar av församlingar. Den punkten avfärdades med att kyrkostyrelsen inte har någon tillsynsuppgift över stiftens. Nej, inte i formell mening, men i den stödjande rollen hade det nog varit lämpligt att kyrkostyrelsen kunnat agera.

Med ovanstående bakgrund och motivering föreslår jag kyrkomötet att med största allvar tar upp till behandling frågan om hur vi utvecklar en levande lokalt närvarande och lokalt förankrad folkkyrka.

Alunda den 2 augusti 2017

Inga Alm (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:122
av Mats Hagelin och Jerker Schmidt

Lär oss att be

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i förslaget till ny kyrkohandbok infoga bönen Fader vår parallellt med Vår Fader i enlighet med kyrkohandboken från 1986.

Motivering

”Herre, lär oss att be”, säger en av lärjungarna i Lukasevangeliet 11:1. Jesus ger honom ett svar, Herrens bön, eller som vi sjunger i pingstpsalmen 161:4:

Kärlekens Ande, hand i hand lär oss som syskon att vandra.
Samman oss bind med fridens band, hjälp oss att älska varandra.
Styr våra steg i Jesu spår, lär oss att bedja Fader vår. Kärlekens Ande,
led oss.

Herrens bön (Pater Noster) är den bön Jesus själv har lärt oss att be, därmed den främsta bönen, bönen som är en riktlinje för all annan bön.

Översättningen från 1917 är fortfarande den mest kända, särskilt bland de som inte regelbundet deltar i söndagens huvudgudstjänst och därför av vikt att den finns t.ex. i samband med förrättningar.

Kyrkohandboken 1986 låter de olika versionerna från 1917 och 1986 års bibelöversättningar stå parallella. Detta markerar att församlingarna vid sina huvudgudstjänster eller att man vid olika förrättningar kan välja vilken version som ska användas. Båda versionerna har sina för- och nackdelar och har sina anhängare och motståndare. En god ekumenisk och allmänkyrklig princip är därmed att låta en frihet råda inom detta område och att utifrån ett pastoralt perspektiv låta båda versionerna av bönen finnas med.

Simrishamn och Göteborg den 2 augusti 2017

Mats Hagelin (BA)

Jerker Schmidt (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:123
av Mats Hagelin

Golv och tak för kyrkoavgiften

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda ett införande av golv och tak gällande kyrkoavgiften.

Motivering

Kyrkoavgiften har behandlats vid flertalet kyrkomöten efter kyrkoordningens tillkomst men ingenting har hänt. Trots detta är frågan ständigt aktuell ute i våra församlingar då enskilda församlingsbor väljer/"tvingas" att lämna Svenska kyrkan av ekonomiska skäl beroende på att det inte finns golv eller tak i kyrkoavgiften. Detta är ohållbart i längden då kyrkan inte ska förlora medlemmar p.g.a. ekonomiska orsaker.

Här följer en förenklad redogörelse vad som hänt i frågan saxat ur betänkandet EE 2014:7:

- ◆ Frågan om befrielse från kyrkoavgift för dem som har de lägsta inkomsterna togs upp i en motion år 2002. Kyrkomötet gav då kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en utredning om olika frågor angående kyrkoavgiften.
- ◆ Vid 2004 års kyrkomöte behandlades flera motioner som handlade om kyrkoavgiften. I en av dessa motioner 2004:7 föreslogs att en högsta kyrkoavgift skulle införas. Läronämnden sade i sitt yttrande över motionen att det var "teologiskt viktigt att aktualisera de ekonomiskt sämst ställdas villkor för erläggande av kyrkoavgift". Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande EE 2004:1 att kyrkomötet skulle avslå motionen men man efterlyste en samlad bedömning av alla utredningar som berörde kyrkoavgiftsfrågan. Kyrkomötet följde utskottets förslag.
- ◆ Vid 2005 års kyrkomöte behandlades motion 2005:11 om de ekonomiskt sämst ställdas möjlighet att kvarstå som medlemmar i Svenska kyrkan. Kyrkomötet avslög motionen.
- ◆ Kyrkostyrelsen fick vid sitt sammanträde i oktober 2004 en presentation av rapporten Tak och golv för kyrkoavgiften – kartläggning av uppbördstekniska förutsättningar m.m. Styrelsen beslutade med anledning av rapporten att arbetet inledningsvis skulle inriktas på frågan om återbetalning av kyrkoavgiften – detta uppdrag hade beslutats av 2003 års kyrkomöte – och att ärendet om införande av tak och/eller golv skulle återkomma till styrelsen. Detta skedde i april 2005 då en promemoria i frågan presenterades. Redovisningen tog främst sikte på frågan om golv, dvs. en lägsta nivå för kyrkoavgiften.
- ◆ 2008 års kyrkomöte behandlade motion 2008:50 om möjlighet till befrielse från kyrkoavgift. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen efter utredning skulle åter-

komma till kyrkomötet med förslag på ändring av uppbördsrutinerna så att medlemmar med de lägsta inkomsterna kunde befrias från kyrkoavgiften. Med hänvisning till det faktum att kyrkostyrelsen har utrett frågan avslag kyrkomötet motionen.

- ◆ 2010 års kyrkomöte behandlade motion 2010:41 om hur Svenska kyrkans verksamhet ska finansieras. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att snarast tillsätta en utredning med uppdrag att behandla frågor om kyrkans framtida finansiering, bland dem kyrkoavgiftsfrågor och frågor om utjämningsystem. Utskottet konstaterade att det finns mycket samlad kunskap i de utredningar som sedan tidigare gjorts i frågan om högsta lägsta gräns för betalning av kyrkoavgift och såg för närvarande inte något behov av ytterligare utredningar rörande kyrkoavgiften. Kyrkomötet avslag motionen.

Kyrkoavgiften kan enligt dagens system drabba den enskilde tillhörige både när det gäller "golv och tak". Detta medför att Svenska kyrkan tappar många medlemmar endast av den orsaken. Därför bör frågan om ett införande av golv och tak i kyrkoavgiften återigen utredas och förhoppningsvis snart införas.

Simrishamn den 1 augusti 2017

Mats Hagelin (BA)

Kyrkomötet
Motion 2017:124
av Axel W Karlsson

Nyöversättning och kommentar till bekännelseskrifterna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att igångsätta ett projekt syftande till nyöversättning med kommentarer till Svenska kyrkans bekännelseskrifter.

Motivering

Svenska kyrkan har bekännelseskrifter vars innehåll definierar Svenska kyrkans identitet. I en tid av debatt och ofta förvirring finns det anledning att åter uppmärksamma deras innehåll och relevans i dagens situation.

Kostnaderna för publicering kan begränsas genom att en del av bekännelseskrifterna åtminstone initialt publiceras enbart på internet.

En grupp teologer med hemort i Svenska kyrkan, katolska kyrkan, EFS, Norska kyrkan och på annat håll har under året haft ett seminarium på Johannelund och diskuterat en nyöversättning av den Augsburgska bekännelsen.

Styrsö den 1 augusti 2017

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:125
av Axel W Karlsson

Rättsgudstjänster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att Svenska kyrkan inför särskilda rättsgudstjänster i syfte att öka medvetenheten om rättens betydelse för ett samhälle samt för att ge stöd åt rättssamhället och dem som i sin dagliga gärning upprätthåller det.

Motivering

Ingenting är mer värdefullt för medborgarna än ett fungerande rättssamhälle. Utan ett fungerande rättssamhälle hamnar vi i alla krig mot alla. Sverige får inte bli en "failed state" – ett samhälle utan lag och rätt. Det finns en verklig risk att vi är på väg åt det hållet.

"Land skall med lag byggas." Så kan budskapet i Bibelns först del sammanfattas. "Han skall utbreda rätten bland folken", heter det om Bibelns huvudperson Jesus Kristus. Förankrad i Guds bud, utvecklad genom århundradena i den västerländska traditionen och tillämpad med sunt förnuft.

Enligt Rikspolisstyrelsen finns det ett stort antal områden som egentligen bara på pappret hör till Sverige. Svensk lag kan inte uppehållas, brott som inte kan utredas. Ordningsmakten kan inte upprätthålla lag och rätt. Det allmänna drar sig tillbaka även geografiskt. Tingsrätter, polisstationer och lokalkontor läggs ner. Staten överger samhällen och individer. Vilka blir följderna?

Vad bör kyrkorna i Sverige göra? Det är en av kyrkans klassiska uppgifter att på olika sätt bidra till att utveckla, upprätthålla och stärka det västerländska rättssystemet. Rättsgudstjänster kan vara ett av flera medel. Tidigare fanns en gudstjänstform i Svenska kyrkan, kallad rättegångsgudstjänst. Vi kan anknyta till den traditionen. Tyvärr försvann rättegångsgudstjänsterna, men utvecklingen i vårt land på rättsområdet är numera så pass alarmerande att kyrkan måste göra vad den kan för att återupprätta en fungerande rättsstat.

Styrsö den 28 juli 2017

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:126
av Ola Isacsson och Torvald Johansson

Annan musik till kyrkohandbokens texter

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar i första hand att avslå kyrkostyrelsens förslag att införa kyrkoordningens bestämmelse i 18 kap. 6a § med följdändringar i andra bestämmelser i kyrkoordning och kyrkohandbok.
2. Kyrkomötet beslutar i andra hand att kyrkoordningens bestämmelse i 18 kap. 6 a § första stycket tillfoga: ”Kyrkomötet får besluta om vilka texter annan musik får användas till.”
3. Kyrkomötet beslutar vid bifall till andrahandsförslaget att med stöd av kyrkoordningens bestämmelse i 18 kap. 6 a § ge möjlighet till annan musik till kyrkohandbokens texter i Kristusrop 1–7, Lovsången 1–5 samt 7–9, Sursum corda och prefationer i gudstjänstmusik A, Helig 1, O Guds lamm 1–3 samt 5, Lovprisning 1–4.

Motivering

Förstahandsyrkandet

Tonsättningar i sig själva, melodier, uppfattas ofta som läromässigt neutrala. Det finns många musikstilar som lika väl uttrycker Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Musiken är tillsammans med sina ord, uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. När vissa texter, tillsammans med kyrkoårsbundna melodier, används genom århundraden och i gudstjänster i hela Svenska kyrkan uttrycks en samhörighet över tid och rum. Det är en del av vår kyrkas lära!

Av detta skäl är det olämpligt att införa en bestämmelse som ger den lokala församlingen möjlighet att ersätta kyrkohandbokens musik med annan musik utan att domkapitlet har möjlighet att upphäva beslutet. Bestämmelser som ger möjlighet till annan gudstjänstmusik än kyrkohandbokens finns redan, men i den nuvarande bestämmelsen finns en reservation som i särskilda fall medger domkapitlet ett inflytande ”om det finns särskilda skäl får domkapitlet ändra eller upphäva kyrkoherdens beslut”.

Det kan ifrågasättas om önskemålet om annan musik till kyrkohandbokens texter är så starkt att det föranleder en särskild bestämmelse i kyrkoordningen som dessutom fråntar domkapitlet all möjlighet att kunna påverka församlingens beslut.

Styrkan i vårt huvudyrkande jämfört med andrahandsyrkandet är att domkapitlet nära kan följa och behålla ett visst inflytande över såväl text som musik i kyrkohandboken. Text och musik hör samman och dessutom blir regelverket mer enhetligt om kyrkoordningen inte belastas av detaljbestämmelser. Även de fördelar som andrahandsyrkandet har ryms inom detta förslag.

Andrahandsyrkandet

Om kyrkomötet trots allt anser att det behövs en särskild bestämmelse för annan musik till fastställda texter, behöver den bestämmelsen begränsas och ange vilka texter som avses. De traditionella texterna till t.ex. Kristusrop, Lovsången och Helig har klätts i skiftande musikalisk dräkt. Det kan vara av värde att uppmuntra en sådan utveckling i Svenska kyrkan, där ny mässh musik oftast även inneburit nya texter.

De texter som bör komma ifråga är dels de traditionella, dels nyskapade som svarar mot de direktiv som getts för kyrkohandboksarbetet. Däremot bör texter som är starkt förknippade med sin musik undantas från bestämmelsen om annan musik till fastställda texter, t.ex. ”Du är helig, du är hel” eller ”Måne och sol”.

Andrahandsyrkandet har två steg. Det första är ett förslag till formulering i kyrkoordningen, där kyrkomötet ges möjlighet att besluta om vilka texter som omfattas av bestämmelsen i 6 a §. Det andra steget är att kyrkomötet fattar ett särskilt beslut utifrån bestämmelsen i första steget.

Växjö och Strängnäs den 3 augusti 2017

Ola Isacsson (POSK)

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:127
av Lisa Tegby m.fl.

Alternativ vid överlåtelsen i begravningsgudstjänsten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att mullpåkastningen i nya kyrkohandbokens ordning för begravningsgudstjänsten ska kunna ersättas av ett alternativ där frön läggs på kistan och bibelordet ur 1 Kor. 15:42–44: ”Det som blir sått förgängligt uppstår oförgängligt. Det som blir sått föraktat uppstår i härlighet. Det som blir sått svagt uppstår fullt av kraft.” då används som överlåtelseord.

Motivering

När vi i vår förkunnelse i kyrkan talar om liv och död, hopp och uppståndelse använder vi ofta Jesu bild av vetekornet som faller i jorden och dör och sedan växer upp med nytt liv. Det är en existentiell bild som är lätt att ta till sig för många när uppståndelsens ofattbara under kommer på tal bl.a. i samband med begravningsgudstjänster.

Men denna bild används inte i ordningen för vår begravningsgudstjänst.

När Ester Lutteman, denna så viktiga person i Svenska kyrkans 1900-talshistoria, begravdes 1976 – kristet men inte kyrkligt, eftersom hon lämnat Svenska kyrkan efter kyrkomötets nej till kvinnliga präster 1957 – lades, i stället för mull, frön på hennes kista. Sedan lästes orden som i Bibel 2000 lyder: ”Det som blir sått förgängligt uppstår oförgängligt. Det som blir sått föraktat uppstår i härlighet. Det som blir sått svagt uppstår fullt av kraft.”

Vid revideringen av ordningen för begravningsgudstjänsten inför det som sedan blev 1942 års kyrkohandbok hade Ester Lutteman, som då var en av de första kvinnorna som var ledamot i kyrkomötet, motionerat om möjligheten med detta bibelord som ett alternativ vid överlåtelsen. Det antogs då inte av kyrkomötet. Vi menar att det finns all anledning att nu lyfta Ester Luttemans förslag på nytt.

Det skulle innebära en förstärkning av förkunnelsen om hopp och uppståndelse om detta alternativ fanns med i vår ordning för begravningsgudstjänst. Vi föreslår därför kyrkomötet att beakta detta och lyfta in detta som ett alternativ i begravningsgudstjänstens ordning.

Umeå, Göteborg och Uppsala den 2 augusti 2017

Lisa Tegby (POSK)

Manilla Bergström (POSK)

Emma Hedlundh (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:128
av Mats Hagelin och Jerker Schmidt

Kyrie – Herre, förbarma dig

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i förslaget till ny kyrkohandbok orden ”Kyrie, Herre, förbarma dig” ersätter de ställen där det står Kristusrop.

Motivering

Ordet ”Herre” på grekiska, *kyrios*, betyder att någon äger någonting eller har en position av makt/auktoritet. Detta är en viktig aspekt av användandet av ordet *kyrios* i både gamla och nya testamentet.

I Septuaginta används *kyrios* både om Guds egennamn (JHWH) och hebreiskans motsvarande ord för ”Herre” (*adonai*). De första kristna som hör berättelserna om Jesus gör den kopplingen, att bekännelsen av Jesus som Herre, innebär att han identifieras med den Gud som är HERREN i Gamla testamentet.

Paulus använder också ordet *kyrios* i den allra äldsta kristna trosbekännelsen ”Jesus är Herre”, Filipperbrevet 2:11. Där skriver Paulus att Jesus har fått det ”namn som står över alla andra namn”. Det är alltså i denna tradition som – kyrie, Herre, förbarma dig – vuxit fram i den kristna liturgin.

Till yttermera visso vore det ett brott med våra allmänkyrkliga liturgiska rötter att inte bibehålla den nuvarande formuleringen. Detta då kyrie i allmänkyrklig, öst-, väst- och anglikansk tradition är ett av de äldsta liturgiska momenten (från 300-tal i öst och från 500-tal i väst) som fortgick efter reformationen och därmed ett gemensamt liturgiskt moment för alla större kyrkotraditioner.

Likaså har det visat sig att i mötet med utländska besökare eller nyanlända så kan de enkelt relatera till ordet kyrie – Herre förbarma dig.

Simrishamn och Göteborg den 20 juli 2017

Mats Hagelin (BA)

Jerker Schmidt (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:129
av Mats Hagelin och Jerker Schmidt

Skydda och bevara vårt fosterland

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i förslaget till ny kyrkohandbok i förbön 8 bibehålla den version som återfinns i Kyrkohandbok 1986 och i Psalmboken.

Motivering

Enligt Svenska akademins ordbok är fosterlandet: ”(det) land där ngn är född (o. uppfostrad) o. där han l. hon hör hemma, fädernesland, födelseland, hemland, fosterjord.”

Ordet har en mera högstämmd karaktär och rymmer alltså betydligt fler dimensioner än det mer platta och otydliga ”land” vilket föreslås i KsSkr 2017:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I. Fosterlandet anspelar på ett särskilt sammanhang och samhörighet som både handlar om känsla och om historia. ”Land” är för ospecifikt, då vi trots allt lever i en inkarnerad verklighet i fosterlandet Sverige. I Förbönen 8, litanian, som är en av de mera högtidliga och uppskattade bönerna är ordet fosterland ett bättre ordval.

Handbokscommittén skriver själva att ”en handbok ska fungera över en längre tid och i hela Svenska kyrkan vilket gör att språket inte kan präglas av det alltför tillfälliga eller personliga”. Ordet fosterland har använts i det svenska språket sedan 1600-talet och ger en stilistiskt bättre klang.

Man kan vidare notera att ordet fosterland förekommer i en lekmannarörelse inom Svenska kyrkan, Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, vilket naturligtvis inte är i behov av förändring.

Därutöver skulle det, om KsSkr 2017:6 antas, föreligga en textdiskrepans mellan förslaget till förbön nr 8 där det anges: ”att du skyddar och bevarar vårt land” och den av kyrkomötet beslutade lydelsen av psalm 700:1: ”att du skyddar och bevarar vårt fosterland”.

Simrishamn och Göteborg den 2 augusti 2017

Mats Hagelin (BA)

Jerker Schmidt (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:130
av Mats Hagelin och Jerker Schmidt

Förbön för konung, regering och riksdag

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i förslaget till ny kyrkohandbok infoga en bön för konung, regering och riksdag i någon av kyrkans förböner.

Motivering

Svenska kyrkan är en viktig aktör i det svenska samhället och är alltjämt sedan de ändrade relationerna mellan staten och kyrkan en betydelsefull del av det svenska civilsamhället.

Svenska kyrkan har dock, trots de ändrade relationerna, en särställning som demokratisk organisation med en särskild relation till den svenska staten genom lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, där det stadgas att kyrkan ska vara en öppen och demokratisk folkkyrka. En majoritet av svenska folket är medlemmar i Svenska kyrkan.

En kraftig majoritet av svenska folket står bakom det demokratiska statskicket i Sverige, dvs. den svenska konstitutionella monarkin. Svenska kyrkan har vidare en månghundraårig tradition av en nära förbindelse med kungen och riksdagen, ett band som bestått trots de förändrade relationerna med staten. Den starka anknytningen mellan statschefen och Svenska kyrkan är ett uttryck för en stark förbindelse mellan folket och statschefen genom deras gemensamma kyrkotillhörighet (se SOU 1997:41 sidan 116 f.). Kungen är i sin roll som statschef den främste företrädaren för den svenska demokratin, tillsammans med riksdagen och dess regering.

Bevarandet av demokratiska värden är inte endast beroende av de stora sammanhangen utan också av de mindre. Genom att ta bort 1986 års handboks förböner för konung, regering och riksdag skulle Svenska kyrkan också mista det som på ett tydligt sätt knyter samman folkkyrkan Svenska kyrkan med folkets främsta företrädare. En sådan symbolisk urholkning av kopplingen till den svenska demokratin skulle vara mycket olycklig.

Simrishamn och Göteborg den 2 augusti 2017

Mats Hagelin (BA)

Jerker Schmidt (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:131
av Margareta Andersson

Fortsatt utveckling av GAS

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur GAS har tagits emot hos de enheter som anslutit sig till de olika systemen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka behovet av en fortsatt utveckling av GAS och hur det ska genomföras.

Motivering

Gemensamma administrativa system har tagits fram av kyrkokansliet och implementerats i olika enheter i Svenska kyrkans församlingar och pastorat. På flera ställen har det varit ganska stora problem i samband med igångsättningen av systemen. Det har varit sena leveranser och inte tillräcklig utbildning av dem som ska handha systemen på lokal nivå. Detta har skapat irritation och även orsakat kostnader lokalt.

Samtidigt genomförs strukturförändringar och de små enheterna slås samman till större, något som innebär att man har mindre behov av stödfunktioner på stifts- eller central nivå. Risken finns också att man löser problem som inte finns i de mindre enheterna utan löser problem för de största och de kan lösa sina problem själv. De mindre enheterna får system som blir tungrodda utan att ge bra lösningar för deras behov.

Med anledning av ovanstående förslår jag att kyrkostyrelsen analyserar hur de satsningar på GAS man gjort tagits emot och hur behoven av gemensamma system ser ut i framtiden och att större hänsyn tas till de mindre enheternas behov.

Näshult den 1 augusti 2017

Margareta Andersson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:132
av Anders Roos

Konsekvenser av strukturförändringarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och utvärdera konsekvenserna av strukturförändringarna i Svenska kyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet 2019 med en rapport innehållande förslag till nödvändiga åtgärder.

Motivering

Genom den senaste strukturförändringen i Svenska kyrkan har ett antal större och ibland väldigt stora pastorat bildats. En av anledningarna till förändringarna var att skapa bättre och effektivare administrativa rutiner och ett mera stabilt ekonomiskt underlag och att mera resurser skulle kunna koncentreras till församlingsverksamheten, till församlingens grundläggande uppgift och till den pastoral vård i församlingarna. Har det blivit så?

Det påstås att på många ställen har det verkliga inflytandet över församlingens verksamhet flyttats från församlingen till det övergripande pastoratet, att gudstjänster firas mera sällan, att personella resurser dragits bort från församlingarna och därmed försvagat församlingslivet. Man har genomfört en centralisering också av församlings- och gudstjänstlivet. Har det blivit så?

Det har sagts att församlingsrådets roll, deras inflytande och beslutsfunktioner inte blivit som det var tänkt i kyrkomötets beslut. Kyrkoråden delegerar helt enkelt inte beslutsfunktioner till församlingsråden, vilket gör att dessa har blivit lokala samtalsgrupper utan inflytande. Har det blivit så?

I flera av de allra största pastoraten har uppstått problem med lednings- och styrningsfunktioner med bl.a. dyra utköp av personal som följd.

Är detta en följd av misstolkning av strukturförändringen eller har det andra orsaker?

Jag tror fortfarande att strukturförändringarna var nödvändiga, men att något gått snett. Orsakerna till detta behöver utredas snarast. Nödvändiga förändringar behöver vidtas, annars finns risken att Svenska kyrkan blir något annat än en del av Kristi kyrka på jorden.

Upplands Väsby den 2 augusti 2017

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:133
av Anders Roos

Nattvardsbön 6

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att fjärde raden i nattvardsbön 6 i nya kyrkohandboken ska ha följande lydelse:

du är som en fader och moder för oss

Motivering

I Kyrkohandbok 1986 har motsvarande nattvardsbön C den av mig föreslagna formuleringen.

Den i kyrkostyrelsens förslag till ny kyrkohandbok gjorda förändringen tycks vara en glidning i gudsbilden. Finns det bibliska och teologiska argument till denna förändring?

Upplands Väsby den 2 augusti 2017

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:134
av Julia Kronlid

Närproducerade varor i katastrof- och flyktingarbetet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att Svenska kyrkan i sitt eget internationella katastrof- och flyktingarbete så långt det är möjligt använda sig av närproducerade varor i det aktuella landet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans internationella samarbetspartners inom katastrof och flyktingarbete så långt det är möjligt ska använda sig av närproducerade varor i det aktuella landet.

Motivering

Kriget i Syrien och Irak har gjort att många människor har tvingats på flykt. De allra flesta och i synnerhet de mest utsatta har flytt till närliggande områden och länder. Detta gör givetvis att ekonomin och infrastrukturen påverkas i de aktuella länderna särskilt vad gäller dem som inte bor i flyktingläger eller värdsamhällen under UNHCR:s försorg. För att flyktingarbetet också ska gynna de lokala invånarna i aktuella länder exempelvis Libanon och Jordanien menar vi att Svenska kyrkan i de fall det inte redan görs ska verka för att så många varor som möjligt ska vara närproducerade av lokalbefolkningen. Vi menar även att det är positivt om Svenska kyrkan verkar för att dess internationella samarbetspartners inom katastrof och flyktingarbete ska göra detsamma. Detta kan gynna såväl bönder på landsbygden som företagsverksamhet i städer.

Täby den 1 augusti 2017

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:135
av Julia Kronlid

Skola för flyktingbarn

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med ACT Alliance undersöka möjligheterna att delta i ett liknande projekt som Finska kyrkan genom Finn Church Aid (FCA) för att bidra till att fler flyktingbarn i Syrien kan gå i skolan.

Motivering

Kriget i Syrien har pågått i ca sex år och det kommer att ta lång tid att återuppbygga landet. Den dagen, som vi aldrig får sluta hoppas och tro på, kommer när det blir fred. Många har flytt landet men många barn bor också kvar i Syrien. Barnen i Syrien är de som får lida mest till följd av kriget och också de som kommer bygga det framtida Syrien. Tyvärr är det tusentals ja till och med miljoner barn som inte har möjlighet att gå i skola och får växa upp helt utan utbildning.

Svenska kyrkan bedriver på flera sätt flyktingarbete i samarbete med ACT Alliance vilket är bra och något vi stödjer. Finska kyrkan har i samarbete med ACT Alliance startat ett projekt för att ge möjlighet till 2 000 barn i Syrien att gå i skolan. Vi anser att det vore mycket bra och positivt för barnen i Syrien om även Svenska kyrkan deltog i ett liknande projekt för att ytterligare utöver det som redan görs ge fler barn möjlighet att gå i skolan. Om barnen får möjlighet till skolgång kan det inge hopp och utgöra grunden för en framtid i Syrien utan krig.

Täby den 30 juli 2017

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:136
av Julia Kronlid

Återuppbyggnad av Nineveslätten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheter att stödja en återuppbyggnad av området Nineveslätten i Irak.

Motivering

Under tusentals år har olika minoriteter i Irak, däribland kristna, bebott Nineveslätten. På grund av bristande säkerhet i Irak under lång tid och i synnerhet senaste tiden då IS tagit över området har antalet boende i området minskat drastiskt.

Terrororganisationen IS, också kallad Daesh, har fördrivit människor på flykt, torterat och dödat. De tog över människors tillgångar, förstörde deras hus, kyrkor och infrastruktur. Tusentals år gamla och ovärderliga kulturskatter har förstörts.

Nu har glädjande nog IS fördrivits från området men det mesta är lagt i ruiner. Trots detta vill många människor flytta tillbaka till sina hem och försöka bygga upp ett liv igen. Hus, kyrkor, sjukhus, skolor, vägar, elektricitet och det mesta av infrastruktur behöver återuppbyggas. De behöver all hjälp de kan få från internationella givare och varje bidrag är värdefullt, stort som litet. Det vore därför positivt om Svenska kyrkan kan undersöka möjligheten att genom sitt internationella arbete på något sätt vara med och stödja en återuppbyggnad av detta område.

Irakiska regeringen försöker hjälpa till men är hårt belastad med att vara i konflikt med IS och andra svårigheter i landet och därför är resurserna knappa.

Stockholm den 19 juli 2017

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:137
av Julia Kronlid

Söndagsskolematerial

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan ansvariga för barn och ungdomsarbetet inom Svenska kyrkan ta fram ett enhetligt söndagsskolematerial som de församlingar som önskar kan beställa.

Motivering

Svenska kyrkan har i många sammanhang ett gediget och fint arbete för barn och ungdomar inte minst öppna förskolan som lockar många barnfamiljer. Inom många kyrkor finns redan resurser med barnpedagoger och personal som har god erfarenhet av barn. I andra församlingar kan situationen dock se annorlunda ut.

Det är viktigt att kyrkan får vara en plats för alla åldrar och hela familjen. Hur man gör detta möjligt måste få vara upp till varje församling exempelvis beroende på hur mycket barnfamiljer man har i sin församling och vilka resurser som finns. För många familjer kan det vara uppskattat att det förutom öppen förskola och andra aktiviteter i veckan också finns någon form av barnaktivitet under högmässan på söndagen. Detta dels för att det ska finnas undervisning som är lättare för barn att ta till sig och dels för att föräldrarna lättare ska kunna delta i gudstjänsten. För en del barnfamiljer kan detta vara själva förutsättningen för att ens orka ta sig till högmässan på söndagen. Vi anser att barnen inte ska vara ett hinder för att delta i högmässa utan att det ska vara en rolig aktivitet som hela familjen kan uppskatta.

Därför vill vi att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ta fram ett undervisningsmaterial som är anpassat för barn och som kan användas för söndagsskola. Detta i samverkan med de inom svenska kyrkan som har ansvar för barn och ungdomsarbetet och aktörer inom eller utom kyrkan som behövs för att få fram ett så bra material som möjligt. Tanken är ett material som följer kyrkoåret så att föräldrar och barn får ta del av samma tema följt av högtider såsom påsk och jul men anpassat efter ålder. Det är naturligtvis positivt om det finns aktiviteter såsom målning, pedagogiska lekar m.m. inkluderat i materialet. Tanken med detta är att det ska vara enkelt för de församlingar som vill anordna söndagsskola att kunna beställa ett färdigt material och inte behöva ta fram det själva, och att man kan känna igen sig i söndagsskolan vilken församling man än går till i Sverige som väljer att ha söndagsskola.

Täby den 1 augusti 2017

Julia Kronlid (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:138
av Sten Elmberg

Komplettera begreppet beredskap i kyrkoordningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag om att uttrycket kris och höjd beredskap ersätts med ”kris och katastrofsituationer samt under höjd beredskap” i kyrkoordningen.

Motivering

På samtliga tre nivåer inom Svenska kyrkan föreskrivs om den kyrkliga beredskapen.

När kyrkomötet antog Svenska kyrkans kyrkoordning år 1999, var de flesta svenskar bekanta med att ordet beredskap. Idag talar vi om att vårt samhälle ställs inför kris- och katastrofsituationer.

Kyrkoordningen skrevs för snart 20 år sedan, och vi vet att vi allt oftare ställs inför extraordinära situationer både här hemma men också vid arbete och ledighet utomlands. Svenska kyrkan vill vara ett viktigt stöd till människan i dessa lägen.

I dagens media beskrivs de extraordinära händelserna som kris och katastrof. För att ta den kyrkliga beredskapen på allvar så måste vi, Svenska kyrkan, använda oss av begrepp från det vardagliga talet

Till dags dato har vi erfarenheten av att vårt samhälle/kyrka drabbas av onormalt stora påfrestningar. Några exempel:

- 1994 Estoniakatastrofen
- 2004 Tsunamikatastrofen i Asien
- 2005 Stormen Gudrun
- 2014 Översvämningarna i Värmland
- 2014 Skogsbranden i Västmanland
- 2015–2016 Flyktingmottagande av ca 150 000 flyktingar
- 2017 Terroråd

Församlingar, stift och nationella nivån är mer och mer benägna att ta ett ansvar, vilket är positivt utifrån flera aspekter.

Idag står det i kyrkoordningen 2 kap. 11 §, 6 kap. 5 § och 12 kap. 2 § ”... under kris och höjd beredskap”.

Begreppet kris är ett synnerligen vitt begrepp och kan även vara tämligen subjektivt.

Kris och katastrof är enligt Bonniers Svenska ordbok:

Kris = avgörande vändning, plötslig försämring. Begreppet katastrof är ett mer allmänt vedertaget begrepp idag (Katastrof = stor olycka, förödelse). Dessa två begrepp tillsammans täcker in de svåra händelserna som sker idag och som påverkar oss i en vidare bemärkelse.

Mot 2017:138 Undertecknad anser därför att benämningen under kris och höjd beredskap i kyrkoordningen bör ändras till: ”... under kris- och katastrofsituationer samt under höjd beredskap”.

Strängnäs den 3 augusti 2017

Sten Elmberg (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:139
av Sten Elmberg

Rit vid skilsmässa

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta ett förslag till rit/ceremoni i samband med skilsmässa.

Motivering

Svenska kyrkan har på många sätt varit tidsmedveten så att vi skapat god själavård och anpassat riter/ceremonier för att stödja människor till livstydning. Livet/dopet, bekräftelse av tro, makars äktenskap och överlämnande till Gud vid dödsfall.

Jag är medveten om att det sker god och omfattande själavård i samband med att människor skiljer sig. I vissa fall sker s.k. nystart för par när förestående skilsmässa vänder sig till att åter leva som ett par, efter uppgjort ”trassel”.

Men i många fall är parterna i ett äktenskap övertygade om att den enda utvägen är att skilja sig åt eftersom förändringsprocessen gått så långt.

Undertecknad har under flera år fått samtal från nyskilda, om inte Svenska kyrkan kan inbjuda parterna eller den ena som vill, till en enklare rit att i gudstjäns-tens namn möta den förändring som sker. Detta kan ju även inkludera barn.

En skilsmässa innebär så många förändringar, där drabbade kan bära fram eller bäras fram inför Gud för att få tröst och läkedom.

Även om skiljandet är ett faktum, så känner undertecknad att en enklare rit/ceremoni skulle lyfta fram dessa människor inför Gud. Det är också ett sätt för vår kyrka att verka i tiden medalladess förändringar,

Jag är övertygad om att det finns både lämpliga texter och böner för detta. Likaså kan det vara viktigt att det omnämmande sker i kyrkans allmänna förbön, anonymt.

Undertecknad yrkar att kyrkomötet godkänner denna motion och beslutar att kyrkostyrelsen ska verka för ett tillägg i kyrkohandboken om att en ordning utarbetas för dem som lämnat äktenskapet.

Strängnäs den 3 augusti 2017

Sten Elmberg (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:140
av Sten Elmberg

Värna om missionsinsatserna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en deskriptiv sammanställning av institutionssjälavård.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en långsiktig plan för institutionssjälavård.

Motivering

År 1996 började i Svenska kyrkan, liksom andra kyrkor, att medlemskap in i kyrkan vinnas genom dopet. Det har nu gått över 20 år sedan detta infördes.

Vi vet idag att det är många nyfödda som aldrig möter kyrkan och medlemskap erbjuds inte.

Vi vet också i och med att staten och Svenska kyrkan ändrade sin relation, så tillhör inte kyrkan det officiella rummet som tidigare. Det är många inom statlig, regional och lokal förvaltning som inte vet något om Svenska kyrkan. Vår kyrka arbetar offensivt med de sociala medier som finns – men det räcker inte, utan vi måste värna det personliga mötet!

Det finns fortfarande starka kontaktpunkter när Svenska kyrkan med hennes medarbetare utför mycket gott pastoralt arbete mitt i samhället. Såsom de första apostlarna så möter Svenska kyrkan människor i mer vuxen ålder genom kyrkans närvaro ute i samhället. Framför allt har de inom s.k. institutioner varit föremål för själavård och omsorg. Antal platser i det offentliga rummet har vuxit; mest kända idag är sjukhus, fängelse, högskolor/universitet, polisverksamheten, häkten och militär själavård. På senare år har fokus funnits kring flyktingmottagande. Inom dessa och fler områden finns det fortfarande en tillit till kyrkans medarbetare om att förmå stödja och vägleda människor. Det som möjliggör denna tillgång i samhället är att resurser ges till närvaro.

All närvaro och alla kontakter leder till intresse hos människor att söka en djupare livsmening. För några år sedan gjorde kyrkokansliet en enklare sammanställning av institutionssjälavård, som beskrivning.

Undertecknad anser nu att Svenska kyrkan på nationell nivå behöver stödja detta direkta missionsarbete som sker vid institutioner. Vi vet att insatserna vid vissa institutioner är tungt för en mindre församling. Vi vet att vissa beslutsfattare/medarbetare i Svenska kyrkan inte ser denna möjlighet som institutionssjälavård innebär.

Undertecknad anser att det behöver göras en sammanställning som beskriver innebörden av dessa insatser. Vidare behövs det en långsiktig plan för hur detta ska ekonomiseras – en långsiktig plan i dialog mellan de olika nivåerna inom Svenska kyrkan.

Strängnäs den 3 augusti 2017

Sten Elmberg (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:141
av Markus Holmberg

Gud är oss en fader och moder

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i nya kyrkohandboken ska den första versen i Lovsång 5 ha följande lydelse:

O Gud, du råder bortom alla stjärnor
och skapar varje strå på jorden,
du skådar ner i nödens världar
och är oss en fader och moder.

Motivering

Lovsång 5 i kyrkohandboksförslaget 2016 har oförändrad hämtats från Kyrkohandboken 1986. Texten i det första avsnittet lyder:

O Gud, du råder bortom alla stjärnor
och skapar varje strå på jorden,
du skådar ner i nödens världar
och är oss en Fader, en Fader.

Den patriarkala beskrivningen av Gud är mycket påtaglig och känns främmande och onödig i denna (relativt) nya text. I den musikaliska versionen från 1984 (Sv. Ps. 697:9) är Lovsång 5 dessutom uppbyggd så att en sjungande liturg kan få orden ”en Fader, en Fader” att verkligen dåna ut i kyrkorummet. Ordet ”Fader” återkommer för övrigt både i lovsångens andra och tredje del.

Nattvardsbön C i Kyrkohandboken 1986 inleds så här:

Välsignad är du, allt levandes Skapare.
Välsignad är du, Herre över rymd och tid.
Välsignad är du, alltings ursprung och mål,
du som är som en fader och en moder för oss.

Denna text har bearbetats i kyrkohandboksförslaget 2016 där det i Nattvardsbön 6 i stället står:

Välsignad är du, allt levandes Skapare.
Välsignad är du, Herre över rymd och tid.
Välsignad är du, alltings ursprung och mål,
du som är en fader och en moder för oss.

Skillnaden är alltså att Gud i Kyrkohandboken 1986 beskrivs som en fader och en moder, medan Gud i kyrkohandboksförslaget 2016 är en fader och en moder. Att

Mot 2017:141 nattvardsbönerna har granskats teologiskt och stilistiskt poängteras särskilt i kommentarerna till kyrkohandboksförslaget (sidan 85).

I och med denna ändring i nattvardsbönen borde det vara möjligt – ”för att fördjupa gudsbilden och tala om Gud med ett inklusivt språk utan förbehåll” (kommentarerna, sidan 86) – att i Lovsång 5 låta texten lyda:

O Gud, du råder bortom alla stjärnor
och skapar varje strå på jorden,
du skådar ner i nödens världar
och är oss en fader och moder.

Västerås den 1 augusti 2017

Markus Holmberg (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2017:142
av Bengt Kjellgren och Jerker Schmidt

Svenska kyrkans organisation gentemot försvarsmakten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av Svenska kyrkans organisation gentemot försvarsmakten.

Motivering

Runt om i vårt land har vi ett antal garnisoner där församlingarna idag har ansvar för kontakter mot försvarsmakten. Utlandsmissioner, stärkandet av ett nationellt försvar och införandet av en ”nygammal” värnplikt kommer att öka försvarsmaktens verksamhet. När vi skriver ”försvarsmakten” avser vi alla de människor som arbetar, gör värnplikt eller på annat sätt är engagerade i vårt totalförsvar. De behöver nödvändigtvis inte vara bosatta/skrivna på de orter där garnisonerna ligger.

Idag är förutsättningarna mycket olika för de olika verksamheter vi som trosamfund bedriver vid de olika garnisonerna. Efterfrågan på vår närvaro och vårt engagemang är enligt vår mening alltså stor, varför vi måste börja fundera på hur vi organiserar denna viktiga verksamhet.

Vi anser att kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att utreda om inte Svenska kyrkans verksamheter gentemot försvarsmakten organisatoriskt borde lyftas upp på central nivå men att de präster som arbetar inom dessa verksamheter behåller sin naturliga koppling till den församling där garnisonen ligger.

Med central nivå avser vi inte stiften utan Svenska kyrkan genom ärkebiskopsämbetet gentemot försvarsmakten. Vi anser att denna förändring stärker vår verksamhet såväl inom och gentemot försvarsmakten som inom de församlingar där garnisonerna rent fysiskt finns. Rent praktiskt kan det röra sig om att vikariera för varandra när någon är på utlandsmission, täcka upp för varandra vid kortare sjukdom, längre semesterledigheter, organisera gemensamma utbildningar och utbyten mellan de som arbetar inom dessa verksamheter.

Halmstad och Göteborg den 2 augusti 2017

Bengt Kjellgren (BA)

Jerker Schmidt (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:143
av Axel W Karlsson

Nomineringsgruppernas styrning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sådana regler för nomineringsgruppernas styrande organ införs, att det garanteras att enbart kyrkomedlemmar deltar i beslut som rör Svenska kyrkans liv och arbete och inte personer som ej tillhör Svenska kyrkan.

Motivering

Som kyrkoordningen nu är kan en styrelse för en nomineringsgrupp helt och hållet bestå av personer som icke är medlemmar i Svenska kyrkan. Det låter fantastiskt men så tycks det förhålla sig med nuvarande regelsystem. Kyrkoordningen saknar spärrar mot att sådana som måste anses som obehöriga bestämmer i Svenska kyrkan.

Vissa nomineringsgrupper styrs av politiska partiers styrelser. Hur många personer i dessa styrelser som inte tillhör kyrkan är oklart, men det är i vart fall känt att det har funnits styrelser där en betydande andel av styrelsen ej tillhört kyrkan. Detta systemfel kan förstås även förekomma hos nomineringsgrupper som inte är styrda av politiska partier.

En så sammansatt styrelse kan ändå besluta om en nomineringsgrupps program, vilka som ska stå på valsedlarna, vilka som får inträda i nomineringsgruppen, uteslutningar och alla övriga angelägenheter som rör nomineringsgruppen ifråga. Beträffande uteslutningar bör i detta sammanhang ihågkommas, att den som uteslutits ur sin nomineringsgrupp inte kan få uteslutningen prövad av någon rättslig instans. Liknande förhållanden råder inom de politiska systemet i Sverige, till skillnad från andra demokratiska länder.

De flesta torde inse att det är ett orimligt systemfel att en styrelse, där kanske majoriteten av ledamöterna aldrig varit medlemmar eller är utträdde ur kyrkan, och måhända är direkt fientliga till delar av trosinnehållet, beslutar om angelägenheter som rör kyrkans inre liv.

Man kan naturligtvis mot mitt förslag invända att enbart kyrkomedlemskap i sig inte garanterar lojalitet med kyrkans bekännelse eller rättfärdighet när det gäller medlemsfrågor. Så är det förstås. Flera kyrkor på vår jord har kravet att de som har förtroendeposter i kyrkan ska vara kommunikanter. Kyrkan måste slå vakt om sin integritet som kyrka och mitt förslag är ett steg som bör följas av flera.

Styrsö den 1 augusti 2017

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:144
av Axel W Karlsson

Kyrkorättslig prövning av uteslutning ur nomineringsgrupper

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att införa regler som gör det möjligt för vald ledamot i kyrkomötet eller andra kyrkliga beslutande organ, som uteslutit ur sin nomineringsgrupp, att få uteslutningen prövad av rättslig instans i Svenska kyrkan.

Motivering

Varken i det politiska eller det kyrkliga sammanhanget i Sverige fungerar demokratin optimalt. Ett exempel från det politiska området är, att i andra länder än Sverige har medborgarna möjlighet att få såväl vägrat inträde och uteslutning ur ett politiskt parti rättsligt prövad. En uteslutning ur respektive ett vägrat inträde i en nomineringsgrupp bör vara sakligt motiverad för att vara rättsligt giltig. Som sakliga skäl till en uteslutning räknas t.ex. att någon systematiskt saboterar och motarbetar sitt parti. Att genom debattinlägg vilja utveckla partiets politik, även om det skulle stå i strid med partiledningens föreställningar, räknas däremot som normala procedurer i en demokrati.

Det borde finnas liknande regler när det gäller nomineringsgrupperna i Svenska kyrkan. Människor ska inte uteslutas av osakliga skäl, t.ex. för att partiledningen irriteras av kritik eller har idéer om att det pågår en sammansvärjning för att beröva ledningen makten. En nomineringsgrupp har med stort avstånd svenskt rekord i uteslutningar, även på det kyrkliga området. Man har skrivit kyrkohistoria genom att utesluta två valda ledamöter på samma plats i kyrkomötet efter varandra.

Att utesluta någon ur en nomineringsgrupp av osakliga skäl innebär att själva den demokratiska grunden för det kyrkliga styrsystemet skadas och är därmed ett allvarligt systemfel, en kränkning såväl av den valde ledamoten som av väljarna. Den uteslutne blir, förutom uteslutningen, dessutom utsatt för ytterligare diskriminering i kyrkomötet: vederbörande får ej delta i utskottens arbete och mandatstödet, som brukar ligga runt 30 000 kronor tillfaller nomineringsgruppen. Den uteslutne får betala sina kostnader för ledamotskapet ur egen ficka.

Om regler införs om att vald ledamot som uteslutits ur sin nomineringsgrupp kan få uteslutningen prövad av någon kyrkorättslig instans, så kan kyrkan här fungera som en förebild för det politiska systemet i Sverige, som också behöver sådana regler. Visst vore det roligt om kyrkan kunde bidra till att utveckla demokratin i vårt land!

Styrsö den 1 augusti 2017

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:145
av Axel W Karlsson

Evangelisering av i synnerhet palestinier, araber och muslimer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att anta en plan för särskilt prioriterad evangelisering av palestinier, araber och muslimer.

Motivering

Gud älskar alla människor och vill att alla ska komma till kunskap om sanningen och bli frälsta, säger Bibeln. När det gäller det praktiska genomförandet av Guds frälsningsplan är Gud själv ytterst ansvarig, vi är bara ringa tjänare och redskap. Som sådana måste vi fråga oss vad som är vår konkreta uppgift i den situation där vi står. Många människor har kommit till oss från Palestina och andra muslimska och arabiska länder. Det är i varje fall en möjlighet för Gud att nå dem på ett nytt sätt. Fler än man tror med muslimsk bakgrund kommer till tro i Sverige och andra europeiska länder.

Enligt Bibeln är det hebreiska folket bärare av Guds löfte och frälsning och ett eget land på östra sidan av Medelhavet. (Vilket dock inte innebär att exakta gränser är fastställda på förhand och kan utläsas ur Bibeln.) Enligt samma Bibel var Jesu samtid inte mogen att ta emot evangeliet utan dömde Frälsaren som heretiker. Det fick till följd att det goda budskapet om ett förbund med Gud nu erbjuds alla folk på jorden. Evangeliets erbjudande ska åter nå hebreerna mot slutet av denna tidsålder.

Romarbrevet 11:25–28:

En del av israeliterna är förstockade och skall förbli det tills hedningarna i fullt antal har nått målet. Men då skall hela Israel bli räddat, som det står skrivet: *Från Sion skall befriaren komma och ta bort all synd från Jakob. Och detta mitt förbund med dem betyder att jag lyfter av dem deras synder.* Ser man till evangeliet är de Guds fiender, för er skull. Ser man till utkorelsen är de hans älskade, för fädernas skull. (Bibel 2000)

I Bibeln ser det ut som om muslimerna som ”hedningar” är kronologiskt före judarna i Guds planer. Om det är så måste alla kristna med kraft be att Gud sänder sin helige Ande så att palestinier, araber och muslimer kommer till tro. Vi måste göra allt vi kan för att evangeliet ska nå dessa, med början här i Sverige. En sådan rörelse är redan på gång. Många muslimer kommer till tro och blir döpta. För min del är jag övertygad om att detta är en huvudnyckel till fred i Mellanöstern. Mycket bättre och mer effektivt än israelientliga politiska bojkottkampanjer som BDS.

Styrsö den 1 augusti 2017

Axel W Karlsson (–)

Kyrkomötet
Motion 2017:146
av Axel W Karlsson

Pride-rörelsen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda negativa, farliga och problematiska tendenser som sammanhänger med den s.k. Pride-rörelsen i den etiska vaksamhetens intresse.

Motivering

I Sverige är homosexuell praxis tillåten. De som värdesätter sex med det egna könet har intresseföreningar, verksamheter och årliga parader med en egen flagga. Det är bra att det är så. Till de problematiska trenderna i tiden hör att man vill fostra barn till bisexualitet. Heterosexualitet anses vara en icke önskvärd begränsning. Ungdomar drabbas av könsförvirring och s.k. könsdysfori. Man vill "korrigera" Skaparens verk genom kostsamma behandlingar. Ingen kan emellertid byta kön eftersom kromosomerna i varje cell i är bestämda som antingen manliga eller kvinnliga.

Som kyrka har vi ett uppdrag att ge allsidig etisk vägledning, att framlägga skäl för och emot olika ståndpunkter. Kyrkan ska vara neutral i förhållande till gruppintressens maktsträvanden. Som kyrka ska vi lyssna på människor, visa solidaritet och deltagande, men inte låta oss kapas och göras till propagandaorgan för särintressen. Kyrkliga instanser ska inte heller fungera som förmyndaraktigt maktorgan och överta den enskildes ansvar att själv bilda sig en uppfattning. Att verka för att vissa sexuella "läggningar" framställs ensidigt positivt är inte en kyrkans uppgift, lika litet som kyrkan är kallad att förhållas till livsstilar som t.ex. nudism eller veganism. Homosexualitet kan aldrig bli mer än ett särintresse. Den kärlek som korset vittnar om är kyrkans särskilda uppgift riskerar att marginaliseras och ställas i skuggan av regnbågskärleken. Är inte dessa trender djupt problematiska för att inte säga farliga ur etisk synpunkt?

Jag har för min del inget emot en tolerant inställning till homosexuella personer eller aktiviteter så länge de inte kränker andra. Många av Pride-rörelsens uttryck framstår dock som osmakliga, obscena och anstötliga. Pride-rörelsen framstår ofta som totalitär och påminner om extrem nationalism. Flaggviftande, parader och propaganda som inte får ifrågasättas. En präst som uttalat sig kritiskt anses ha kränkt denna närmast heliga rörelse och köps ut. En grupp som annonserade för prokreativ livsskapande kärlek fick sina affischer "mamma, pappa, barn" nedrivna. Som om inte de som åtar sig föräldraskap har anledning att vara stolta och förtjäna stöd från kyrkans sida.

Som sagt, som kyrka har vi anledning att besinna oss över negativa, farliga och problematiska tendenser som sammanhänger med den s.k. Pride-rörelsen.

Styrsö den 1 augusti 2017

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2017:147
av Bo Hanson m.fl.

Det mångtydiga ordet pastoral

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma med förslag till kyrkomötet om hur ordet pastoral i kyrkoordningen kan ersättas med andra formuleringar, som inte lika lätt missförstås.

Motivering

Ordet *pastoral* har länge haft betydelsen *prästerlig*. Ursprunget är latinets ”pastor”, som betyder herde, och den betydelsen finns fortfarande i uttryck som ”pastoral idyll”, vilket syftar på en herdeidyll med betande boskap, inte med församlingsbor.

Ordet pastor kan avse kyrkoherden i ett pastorat, t.ex. i det gamla uttrycket vice pastor, och pastoralt var då sådant som hade med kyrkoherdens arbetsuppgifter att göra.

Ett program eller en instruktion för hur en aspekt av församlingsarbetet ska bedrivas kallas ofta en pastoral. Arbetet med konfirmander kan kallas konfirmand- eller konfirmationspastoral; dopverksamheten i ett stift eller en församling kan få anvisningar i en doppastoral osv.

I den gällande kyrkoordningen har pastoral fått en delvis annan användning. kyrkoordningen talar om pastorala områden. Det uppfattas närmast som områden för kyrkligt vårdande verksamhet. Församlingarna och stiftens betecknas som pastorala områden, dvs. sådana som ska bli föremål för omvårdnad, i stiftens fall tillsyn och främjande.

Enligt kyrkoordningen – särskilt tydligt i inledningen till Andra avdelningen: Församlingarna – hör hela församlings grundläggande uppgift till kyrkoherdens och de förtroendevaldas gemensamma ansvar.

Ett problem är att många, kanske särskilt äldre prästmän, har svårt att frigöra sig från den äldre användningen av ordet, då pastoral var lika med prästerlig. Åtskilliga gånger hörs synsätt, som innebär, att pastorala frågor ska kyrkoherden (eventuellt biträdd av övriga präster) sköta. Kyrkorådet skulle därmed avhålla sig från att lägga sig i församlingens grundläggande uppgift, vilket inte alls är kyrkoordningens mening.

Det finns frågor som kan kallas pastorala, men som kyrkorådet bör avhålla sig från att lägga sig i. Kyrkorådet formulerar mål för det församlingstvårdande arbetet medan kyrkoherden leder verkställigheten av arbetet. Samtidigt har kyrkoråd ibland en tendens att lägga sig i kyrkoherdens ledningsarbete, och det kan vara ett bekymmer. Prästernas förkunnelse och enskilda själavård är andra exempel, som inte är föremål för demokratiskt beslutsfattande. Men målsättningsfrågor i församlingstvården kan inte en kyrkoherde göra anspråk på att ensam avgöra. Dem ska församlingens styrelse, dvs. kyrkorådet, där kyrkoherden är en bland ledamöterna, ta ansvar för.

Mot 2017:147

Förslag som framförts, att åter underställa kyrkoherdarna biskopens arbetsledning (såsom det en gång fungerade) skulle bryta sönder församlingens styrning genom kyrkoherde och förtroendevalda gemensamt i enlighet med kyrkoordningen.

En god avvägning mellan pastors ansvar och hela kyrkorådets gemensamma ansvar underlättas om ordet pastoral inte används mångtydigt eller så det inbjuder till missförstånd.

Pjätteryd, Göteborg och Stockholm den 31 juli 2017

Bo Hanson (ÖKA)

Hans-Olof Andréén (POSK)

Ylva Wahlström Ödmann (MPSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:148
av Ann-Christine From Utterstedt

Kunskapsapp/spel för barn och unga

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en kunskapsapp/-spel om Svenska kyrkan för barn och unga.

Motivering

Vår tillvaro blir alltmer digitaliserad och även om Svenska kyrkan ska vara den stabila grund som finns i människors vardag, bör vi också i vissa avseenden hänga med i den digitala utvecklingen. Kunskapsspel har använts, som ett komplement till annan undervisning, av den svenska skolan under en tid och tilltalar många elever. Många barn och ungdomar ägnar mycket tid framför skärmar idag. Några spel som finns på marknaden idag innebär att man också måste ut och röra sig för att kunna spela och komma vidare i spelet. Detta kan Svenska kyrkan ta fasta på för att öka intresset, nyfikenheten och kunskapen om det kristna budskapet bland barn och unga. I den här kunskapsappen/spelet kanske man exempelvis kan samla kyrkor, biskopar, psalmer, bibelord, böner, högtider och liknande samtidigt som det är pedagogiskt upplagt för att både få kunskap om hur Svenska kyrkan ser ut idag samt för att synliggöra det kyrkliga kulturarvet. Pedagogiska spellösningar kan utvecklas för att passa både i tiden och av Svenska kyrkans tro, tradition och historia. Man kan se det som ett komplement för att nå fram med den så viktiga missionen och undervisningen bland barn och unga.

Västerås den 18 juli 2017

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:149
av Ann-Christine From Utterstedt

Krav på utdrag ur belastningsregistret vid nyanställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att utdrag ur belastningsregistret alltid ska begäras in i samband med nyanställning.

Motivering

Belastningsregistret är en viktig handling att visa upp för sin arbetsgivare då den visar om den anställde är dömd för brott. Vi måste vara säkra på att den personal som arbetar inom Svenska kyrkan är lämplig för sin arbetsuppgift. Därför föreslår jag att den arbetssökande, för att vara anställningsbar, åläggs att visa upp ett utdrag ur belastningsregistret.

Västerås den 18 juli 2017

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:150
av Ann-Christine From Utterstedt

Öka missionen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att den viktiga missionen på alla nivåer inom Svenska kyrkan ökar och är samstämmig över hela landet.

Motivering

Allt fler människor känner en allt större otrygghet och saknad av samhörighet i vårt samhälle. Därför är Svenska kyrkan så viktig att finnas i människors liv och vardag som en stabil och otvivelaktig stöttepelare. Svenska kyrkan måste finnas där människor finns för att förmedla en trygg stöttepelare mot det alltmer otrygga samhälle vi befinner oss i. Människor ska mötas av Svenska kyrkan i vardagen: när de handlar, badar, sportar, när de är i skolan, i förorten, i staden, på landsbygden, helt enkelt på de platser där människor vistas. Missionen måste öka för att visa att Svenska kyrkan finns där för att erbjuda samhörighet och välkomnande in i den kristna tron och gemenskapen.

Västerås den 18 juli 2017

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:151
av Ann-Christine From Utterstedt

Psykisk ohälsa hos unga

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samla in goda exempel från landets församlingar och sprida de mest lyckade verksamheterna kring psykisk ohälsa utifrån en nationell kunskapsdatabas.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att erbjuda samtalsterapi till de ungdomar som drabbas av psykisk ohälsa.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att erbjuda aktiviteter som vänder sig speciellt till ungdomar med psykisk ohälsa.

Motivering

Den psykiska ohälsan hos unga har tyvärr ökat kraftigt de senaste åren. Anledningarna till detta kan vara flera och är givetvis inte lika för alla individer. Köerna till olika psykiatriska mottagningar är långa och individerna tvingas ofta att stå ensamma alltför länge utan att få någon hjälp. Detta medför att många inte klarar av sin skolgång eller sitt sociala liv. De riskerar att därmed att stå utanför samhället redan i ett tidigt skede i livet. Där samhället brister för de unga medborgarna har Svenska kyrkan ett ansvar att göra vad vi kan för att välkomna ungdomarna i en gemenskap som ger ett tydligt människovärde. De ungdomar som har det svårt behöver erbjudas att hitta en meningsfull tillvaro och en tillhörighet där de passar in och duger precis som de är. Det kan vi göra genom att exempelvis erbjuda samtalsterapi samt genom olika aktiviteter.

I en tid av ett samhällsbygge, där man som ung kan ha extra svårt att identifiera sig, är det viktigt att Svenska kyrkan finns för en trygg och stabil grund. Svenska kyrkan bör därför satsa extra hårt på att våra unga medborgare finner fast grund och en meningsfull tillvaro i en orolig tid. Det är viktigt att välkomna de, ofta vilsna ungdomarna, i den kristna gemenskapen. Vi behöver missionera och undervisa för att tydliggöra att vi finns, var vi finns och vad vi kan erbjuda.

Möjligen har vi redan lokalt över landet goda erfarenheter, kanske till och med goda lösningar att möta ungdomar med psykisk ohälsa. Därför bör kyrkostyrelsen också samla in goda exempel från landets församlingar och sprida de mest lyckade verksamheterna utifrån en nationell kunskapsdatabas.

Västerås den 18 juli 2017

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:152
av Ann-Christine From Utterstedt

Fädernas kyrka i psalmboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att återinföra psalmen Fädernas kyrka i kommande utgåvor av psalmboken.

Motivering

Psalmen Fädernas kyrka, skriven av Johan Alfred Eklund, psalm nr 169 i 1937 års psalmbok, togs 1986 tyvärr bort från psalmboken och har inte funnits med sedan dess. Det är en mycket saknad psalm av många kyrkobesökare och psalmsångare. I en tid av ett osäkert samhällsbygge i övrigt i vårt land, är det viktigt att Svenska kyrkan kan vara den fasta punkten i den vardagliga tillvaron, där man känner en stolthet och gemenskap för varandra som medmänniskor och för sitt kära fosterland. Därför ska psalmen Fädernas kyrka återinföras i kommande utgåvor av psalmboken.

Västerås den 18 juli 2017

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Kyrkomötet
Motion 2017:153
av Jerker Schmidt och Niklas Larsson

Låt David och Jonatan vara med vid vigselgudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att i förslaget till ny kyrkohandbok infoga bibelordet från 1 Samuelsbokens 20:e kapitel i ordningen för vigselgudstjänst.

Jonatan sa till David: ”Allt vad Du vill skall jag göra för Dig”. Och Jonatan bekräftade åter sin kärlek till David, ty han älskade honom lika högt som sitt eget liv. David reste sig från sitt gömställe vid kullen och hälsade Jonatan tre gånger. De kysste varandra under tårar. Då sa Jonatan: ”Vi båda har gett varandra ett löfte inför Guds ansikte och Gud skall välsigna förbundet mellan dig och mig.” (1 Samuelsboken 20:4, 17, 41–42)

Motivering

Sedan 2009 är det möjligt för samkönade par att viga sig i Svenska kyrkan. Ekumeniska gruppen för kristna homosexuella (EKHO) har sedan tidigare fört fram förslaget om bibelordet från Samuelboken. Detta genom sin ordförande, kyrkoherde emeritus Gunnar Bäckström, som var i kontakt med dåvarande ärkebiskopen Anders Wejryd och handläggaren för kyrkohandboken på kyrkokansliet.

Det är viktigt att det finns ett bibelord i handboken som par av manligt kön kan identifiera sig med. Om kyrkomötet menar allvar med att också manlig kärlek och ansvarstagande är inrymt i vigselordningen, bör detta bibelställe bejakas.

Bibelordet rymmer många dimensioner: reste sig från sitt gömställe, komma ut ur garderoben, förmå vara äkta samt våga visa sin kärlek. Vi vet också att David enligt dåtidens normer gifte sig med en kvinna. Men berättelsen finns där i Bibeln och vi har ett ansvar att förmedla den till nutidens människor.

Göteborg och Osby den 2 augusti 2017

Jerker Schmidt (–)

Niklas Larsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2017:154
av Bertil Murray

Sanctus/Helig, text

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att justera texten i Helig 2 på så sätt att Herre Gud allsmäktig ersätts med Herre Gud Sebaot och att Ära åt Gud i höjden ersätts med Hosianna i höjden.

Motivering

I kyrkohandboksförslagets Helig 2 har den sedan 1986 vedertagna texten Herre Gud Sebaot ändrats tillbaka till den som gällde i äldre handbok Herre Gud allsmäktig. Detta känns som en både onödig och olycklig återgång till en föråldrad handbok. Argumenteringen för formuleringen Herre Gud Sebaot i kyrkomötets behandling av nu gällande handbok bör fortfarande gälla. Talet om Gud som allsmäktig är visserligen sant och värdefullt, men öppnar samtidigt upp för en rad frågor om vad allmakten betyder. Att lyfta dessa frågor just i församlingens lovprisning under nattvardsmässan kan bedömas som olyckligt.

Texten i Helig 2 bör alltså ändras till Herre Gud Sebaot.

Likaså bör orden Ära åt Gud i höjden ändras till i Sanctus vedertagna Hosianna i höjden. Änglarnas lovsång med Ära finns i det Gloria som föregår Laudamus/lovsången tidigare i mässan. I Sanctus är det i stället folkets Hosiannarop som återspeglas. Inte heller denna textjustering av Helig 2 är svår att åstadkomma i relation till melodin.

Uppsala den 2 augusti 2017

Bertil Murray (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:155
av Bertil Murray m.fl.

Försoningskommission och kriskommission

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en kriskommission.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en försoningskommission.

Motivering

Svenska kyrkan är älskad av många och många vill dess väl. Året 2016 blev vad avser medlemstapp ett dystert år för Svenska kyrkan. I juni började en våg av utträden till följd av medias granskning av delar av kyrkans förvaltning. Siffrorna för juni var extrema och mattades sedan av, dock inte mer än att totalsumman för första halvåret 2017 visar ännu högre utträdessiffror (de högsta någonsin) än motsvarande period 2016 (junisiffrorna inräknade). Hur de framtida utträdestalen kommer att te sig vet ingen, läget ser dock inte ljusst ut. Enligt kyrkokansliets egen analysenhet kommer om cirka tio år mindre än halva befolkningen att tillhöra Svenska kyrkan. Med nuvarande utträdestakt kommer förändringen att gå snabbare. Denna rörelse är på ett sätt naturlig och kanske omöjlig att bekämpa. Dock finns anledning till självrannsakan.

Det tycks som om en tidigare lång period med övervägande goodwill för Svenska kyrkan i medias rapportering vänts till en ny situation med kritik i en rad frågor, inte minst när det handlar om kyrkan som nationell storhet. Den omfattande kritiken vad gäller handboksarbetet är ett av många exempel på hur djupt ifrågasättande röster gjort sig hörda. Kritik har framförts i insändare och debattartiklar men i många fall också på ledarsidorna.

Inte heller kyrkans statistik i övrigt är uppmuntrande. Det är numer allt mer udda och avvikande att låta döpa sina barn, att konfirmeras eller att gifta sig enligt Svenska kyrkans ordning. Andelen svenskkyrkliga vigslar tycks för en period ha stabiliserat sig på en tredjedel av ingångna äktenskap medan dop- och konfirmationssiffrorna sjunker för varje år. Mindre än 45 procent döps och endast en dryg fjärdedel av ungdomarna konfirmeras. Inte ens de tidigare stabila begravningssiffrorna håller ställningarna längre. Vad detta betyder för känslan av samhörighet med Svenska kyrkan är lätt att förutse.

I ett urval lokala församlingar genomförs ett genomtänkt och uthålligt arbete när det handlar om att nå nya människor med evangeliet om vår Frälsare Jesus Kristus. Ett sådant arbete visar sig nästan alltid ge effekt. Nya grupper av hängivna kristna växer fram. Men det tar många gånger mycket kraft i anspråk och i samband med personalskifte eller beslut om nya prioriteringar i församlingen kan ett långvarigt arbete ödeläggas.

För några år sedan genomfördes en strukturreform med syfte bl.a. att bättre nyttja kyrkans resurser på det lokala planet och att motverka ytterligare församlingsnedläggningar. Effekten har på denna punkt till synes helt uteblivit. I stället har antalet församlingar ytterligare minskat samtidigt som många församlingstillhöriga, anställda och förtroendevalda lider av en accelererande centralisering, ökat avstånd till makten och minskad församlingsnärvaro genom gudstjänst, diakoni, undervisning och mission på den lokala platsen.

Ideellt arbete har i dag fått en ny och högre status i kyrkans arbete. Dock återstår stora utmaningar. Inte sällan kommer ett vidgat rörelseutrymme för de ideella att hamna i konflikt med förtroendevaldas målformuleringar eller anställdas revir.

Här och där finns en kvardröjande eller nyvaknad väckelse som vill ta ansvar i församlingen. Vid sidan av samarbetskyrkor med främst EFS finns dock få exempel på hur en sådan grupp kan ges ett eget ansvar i församlingen. Därtill har inte så få samarbetskyrkor mötts av svårigheter som gjort att man tvingats upphöra med eller tona ned sitt uppdrag.

Svenska kyrkan har öppnat för samverkansavtal med lokala församlingar tillhörande andra samfund, främst Equmeniakyrkan. Sådant samarbete kan säkert leda till rationaliseringsvinster där resurserna är begränsade men lär knappast medföra att den nedåtgående trenden för Svenska kyrkan hävs.

En viss resurs torde fortfarande finnas i de inomkyrkliga väckelserörelserna. Så samlar t.ex. Oas-rörelsen årligen ett stort antal människor. Ingen väckelse går dock i ett nordiskt perspektiv att jämföra med den gammal-laestadianska, där sommarfesten är Nordens största med ca 75 000 besökare (!).

Just laestadianerna tydliggör samtidigt den smärta som ligger i en fortsatt och i vissa stycken fördjupad splittring kristna emellan.

Det är ingen hemlighet att denna splittring är av djup och svårläkt karaktär. Under femtio år kom den s.k. ämbetsfrågan (om förståelsen av prästuppsdragets innebörd och om kvinnors möjlighet att prästvigas) att utgöra det tydligaste exemplet på ett antal väckelserörelsers självvalda eller tilldömda marginalisering. De senaste åren har till denna lagts vigselfrågan (om förståelsen av äktenskapets innebörd). Dessa båda frågor har tillsammans kommit att försvåra eller omöjliggöra ett gemensamt, nära, förtroligt och pastoralt strategiskt arbete i Svenska kyrkan där såväl majoritet som minoritet dras in och tas tillvara.

Historien har många gånger visat att en gemensam fiende har kunnat få grupper som annars bekämpar varandra att sluta sig samman. Den gemensamma "fienden" är för Svenska kyrkan idag den kraftfulla process som hotar att fullständigt marginalisera kyrkan. Svenska kyrkan behöver i dag en kraftsamling.

En sådan kraftsamling behöver, för att nå verklig framgång, samla medlemmar som annars har en tendens att betrakta varandra som motståndare. Den tillit som då förutsätts är svår men inte omöjlig. Färska exempel från vår omvärld visar på hur ett genomtänkt, strategiskt och uthålligt försoningsarbete kan läka sår och skador som många trots vara irreparabla.

Allt detta leder till motionens båda förslag, att tillsätta såväl en kriskommission som en försoningskommission.

Vi har nu genomlevt en fyrtioårig period av sjunkande medlemstal (nedgången i antalet medlemmar började 1976 och har sedan accelererat), minskat deltagande i kyrkans mäss- och böneliv och allt lägre anknytning genom dopet och de kyrkliga handlingarna, inomkyrkliga konflikter, en missriktad stordrift samt de senaste årens mediala förskjutning där Svenska kyrkan erhållit en ofta rättmätig kritik för sitt agerande och beslut i skilda frågor.

Uppdraget för kriskommissionen skulle vara att söka en bred genomlysning av vad som påverkat skeendet samt om, och i så fall hur, den negativa trenden kan vändas. Kommissionen skulle ges mandat att se till såväl organisatoriska och kommunikativa som andliga och teologiska frågor. Detta inrymmer såväl de splittrande frågorna inom kyrkan som de frågor som orsakat massmedial kritik utifrån.

Kommissionen bör ges tre till fem år för sitt arbete och ska tilldelas de resurser av forskningskompetens som är nödvändiga i sammanhanget. Någon form av jämförande studium bör göras där andra kyrkor med likartade utmaningar betraktas. Kommissionen ska tillsättas så att ledamöternas erfarenheter speglar den kyrkliga bredd som finns och så att erfarenheterna också från den inomkyrkliga väckelsen (i dess skiftande former) och dess evangelisatoriska arbete tas tillvara.

Parallellt med nämnda kriskommission bör också en försoningskommission tillsättas. Det är vår djupa övertygelse att en ljusare framtid för Svenska kyrkan är förbunden med en försoningsprocess där bredden av kyrkliga rörelser dras in. Det vore ett oerhört nedslående scenario om det (liksom för den nyvunna enheten i synen på rättfärdiggörelsen) skulle behöva dröja 500 år innan en försoning kan komma till stånd när det handlar om dagens kontroversfrågor. Även om ett sådant försoningsarbete mänskligt sett knappast skulle nå resultat i form av enighet inom några år bör även denna grupps mandat begränsas till 3–5 år.

Det vore av stort värde, kanske nödvändigt, att några personer med skilda synsätt är desamma i de båda kommissionerna. Dessas mandat är av åtskild karaktär men de har ändå beröringspunkter. I ett strategiskt pastoralt och organisatoriskt arbete (kriskommissionen) där deltagarna generöst delar med varandra kan ett förtroende växa fram. I ett försoningssamtal (försoningskommissionen) kan även pastorala modeller utkristallisera sig.

Det är vår sköra men ändå djupa förhoppning att kyrkomötet skulle vilja med stort allvar pröva värdet av en satsning enligt ovan och besluta sig för en bearbetning genom föreslagna kommissioner.

Uppsala med flera orter den 3 augusti 2017

Bertil Murray (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kjell Petersson (FK)

Dag Sandahl (FK)

Dan Sarkar (FK)

Berth Löndahl (FK)

Berit Simonsson (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Fredrik Sidenvall (FK)

John-Erik Sturesson (FK)

Stefan Aro (FK)

Kyrkomötet
Motion 2017:156
av Ola Isacsson

Flerspråkig kyrkohandbok

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med att översättningar av nya kyrkohandboken framläggs för kyrkomötet, även presentera förslag på böner på andra språk som ska ingå i kyrkohandboken som ett ”uttryck för Svenska kyrkans tro bekännelse och lära”.
2. Kyrkomötet beslutar att de böner som främst ska komma i fråga för översättning är Herrens bön och välsignelsen och att översättningarna ska vara på fler språk än de nationella minoritetsspråken.

Motivering

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och det hör till kyrkans väsen att hon står över; mellan gränser, mellan nationer och språk. Svenska kyrkan är större än att vara svensk, större än nation och språk. Det vore önskvärt att detta kunde komma till uttryck i kyrkohandboken, t.ex. genom att centrala böner på andra språk är en del av kyrkohandboken.

I nuvarande ordning är kyrkohandboken på svenska antagen av kyrkomötet som ett ”uttryck för Svenska kyrkans tro bekännelse och lära”. Översättningarnas ställning är annorlunda: ”Kyrkomötet beslutar vilka översättningar till andra språk av Svenska kyrkans gudstjänstböcker som får användas i Svenska kyrkan.”

Det är givetvis ett läromässigt ställningstagande om den svenska kyrkohandboken innehåller böner på andra språk än svenska, t.ex. Herrens bön återgiven på engelska, arabiska, persiska, franska, spanska, teckenspråk m.fl. språk som används av gudstjänstfirare i Svenska kyrkan. Det läromässiga ställningstagande som görs är att en del ”Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära” består i att kyrkan är större än de gränser som nationer och språk drar.

Växjö den 3 augusti 2017

Ola Isacsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2017:157
av Sofija Pedersen Videke

Läsbarhet och den grafiska profilen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att starta ett projekt om läsbarhet vid användning av Svenska kyrkans grafiska profil.

Motivering

Svenska kyrkan har en grafisk profil som ger ett enhetligt intryck av Svenska kyrkan och gör oss lättare att identifiera som en gemensam kyrka. Detta är gott.

Trots detta finner jag brister i den grafiska profilen. Det gäller inte minst våra visitkort. Det är för mycket information på för liten yta. Jag har mätt storleken på siffrorna på telefonnumret på visitkorten i ett stort pastorat. Som störst är de två millimeter höga, och dessutom röda mot en vit bakgrund, längst ner i ett plotter av text. Namn och logotype är däremot hela fem millimeter. Inte ska vi behöva skriva våra nummer bredvid i stor stil för att alla ska kunna läsa?

Givetvis handlar detta om långt mer än bara ett visitkort. Hur kan vi använda den grafiska profilen till att förstärka evangelium, genom att det vi skriver är tydligt och lätt att läsa för alla? Detta skulle vi kunna arbeta med i ett projekt kring läsbarhet på nationell nivå.

Rydebäck den 3 augusti 2017

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2017:158
av Sofija Pedersen Videke och Bengt Inghammar

Revisorers uppdrag enligt kyrkoordningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att 48 kap. 5 § i kyrkoordningen ska ha följande lydelse:

I revisionslagen finns föreskrifter om revisorernas granskning. Utöver det som anges där ska revisorerna även granska om församlingens verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, i enlighet med kyrkoordningen och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Motivering

Kyrkoråd väljs vart fjärde år, och det är då dessa kan avsättas om medlemmarna inte är nöjda. Eller?

I verkligheten genomgår kyrkoråd varje år samma prövning som andra styrelser då de beviljas ansvarsfrihet. Den som då granskar kyrkorådet är revisorn.

Revisorn har alltså en nyckelroll genom att tillvarata medlemmarnas intressen.

Enligt 48 kap. 5 § i kyrkoordningen granskar revisorerna utifrån ändamålsenlighet, ekonomi och intern kontroll. Vårt förslag innebär att revisorn också ska granska kyrkorådet utifrån huruvida man följer kyrkoordningen.

Vid brott mot kyrkoordningen är det tillrådligt att kontakta stiftet för vidare utredning och tillsyn.

Rydebäck och Göteborg den 29 juli 2017

Sofija Pedersen Videke (S)

Bengt Inghammar (ÖKA)

Verksamhetsberättelser

Verksamhetsberättelser

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Verksamhetsberättelse 2016 för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2016

1 Ansvarsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Ansvarsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar är enligt 10 kap. 8 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om ansvarsnämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 14 kap. i kyrkoordningen. Ansvarsnämnden har att utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval. Ansvarsnämnden ska vidare, enligt 30 kap. 7 § i kyrkoordningen, pröva frågor om biskopars rätt att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden fastställde i inledningen av sin verksamhet en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

Vid utgången av år 2016 omfattade Ansvarsnämndens tillsyn 43 biskopar inklusive stiftsbiskoparna.

1.2 Ansvarsnämndens ledamöter och ersättare

Ansvarsnämnden ska enligt 14 kap. 2 § i kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorexamen, en ledamot som är präst och antingen har varit ledamot i ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet och en ledamot som är lekman och antingen har varit ledamot av ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet. För var och en av ledamöterna ska det finnas en personlig ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot.

Ansvarsnämnden har under år 2016 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

Lagmannen Robert Schött, ordförande, kyrkoherden teol. dr Ingemar Söderström, domkyrkokaplan teol. dr Thomas Stoor och fil. dr Elisabeth Engberg.

Ersättare

F.d. lagmannen Fredrik von Arnold för Robert Schött, kyrkoherden teol. dr Carin Åblad Lundström för Ingemar Söderström, prosten Karl-Gustav Sjögren för Thomas Stoor och professor Eva Forssell-Aronsson för Elisabeth Engberg.

Sekreterare

Rådmannen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under 2016 har nämnden sammanträtt fyra gånger. Sammanträdena har ägt rum den 8 april i Uppsala samt den 9 mars, 9 juni och 14 december per telefon.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 14 kap. 2 § fjärde stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i ansvarsnämnden är en jurist som utses av nämnden. Sekreteraren anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med ansvarsnämndens ordförande – fastställer ersättning för sekreterarens arbete.

Ansvarsnämnden, som inte avses bedriva någon egen löpande tillsyns- eller utredningsverksamhet, har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för ansvarsnämndens verksamhet har för budgetåret 2016 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträtts av planeringssekreteraren Karin Bohlin, kyrkorättsavdelningen.

Ansvarsnämnden har en egen hemsida som uppdateras genom kyrkokansliets försorg (www.svenskakyrkan.se/ansvarsnamnden).

2 Ansvarsnämndens inriktning och effektmål

Ansvarsnämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

3 Inkomna och avgjorda ärenden

Under året inkom sex ärenden. Tre av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, två avsåg remisser och ett var av administrativ karaktär. Nämnden avgjorde under året dessa ärenden samt två ärenden som inkom under 2015.

4 Prognos om ärendeutvecklingen

Antalet inkomna ärenden var en tredjedel av antalet ärenden som inkom under 2015. Det finns skäl att anta att antalet ärenden under 2017 kommer att bli något fler i förhållande till antalet ärenden 2016.

5 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Ansvarsnämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 12 juni 2017

Robert Schött
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Svenska kyrkans valprovsnämnd

Verksamhetsberättelse 2016

1 Valprovsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Valprovsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans valprovsnämnd är enligt 10 kap. 9 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva överklaganden av val. Valprovsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Valprovsnämndens sammansättning, beslutsförhet och omröstningsregler finns i 15 kap. kyrkoordningen.

Av 38 kap. 90 § kyrkoordningen framgår att direkta val får överklagas till Valprovsnämnden. I samma bestämmelse regleras vilka administrativa valbeslut som får överklagas särskilt och vilka som får överklagas endast i samband med det val beslutet gäller. Även andra val enligt kyrkoordningen får överklagas till Valprovsnämnden, t.ex. biskopsval (jfr 8 kap. 38 § kyrkoordningen).

Valprovsnämnden fastställde den 26 oktober 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Valprovsnämndens ledamöter och ersättare m.fl.

Valprovsnämnden har under året bestått av följande ledamöter, ersättare och sekreterare.

Ledamöter

F.d. justitierådet Staffan Magnusson, ordförande, Lars-Ola Dahlquist, Birgit Friggebo, Stig-Göran Fransson, Kåge Johansson, Bertil Persson och Bertil Olsson.

Ersättare

Rådmanen Nathalie Lemaire, ersättare för ordföranden sedan den 22 november 2016, Titti Ådén, Terence Hongso, Lisbeth Göranson, Christer Björk, Per Lindberg och Torbjörn Lindahl.

Sekreterare

Hovrättsrådet Gun Lombach, sekreterare, och byråchefen Stefan Nyman, ersättare för sekreteraren.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Valprovsnämnden har inte något självständigt budgetansvar och ingen egen internbudget. Kostnaderna för Valprovsnämndens verksamhet har för budgetåret 2016 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål har fullgjorts av planeringssekreteraren Karin Bohlin vid kyrkokansliets kyrkorättsavdelning.

På Valprovsnämndens webbplats publiceras bl.a. referat av nämndens beslut i oidentifierat skick, både i kortform och i fulltext (www.svenskakyrkan.se/valprovsnamnden).

2 Inkomna ärenden

Under året har nämnden behandlat tre ärenden inklusive Valprovsnämndens verksamhetsberättelse. Ärendet VN 2016-1 gällde inbjudan att lämna synpunkter på promemoriorna Kyrkomusiker i kyrkoordningen samt Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet och handlingar och arkiv m.m. Ärendet VN 2016-3 gällde överklagande av beslut att utse ersättare i kyrkofullmäktige i Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Stockholm den 27 juni 2017

Staffan Magnusson
Ordförande

Gun Lombach
Sekreterare

I beslutet har deltagit: Staffan Magnusson, ordförande, Kåge Johansson, Bertil Persson, Bertil Olsson och Lisbeth Göranson.

Övrig närvarande: Nathalie Lemaire.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Verksamhetsberättelse 2016

1 Överklagandenämndens organisation och sammansättning

1.1 Överklagandenämndens uppgifter

Enligt 13 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska beslut som avser att någon inte får ta del av Svenska kyrkans handlingar överprövas på det sätt som Svenska kyrkan bestämmer. I den utsträckning Svenska kyrkan bestämmer får också andra beslut överprövas. För att inom Svenska kyrkan ytterst pröva sådana frågor ska enligt lagen om Svenska kyrkan inrättas ett särskilt organ. Ordföranden i detta organ ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Svenska kyrkans överklagandenämnd är enligt 10 kap. 10 § kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan. Överklagandenämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Överklagandenämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 16 kap. kyrkoordningen. Utöver särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om överklagande till Överklagandenämnden anges i 58 kap. 18 § kyrkoordningen att det är Överklagandenämnden som prövar frågor om omprövning, dvs. motsvarande resning och återställande av försutten tid. Därutöver kan Överklagandenämnden med stöd av 58 kap. 1 § andra stycket kyrkoordningen pröva överklaganden av sådana arbetsgivares beslut som enligt ett kollektivavtal mellan Svenska kyrkan som arbetsgivare och en eller flera arbetstagarorganisationer särskilt får överklagas på detta sätt. Överklagandenämnden fastställde den 12 april 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Överklagandenämndens ledamöter och ersättare

Överklagandenämnden ska enligt 16 kap. 2 § kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och har dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, en ledamot som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen, samt en övrig ledamot. Ledamöterna ska ha god kännedom om Svenska kyrkans verksamhet. För ordföranden ska det finnas en personlig ersättare medan det för var och en av de övriga fyra ledamöterna ska finnas två personliga ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot. Överklagandenämnden har under år 2016 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

F.d. justitierådet och ordföranden i Högsta domstolen Johan Munck, ordförande, teol. dr Esbjörn Särndquist, f.d. domprosten teol. lic. Hans-Olof Hansson, f.d. stiftssekreteraren jur. kand. Torgny Werger och Ingrid Karlsson.

Ersättare

F.d. lagmannen Ingvar Paulsson för Johan Munck, teol. dr och fil. kand. Kjell Kallenberg för Esbjörn Särdaqvist, teol. dr Annika Borg för Esbjörn Särdaqvist t.o.m. 21 november, teol. dr Susanne Rappmann för Esbjörn Särdaqvist fr.o.m. 22 november, teol. lic. biskop em. Caroline Krook och kontraktsprosten teol. lic. och fil. mag. Lars Viper för Hans-Olof Hansson, docenten i processrätt Eric Bylander samt departementsrådet Birgitta Eilemar för Torgny Werger, advokaten Britt Louise Agrell och Ingrid Borgström för Ingrid Karlsson.

Sekreterare

Lagmannen Lars Bjurstam och rådmannen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under år 2016 har nämnden sammanträtt tio gånger. Sammanträdena har ägt rum den 5 februari i Stockholm, den 11 mars i Göteborg, den 15 april i Stockholm, den 20 maj per telefon, den 10 juni i Stockholm, den 7 oktober i Göteborg, den 14 och 28 oktober per telefon, den 18 november i Uppsala och den 16 december per telefon.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 16 kap. 2 § fjärde stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i Överklagandenämnden är jurister som utses av nämnden. Sekreterarna anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med Överklagandenämndens ordförande – fastställer ersättningen för sekreterarnas arbete.

Överklagandenämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för Överklagandenämndens verksamhet har för budgetåret 2016 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträtts av planeringssekreteraren Karin Bohlin, kyrkorättsavdelningen.

Överklagandenämndens avgöranden publiceras på:

www.svenskakyrkan.se/overklagandenamnden. Hemsidan uppdateras av kyrkokansliet.

2 Överklagandenämndens inriktningsmål och effektmål

Överklagandenämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Nämnda mål anser sig Överklagandenämnden väsentligen ha uppfyllt under året.

3 Överklagandenämndens ärenden

3.1 Inkomna ärenden

Från	Överklaganden/ Begäran om omprövning eller beslutsprövning				Övriga ärenden			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Överklagandenämnden	1	1	1	0	1	2	1	1
Kyrkomötet	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyrkostyrelsen	1	0	0	0	1	2	3	8
Stiftsstyrelse	14	4	2	4	0	0	0	0
Domkapitlet i Uppsala stift	1	1	0	4	0	1	0	3
Domkapitlet i Linköpings stift	3	1	0	0	0	0	0	1
Domkapitlet i Skara stift	5	0	0	1	0	0	3	1
Domkapitlet i Strängnäs stift	0	0	0	1	0	0	0	1
Domkapitlet i Västerås stift	2	1	0	0	0	2	0	0
Domkapitlet i Växjö stift	5	4	1	0	0	4	2	0
Domkapitlet i Lunds stift	2	0	0	2	0	0	2	0
Domkapitlet i Göteborgs stift	3	1	2	5	0	4	5	3
Domkapitlet i Karlstads stift	0	0	2	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Härnösands stift	2	0	5	5	0	0	1	1
Domkapitlet i Luleå stift	3	0	2	0	0	1	2	1
Domkapitlet i Visby stift	1	0	0	0	0	3	3	1
Domkapitlet i Stockholms stift	2	3	2	1	0	2	3	3
Annan	0	0	0	3	5	6	3	2
Summa	45	16	17	26	7	27	28	26

3.2 Avgjorda ärenden

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Administrativt ärende	2	1	1	3	1	0	0	0
Remisser	1	2	2	2	0	0	0	0
Utlämnande av kyrklig handling	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29 DK beslut om kyrkotillhörighet	3	2	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29 KS beslut om kyrkotillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Behörighetsprövning – präst	0	2	1	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – präst	5	2	2	15	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Befogenhetsprövning – präst	1	4	0	1	0	0	0	0

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Överklagande enligt KO 32 Behörighetsprövning – diakon	1	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – diakon	0	0	0	2	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Befogenhetsprövning – diakon	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 34 Behörighetsprövning till tjänst som kyrkoherde/komminister	6	4	8	4	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 DK beslut om församlings- tillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 Kyrkostyrelsens beslut om församlingstillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 DK beslut om utlämnande av handling	1	0	1	1	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 Annat beslut om utlämnande av handling	0	1	0	2	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 56 Uppgifter i dataregister	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Beslutsprövning – församling eller pastorat	3	12	11	11	0	0	0	0
Beslutsprövning enligt KO 57 – stift, tillsättningsnämnd	18	5	1	3	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Verkställighetsförbud	0	0	0	0	0	0	1	0
Beslut enligt KO 58:14 Verkställighetsförbud	1	1	0	0	0	1	0	0
Omprövning enligt KO 58:18	4	1	2	6	0	0	0	0
Avvisning	3	4	3	2	0	0	0	0
Summa	49	41	32	50	1	1	1	0

Av de 47 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattat under 2016 har utgången i 11 beslut innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För de 33 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattade 2015 var motsvarande siffra fem. Därutöver har under 2016 sju ärenden skrivits av.

3.3 Prognos om ärendeutvecklingen

Av redovisningen i avsnitt 3.1 framgår att antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2016 varit något fler än under 2015. Någon större förändring av antalet ärenden under kommande år förväntas inte.

4 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Nämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 16 juni 2017

Johan Munck
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Verksamhetsberättelse 2016

1 Arvodesnämndens organisation och sammansättning

1.1 Arvodesnämndens uppgifter

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (Arvodesnämnden) är enligt 10 kap. 11 § kyrkoordningen ett särskilt organ som ska fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för övriga ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Arvodesnämnden ska dock inte fastställa sammanträdesarvoden för Arvodesnämndens egna ledamöter.

Arvodesnämnden inrättades 2014 efter ett beslut i kyrkomötet. Den första Arvodesnämnden valdes 2015 för perioden 1 januari 2016 t.o.m. 31 december 2017.

1.2 Arvodesnämndens sammansättning

Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och fyra övriga ledamöter och har under året haft följande sammansättning:

Ledamöter

Biskop emeritus Thomas Söderberg, ordförande, f.d. generalsekreteraren Leni Björklund, kanslichefen Gunvor Hagelberg, f.d. generaldirektören Christina Rogestam och f.d. ordföranden i kyrkomötet Gunnar Sibbmark.

Sekreterare/administrativt stöd

Arvodesnämnden har ingen vald sekreterare. Nämndens kansligöromål har fullgjorts av handläggaren för kyrkomötet Nils Warmland vid kyrkoledningsenheten på kyrkokansliet. Kyrkojuristen Anna Sundelius vid kyrkokansliets kyrkorättsavdelning har varit nämnden behjälplig i juridiska frågor.

1.3 Ekonomifrågor

Arvodesnämnden har inte något självständigt budgetansvar och ingen egen internbudget. Kostnaderna för Arvodesnämndens verksamhet har för budgetåret 2016 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

2 Arvodesnämndens ärenden

Under 2016, Arvodesnämndens första år, har nämnden sammanträffats en gång, den 6 september i Uppsala. Därutöver har nämnden överlagt i telefon och via mail. Under mötet beredde nämnden ärendet att fastställa arvodet för kyrkomötets ledamöter, och övriga ledamöter och ersättare i organ som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, för mandatperioden 2018–2021. Beslutet togs sedan i februari 2017.

Nämndens ledamöter gick under mötet igenom det uppdrag som nämnden har enligt beslut från 2014. Frågan väcktes om att uppdraget borde utvidgas till att gälla hela ersättningsstadgan (SvKB 2012:17). Detta skulle i så fall, menade nämnden, svara mot tidigare överväganden som gjorts av såväl kyrkomötets presidium som Kyrkorättsutskottet (Kr 2010:5, PsSkr 2012:1 samt Kr 2012:1).

Arvodesnämnden lämnade därför en skrivelse till kyrkomötets presidium med begäran om att under 2016 års kyrkomöte ta initiativ till att utvidga nämndens uppdrag. Nämnden anförde följande:

Uppdraget för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (Arvodesnämnden) har vid sammanträde den 6 september 2016 gått igenom det uppdrag som nämnden har enligt kyrkomötets beslut år 2014. Det framgår bland annat av 1 § i instruktionen för arvodesnämnden (SvKB 2014:11) att Arvodesnämnden ska fastställa sammanträdesarvode för kyrkomötets ledamöter samt för ledamöter och ersättare i organ som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Vid nämndens överläggning väcktes frågan om inte uppdraget borde utvidgas till att gälla hela ersättningsstadgan (SvKB 2012:17). Detta skulle i så fall svara mot tidigare överväganden som gjorts av såväl kyrkomötets presidium som Kyrkorättsutskottet (Kr 2010:5, PsSkr 2012:1 samt Kr 2012:1). Arvodesnämnden skulle då fullgöra tanken som framfördes i Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2010:5 om ”helhetslösning av arvodesfrågan”. Det kan noteras att kyrkomötets presidium i sin skrivelse PsSkr 2012:1, Ny ersättningsstadga, anförde att ”det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden”. Kyrkomötet beslutade i detta ärende i enlighet med presidiets förslag, att inrätta ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden (KmSkr 2012:16).

En sådan helhetslösning bör enligt Arvodesnämndens mening anföras nämndens beslut. I annat fall behövs inte en arvodesnämnd med dagens omfattning och sammansättning.

Vi föreslår därför kyrkomötets presidium att vid årets kyrkomöte ta initiativ till att utvidga Arvodesnämndens uppdrag att utöver sammanträdesarvoden även omfatta fasta arvoden (6–7 och 9–10 §§ i ersättningsstadgan), ersättning för förlorad arbetsförtjänst (11 §), reseförmåner (12 §) samt ersättning för barntillsyn (13 §).

Presidiet mottog frågan med förståelse men ansåg sig bara ha initiativrätt i frågor som rör kyrkomötets arbetsformer. Presidiet skickade därför ärendet vidare till Kyrkorättsutskottet, som inte såg sig vara berett att under innevarande mandatperiod föreslå ett omprövande av 2014 års beslut.

Arvodesnämndens ledamöter beklagar att inget utskottsinitiativ togs och anser att det begränsade uppdraget inte motiverar rådande omfattning och sammansättning av nämnden.

Uppsala den 23 februari 2017

Thomas Söderberg
Ordförande

Nils Warmland
Sekreterare

